הַמּוֹדִיעַ

בטאון אגודת ישראל העולמית — ירושלים

בס"ד יום חמישי, כ' שופטים ו' אלול תשמ"ח (19 באוגוסט 88) דף היומי: בבלי — זבחים ט"ו; ירושלמי — מה' י'

שנה ל"ט גל' 11177 | 1.50 אג"ח כ' מע"מ

"הועדות העממיות", מנהיגות המרי בשטחים, הוצאו אל מחוץ לחוק

שר הבטחון: 300-200 מפעילי הועדות נעצרו ול-25 מהם הוצאו צוי גירוש

הועדות העממיות בשטחים הוצאו אתמול אל מחוץ לחוק. כל אדם שיכשיך להיות חבר בהועדות העממיות וכל אדם המסייע להועדות אלה יהיה צפוי למאסר והשמדה לדין.

"הועדות העממיות" ו"קבר צות ההלם" בירדנה, שומרון, חבל עזה ומזרח ירושלים הוקמו בחמת מפעילי ארגוני המחבלים, מחחות, ספוקחות ומסומנות על ידם, ומ־טרחן בפולה: אכיפה אלימה של הנחיות אש"פ ומובילי הנתקומ־טות על האוכלוסיה וכן מיטוט מערכות השלטון הישראלי בשטחים והקמת מנגנונים חליפיים תחתם.

"הועדות העממיות" ו"קבר צות ההלם" מעודדות ומבצעות פיגועים נגד כחחות הבטחון, מא־יימת על חושבים מקומיים ועובדי מינהל אזרחי, ופוגעות בהם, יזמות פעילות מגחת אלימה נגד צה"ל, מעודדות הפרות סדר והשבחות וכרפות אוחן על האוכלוסיה.

כן ספריעות "ועדחה" ו"קבר צות" אלה לפעילות צה"ל בכפ־רים, בשכונות ובמחנות, מחלקות כרזי הסחה וכספים שמקחם באש"פ. הן מבצעות גם פעילויות מגחות אחרות שמטרחן להביא להמשך הנתקוממות.

שר הבטחון, יצחק רבין, אמר כי הוא מעריך, ש"כבר היום יש לנו במצבו מינהלי בין 200 ל־300 מבין פעילי הועדות העממיות המקומיות. לגבי כ־25 מהם הוצאו צוי גירוש. והם מוגים ודאי עוד מספר מאוחר".

מר רבין, שוואיין בחגיגת "היום הזה" ב"קול ישראל", אמר: "הפעלנו צחי גירוש נגד יושבי ראש ואישים מרכזיים בהועדות העממיות הסקומיות בכל מה שקשור לאלה המעורבים בליבוי, הסחה וארגון של פעילות אלימה.

"ההוצאה מחוץ לחוק", הסביר שר הבטחון, היא אקט פורמלי משפטי. הוא לא פוסל מהצורך לכן שאנשים הפעילים בגופים האלה ייחפסו, יישפטו, ייצאו או יגורשו". (עתי"ם).

דוד מיכאלי — בני ברק
רבקה פישמן — בני ברק

מאורשים

בסיד, יום ה', ה' אלול תשמ"ח

שמעון חיים פיש רבקה ברכה מרקובסקי
הרובע היהודי - ירושלים — ירושלים

מאורשים

בסיד, אור ליום שישי ו' אלול תשמ"ח

יעקב גלב — בני ברק
רחל וולקן — בני ברק

מאורשים

בסיד, אור ליום שישי ו' אלול תשמ"ח

הפרלמנט הלבנוני נכשל בנסיון לבחור נשיא

בשל היעדרות רבים מהצירים

ביירות — לבנון לא הצליחה מבין אתמול לבחור נשיא חדש, משום שלא הגיעו די צירים לפרלמנט כדי "הצבע". מזכיר הפרלמנט, אידזאן אבו זאליל, מסר, כי בחירת הנשיא נדחתה למועד אחר.

הוא הוסיף כי הפרלמנט יכנס מחדש "בקרוב מאד" כדי לבחור יורש לנשיא אמין ג'מאייל, שת־קופה כהונתו בת 6 השנים חסחיים ב־23 בספטמבר.

מבין 71 חברי הפרלמנט הנ־מצאים בלבנון, הגיעו רק 38 לבית הנבחרים. ראסי אמר כי מנעו את בואם של "לפחות 15 צירים", המחגוררים באזור הנצרי שבש־ליטת המיליציה הנצרית והיחי־דות הנצריות של צבא לבנון, וכי "פיקוד הצבא סרב להחערב כדי לשים קץ לפעולות כפייה אלה". המיליציה הנצרית דחתה האש־מות אלה.

בעלי בריתה הלבנוניים של סוריה, החומכים במחמדחו של הנשיא לשעבר סוליימן פראנג'יה, יריב חזק של הנשיא הואפו אסאד, היו סעוניים כביכול מרשב הפר־למנט, ואילו האירגחים הנוצריים העריגים את דמשק, ואשר לא הצליחו להגיע ביניהם להסכם בע־ניין מועמד לנשיאות, החרימו את ההצבעה.

חברי פרלמנט מוסלמים אסרו, בי נחושה החלטחה של סוריה להבטיח את בחירחו של פראנג'יה בן ה־78. ששלט במרחבה בחוני נשיא ב־1970 עד 1976. (ע"ר ועי"ב)

משטרת גרמניה לכדה שודדי בנק שחטפו בני ערובה

בון, — משפרת מערב גרמניה לכדה אתמול שני שודדי בנק, בחילופי אש בכביש ראשי בין קלן לפרנקפורט — אולם אשה שהחזקה כבת ערובה בידי השודדים נהרגה בחילופי האש. בת ערובה נוספת נפצעה קשה.

המשטרה הציבה מארב לשודדים, לאחר סידוף מטושן, בהשחחפת כחחות משטרה מערב גרמניים והולנדיים. למירחף סייעו גם מסוקים שרחפו מעל.

קצין משטרה מערב גרמני נהרג וכמה מפקדיו נפצעו פצעים קשים, כאשר הניידת שבה נסעו התנגשה פנים אל פנים עם מכונית אחרת, חוך כדי המירחף המהיר אחרי השודדים.

השודדים נלכדו בסופו של דבר, לאחר שיחידת עלית של המשטרה הסערב גרמנית הציבה להם מארב, ופחחה עליהם באש משני צדיו של הכביש המהיר, במקום שהוא חוצה את הנהר ריין. השודדים השיבו אש, אולם בחוך ריח זו לא נפגע אף אחד מאנשי המשטרה.

שני השודדים נסלטו מפני כחחות המשטרה מאז ביצע ביום ג' שוד בסניף בנק בעיירה גאלדבך שבעסק הרהור.

ביום ד' השחילטו השודדים בעיר בריימן על אוטובוס וחפסו את נסעיו כבני ערובה. לאחר מכן הם ציוו על הנהג לעצור את הרכב בחחנת חידלוק בקרבת הע־יירה ההרומית אלדנצאל. במקום זה הם הרגו בירייה נער איטלקי בן 15, שהיה בין בני הערובה.

● קהיר — נשיא אלג'ז־ב לשעבר, ביימי קרוב, בא אחמד לקחיר לביקור של יומיים, שבמהלבו ייפגש מחר עם הנשיא הוסני מובארק באלכסנדריה.

מקורות רשמיים:

"מעצמה זרה" מעורבת במות נשיא פאקיסטאן

איסלאמאבאד, — ההחמצ־צות שהשמידה ביום ד' את הב־מוס שדבים את נשיא פאקיסטאן, זיאה אל־חאק, הדריבה את שלר־שים נסיבין, נבשה סמשמה חבלה שבו היחה מעורבת כבר הראה "מעצמה זרה" — על כך נמסר אתמול ממקורות רשמיים באיסלאמאבאד.

ראש ממשלחה הזמנית של פאקיסטאן, מוחמד אסלאם חאנק, הצהיר ביום חמישי בפני הסגל, כי ההחפרצות החרסקות המסוס נגרמו על ידי "מעשי חבלה". הוא גם גילה, כי החחר עד לפני זמן מה כי "אויבים חיכנו לרצוח אישים פוליטיים בפאקיסטאן".

שמוחיזן של הוחו ושל המ־שכר הפרו־סוביימי באפגאנ־סטאן מחכרים שוב ושוב בשי־חוחיהם של אנשי ממשל פאקיסטאניים, כמעצמות אחריות העוייגות לפאקיסטאן.

הלוויחו של הגנראל זיאה חערך מחר בברית פאקיסטאן, וישחחפו בה כנראה, כמה ראשי מדינות, בהם חוטיין מלך ירדן חשיאי הדרו, באנגלדאש וטורקיה. כן ישחחפו בהלוויה שר המחץ האמריקני ג'ורג' שולץ, ושרי חרץ ממדינות רבות אחרות. (ע"צ)

● סן־סאלהאדור — 11 איש מרגו וכ־20 נפצעו, כאשר חייל שיכור של אל־סאלהאדור פחץ רימון יד ביום רביעי בערב בסנטיאגו מאריה. (ע"צ)

מכון בית יעקב למורות
ככר הרב לוין, ירושלים

הזמנה
להורי התלמידות החדשות
אם נכבדה, הנך מוזמנת בזה אישית לפגישת היכרות
ערב מוקדש לנושאי חינוך
המער לאמהות התלמידות העולות לכתה ס'
הכנס ייערך איה"ש
ביום ד' באלול, בשעה 8.00 בערב בדיוק באולם הסמינר
בתכנית:
● ברכת המנהל.
● הרצאה ע"י הרב א. שפירא שליט"א
משגיח רחני בישיבת קול תורה
● הרצאה ע"י גב' ד. שפירא תחי'
מרכזת התימך בסמינר
● דברים מלב אל לב - ע"י המורה גב' ה. שיף
(אם לתלמידה חדשה)
● דור לדור יביע אומר — ע"י תלמידות
בוגרת כתה ח' בוגרת כתה ט' — סמינר. בוגרת כתה ו' סמינר
בברכת שנזכה לסיעתא דשמיא
המנהל
נב. הזמנת חביתה לא נשלחו - נא לחעביר החודעה בין האמהות

יצא לאור ספר
מראה אינו
חלק שני
ביאורים וחידושים על ענינים וסוגיות בש"ס
מאת הרב אהרן יעקבי בלוי
להשיג: בצלאל בלוי שאולזון 4 הר גנף ירושלים.
טל. 02-529222

מזלא טבא וגדיא יאה
ברכת מזל טוב חמה ולבבית מעומקא דליבא
לדודנו ודודתנו היקרים האהובים והנכבדים
הרה"ח ר' משה לנדא הי"ע
ורעיתו מנב"ת תחי'
ולחתנו החשוב ר' יצחק בוקצ'ין הי"ע
ורעיתו תחי'
לרגל אירוסי נכדם — בנם הבחור המופלא
כמר חיים דוד נ"י
בורא עולם בקנין השלם זה הבנין
יהייד שיזכו לרוות מהם ומכל יוצ"ח רב נחת דקדושא
מתוך בריאות גופא ונהורא מעלא
כעתידית — המשפחה בניו יורק
אלכסנדר פלוטשניק ומשפ' שמואל לנדא ומשפ' שמחה לנדא ומשפ'

בית חנוך חרדי לבנות
"בנות רחל"
בשבח ובהודיה הננו להודיעכם
על פתיחת שנת הלימודים תשמ"ט הבעל"ט
יום ראשון ח' באלול מתחילות כיתות ב"ח
בשעה 10.00 ברחי ישא ברכה 37 הסעה לתלמידות בחורה
יום שני ט' באלול מתחילות כיתות גן
בשעה 8.00 בבקר הסעה תתכיים כרגיל
כיתות א' מתחילות בט' אלול
בשעה 9.00 בבוקר, בסניף חדש רח' אליהו ראם 5
פינת שמואל הנביא,
וליום הפתיחה מחממות האמהות עם תלמידות כתה א'
בברכת כתיבה וחתימה טובה ההנהלה

"גאולים"
ועד ציבורי לקליטה חברתית ורחנית לעולים מברית המועצות
רח' הנביאים 23, ת.ד. 156 ירושלים
בשורה טובה לדוברי רוסית
הלוח השנתי זו השנה החמש־עשרה שהוצאנו לאור
בשפה העברית והרוסית זכה להד עצום והערכה
בחוגים רחבים של דוברי רוסית
גם השנה הוצאנו לאור לוח לשנת תשמ"ט
88/89 עם הוספות מרובות
הלוח מכיל השנה 200 עמודים שחיר הלוח כולל המשלוח 3 ש"ח
הזמנות רק בכתב לפי הכתובות:
גאולים, ת.ד. 156 ירושלים 91001

את התרומות לזעקת היתום
הזקוק לניתוח לב פתוח דחוף עד למאוד!
בהמלצת הבד"צ והרב עובדיה יומף
נא לשלוח:
★ הרב משה אורחי שליט"א ת.ד. 27429 ר"ם
★ הרב יעקב יוסף שליט"א רח' חנה 10 ר"ם
★ הרב צבי חסין שליט"א ת.ד. 27585 ר"ם
★ הרב נרעון שריון שליט"א, רח' אהרן ברנד 26/7 ר"ם
או בנק המזרחי מניף גבעת שאול ר"מ מס חשבון 174524

הקמת מצבה
במלאת השלושים לפטירתו
של ראש משפחתנו היקר הנכבד
הרה"ח ר' נתן פריי ז"ל
ב"ר משה יהודה ז"ל
תתקיים הקמת מצבה
על קברו בבית העלמין "סגולה" פתח תקוה
ביום ראשון ח' אלול בשעה 5.30 אחה"צ
המשפחה
תחבחה חצא מביחנו ראב"ד 22 בני ברק בשה 5.00 אחה"צ

הזדמנות נדירה
לאברכי כולל
לרגל הרחבת הכולל בקהילה
חסידית באירופה
ניתן לקבל לכולל
עוד מספר מצומצם של אברכים
רצינים חסידיים, בעלי משפחות
תשלום גבוה + דיור
פרטים בטל. 03-703880
בימים א—ב בלבד בין השעות 7—5 בערב

אבד חסיד מן הארץ
בצער רב מודיעים על פטירתו של האי גברא יקירא
צדיק חסיד וישר זרע קודש מחצבתו
הרב רבי אברהם חד אדלר זצ"ל
בן הרב הצדיק רבי יוסף זצ"ל
ונחנן הרהיח רבי דוד משה בנחן אלדשטרן זצ"ל
ואבי הרב הקחש רבי חד בי דרגן זצ"ל מלעלוב דחשאים
ההלוויה התקייסה בירושלים ביום ה' אלול
- ישבים שבעה בבית המנוח רח' החשמונאים 4 ירושלים
אחי המנוח הג"ר משה אדלר שליט"א ואחיותיו תחי'
ישבו בכתובת הנ"ל בין השעות 6—9 בערב

מקור המתנות
קשרי עזרא
הטרכו לכלי בית ומתנות רח' ר' עקיבא 152 בני ברק
מבצע השבוע
מכשיר סודה סטרים משפחתי +
בלון + בקבוקים וצידנית
במחיר 89 ש"ח בלבד
כמו כן מבחר גדול של מבצעים
להתראות במקור המתנות

אין דבר
יותר שלם
מלב שבור
עמנואל-עיר שמיא בית

לרגל סיום הש"ס בתלמוד הירושלמי

השבת הוכרזה כ"שבת הירושלמי" להרחבת מעגלי לומדי התלמוד הירושלמי

החגיגה המרכזית של סיום הש"ס הירושלמי בירושלים תתקיים ביום ראשון בערב ★ בבני ברק ובחיפה תתקיימנה החגיגות המרכזיות ביום ג' ובאשדוד ביום ד' ★ חגיגות נוספות יתקיימו במשך השבוע הבא ברחבי הארץ והעולם

— מאת סופר "המודיע" —

לרגל סיום המחזור השני של "לימוד הדף היומי" בתלמוד הי־רושלמי, הוכרזה שבת זו — פרשת שופטים, כשבת הידר שלמי, שתוקדש בישראל ובכל תפוצות הגולה להחדרת רשון לימוד הירושלמי בקרב הנע.

ביום שני הקרוב, ט' לחודש אלול, יסיימו בעדה אלפי יהודים בארץ ובחפוצות, את לימוד הש"ס הירושלמי מסדר ה"דף היומי", ולסחרחר, ביום שלישי, יחחילו בלימוד המחזור השלישי. חגיגת סיום הש"ס המרכזית של התלמוד הירושלמי בירושלים חחקיים ביום ראשון בערב באולמי אפריון, בראשות מרגן ורבנן גדולי התורה והחסידות שליט"א שהבטיחו את השחחפחם. בבני ברק ובחיפה חחקיימנה החגיגות הסרכזיות ביום שלישי והחגיגה המרכזית באשדוד חחקיים ביום רביעי. חגיגות נוספות יחקיימו בסשך הסבוע בשאר רחבי הארץ והער־לם.

רבני ישראל, גדולי התורה ומ־גידי שיעור ה"דף היומי" נחבקשו לאחם בשב"ק זו בכל בחי הכנסת, בחי החפילה ובחי החסידים, בערבם וחשיבוחם של לימוד ה"דף היומי" הבבלי והירושלמי ביחיד ובציבור ולקרא להחתי בית ישראל להצטרף ללימוד החורה דחבים של ה"דף היומי" ע"י רבבות אלפי ישראל על פני כל כדור הארץ ולקביעת עחים לחורה בחלמוד הירושלמי בכל מסגרח אחרת, כקריאת מרצאת גדולי התורה לקראת סיום המחזור הראשון של החלמוד הירושלמי בחדש ניסן חרש"ם, הסחפרסמת היום בעחון.

מטעם הועדה המכינה את ארועי חגיגות סיום הש"ס נמסר, כי מצפים, שההחעוררות הרבה בחחילת לימוד המחזור השלישי בסדר ה"דף היומי" בחלמוד הי־רושלמי, חשמש הזדמנות ראויה ושעת כושר, להרחבת מעגלי הלומדים והגדלת מספר שיעורי החורה של לימוד הירושלמי, כל אחד בהחאם ליכולחו.

לרגל סיום הש"ס בחלמוד הי־רושלמי, מחפרסמת היום בעמודים הפנימיים בעחון, כחבה מקיפה אודות חולדות רבי יחחן מסדר ה"חלמוד הירושלמי", חבריו וחלמידיו, שישחו בהלכה ובדבר־לימודו.

שביתה בפולין משתקת 4 מכרות פחם ונמל

יאסמרבי, — שכיחות מצד בסה אלפי פועלים שיחקו אחמול את העבודה בארבעה מכרחה פחם ברחום פולין ובנמל שצ'יצ'ין שבצפון־מערב המדינה.

המנהל של מכרה אדאלושה, שליד העיירה פ"יקארי סלאשקי, שבדרום פולין, מסר שלפנינו, כי ב־30 אחוז מכחה העבודה שוב־חים. שקוחות באופחיציה סטרו, כי בסכרה זה סחעסקים כ־2000 עובדים.

שקוחות סוסמכים מסרו, כי שביחות, בדרישה להכיר באיגוד הסקצועי "סוליידאריות", שיחקו גם שלושה מכרות אחרים ואת הנמל שצ'יצ'ין.

כורים שובחים בכמרה מרשי צ"יצ'ינה, ליד יאסטרבי. בקרבת הגבול הצ'כי, מסרו אחמול לכח־בים, כי כל העובדים בשמרה הלילה, סירבו לעבוד מאז יום רביעי, והשחלטו על המיכרה. מאות כורים נוספים שובחים בשני הסכרות האחרים.

פועלי המכרות דורשים להכיר ב"סוליידאריות", האיגוד המקצועי החופשי שנאסר על ידי השלטונות הקומחניסטים בדצמבר 1981. נמסר, כי הפועלים גם דורשים להעלות את שכרם ולשפר את חנאי עבודחם.

מצמל שצ'יצ'ין, המנסא 400 ק"מ מצפון לוארשה, נמסר כי 1800 מבין 2400 עובדים שובחים, גם הם בדרישה לאפשר את פעילחו של "סוליידאריחה". (ע"ר).

לקראת סיום הש"ס של תלמוד ירושלמי במחזור שני
מתפרסמת בזה קריאת מועצגה"ת שפורסמה עם סיום
המחזור הראשון
קריאת מועצת גדולי התורה
לקראת סיום הש"ס של
תלמוד ירושלמי
במחזור הראשון
בעזה"י, ניסן תדש"ם
ברוך אלוקינו שבראנו לכבודו ונתן לנו את תורתו וכרת עמנו ברית, שלא תמוש מפינו ומפי זרענו עד עולם, והיא שעמדה לנו במשך כל שנות קיומנו כעם ה' והיתה לנו למחסה ולמעוז.
מאז נתקבל בברכה והתלהבות רעיון ה"דף היומי" בתלמוד הבבלי במעמד ראשי אלפי ישראל בעת ה"כנסיה הגדולה הראשונה" של אגדת ישראל העולמית בשנת תרפ"נ ורעיון לימוד "הדף היומי" בתלמוד הירושלמי במעמד ראשי אלפי ישראל בעת ה"כנסיה הגדולה השישית" של אגודת ישראל העולמית בשנת תש"מ, נתעלה ונתקדש הרעיון במקהלות רבבות עמך בית ישראל, המקיימים אותו הלכה למעשה, בשיעורים תמידים כסדרן. נתרבה כבודה של תורה ונתקבל לימודה כקנין העם, הזוכה עתה לסיום בפעם הראשונה את התלמוד הירושלמי בסדר לימוד ה"דף היומי"
ביום גדול זה של שמחת התורה, נקבל על עצמנו להצטרף למעגל זה, שבו מתאחד עם ישראל בלב אחד כאיש אחד ובדף אחד, להרבות לומדים וכל המוסיף מוסיפין לו.
וראוי והגון שכל אחד ואחד יזכה את הרבים במצוה גדולה זו ויקרב את מכריו וידידיו ללימוד ה"דף היומי" הבבלי והירושלמי, וככל שירבו הלומדים כן תגדל המצוה, כמאמרם ז"ל "אינם דומים מועטים העושים את המצוה למרובים העושים המצוה" ובכל בית כנסת, בית מדרש, בית חסידים יתארגנו חברות ללימוד ה"דף היומי" הבבלי והירושלמי, בדיבוק חברים ויתרבו ההוגים בדבר ה' לעשות ולקיים את כל דברי התורה והמצוה.
במיוחד מבקשים מציבור בני התורה - חובשי בית המדרש להרביץ תורה ברבים וללמד שיעורים בחברה להמוני העם בכל מקום ומקום.
בימים אלו כאשר עינינו צופות ומיחלות לישועה ולרחמים, נקראים שלומי אמוני ישראל זי בכל אתר ואתר, להתעודד ולהתחזק בלימוד התורה, למצוא חיזוק ועידוד בצוותא, ומתוך המצוקה נצא לרווחה ונרים ברמה את דגל התורה, כי היא נותנת עוז ואורה, ובזכות לימוד התורה נזכה להיות נגאלים במהרה בגאולה שלימה ולראות בבוא גואל צדק במהרה בימינו אמן.
מועצת גדולי התורה

בס"ד ימי הרחמים והסליחות תשמ"ח
זעקת הנפשות הנדכאים
הצילו!!! הצילו!!!
קול קורא מן המיצר לאחינו בני ישראל, רחמנים בני רחמנים, עבור משפחה בדולה ואחוזה, מהמשפחות המיוחסות בירושלים עיה"ק ת"ו, שזכו בתוך זמן קצר בחסדי ה' להשיא כמה מבנותיהם לחתן לטוב וזמנתם רב שאחרי בקשי רב והם תמיד בלחץ איום מכריעה בסכיה.
ובעת, בני מאורים כחצי שנה ואין יודעים מתי ואלו לעבוד מעוד הוחמה בגלל שהחובות מבני הקונים בדולים לאחר. וקשה בכפליים, ועוד לילחם לחזק ולהלל ומאין יבוא עזרם בשעת דחוקו ומצוקתו הראשה.
על כן, קריאתו מוכיחת לאחיהם בני ישראל, אנו אל חעמדו מנגד ורחמו על המשפחה הנדכאה להמשיך שכם לחלבם מן המיצר הנגלל מהורא חזה ונחמה להם בכל יכולתכם ומעמה מיכולתכם לעמוד לימינם בסיוע ישיש בו מסמ"ש להקים בית נאמן בישראל בחוח בדיבה, ובל המחזק על הבריאה מרחמים עליו מן השמים, ובזכות המצוה המשובה זו, חתברכו מן אביהו שבשמים בבני חיי אריכי ומזוני רחיי, מחה כמנר מחה, ומלא ה' כל משאלות לבבם לטובה
החותמים בברכה לכל המסייעים
ש. ניסים קרליץ
יצחק שלמה אונגר — אב"ד וא"מ דקהל חזג חת"ס
נתן גשסנר — אב"ד קרית אמו"ר ב"ב
מתוך קריאת מרן האב"ד שליט"א
והברכה אחת לכל התומכים בו בכל משאלות לבבם לטובה
יצחק יעקב ווייס
רב ואב"ד פעיה"ק ת"ו
גם אני מצטרף להנ"ל
שלמה זלמן אויערבאך
הני מצטרף להנ"ל
יוסף שלום אלישיב
את התרומות לשלוח אל הרבנים חברי הועד שליט"א בירושלים
הרה"ג ר' יהושע נויבירט שליט"א
ברחמן 10 בית וגן, ת.ד. 18644 ירח
הרה"ג ר' שלום איינבנד שליט"א (חמ"ר)
בית רעון 4 קרית זמרה ירח
הרה"ג ר' בנק סטרן שליט"א
סעלות דפנה 45 ירח
הרה"ג ר' קעליג וינברג שליט"א
שטראוס 29 ירח
הרה"ג ר' יצחק שברגן שליט"א
שכונת בני הרתשטיין ישעיהו 19 ירח
הרה"ג ר' אברהם צבי כהן שליט"א
בתי ורשא 39 ירח
הרה"ג ר' משה אהרן שטרן שליט"א
הנאנים 10 שערי חסד ירח
הרה"ג ר' חיים יהודה כהן שליט"א
תפארת רשות 84/5 רמות כולן ירח
הרה"ג ר' עקיבא דוד לנדא שליט"א
בבעת שאול 9 ירח
הרה"ג ר' אלימלך רטמן שליט"א
שאולזון 64 הר נוף ירח
הרה"ג ר' צבי גבר שליט"א
קסגיץ מה יעקב 530
הרה"ג ר' יגאל אבי — דור שליט"א
מה יעקב 522/7 ירח ת.ד. 27587
בבני ברק
הרה"ג ר' ישראל אלי ויסוחב שליט"א
רשב"ם 21 ב"ב
הרה"ג ר' נחשון לוריא שליט"א (חמ"ר)
בבעת פנחס 12 ב"ב
הרה"ג ר' יעקב הניא שליט"א
בעש"ס 5 ב"ב
הרה"ג ר' שמואל אליעזר שטרן שליט"א (מו"ר)
אברהם 1 ב"ב
הרה"ג ר' שמואל הייגה שליט"א
סטמת אפרים 3 ב"ב
הרה"ג ר' יחזקאל פעלס שליט"א
בישיבת פוניבז', אז בביתו רח' זונמלד 26 רמת אלחנן ב"ב
הרה"ג ר' יהודה טילמן שליט"א (חמ"ר)
חנמלד 16 רמת אלחנן ב"ב
הרה"ג ר' יצחק סמדר שליט"א
רח' ישמח משה 6 ב"ב
לבקשת הרבנים בזה לציין עבור "זעקת הנפשות הנדכאים"
כמ"כ, ניתן להעביר תרומות מכל הסניפים למספר החרן בבנקים:
בנק מזרחי סניף מאלה ירים מס' חן 361133
בנק לאומי סניף מאלה ירים מס' חן 106/351903
בנק הפועלי סניף מא"ש ירים מס' חן 7—86710—4
בנק הפועלים סניף 633 מא"ש מס' חן 191734
בנק דיסקונט סניף 64 מאלה מס' חן 755788
גם כל הפלה חתרמה מסר שיח מפלה לחנ. 31944 יתפלה עבור 40 יום חנף כולל חאם הפנה הכפרים בכפול המערבי

חגיגות סיום הש"ס המרכזיות בסדר ה"דף היומי" בתלמוד הירושלמי
מחזור שני — יתקיימו בשבוע הבעל"ט
בירושלים
ביום ראשון ח' אלול
באולמי אפריון
רחוב עלי הכהן 1
בשעה 8 בערב
בבני ברק
ביום שלישי י' אלול
באולם בית הכנסת הגדול
רחוב רבי עקיבא 53
בשעה 8.30 בערב
בחיפה
ביום שלישי י' אלול
באולם בית העם
רחוב פבזר 37
בשעה 7.45 בערב
באשדוד
ביום רביעי י"א אלול
ברחבת המרכזון
ברובע ג'
בשעה 7.30 בערב
נגיל ונשמח בזאת התורה כי היא לנו עוז ואורה

מכזאמן الأصل

הד היום

מאוחר מדי ומעט מדי

מ/ה. מכל האמצעים שנקטו עד כה לדכא את ההתקוממות של תושבי השטחים, נראה כי מנע הגירוש הוא הטוב הישל וגם הזול ביותר. לכל היותר הוא גרם בכמה ימים של מהאות מצד מדינות שזן דורשות מישראל יותר משזן הדרשות מעצמן, לכן היה כל הזמן בלתי מובנת הדתיתה שגילו אנשי מערכת הבטחון מדה רבה מדי של מבלנות בלפי האנשים שנמדים בראש התנגשות, שהיא אינה שונה מכל התקוממות נגד השלטון. יתכן שאילו היו נהגים כך בהתפתח גל המהומות הנמשכות זה כתשעה חודשים היינו רואים כבר את סופן. אתמול עשה הצבא את מה שציפו ממנו זה זמן, אבל הוא עושה זאת מאוחר מדי ומעט מדי.

על כך שהצער שנעשה עתה, גירוש 4 מתושבי רצועת עזה, שאף לא ניצלו את זכות הערעור, והוצאת צו הגירוש נגד 5 תושבים אחרים הנאשמים כמארגני ופעילי הועדות העממיות, נעשה מאוחר מדי אין צורך להכביד דברים. היתה תקופה שבה נהג הצבא כמדה רבה של סבלנות ועדינות כלפי אנשים שפגעו קשה גם בכבודו של הצבא, גם בניהול התקין של אורחות החיים, ולפעמים גם פגעו בחיי אדם, וגרמו נזקים. היתה תקופה שבה נרתעה ממשלת ישראל בגלל תגובתה של התיקשורת הבינלאומית, שהציגה תדמית מעוותת של ישראל, לכן היה קיים תשש, כי צעד דרסטי יותר עלול לגרום נזקים קשים יותר לישראל בעיני העולם. אף שגם אז היו אנשים רבים שערערו על הגישה הסלחנית שנהגו השלטונות כלפי אותן קבוצות עתונאים שחיפשו כאן עבודה וריגוש "תדשות" כדי לספק את יצר הסקרנות, גם כאשר יש בעולם מקומות שבהן אפשר להציג יותר תמונות חדשה מאשר נראו בארץ.

אילו השלטונות היו נהגים לגרש את המארגנים המסיתים ממפרים נדלים, כפי שנהגו לעשות מיד אחרי מלחמת ששת הימים, היו חדשים שבהם גורשו מאות אזרחים בבלי שתיתנן להם רשות לשרשד ונצר זה גרם לרגישה שממנה נהנינו 18 שנה רצופות. מציינים כי צו הגירוש של 25 אנשים בבת אחת הוא, בעד לא רגיל, אבל הוא היה רגיל מאוד בשנים הראשונות של הכבוש, כאשר לא היו כל כך מאופקים, אבל אחרים שנשארו לסדו את הלקח. בשנה אחת גורשו 300 תושבי השטחים, ביניהם ראשי מרירות ואילו שנה לאחר מכן גורשו כדד 400 איש. צמרים שהשקיטו את הארץ.

הצעד שנעשה השבוע, לאחר שבאו מים עד נפש, כאשר נתברר כי המועמדים לגירוש הם פעילים בועדות המנהיגות את המהומות, ועדות שהיו צריכים גם למלא את מקומו של השלטון הישראלי, נראה, כאמור, לא רק מאוחר מדי כי אם גם מעט מדי. אילו ידעו המסיתים המדיחים למעשי אלימות כי הם צפויים לגירוש ללבנון, בודאי היו נרתעים ונרגעים מעט. כאשר ראו את ממשלת ישראל סופגת את העלבונות והנזקים וממלאת פיה מים, הם הגיעו לשיא של התחצפות כלפי השלטונות, עד שיש כיום כפרים מרוחקים שהכריזו על עצמם "כפרים משוחררים".

כבר צוין פעם, כי החזקת מחנה מעצר שבו מצטופפים אלפים, גורם להרבה יותר מרדות, אפילו אנשי "הצלב על האדום" מצאו מקום להתערב ולגנות את ישראל על כך. מציאותם של אלפי עצירים במקום אחד יוצר מצב ללא נשוא, צומחים בתוכו מנהיגים המכבידים על גיהול חיי המחנה, מה שקרה השבוע בקצישות, כאשר מחוסר ברירה נאלצנו חיילים לירות בהמון מתפרע וגרמו למותם של עצירים, מעיק יותר, אילו היו חלקם או רובם מגורשים מגבולות הארץ, היה הצבא פוטר את עצמו מבעיות רבות. התושבים שהיו שומעים על הגירוש כשונש, היו חושבים פעמים לפני שהיו מתפרצים זמידים אבנים ובקבוקי תבערה. החשש מפני תגובות בשלום מופרז מדי.

אפילו המוחים היו מתיחסים ביותר הבנה לצעד זה, מאשר נקיטת צעדים קשים יותר בשעה שאין ברירה. החשש שמא המגורשים יהפכו לגיבורים לאומיים הוא חשש שוא, כאשר הם יבואו לבירות ויראו את התיים שם, את מצוקתם של הפליטים שם, את הדיפות של אחיהם, הם יהרהרו ויעשו את חשבון נפשם.

4 התושבים שגורשו שלשום ויתרו ממעמם לאומניים על זכותם החוקית להגיש ערעור, ואין לך סימן גדול מזה, שהם מודים בשלטון הכיבוש. הם ראויים לגירוש. אנו רק מצפים כי גם 25 הפעילים של הועדות העממיות, שנגדם הוצאו צו גירוש, לא ישרתו בפני המומדות המשפטיים ובכך יחוסכו מאתנו את החששות שמא יוכו להנגה מצד המערכת המשפטית, זו שכבר עלתה על כותנת של ביקורת קשה של שר הבטחון, שהביע את מורת רוחו מהתנהגותה, התנהגות שאין בה כדי למיע בדיכוי המהומות.

הצער שנעשה השבוע, הוא צעד טוב, אך צר לציין, כי נעשה מאוחר מדי ומעט מדי. נראה, כי שר הבטחון נחוש בדעתו לשים קץ להתקוממות ולכן נקט גם בצעד המכריע הוצאתם מחוץ לתוק של הועדות המקומיות שהתכוננו להיות שלחות של ממשלה פלשתינית בגולה, אך גם זה אפשר לומר, שזה נעשה מאוחר מדי.

בכנסת חירום של מנהלי בתי הספר החדה"ע:

פנייה נרגשת לציבור להירתם לפעולה להצלת החינוך העצמאי

למעלה: ראשי החרדיים. למטה חלק מציבור המנהלים.

צבור המנהלים והמנהלות של מוסדות החינוך העצמאי בכל רחבי הארץ, התכנסו שלשום ואתמול לכינוסים מיוחדים וב־פרדים, שנקראו על ידי הנהלת החינוך העצמאי וארגון מורי אר"י, במקבות המשבר הכספי הקשה, הדאגות הנוקר את הבשר התפתחותו והתרחבותו בכל קצוי המדינה.

הכינוסים הנרשימים, — שהוד נהלו באירוה רצינית ומתוחה, ששיקפה את מצב החירום בחינוך העצמאי, — נערכו באולם הר־שיבות החדש של ארגון מורי אנרי בבני ברק, כאשר נוטלים בו חלק פעיל האקטיבי כל מנהלי ומנהלות ותלמידי הנרה, בתי הספר לבנים ובתיהיס בית יעקב לבנות של החינוך העצמאי מכל ערי הארץ, כצפון ובדרום, נענו לקריאה ובאו להתייצב בבחוות מלונים ומאוחרים ליומן המפעל החינוכי הגדיר והגדל ביותר בדתנו.

בנשיאות כנסי החירום, שהנחו ע"י הרב מ. מתנג מזכ"ל ארגון המורים, ישב המנהל הכללי של החה"ע הגאון ר' שרגא נוטב הר, המשנה למנכ"ל הרב שמואל ויינברג, סגן המנכ"ל הרב אברהם יוסף לייזרזון, המזכ"ל הרב אלכ־סנדר מילר, מנהל המזכירות הפדגוגית הרב אהרן שטיינוויץ, מנהל המחלקה לארגון ותקן הרב מאיר לוריא והמפקח האזורי הרב יעקב גרימן, אשר במהלך הדיונים נשאו דבריהם בפני האספים, עמדו על הגורמים לסשבר הכספי ולהצטברות הגרעונות הנדולים הנכנסים בעיקר מהעובדא שה־נהלה החינוך העצמאי קיבלה על עצמה למען אלפי שעות הדראה על חשבונה לאחר שמשרד החינוך קיצץ בשעות התקן בשנים האח־רונות, ולאחר מכן, התעכבר, איש איש בדרכו וכסגנתו, על דרכי הפעולה ועל הצעדים המתאימים, בהם יש לנקוט בכל החזיפות על מנת להעמיד את הצבור הרחדי לכל חוגיו על חובתו להשות ככם לחיזוק המפעל הקדוש.

במהלך הכנסים הדיחסו מנהלים רבים בכאב ובמרירות רבה על הקיצוצים המאולצים של הנהלה החינוך העצמאי, הפגיעה באפ־שרויות ההתפתחות ההצלחה של בתי ספר חדשו לפעול בכל האר־מצעים כדי למנע לצימצומים בב־ערכת. כמו כן השמיעו הכנהלים את דעתם בתי הספר הערוכים לסגירה. בהתאם להחלטת הנהנ־לה, וקראו לעשות מאמץ עליון שיאפשרו את המשך תיפקודם. יחד עם זאת הביעו את נכונותם המלאה, — מתוך הבנה עמוקה לקשיי המערכת, — לסייע ולעזור בכל הדרכים לשיפור מעמדו ודמיתו של החינוך העצמאי ולהשולב מעשית במסע הסברה מקיף בארץ ובעולם היהודי, על הטפעתו הרחזנית הכבירה ועל תיזיותו וסגולתו של החינוך הע־צמאי כעוגן הצלה חיוני לרבבות ילדי ישראל.

בתום דיונים ארוכים ומיגעים, שנמשכו שעות רבות, במלוא כובד הראש והחרדות האחריות, הוחלט על הקמת מטה פעולה חירום, בה ישתתפו ראשי החינוך העצמאי יחד עם נציגי ארגון המורים, המזכ"ל הרב מרדכי מתנג, חזה־ר הועד"פ הרבים הר"ה: יוסף בר־דיר, דב בייגל, שמעון ולצמן, יוסף פרידמן ושלמה קולנשטיין, מטה הפעולה שיתכנס ביום א' הקרוב לישיבה ראשונה, יתוה את מדיניות ההסברה על המצב של החינוך העצמאי ויבשב אח־קי וחבריות הפעולה בארץ ובח־פוצות. במגמה לגייס את האמצ־עים המשאבים הנדולים הדרושים ביום לניהול התקין של המערכת.

הרה"ג ר' חד אדלר זצ"ל

ירושלים התורנית איבדה את אחד ממנהי הכמיה הרה"ג ר' חד אדלר זצ"ל, מלוכדי הרבנות הראשית שלכי בירושלים.

המנוח הנעלה, חוטר מגזע קודש גדולי עה"ק ירושלים ומגזיזי יסודות החסידות בטוכיה, היה בנו של הרב הצדיק רבי יוסף אדלר זצ"ל, ולמעלה בקודש עמדי שלם אבות החסידות ובאתי הדורות.

כל ימיו לא מש מאהלה של תורה, והתורה ששקד הרבה על דלותיה היתה נחמתו בסבלו.

עסק רבות בצדקה וגמ"ח, ואך עתה נודע על משפחות רבות ומ־כובדות שפרנסן בכבוד ובצנעה.

נפטר ביום ה' אלול, יום הדר־לולא של זקנו הרב הקדוש רבי חד בירדמן זצ"ל מלעלוב ירושלים, שעל שמו נקרא.

בהלוייתו השתתפו קהל רב מיקירי ירושלים בראשות אדמו"ר־רים ומגדולי תורה. רבנים נשאו דברי הספד על נפש נקי וצדיק שהסתלק בקצר ימים.

השאיר אחריו אלמנתו הצנו"ת הרב"ר, ואחים ובני משפחה גדולי תורה ויראה.

חדש! חדש!
תלושי שי לחגים
של
"קניון רפאלי"
רח' רבי עקיבא 115 בני ברק
מתנה נהדרת לחגים
למשפחה, לדודים ולעובדים

מעון יום "בית יעקב" — שכונת הבוכרים
רח' דוד 10 פ. פישל, טל. (המנ') 815763 ירושלים

הודעה משמחת להורים

בשמחה הריני להודיע כי המעון יום יפתח בעה"ה
ביום ראשון כ"ב אלול תשמ"ח (4.9.88)
בשעה 7.30 בבוקר

הורים שטרם קבלו אישורי כניסה מתבקשים לסור למשרדי המעון בימים א,ג,ה, בשעות 10 — 12 לפנה"צ עם לסדר את פרטי הרישום.

בברכת הנהלת המנהלת

מכון בית יעקב למורות
ככר הרב לוין ירושלים

פתיחת שנה"ל תשמ"ט

נתכבד להודיע בזה להורי תלמידותינו
די בכל אתר, על פתיחת שנה"ל תשמ"ט
בס"ד, במועדים כדלהלן:
ביום ראשון ט"ו באלול:
כתות א' בשעה 11.30 לפנה"צ
כתות ב' בשעה 8.30 בבקר
כתות ג' בשעה 10.00 בבקר
כתות ד' בשעה 4.00 אחה"צ

חובה על כל התלמידות להופיע בתלבושת האחידה. נא להביא ספרי תהלים

ויה"ר מלפני אדון כל שיחדש עלינו ועכ"י שנה טובה, שנת חיים וגאולה שלמה. אמן

בכבוד רב
המנהל

נ.ב. על פתיחת שנה"ל לכתות ה' ו' סמינר תבוא הודעה נוספת

הוצאת ספרים פלדהיים

ספרים חדשים
חומש דברים
עם פירוש
רבינו שמשון רפאל הירש זצ"ל
בתרגום עברי

ארחות צדיקים השלם
מתוקן ומונה עם הרבה הוספות על פי כתבי יד, הדפוס הראשון והמקורות, עם מראי מקומות למקורות בחדל ראשונים ועם מבוא, מפתח מקורות ומפתח ענינים מפורט
על ידי הרב גבריאל זלושינסקי

★ ★ ★

פרשיות בספרי הנביאים
הרב יצחק לוי
שעורים בספרי נביאים ראשונים, על דרך העיון בדברי חז"ל והמפרשים, והפקה לקחים הלכתיים, מוסריים והשקפתיים
חלק ראשון — ספר יהושע

★ ★ ★

ספר שופטים עם פירוש "דרך בינה"
הרב אברהם שושנה
מגמה הפירוש לחתור להבנת המקראות על דרך הפשט, לעמוד על התקשרות הענינים במקומם והתייחסותם לשאר ספרי המקרא, ומציגי הלקח שבאו הפרשיות ללמד

★ ★ ★

חידושי רבי חיים מטעלז
על מסכתות יבמות וכתובות — מהדורה שניה

להשיג בחנויות הספרים או

בחנות ספרים פלדהיים
רח' שטראוס 20, ירושלים, טל. 233554

מכון בית יעקב למורות
ככר הרב לוין ירושלים

אספת מורות

אתכבד להודיע על אספת הערכות לכל המורות והמחנכות, שתתקיים איה"ש
ביום הביעי י"א באלול
בשעה 10.30 בסמינר
ויה"ר שתשרה ברכת ה' במעשינו
בכבוד רב
המנהל

פרנקל — יחסי ציבור, אירועים, תקשורת המונים
כתובתו החדשה של משרדנו
רחי חיל נשים 6 ירושלים
מספרי טלפון: 661677, 02-637271

קרית מאור חיים צפת

פתיחת מעון הורים מאור חיים

הנהלת הקריה שמחה להודיע על פתיחת
מעון הורים
בקרית מאור חיים בצפת
המעון מיועד ליהודים חרדיים, תושבי הארץ ותושבי חוץ
ומתאים לקשישים וקשישות ★ בודדים ★ בחדות ★ זוגות
● בשלב זה יתקבלו מועמדים שאינם זקוקים לטיפול וטיפוח●

המסגרת אידיאלית למבקשים להשתלב בחיי קהילה

במעון ההורים
★ חדרים נוחים מרוהטים בריהוט מלא
★ מטבח מעולה ואפשרויות לאוכל דיאטטי
★ טיפול אישי מסור
★ שיעורים, חוגי לימוד ועיסוק
★ ברי דשא ומרפסת גדולה ליד חדר האוכל המרווח והנוח
★ שירותים רפואיים לפי הצורך
★ בקרה
★ בית כנסת, בית מדרש ★ מקוה ★ סופרמרקט משוכלל

תנאי תשלום: שכר חדשי עממי ★ תקופת נסיון אפשרית

למידע נוסף והרשמה: בבתב-קרית מאור חיים 334/68 צפת
או בטלפון: 06-931337

האוויר הצח של צפת והאווירה השלוה בקריה
סגולה לבריאות טובה ולאריכות ימים

גלריה לאומנות
נפתחה ברמת גן
★ רחבה למסגר תמונה ★
★ להחלף מסגרת ישנה ★
★ התקשרו ואנו נביתך ליעדן אומנותי ללא התחייבות
הנחה מקנה 10% הנחה
על ברזת עבודה
עד 30%
על מכירת תמונות
גלריה פלוס
ארלוזורוב 8 רמת גן
טפר הישוב 03-739057

סמינר ויזניץ
בני ברק

לרגל פתיחת סמינר ויזניץ בירושלים

שלוחות בזה ברכות נאמנות
למנהלת תחי'
לצוות המורות ולתלמידות

יהי רצון שחפץ ה' בידכן יצליח להרבות פעלים ולקדש שם שמים בחינוך בנות ישראל בדרך הסורה לנו מרבותינו הקדושים ו"יהי נועם ה' עליכם"

הנהלת הסמינר

פרחי רקפת-זילברשלג
אנו עוברים!
שמחים לבשר לקהל לקוחותינו
על פתיחה חגיגית במקומינו החדש
ברח' רבי עקיבא 131 (מול החנות ב־144)
(ולא כפי שפורסם בטעות)
הרמת כוסית ביום שלישי י' אלול תשמ"ח
(23.8.88) בשעה 8:00 בערב

סוכות
במלון מרכזי צפת ★ ★ ★
רח' ירושלים 37 צפת
המלון היחיד בצפת
גלאט־כשר
בהשגחת הרב ביסטרצקי שליט"א
65-80 ש"ח ליום,
פנסיון מלא
06-972666/7

מפעל הכללי ללומדי המשניות החדשיות
בהנהלת רבנים נבע"ב חשבים ובפקח האדמו"ר מטולנא שליט"א
הפסנה 60 ת.ד. 16326 בית וגן ירושלים טל. 385614
מס"ד
הודעה לנבחנים
מבחן מס' 33 על מסכת סוף עדויות, אבות והוריות יתקיים ביום שלישי י' אלול החל מהשעה 7.00
והנבחנים יחולקו עד שעה 7.15 בערב
מודעה זו נתרמה למפעל המשניות ע"י
★ "עשר בשביל שתתעשר — ומתנים לעמלי תורה" מס' חשבונם בבנק הזאר 48827-6
המבחן הבא יתקיים בס"ד ביום שלישי ד' מר חשון תשמ"ט בשעה 7.00 בערב במקום הקבוע
הבחינה: חזרה מיקין חלק ב'
על הנבחנים לעקוב אחר הפרסום ביום ששי שלפני כל מבחן
תודה וברכה לכל המארגנים והמסייעים להצלחת הבחינות
בברכת כתיבה וחתימה טובה
ההנהלה

לכולל אברכים (ספרדי)
בירושלים
נותרו מספר מקומות
לאברכים מצויינים
ולתלמוד תורה (ספרדי בירושלים)
דרושים מלמדים
וגננת מוסמכת עם נסיון
בדבר פרטים 02-386021 02-520960

"כתר"
בית חרושת לתעשיית סבון בע"מ
ירושלים

כוס תנחומים

המומים ומזועזעים אנו מפטירתו הפתאומית של חברינו לעבודה, האדם היקר באנשים וכו'
הרה"ח ר' אליהו בנימין טננהויז ז"ל
ומביעים אנו בזה את תנחומינו לרעיתו היקרה
מרת מרים תחי'
לצאצאיו ולכל בני משפחתו

המקום ינחם אתכם כתוך כל שאר אבלי ציון וירושלים
ולא תוסיפו לדאבה עוד

משפחת איזנברג משפחת רובין

ביכון מקאוס
בשורה טובה!!!

שעוני יד ושעוני קיר במבחר הגדול ביותר בארץ ★ המדוקים ובשמים ממיטב היצרנים ★ ותיקי נסיונות בכל הגדלים
סיסמתנו: חצי מחיר - טיב כפול
"קניון רפאלי"
קניון שלם בחנות אחת
רח' ר' עקיבא 115 בני ברק

אין דבר יותר שלם מלב שבור
עמנואל-ערך עשריא בית

חדר האמבטיה שלנו יפנק אותך...

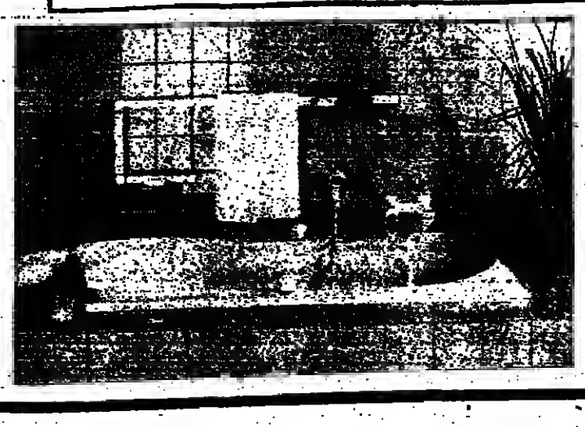

אולם תצוגה מחודש ומהודר ובו מבחר עצום של:
אביזרי אמבטיה, אינסטלציה סניטרית, ריהוט לחדרי אמבטיה,
אריחי שיש וקרמיקה של מיטב היצרנים באירופה
C.R.B — איטליה, לריהוט חדרי אמבטיה
KEUCO — גרמניה, לאביזרי אמבטיה
HOESCH — מערב גרמניה, למקלחונים מיוחדים
PAOLO SANTINI — איטליה, מעצב ברזים

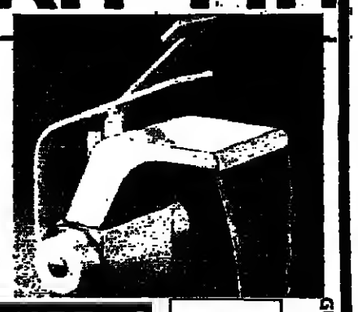

ג. בביוף ובנו בע"מ
סחר חוץ ויבוא מוצרי איכות
רמת גן, רח' זבוטינסקי 36, טל. 733107, 03-726004
BABAYOFF בבייוף
עיצוב סטודיו

הודעה משמחת לציבור החרדי
בשבוע הבא אי"ה
תפתח צרכניה לבגדים
ברח' בר אילן פינת צפני (במרכזית ויזניץ לשעבר)
בצרכניה תמצאו שפע של פריטים במחירים נמוכים ביותר
ובתנאי תשלום נוחים
פרטים אי"ה בשבוע הבא

משה עקיבה דרוק

אם ה' לא יבנה בית

אף שהדברים כבר נאמרו לא פעם ולא פעמיים, מותר וצריך לחזור עליהם גם אם הדברים לא נשמעים על ידי מי שהיו צריכים להישמע. יש לעשות חשבון נפש ולשאול על מה ולמה הגיעה מדינת ישראל למצב בו היא שרויה, מצב של מצוקה בלתי פוסקת, מצב שבו אנשים שביקשו למצוא בה מקלט מפני רדיפות אויב מנסים למצוא את מקלם במקום אחר ויש כבר הומעות של אנשים החוזרים למקום ממנו נמלטו מחמת הנגש והרודף, שלא לדבר על אלה המחפשים את מזלם בארצות הרוחה מתוך שהם רוצים להימלט מאותן סכנות הרודפות כל אדם מישראל.

לא אתת אנו מעלים הרהורים קשים על אותה תופעה אומללה שבה אנו נתקלים לעתים קרובות, שיהודים הפכו, לא רק להיות "מליצי יושר" של ארב המכריז יומם ולילה על רצונו להשכיר לחרוג ולאבד את כל היהודים הישובים בארץ ישראל ולרשת את בתיהם, אלא הם אף מתרועעים עם מבקשי נפש אחיהם. הדברים זועקים עד לשמים, לא רק בגוף הפוליטי הבכיר, בגוף המבקש להיות מיוצג בכנסת כדי שיהיה לו קל יותר להפוך את הקערה על פיה. ושאלה קשה יותר נשאלת: מה קרה שאנשים אשר לפני שנים ספר, הם נקראו ציונים בכל רמ"ח איבריהם אנשים שעמדו כמערכות חיים ומתות ולא אחת מסרו את נפשם על רציונות אלה, מדוע הם הפכו עתה לכל אותם רציונות הם מדברים היום בלשון אחרת ומבטאים השקפות אחרות.

אם נשתמש בלשון מקודית נאמר, שאפשר להמליץ עליהם את המאמר: "מהרסיך ומחריביך ממך יצאו". וכבר נשאלה השאלה לא אתת: מדוע זה קמה בישראל תנועה בשם "שלום עכשיו", שמארגונת הפגנות ומפיצה בישראל ובעולם דברי שיטנה על המשטר השורר בישראל, ולעומת זאת לא קמה עוד בשום מקום בעולם, תנועה ערבית אשר תדרוש שלום עכשיו עם ישראל, אפילו לא נשמעה אף פעם תביעה מקבילה, להכיר בקיומה של ישראל ובזכותה להתקיים בגבולות שלפני מלחמת ששת הימים.

אישים מפורסמים בעולם הערבי כמו המלך עבדאלה, כמו אנואר סאדאת ועוד רבים אחרים, היו צריכים לשלם בחייהם כאשר הציעו להעלות מחשבה אחרת. שאיפה מקובלת על דעתם של מנהיגים ערביים, ואילו בישראל רשאי כל אדם, בל אזרח ישראלי יחודי, לדבר בל העולה על רוחו הוא זכאי להבנה של החוק ואף לא להיעצר. אולי אפשר לדון לכף זכות את התופש השורר בישראל. לא רק מפני שישראל היא המדינה הדימוקרטית היחידה באיזור, אלא מפני שאם היא תתחיל לשים מאחורי סדנו ובריחה את כל אלה המרימים קולם נגדה, לא יספיקו לה בל מחנות ההסגר וכל בתי הכלא, בהם כבר עצורים יהודים כאלה שהתנכרו לעמם ותתנו יד לאויביהם.

* * *

אפשר להתריע בשאלות מסוג זה, שמנקודות במחוהם של יהודים בל יום: יהודים העומדים נבוכים מול תופעות שכמעט בל טולה משרתות את האויב ויוצרות הרגשה, כאילו היתה ישראל המדינה הגרועה ביותר בעולם. כאילו כאן מוגרשים בל הזועות בעולם, ואילו אחרים מעניקים חופש וזכות אזרח, ללא הגבלה. תדמית שאין לה אחיזה, מדוע הם דורשים יום יום זכויות האזרח רק לתושבים הערבים בשטחים. מי שקורא את העתונות הישראלית, מגיע לבלל הרגשה, שעתונים אנטישמיים בעולם לא היו מעלים על דל שפתותיהם אותם דברים ועלילות שהם מפיצים ונתת המנע הדימוקרטי של חופש הדיבור גם אם לעתים קרובות מבטבי ועולה מיד השקר שאין לו ידים ורגליים, והדברים לא יצאו אלא מתרהורי לבם של בני אדם אשר מאמינים בדמיון פורה, והם מדבקים אחרים בדמיון זה ובלבד להרבות במכה ומחוה.

במשך תשעת תודשי המהומות מרגע, לדבריהם 250 איש, רובם בהרגו בשעה שקמו לרצחו יהודים או לפצוע אותם באבנים ובבקבוקי תבערה, ובאותו זמן נמשכת מלחמת האחים על לא דבר כלבנון השכנה, בה נהרג לעתים ונוף יום אחד מספר גדול יותר של בני אדם, ובעיקר פלשתינאים ואין בל יום בין דברי הגינוי שנשמעים יום יום נגד יהודים, ואילו לבה שמתרחש באותו זמן במדינה הערבית השכנה העולם מתיחס בשלוות גפש וכמעט בא־דישות גדולה יותר משמתיחסים לאסונות שקורים יום יום בדרום.

לא היינו מרבים בשאלות מסוג זה, אלמלא היינו נתקלים יום יום באותן תופעות, שיש בהן בדי להרגיז. כי הלא מדובר באנשים שרק לפני תקופה קצרה לחמו כאריות בעד הקמתה של מדינה זו, למרות בל המלחמות שהכריזו נגדה המדינות הערביות.

היתה גם תקופה בה הרבו דברי שבח על התנדבותם של האזרחים ממוצא ערבי, כאילו אין בל מקום להטיל ספק באמונתם למדינה, ומי שהעיז להטיל ספק בכך עפוי היה להיות נרגם במלים בחוסות. כיום ספק אם יש מי שמסכן ליטול על עצמו את התפקיד להגן על נאמנותם של האזרחים ממוצא ערבי, כיום אין בל הבדל כיניהם לבין תושבי השטחים, ואפילו מעל במת הכנסת הדיבורית של ישראל נשמעים דברים התפורים בוכות קיומם. נדבר גם מצב שבו תושבים ערביים בתוך ישראל הנוגעים מכל הזכויות, ואף יותר מזה, מיחס עדיף בתחומים שונים, אינם נדרשים מלידות אבנים לא. רק בכלי־רכב. אלא גם מלרגום את ישראל במלים בוטות ולהוציא דיבתה רעה כלפי העולם בולו. ומה שנדע יותר. הוא שאיש אינו נוגע בהם, כאילו זה דבר טבעי. כמו שאומרת אמריקאי מבקר את ממשלתו, כי ביקורת בזאת בבכל שתהיה קשה וחריפה ביותר, אינה מערערת על עצם זכות קיומה של מדינה זו.

דברים אלה הבנויים על יסוד של תופש הדיבור, מחלחלים לתוך מחשבתם של אנשים אחרים, לא רק ערבים, אלא גם יהודים, ויש כבר כאלה בני מער המחדרהרים בקול על זכות קיומה של מדינת ישראל על האדמה שממנה נשלו אלה שישבו בה לפנים.

והרי בל מדינת ישראל קמה על תורבותיהם של ישובים ערביים, מהם שנהרסו בימי מלחמת השחרור, מהם שנעלו בידי ישראל לאחר מלחמת ששת הימים. ושבעי הדבר, שעולים אצל יהודים מחשבות אפיקורסיות על עצם הקמתה של ישראל, או אפילו על עצם זכותם של יהודים לעלות לארץ ישראל ולהתנחל בה גם בתוך גבולות הקו הירוק. ולא יפלא איפוא הדבר, שנמצאים היום בבר ערבים הדורשים לחזור לגבולות "החלוקה" של האו"ם, לגבולות שנעצד להקמתה של מדינה ערבית בתוך ארץ ישראל, מדינה שלא קמה לא בשל התנגדותה של ישראל, אלא בשל התנגדותן של המדינות הערביות ומנהיגיהם של תושבי הארץ. איש לא יציע לומר היום, כי את הערבים גירשו מארץ ישראל ועשו אותם פליטים המתגודדים בחנאי עתי במחנות, לא אחרים אלא מנהיגיהם, ואלה אשר משלו בימים ההם כמצוים, בירון ובסורה שהגרו יחד אל עמק המלחמה.

אבן, הרעיון של שיבת ציון ואהבת ארץ ישראל, בפי שנוסחה אותו הציונות לפי השקפתו של חיאר דור הרצל, שהכניסה אותו כחוזה המדינה, הולך ופב. יש כיום רבים שהיו מקבלים בעינים צנומות תחלוף בדוגמת הרעיון על אוגנדה שנולד במחנו המנהיגה של הרצל, אין לך תופעה אבסורדית גדולה יותר מזו, שיהודים אשר אחרי שבעים שנות חיים לא חיים, חתת משטר קומוניסטי, משטר שביקש לעקור מלבם של היהודים את זכר ציון וירושלים, את עצם הזוהם כיהודים, לאחר שזכו לקבל היום יציאה כדי לעלות לארץ ישראל, בוערים בה בישראל, המעריקה להם לא רק את החופש, אלא גם את בל הזכויות הזכות הנהנה בהם. לא זבו בל אותם רבבות עולים שעלו לארץ ישראל בהתלהבות לפני שקמה מדינת ישראל. ובאותה שעה מקבלים גרמנים שהיו בברית המועצות את זכות היציאה במסגרת שיפור היחסים בין שתי המדינות, ואיש מהם אינו חולם להחליף את גרמניה בארצות הברית קנדה או אוסטרליה. מדוע הם מצדיפים את ארץ מולדת אבותיהם ואילו יהודים, שהחזם היהודית לא מושטשה בל השנים, מעדיפים לנסות לבל ארץ אחרת בעולם, רק לא לארץ ישראל.

אם ה' לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו. מדינת ישראל הכריזה מאז ישודה, כי ה' אין בעיון ומלכה אין בה. מאז ימי הישוב ביקשו לא להזכיר שם שמים. בשאר חיי יהודים ציוניים נאמנים, שדרשו להזכיר שדות ה' בתפילת תע־צמאות, קמו כנגדם ציונים אחרים, אשר הניפו את המרד באלוקי ישראל וביקשו ליצור מדינה בבל המדינות, ביקשו לעשות את עם ישראל בבל הגויים. אלה אף הרחיקו לבת והכניסו לארץ ישראל את בל תועבות הגויים וביקשו לרוקן את עם ישראל מבל תערבים שאותם שמר בבל מחותיו מאז היה בגלות בין גויים בתקופות של רדיפות ונגישות.

אם בבל הבנים בית ישראל, מדע יבואו יהודים לארץ ישראל בדי לסבול בה את הסבל מצד אלה הקונים שהארץ אש שלהם? הרעיון הציוני חולל מלהלהיב נפשם של יהודים שאחר ערמלו אותם מבל ניק של בהנה. מדוע הם רצו לחיות במדינה הדתית. אם גם בארץ ישראל בייסת סבנה של שמר, של הסבלות בשל משיחי הערבה. מדוע לא יסעו לקליפורניה, ואבן אין הם תושבים עליהם בעצמם מפני מבנות דתיות, באלה המאיימות על יהודים בבל הפעות הגולה.

אם יש יהודים המפקפקים בהבטחה האלוקית; בי לן אתנה. ושארץ ישראל ניתנה לנו בברית שבין הבתרים, מדע יבואו לבאן יהודים שהשוד תורה מלהלהיב נפשם של יהודים אחר ערמלו אותם מבל ניק של בהנה. מדוע הם רצו לחיות במדינה הדתית. אם גם בארץ ישראל בייסת סבנה של שמר, של הסבלות בשל משיחי הערבה. מדוע לא יסעו לקליפורניה, ואבן אין הם תושבים עליהם בעצמם מפני מבנות דתיות, באלה המאיימות על יהודים בבל הפעות הגולה.

אבן, הרעיון של שיבת ציון ואהבת ארץ ישראל, בפי שנוסחה אותו הציונות לפי השקפתו של חיאר דור הרצל, שהבניתה אותו בחוזה המדינה, הולך ופב. יש בינם רבים שהיו מקבלים בעינים צנומות תחלוף בדוגמת הרעיון על אוגנדה שנולד במחנו המנהיגה של הרצל, אין לך תופעה אבסורדית גדולה יותר מזו, שיהודים אשר אחרי שבעים שנות חיים לא חיים, חתת משטר קומוניסטי, משטר שביקש לעקור מלבם של היהודים את זכר ציון וירושלים, את עצם הזוהם כיהודים, לאחר שזכו לקבל היום יציאה כדי לעלות לארץ ישראל, בועטים בה בישראל, המעריקה להם לא רק את החופש, אלא גם את בל הבנים הזכות הנהנה בהם. לא זבו בל אותם רבבות עולים שעלו לארץ ישראל בהתלהבות לפני שקמה מדינת ישראל. ובאותה שעה מקבלים גרמנים שהיו בברית המועצות את זכות היציאה במסגרת שיפור היחסים בין שתי המדינות, ואיש מהם אינו חולם להחליף את גרמניה בארצות הברית קנדה או אוסטרליה. מדוע הם מצדיפים את ארץ מולדת אבותיהם ואילו יהודים, שהחזם היהודית לא מושטשה בל השנים, מעדיפים לנסות לבל ארץ אחרת בעולם, רק לא לארץ ישראל.

אם ה' לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו. מדינת ישראל הכריזה מאז ישודה, כי ה' אין בעיון ומלכה אין בה. מאז ימי הישוב ביקשו לא להזכיר שם שמים. בשאר חיי יהודים ציוניים נאמנים, שדרשו להזכיר שדות ה' בתפילת תע־צמאות, קמו כנגדם ציונים אחרים, אשר הניפו את המרד באלוקי ישראל וביקשו ליצור מדינה בבל המדינות, ביקשו לעשות את עם ישראל בבל הגויים. אלה אף הרחיקו לבת והכניסו לארץ ישראל את בל תועבות הגויים וביקשו לרוקן את עם ישראל מבל תערבים שאותם שמר בבל מחותיו מאז היה בגלות בין גויים בתקופות של רדיפות ונגישות.

אם בבל הבנים בית ישראל, מדע יבואו יהודים לארץ ישראל בדי לסבול בה את הסבל מצד אלה הקונים שהארץ אש שלהם? הרעיון הציוני חולל מלהלהיב נפשם של יהודים שאחר ערמלו אותם מבל ניק של בהנה. מדוע הם רצו לחיות במדינה הדתית. אם גם בארץ ישראל בייסת סבנה של שמר, של הסבלות בשל משיחי הערבה. מדוע לא יסעו לקליפורניה, ואבן אין הם תושבים עליהם בעצמם מפני מבנות דתיות, באלה המאיימות על יהודים בבל הפעות הגולה.

אם יש יהודים המפקפקים בהבטחה האלוקית; בי לן אתנה. ושארץ ישראל ניתנה לנו בברית שבין הבתרים, מדע יבואו לבאן יהודים שהשוד תורה מלהלהיב נפשם של יהודים שאחר ערמלו אותם מבל ניק של בהנה. מדוע הם רצו לחיות במדינה הדתית. אם גם בארץ ישראל בייסת סבנה של שמר, של הסבלות בשל משיחי הערבה. מדוע לא יסעו לקליפורניה, ואבן אין הם תושבים עליהם בעצמם מפני מבנות דתיות, באלה המאיימות על יהודים בבל הפעות הגולה.

אם יש יהודים המפקפקים בהבטחה האלוקית; בי לן אתנה. ושארץ ישראל ניתנה לנו בברית שבין הבתרים, מדע יבואו לבאן יהודים שהשוד תורה מלהלהיב נפשם של יהודים שאחר ערמלו אותם מבל ניק של בהנה. מדוע הם רצו לחיות במדינה הדתית. אם גם בארץ ישראל בייסת סבנה של שמר, של הסבלות בשל משיחי הערבה. מדוע לא יסעו לקליפורניה, ואבן אין הם תושבים עליהם בעצמם מפני מבנות דתיות, באלה המאיימות על יהודים בבל הפעות הגולה.

* * *

אם ה' לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו. מדינת ישראל הכריזה מאז ישודה, כי ה' אין בעיון ומלכה אין בה. מאז ימי הישוב ביקשו לא להזכיר שם שמים. בשאר חיי יהודים ציוניים נאמנים, שדרשו להזכיר שדות ה' בתפילת תע־צמאות, קמו כנגדם ציונים אחרים, אשר הניפו את המרד באלוקי ישראל וביקשו ליצור מדינה בבל המדינות, ביקשו לעשות את עם ישראל בבל הגויים. אלה אף הרחיקו לבת והכניסו לארץ ישראל את בל תועבות הגויים וביקשו לרוקן את עם ישראל מבל תערבים שאותם שמר בבל מחותיו מאז היה בגלות בין גויים בתקופות של רדיפות ונגישות.

אם בבל הבנים בית ישראל, מדע יבואו יהודים לארץ ישראל בדי לסבול בה את הסבל מצד אלה הקונים שהארץ אש שלהם? הרעיון הציוני חולל

חוק אונאת רבנים ולא אונאת כשרות

"זוהי ירידה לחיי הרבנים זוהי פירצה חמורה שכל בעלי החניות ומשחיסות יאיימו על הרבנים שיפגו לבג"צ" — בדברים אלה הגיב אחד מגדולי הנודה המקובלים מאז ומה־מיד בסמכות ודרגת עליונה, מכח הידיעות שהרבנות הרא־שית הודעה לאחד הרבנים בעיר גדולה לתת הכשר לאר־מיית "בייגל ביס" לאורות יר־רובו של רב העיר פתח תקוה מכיון שהממפעל קשור בחילל שבת.

לאחר שמפעל זה הגיש עתי־רה לבג"צ, החזק רב העיר פתח תקוה הגי"ש סלומון כדי לשכנע אותו שיכשיר את המפעל, על אף הששותיו הרבנים אותם פירש בפניהם.

בשם הרבנות פורסם שהרב סלומון "מחמיר" ולכן נתנו סמכות לרב אחר לתת ההכשר כדי להינצל מבג"צ שיש לו סמכות לכוף על הרבנים לתת הכשר, לאחר שבחוק הרואה בכשרות הכיסו שני סעיפים שהם לרצון לרבנים. לפי אחתם סעיפים הרב צריך להתחשב בדיני כשרות בלבד והוא גם מעניק זכות ערעור לפני מועצת הרבנות הראשית על החלטת הרב.

החוק מוסיף עוד כי לעניין זה יראו את הרב המוסמך לתת הכשר כעובד ציבור כמשמעותו בחוק העונשין 1977 ובזה הכ־פיפו את הרב לפסיקת בית המשפט, דבר שמגביל את שי־קול דעתו.

בינתים פרסם הרב הראשי לפתח תקוה את נימוקיו לסירובו למתן הכשר. הוא דרש ממפעל "בייגל ביס" המטפק בצק מוכן לאפיה, שהתנורים שהם בבע־לותו של המפעל ובמקומות רבים מחכירים, ומיד מאפה מאפים בשבת ולכן סירב לתת את ההכשר, כל עוד שלא יתוד־יבו להתנות עם בעלי התנורים שלא יפעילו אותם בשבת. הם היו מוכנים להתחייב להכניס סעיף זה, אך לא היו מוכנים לעשות כן לגבי תנורים שהחכירו לא מכבר.

הנסיון מצד הרה"ר לעקוף את הרב הראשי של פתח תקוה ולהחדיר את ההכשר לממפעל עורר תגובות חריפות בין הרב־נים, מכיון שכך העמידו את הרבנים תחת צילו של איום בבג"צ וזה יהרוס לגמרי את מערכת הכשרות בארץ.

רבנים הזכירו שבישיבה של מועצת הרה"ר שרנה בסמנ בחוק, אמר הרש"ז זוהן זצ"ל שחוק זה הוא חוק הרואה רבנים, יותר מאשר חוק אונאה בכשרות וזאת אמר כלפי נוסח חוק הרבה יותר טוב.

מ. ירושלמי

"אגד" בונה מגדלים ובוכה

חברת "אגד" טוענת שהיא שרויה במצוקה. מנסה להפעיל קיצוצים ולחסוך בהוצאות, מורות קרקעות שבבעלותה, ומזה שנים מקבלת תמיכה ממשלתית.

לכן התפלאו תושבי ירושלים לראות כיצד קם ברחוב יפו שבירושלים מגדל משרדי הנושא את השם "בית אגד", במצב קשה של מפעל הוקרק לצורה.

כיצד קודה "בנם הגדול", ובנים מגדל משרדים, והוא אינו הכנוש היחידי שיש לו ל"אגד" ולחב־רת הבת שהקימו חבריו "מתוך מחסור".

מי יכול לפתח לנו את החידה כיצד בונים ובכל זאת בוכים? גם זה מפלאי הימים שאין עליהם פתרון.

ד. ירושלמי

משא ומתן עם ירדן כבר היה

"האופציה הירדנית" לא נבראה אלא בדמיונם של עסקנים פוליטיים. כך טוענים אישים בתוך "המשרד". אין טעם בפגישות מטפות עם חוסיין, כאשר הוא חושש ממני יריבים ואין לו אומץ לקבל החלטות באומץ לב.

מה טעם בפגישות נוספת. מזה 25 שנים היו לחוסיין פגישות עם אישים ישראליים בכירים ומי מהם כבר לא שוחח עם מלך ירדן, גם ראש ממשלת ישראל יצחק שמיר, גם שמעון פרס מ"מ ראש הממשלה וגם יגאל אלון וגולדה מאיר, משה דיין ויצחק רבין. חוסיין כבר ביקר פעמיים בתל אביב, לפני עשרים שנה נפגש כבר עם אבא אבן שהיה אז שר החוץ, בכל הפגישות העלה את הדרישה לנסיבה ישראלית כוללת מהשטחים. מה טעם במשא ומתן נוסף, היכול הכושי לשנות את עורו?

חוסיין, הוא אדם חביר מאד. מאז עלה על כסא ממלכתו ניצל כמה וכמה פעמים מהתנ־קשויות, גם בתוך ביתו ביקשו להרעילו, גם בתוך מאכלו ותרופותיו הלו רעלים מסוכנים.

הוא המלך היחיד בעולם הערבי שכבר עבר שמונה נשיאים של ארצות הברית, ששה נשיאים בפרק חמשה אפיפיורים, במצרים התחלפו כמה וכמה נשיאים, משך 36 שנות שלטונו ראה תהפוכות רבות.

האם יסכן את חייו, כמו שסיכן את חייו מאוראת נשיא מצרים, וכמו מבא שלו המלך עבדאלה שנישה לירושלים עם ישראל?

הוא מגלה, "חוכמת חיים" גדולה יותר ולכן אין סיכוי שיסכן את חייו בגלל ידידותו עם החבר שמעון פרס.

ד. ירושלמי

"מדינת ישראל הולכת ומתפוררת"

מלים אלה, שנוסטו בבחר־רות, לא נאמרו על ידי אויבי המדינה, לא על ידי יהודים החרדים - מול ההתפוררות המוסריות שמתגלית כל יום בכל ובתוכו חברותי וכלכלי.

דברים אלה נכתבו שחור על גבי לבן בידי יעקב חסדאי, לשעבר לחם ציוני מעולה, סגן אלוף בצבא, העומד ומהיר: מדינת ישראל הולכת ומת־פוררת אם אנשים לא יפקחו את עיניו ראם לא יעשה מאמץ עליון לשקם את המדינה עתידנו בסכ־נה.

לדעתו, יש שתי דרכים לפני מי שעיניו פקוחות ורואה את האמת, האחת להמתין לאסון שיפקוד אותנו, או הפקחתה עיני כולם ואפשר יהיה להציע דרך חוקשה. השאלה היא אם אז לא יהיה מאוחר מדי? הדרך השניה לנסות להזהיר ולהוקיע. ולכן הוא מציע לחמוך ברשימה שהוא מוכנן להקים.

בתשובה לאנשים הרואים אותם "נאיבים" הוא מזכיר שאנשים נאיבים בנו את מדינת ישראל ואנשים "לא נאיבים" הרסיקו אותה היום. הוא מאמין שהיו הרבה אנשים שיפקידו את המדינה בידי אנשים שהוא רואה אותם ראוים להנהיג את המדינה.

כדאי להיות עסקן ספורט

שכדאי להיות ספורטאי בישראל, זה כבר ידוע זה זמן רב, אדם כזה זכאי לשכר הע־לה אפילו על משכורתו של בנקאי מעולה העובד על פי חו־זים אישיים.

אך, עובה נוגלה שגם משתלם להיות עסקן מפורט, גם הוא זוכה לטובות הנאה בצורת נס־עות מלוה לספורטאים היקרים לחוזרות בינלאומיות והוזרים משם, בדרך כלל, עם טל מלא בשוות על חוסר ההצלחה שלהם.

19 ספורטאים של המשלחת האולימפית לסיאול זכו הפעם למשלחת גדולה פי שניים ויחוד של עסקנים שילוו אותם.

יריר הועד האולימפי בישר־אל טוען כי את רוב הסכום של הנסיעה הוא מממן מכיסו כת־נוכה על סעמה של ח.ב. יוסי שריר שכינה אותם "עלוקה". משלחת זו איננה כוללת עוד את פמליית הענוגאים המלוה את 19 הספורטאים, ועל מספרם לא יודע דבר. כי בענין כזה לא קיים "הזכות לדעת".

ובכל זאת, כנראה שכדאי להיות עסקן ספורט גם אם זה "חוביב".

מ. דהרי

מעון יום "בית יעקב"

(המשך מעמוד י"ג)

לאחר מנחת צהריים וארוחה קלה של תה ועוגה.

שמם הטוב של מעונות היום של בית יעקב הולך לפניהם, זאת שמעו ממנהלת המעון שהתקבלה עתה הגב' שפירא, האומרת כי בדמה לראות כי בשבוע הראשון כבר נמצרה ההרשמה בגין מלאת מכסת הילדים.

המעון שעוצב ע"י האדריכל המפורסם מר יצחק לייבב עבר את כל ההליכים הפורמלים של משרד העבודה והרווחה ועיריית ירושלים. יש לציין במיוחד את תכנון המדריך המרהיב בזיפו המתוכנן, מטבח המעון עוצב בסגנון אמריקאי נח לעבודה ולבישול במטבח אותרו פינות מיוחדות לבישול, לאפייה, ולאיכסון. לשאלתנו משיב המנכ"ל כי הדרום אפריקאים עמדו ע"כ שלילדים אלו לא יהיה פחות ממה שיש להם.

הציוד הריהוט החדיש שנרכש למען, תוכנן ועוצב ע"י החברה המשווקת כדי להתאים כל פינה לאכיזריה.

התוכנית ע"ין לא הושלמה, בעוד כשלושה חודשים עם סיום שלב ב' של הבנין יחלו בביצוע פיתוח המגרש שהיה בעבר מגרש כדורסל ולהופכו לחצר המעון. מגרש רחב ידים זה יכלול בין השאר כדי דשא, חורשת עצים ומתקני משחקים לילדי המעון. אכן מעון מפואר.

במעמד ראשי ומנהלי רשת המעונות של בית יעקב, המפקחות המרכזות ומנהלת המעון, החקים השבוע טקס העבודת מפתחות המעון לידי המנהלת הרשת, במעמד השתתפו היזמים, העובדים, נציגי החברה להתחדשות השכונות, נציגי קהילת דרום אפריקה בישראל, האדריכל, המהנדס, מנהלי העבודה, והחברה הקבלנית. בטקס נישאו ברכות תודה הוקרה לכל אלה שעבדו וסייעו לבניית המעון שנועד לתושבי השכונה והסביבה על ידי מי שעמדו מאחורי הקלעים שיהל ותיזוז את מהלך המרים בין כל הנוכחים הרב יצחק גולדקופף כשהוא עוד מרעיף על פני הנוכחים בברכה "כשם שזכיתם לסיים בניית מעון זה כן תזכו לבנות ולהקים מבני חינוך מפוארים כדוגמת זה למען ותחתם וטובתם של ילדי ישראל היקרים".

בוקר טוב עם המודיע

העתון של היהדות החרדית

חיים אשר ברגמן

סוף שבוע

למר שמעון פרס מלאו השבוע 65 שנה. גו, הגיעה חשת לפרוש לפנסיה...

★

מקורות פלשתינאים: "תביעתנו לגבולות 47 הינה רק בסיס התחלתי למקוחי". הבסיס הטופי חיט קבלת כל ארץ ישראל...

★

לקראת המעבר לשבוע עבודה מקוצר בן חמשת ימים, יקבלו כל השבוים במשק מכסת שעות נוספות, כדי שיוכלו לתרגל היטב את המעבר ל...שבוע עבודה מקוצר.

★

סוף כל סוף הוקפאות במשטרת ירושלים: מפקדת המשטרה תפעל למניעת כל התנהגות חריגה ושימוש מופרז בכח של שוטרים, נגד... מתפרעים ערביים.

★

דו"ח הארגון לזכויות האדם של האו"ם "אמנסטי": אלפי פלשתינים הוכו בידי חיילי צה"ל ולפחות 8 מתו מהמכות.

אילו כזה היה המצב באמת — מימדי האינתיפאדה בשטחים היו פחותים בהרבה.

★

זקן הרפובליקה הגרוזינית, בן 131, מגלה סודו: "יסוד לאריכות ימים — לא להתרגז".
אבל... איך עושים את זה.

★

הכנסת כמיכרה זהב

יש עורכי דין שהם חברי כנסת שיותעים לצבור הון רב. לאחר שיחה תמימה במזנון הכנסת, שומע את סיפורם שהובא אליהם כחבר כנסת שהתבקש לעזור בענין קשה. ולאחר מכן מופנה למשרד של עורכי דין שבהם שותף אותו חבר כנסת ועם תום הטיפול מקבל האיש חשבון ולא רק עורכי דין יש בכנסת, גם אנשי עסקים אחרים ויודעים את הקשרים וממלים אותם לטובתם.

לא מדובר בדרום אמריקה הרחוקה, בראי שלא ביבשת אפריקה המתעוררת, לא בפרל־מנטים של מדינות סוציליסטיות בהן תוגנת השחיתות, אלא בפרלמנט שבמרקסיה היחידה שבמזרח הקיכון והלקט הקטן שהובא כאן, הוא רק דוגמא מקרית מהמבחר שאפשר היה להלאות בו את הקורא. "הפרל־מנטים אצלנו אומר כתב הדרוד בכנסת דיים דיסוביץ, הוא ענף כלכלי משגשג שהביא לבעליו רוב עושר וחיים נוחים" — דברים אלה כלולים בכתבה שפרסמה בגליון האחרון של שבועון "חותם" של מפ"ם שב־כותרת שלה נאמר: הכנסת היא מכרה זהב ומזנון הכנסת הוא הפתח למכרה. הוא מצטט עוד מתוך דו"ח של ועדת סוניק מדבריו של אחד מחברי הכנסת: "שמענו על משפטן חבר כנסת, שכדי להסדיר פגישה דרש סכום מרהים של דולרים, בעד זה צריך ללכת לבית הסוהר".

לא יפלא, איפוא, שיש במ־פלגות כל כך הרבה קופצים המתמודדים על מקום במחה ברשימה לקראת הבחירות.

האם יש בחוק שנתקבל בכנסת על הגבלת הפיטוקים של חברי כנסת לצבור בעד גל זה של שחיתות, המשחיה כל חלקה טובה ומגביר את השחיתות גם במקומות אחרים.

ד. ירושלמי

סיסמת הילדים השבוע בחניות המכולת:

"אמא אמרה: לא קריסטל"!

"אמא אמרה: לא קריסטל"! — סיסמה זו נשמעה שוב ושוב בחניות המכולת. הילדים ידעו היטב כי בתי הדין הרבנים אסרו לשתות מתצי "קריסטל".

לא חשוב להם למה, אבל הם יודעים גם כי "קריסטל" לבד אשמה על כך. הילדים לא רוצים תמותת תוצבה. אולי "קריסטל" לא מביטה זאת, אבל אנחנו כן יודעים שהילדים שלנו יודקים אלף ואחד פעמים על תמותת שוחץ וסוגרים את העינים שלא לראות אותן.

לכן כל ילד — לא רק בירושלים ובכני ברק — בכל מקום בארץ שילד לא רוצה תוצבה. הוא נכנס למכולת וביקש לקנות שתייה, אבל: "אמא אמרה רק לא קריסטל"!

— "הרבנים לא מתחרים להסיר הכשרים ולקרוא לציבור להימנע ממוצר מסוים ולהימנע מלחמוך בחברות הפוגעות בציפור נפשנו. אם אמנם הגיעו הדברים עד להסרת ההכשר מקריסטל, סימן שהדברים הגיעו עד נפש. הנפשות שלנו ושל ילדינו תלויות בנקיונן ובטהרתן הרוחנית. לא ניתן לסמא לנו את העינים" — כך שת בפני הדרה לילדים. קריסטל פגעה בנו בנישמתינו — אינו חייבים לקנות בקבוקי קריסטל!

ש. אברהמי

כי מציון תצא תורה

הרה"ג ר' ישראל יעקב לי־כטנשטיין, הוא אמנם ילוד ארצות הברית, למד כמה שנים בישיבות לייקוואד ובית הלמוד, אף על פי כן אפשר לומר עליו: כי מציון תצא תורה.

הרב הצעיר היוצא השבוע ללונדון לשמש ראביד של בית הדין של קהלת בית ישראל ה"פרושים" לומד תורה כבר זה 14 שנים בירושלים. בתחילה בישיבת בריסק, בראשותו של הגאון רבי יוסף בער סולבייצק זצ"ל ולאחר מכן בישיבת מיר בירושלים, שבה למד תורה בחברותא עם גדולי הלומדים המסתופפים בצילה של ישיבה מפוארת זו.

חבריו וידידיו הרבים מן הישיבות שמכירים בגדלותו מלודים אותו בברכת הצלחה.

אבר, בעשר השנים האחרו־נות הוא מתגורר בשכונת סנהד־ריה המורחבת, שם התחבב על כל תושבי השכונה. אלה באים לציין שזה הנושב השני שיצא ללונדון למלא תפקיד רבני נכבד ותשוב. לפני כמה שנים יצא מן השכונה הרב הגאון רבי זאב פלדמן שזכה למלא את תפקיד רבנה של הקהילה החרדית בס־מפורד שבלונדון, היא קהילת "עודת צון חיים", שהיא ממשי־כה מסורת בית הכנסת הגדול "שיפשהול" בזיה מאז בודשו משם היהדים. ומאז בראו ללונדון עשה גדולות בכל הת־חומים חזקה לאחדה נלהבת מכל החוגים.

כי מציון תצא תורה. אכן נתקיימה בשניהם. לפנים היו מביאים רבנים וחיים לירושלים מארצות הגולה, היום, אחרי חורבן אירופה ומרכזי התורה שלה, מבקשות קהלות ישראל בגולה להתמנות בבתר תורה של רבנים שקנו תורתם בארץ ישר־אל, שנעשתה מרכז עולמי לתר־רה.

אבר, צריך להזכיר, כי כבר לפני שנים רבות נקרא הגאון רבי חנוך דוב פרוזה שליט"א. שהיה שנים רבות מורה הוראה וחזיק בירושלים, לכהן פאר כבאביד הקהילות החרדיות בלונדון, מאז שברח מחמת הצורך היטלר כאשר נכנס לוינה.

בודקים אפשרויות תביעה על בזיון ביהמ"ש לנציגה בגוף הבוחר של הרבנות

בתל אביב מתבקשו בימים אלה על ידי אנשי ציבור לבדוק אפשרות לתביעה פלילית על בזיון בית המשפט נגד הגב' מיקי מזר שמנמנה כחברה בגוף הבוחר של הרבנות הראשית בתל אביב, לאחר מאבק ציבורי ומשפטי.

הדרישה לתביעה באה לאור העובדה שהגב' מזר שכל כך גלחמה בעד הכללתה בגוף, הגישה לפני כמה ימים את הוד־פטרותה מן הגוף הבוחר, בימוק שלא תוכל להשתתף בהצבעה הנימוקים לתביעה על בזיון בית המשפט מתבססים על כך שהגב' הסרידה את בית המשפט ובזבזה את זמנו, גרמה לפתוח ציבורי על דרישה לנציגות תגב' אפליה כאילו כל העולם עומד על ענין זה של שיתוף אשה בגוף הבוחר ואילו כאשר מגיע הדבר למעשה, היא מזלזלת בתפקיד זה הנרזזה בפני המנוך שלה לצאת לחופשה...

מה שמעניין בכל הפרשה הוא שגב' מזר הציעה במקומה... דוקא גבר. את יצחק בספי.

א. צבי

בעייה חדשה: יבוא נשים מברזיל

בחוגי בתי הדין מודאגים מאוד מן הידיעות על "התפת־חות שוק נשים מיובאות מבר־זיל ומגמרת תשלום הוגן, עבור אנשים שמתקשים לחשיג כאן את זיווגם. מעטים מהם פנו לבתי הדין הרבניים לגייר את הנשים, אחרים הסתפקו בנישואין אזרחיים בברזיל.

בעתיד עלולה להתפתח בעי־יה חדשה, מכיון שהבן הולך אחר האם, מה יהיה דינם של הילדים כאשר יגיעו לגיל גישר־אין? כיצד יתנהגו אותם, אם יהיו רשומים כיהודים? האחרונים המקלים לסוכנות העוסקת בי־בוא מסוג זה, מודעים כי יש גם מקרים אחרים של נשואי תערו־בת בארץ ובחוץ לארץ, לדוגמה דיפלומטים ישראליים תגבי קיבוצים הנושאים נשים נכריות, במה נשתמה מוכנות זו מסוכנת הקיבוצים המיבאים מתנדבים ומתנדבות שמתחתנים עם חברי הקיבוץ ונודמים להרס משפחות.

כוחו האמיתי של הציבור החרדי

פרשת הסרת ההכשר ממפעל "קריסטל־תבור" עוד תדובר רבות ביחס לכוחו האמ־יתי של הציבור החרדי המ־סוגל להשפיע על תחומים רבים במדינה. אם רוצים להוכיח כדוגמא קטנה עד כמה מפחדים ב"קריסטל" מהסרת ההכשרים על המפעל, אפשר לשמוע זאת מריאיוחו של טופר "המודיע" שעבר ביום ראשון אחה"צ בבביש השרון, והל מפקר שבא ועד לרעות גן.

בבבישי השרון ספרנו לא פחות מ־21 מודעות־ענק של "קריסטל". השעה היתה 5.30 אחר הצהרים. המודעות ברבר הודות ההכשר פרסמו מטעם הבר"ץ בשעות הבוקר של אחר יום וכבר בשעות אחה"צ בדהמנו להזכיר שכל מודעות תמותת השחץ הוסרו ע"י החברה הזאת כאמור רק בבבישי השרון.

זו היא רק דוגמא קטנה להר־כיח עד כמה באמת חרשים אפילו המפעלים הגדולים מכח הקניה של הציבור החרדי ואם סע תמיד לפעול בהתאם, תיראה הציבוריות הדתית בארץ בפנים אחרות לחלוטין.

משה מיכאל צורן

תדמיתו של לדוד בשפל

הזמנתו של ראש עיריית תל אביב יפו נמצאת בשפל. כך מסתבר מתוך סקר דעת קהל שלדברי יודעי דבר נערך על ידי הליכוד בעצמו.

מחצית מתושבי העיר סבורים שלהם אינו דואג לפרט העיירני וחלק ניכר מפעולותיו מיותרות ושגויות. בעוד להם מפנה עינו ומרצו לנושאים שהוא ראוה כחרבות, הרי מעריפים התושבים דוקא את התעניינותו בנושאי הניקיון וכך. עם זאת מומכים אנשי הליכוד על העובדה שעיקר האנשים נוטים לתמוך בו בלית ברירה, זאת בהיעדר מועמד רציני בעל משקל בצד השני.

י. ת"א

למי מצביעים בקיבוץ הדתי?

רק כשליש מן החברים בקיבוץ הדתי הצביעו עבור המפד"ל, כך עלה מתוצאות של קלפי נסיונית שנערכה בקבר־צת יבנה.

מעניין יותר היא ההתפלגות של 65% הנחרים, מהם זוכה התזיה ב־14.5, כך ב־5.7, הלי־כוד 8.4 ואילו העבודה זוכה ב־11 אחוז, עשרים האחוזים הנחרים ניתנו כמובן לרשימה החדשה מימד.

אנשי מימד ששמעו על הוצ־את הנבו בהפתעה מחולטת. מומחים לנושא ההצבעות אמרו שאם זה סדר התמיכה שווכה מימד בקיבוץ הדתי, המוכר כמעוז של היונים הדתיים, הרי ספק אם יצליחו לעבור את אחוז החסימה.

אחרים הביעו תמיהה חמורה מאד ושאלו מה מקום יש לאנשי הקיבוץ הדתי להצביע עבור רשימות חילוניות? הרי בקרב הרשימות הדתיות "הללו (4 במספר) יש להם את כל המגון הבדלי הדעות הפוליטיות מדי־ניות, מדוע יש להם מקום להצ־ביע עבור מפלגות חילוניות. המשמעות האחרת, היא מצי־אותם של יותר משלושים אחוז חברים חילוניים בקבוצת יבנה, כמעט כמו מספר המצביעים עבור המפד"ל.

חברי מפד"ל המוסים מתק־שים להשלים עם התוצאות הללו והדרשים והברים.

אבר, לאורות ישראל אר לשיים לא היו קולות בקיבוץ יבנה.

בינתיים נוברת הביקורת הפנימית במפד"לי על סיסמת הבחירות שלהם, "צדק אמתה" במרחבי ב"ל סיסמא שישלה משמעות דתית מוייפת ומה "ציונים כשרים" אין לבם שלם עם זה.

"המודיע"

העתון של היהדות החרדית

עדשות תגע במחירי מבצע + שי עטף: 100 ש"ח

למזמינים עד ה־31.8.88
ביטוח לשנתיים וחינם בשווי 100 ש"ח

מיוחד השבוע
תמחיר תרכיל – 6 ושלומים
... (רק מגן בדרום אמריקה)

לתלמידים ומורי
נצלו את יתר החופשה האחרונים לרכישת עדשות ותנו מתנה ראשונה ושלמה שנת הלימודים

בסקר ארצי של "ידיעות אחרונות", נקבע, השנה השלישית ברציפות: "אישוניתי" הנבחרת מס' 1 בישראל

20 שנה בישראל
מבוגרים לעדשות מגע
אישונית
בטיפול אלוף אי אפשר להתחרות

ירושלים: הסולל 2 (פינת יפו 29) קומה ב' טל' 02-223028
בני ברק: רי עקיבא 89 קומה א' (שלב הדשא) טל' 03-788711
תל אביב: בן יהודה 94 (פינת נורדאו) טל' 03-222589
נתניה: שמלשטר 7 טל' 053-25123

משרד החקלאות
האגף להגנת הצומח ולביקורת

התחנות לבדיקת אתרוגים הנשלחים כשי לחו"ל

בירושלים:
רח' הלני המלכה 13
בימים ג' ה' בשעות 9.00-13.00

בתל אביב:
רח' הגר"א 23
בימים א,ג,ה, בשעות 9.00-13.00

אתרוגים המיועדים להשלח לארה"ב ולאוסטרליה חייבים בהסגר של חמישה ימים לפחות

התחנות תופעלנה החל מיום ג' י' באלול תשמ"ח (23.8.88) ועד י"א בתשרי תשמ"ט (22.9.88)

סוף סוף יש!
מיץ ענבים טבעי ואמיתי ב־100%
שראוי לברך עליו
בורא פרי הגפן בוודאות
מיץ ענבים טבעי ומעולה
כשר למהדרין מן המהדרין
ללא חשש שביעית סבל וערלה
מיוצר מענבים משובחים
ללא שום תוספות חומר משמר
★★★
כל כך טבעי שבכל כוס יש טעם של עוד...
★★★
שמשון יקבים יצרני משקאות חריפים בע"מ
אזור התעשיה עטרות ירושלים, טל. 02-854875

רהיטי פד פ"ת
★ פינת אוכל המתאימות לשבת בכל המדלים
★ מזנונים וספריות לספרי קודש
★ מערכות סלון בד ועור
★ חדרי שינה
★ הכל לפי הזמנת הלקוח
רח' הרצל 27-29 פתח תקוה טל' 913766

50% הנחה!!
בפוטו ספיד — פוטו זוהר (רונן)
לצילום והסרטת שמחות – חתונות, בר מצוה, בריתות
טיב ואיכות ברמה בנלאומית!
KODAK
השווה ובחן — קודאק כמובן!
מבצע צילום ילדים 6 תמונות – 18 ש"ח בלבד!
פוטו ספיד — רבי עקיבא 73 בני ברק 784302

אבקת ניקוי חיטוי והברקה
טריק
חדש מבית פיסגה – "טריק"
אבקה במקום חול לניקוי,
חיטוי והברקת כלים, אמבטיות,
ומשטחי קרמיקה וחרסינה.
עם האבקה החדשה אין צורך
לטפטף יותר את פני המשטח,
אלא לעבור עליו בקלות ובדיעות.
המשטח יישאר נקי וללא שריטות.
אבקה במקום חול
לניקוי אמבטיות ומשטחי קרמיקה וחרסינה ללא שריטות.
פיסגה
כימיקלים ודטרגנטים
תמצאות בחנויות

לימודי־תורה ברמה גבוהה ובמסגרת לאומית מלאה ב"דאטשה" ליד מוסקבה

סיון נועז וחסר־תקדים של רב מארה"ב ו־15 אברכים ובחורי ישיבה לקיים מסגרת לימודית־ישיבתית מרוכזת לבעלי־תשובה באתר נופש בתוך רוסיה — הוכתר בהצלחה מלאה ★ המבצע המיוחד נערך בשיתוף־פעולה עם "הועד להצלת נדחי ישראל" שע"י אגודת ישראל העולמית

מאת סופר "המודיע" בניו־יורק—

בעוד רבים בעולם ממשיכים להתווכח על הפירוש המעשי של מדיניות ה"גלאסנוסט" החדשה של מנהיג ברית־המ, מיכאיל גורבאצ'וב, נערך שם במהלך חודשי הקיץ נסיון נועז של הנחלת לימוד תורה ברמה גבוהה לקבוצה נבחרת של כמה עשרות בעלי־תשובה. אשר ניצלו את חופשת־הקיץ שלהם ב"דאטשה" סובייטית להתחזקות ביהדות, תאת במבצע מיוחד ומסתר של אחד מחשובי הרבנים באה"ב ודעייתו, וכן קבוצה של 15 אברכים ובחורי ישיבות שנסעו למטרה זו למיקום ברוסיה.

הרעיון הנועז נולד בשיתוף־פעולה בין ד"ר הועד להצלת נדחי ישראל שע"י אגו"י העולמית, חו"ר מרדכי נישטם, לבין הרב מרדכי שפירא, מחשובי הרבנים של העיר מיאמי באה"ב. כידוע, מתקיימת באמצעות ועד זה פעילות רחבת־ממדים רצופה למען נדחי בריה"מ מזה כמה שנים, פעילות שנעשתה בחשאיות מלאה וללא כל פרסום, וגם כיום מעדיף ד"ר הועד"פ העולמי של אגו"י, הרב משה שדר, שלא להרבות בדיבורים בכל הנושא הזה.

על רקע הדיונים על השיעור שנוצר בבריה"מ מבחינת הפתיחות בכל הנושאים, ובכלל זה גם בקשר לנושא היהדות, נראה היה לד"ר נישטם שאולי ניתן לנצל את חודשי הקיץ כדי לבחון את הרוח החדשה הנושבת שם על־מנת להפעיל תכנית לימודית מיוחדת באמצעות בני־תורה אמריקאים בתקופת חופש הקיץ שלהם. במקביל לכך, התייגע הרב מרדכי שפירא מיאמי, שכבר התנסה בעבר כלימוד בעלי־תשובה ברוסיה בשאלה, כיצד ניתן לפעול כדי ליצור קשרים יחוד עמוקים עם בעלי־תשובה אלה, במסגרת ובאופן שבהם יוכלו לחשוף אז עצמם יחוד ולפתוח את לבם בפני מלמדיהם.

ניצול חיובי של נסיון אמריקאי מבורך

כך התפתחה בין שני האישים התכנית המפורטת, תאת לאחר שד"ר נישטם העלה את הרעיון להשתמש בשיטת פעולה של ארגון "תורה ומסורה" באה"ב. המקיים מזה שנים אחוכות בתקופת הקיץ מבצע מיוחד של הפצת תורה, תאת כאשר קבוצות של רבנים ובחורי ישיבות מבלים את חופשתם בשורה של קהילות, ערים ועיירות שבהם מתגוררים יהודים הרחוקים באופן־ערפת ממרכזי התורה. מדי שנה בשנה הם מקימים במקומות אלה למשך כמה שבועות "ישיבות קיץ", אליהן מוזמנים יהודים לבא וללמוד בכל תחום מתחומי היהדות וכרמות שונות, יש מהם שלמדו בעבר־הם מרענים את ידיעותיהם ויש אחרים שזו להם הזדמנות ראשונה לשהות במקום תורה ולטעום טעמה של יהדות.

את הרעיון הזה התליטו השמה לאמץ ולנסות גם לגבי רוסיה, דבר שבעבר לא העיז, כמובן, איש להעלותו על הדעת. ואמנם, לאחר שהרעיון גובש, יצאו הרב מרדכי שפירא ודעייתו הרבנית לביקור ברוסיה, ובמהלך הזמן גם הגיעו אחריהם 15 האברכים ובחורי הישיבות, ואלה הקימו מין "ישיבת־קיץ" שכון באתר־נופש ("דאטשה") לא הרחק ממוסקבה, ולא יאומן כי יסופר — היה זה בית־מדרש פעיל ותוסס משעה מוקדמת בבוקר עד השעות המאוחרות של הלילה, ואמנם כלב־לבה של אותה "דאטשה" רוסית מיפסנית!

בין המשתתפים הקבועים בלימודים היו כאלה שזה מכבר התחילו בבחוות צעמס לקיים אורח־חיים תורני, היו כאלה שבאו כדי לנסות ולהיוכחה אם הדבר אפשרי מבחינתם, וגם היו כמה מאלה שהספיקו כבר בעבר ללמוד תורה ממהיגי תנועת התשובה המפורסמים, כמו הרב אטאם הרב בריסקמן, שעתה הם לוחמים על המשכת מורשה זו גם הלאה. בכל אופן, יומם ולילה נמשכו שם השיעורים שכללו לימודי גמרא עם ראשונים, קיצור שו"ע, הדרכה מעשית במצוות, הכל לפי תוכנית שהוכנה מראש ע"י הועד להצלת נדחי ישראל, עפ"י הנסיון הרב שנצבר מהעבר. מיוחדים היו השיעורים שנועדו לעניני הלכה מסובכים הקשורים לאורח־החיים הרוסי, זו היתה גם הזדמנות לביורר כל השאלות שהצטברו במרוצת הזמן או נשארו ללא ביורר ופתרון מהזדמנויות קודמות של מפגשים עם רבנים ומתנכים, שאלות בנושאי כשרות, אישות, מקוואות וענייני טהרה, ועוד ועוד.

האברכים ותלמידי הישיבה שבאו מאמריקה לשם, יצרו אווירה ישיבותית מיוחדת שזייממה את לבבות כל המשתתפים, כשברור שחוגם זה יתמשך להקרין ולחמם זמן רב, אך המרגשים ביותר הם דוקא אלה שבאו להמיל ולחת, באומרם בשחם לארה"ב, כי הם זכו ותברכו בתלמידים שכל רב היה מאחל לעצמו. כאלה. אי־אפשר לתאר את דקדוק המצוות הקפדני שלהם, דבר שבו הם יכולים לשמש דוגמה לכל יהודי בעולם החופשי הזוכה לכל האפשרויות והנחיות לקיים יהדות. גישה אופיינית שלהם היא, כי אין הם מבקשים לעצמם קולות והיתרים, ואת הדבר הזה הם מדגישים בכל פעם ופעם. אחד מהם ביקש ללמד היטב כיצד להדגיש את האות ד' במלה "אחד" של ק"ש. יום תשעה באב הוקדש כולו לצינוי דיומא, וההכנות הסתיימה בשעה 11 חצי בלילה, למעלה משעה וחצי לאחר סיום הצום...

דמעות כמים לעת פרידה

התכנית כללה גם לימודים מיוחדים לנשים, וגם אלה הפגינו את דביקותן המיוחדת המלאה במצוות, היו מהן שהגיעו ללימודים ביחד עם פריטי ידקות הטענים ביחוד מתולעים, כדי ללמוד בדיוק כיצד להקפיד בענין זה.

התרגשות מיוחדת השתררה במקום, כאשר באחד הימים התליט אחד המשתתפים לקבל על עצמו לצמיתות להניח תפילין, ותאת לאחר שלפני מספר שנים הראה לו מישהו כלינערד כיצד להניחם, אבל מאז הסיח את דעתו מכן, אך בעקבות בואו ללימודים הללו גמר אומר להיות מניח תפילין בקביעות.

השהות של הרב שפירא ודעייתו במשך שלושה שבועות במקום, יצרה התקשרות הדוקה בינים לבין הלומדים הרבה יותר משהעלו על דעתם. ערך מיוחד היה לחיזוק הרב שהצליחו להעניק לכל המשתתפים, אולי אף יותר מעצם הלימודים והשיעורים — כך סבור אחד מאלה שהיה שם. היתה זו הזדמנות מיוחדת עבור כולם לגלות את צפונותיהם ולגלל את כעיותיהם ודאגותיהם. כך, למשל, סחו את דאגתם כיצד ישפיע אורח הזיים החדש שלהם על היחס לבניהם. כן הציגו שאלות על היחס לבניהם שלהם כלפי הוריהם וקרוביהם, לאחר שיקבלו רשימות הגיהה משם. כן הציגו שאלות על היחס הנודש מצדם כלפי יהודים אחרים שהם לא ב"כ קרובים לדת. שאלה מיוחדת היתה, מדי צריכים לדחות יהודי שחולים בו חשד שיש עמו כתנות רעות...

השפעתו החיובית הצומחת של המבצע היתה ברורה לעת שהגיע לסיומו. קשה לתאר את הפרידה הנרגשת של לומדי השיעורים ממלמדיהם האמריקאים. קבוצה של ארבעים איש, בתוכם נשים וטף, ליוו את הרב והרבנית שפירא לקראת יציאתם. הרבה מן המבוגרים, בהם כאלה שכבר בגרפו ומן ניכר בכוח מסירות־הנפש ליהדות, עמדו ובכו כילדים, כשהם מבקשים לשמוע מלה־פרידה אחרונה.

סיכם ואמר הרב שפירא: אף ענין במקום לא היתה יבשה מדמעות: היו אלה אמנם דמעות של עצב, אבל אלה גם היו סמל של תקוה לעתיד תרש, מתוך במתוך שישמר הקשר שנוצר בינים לבין הזרם המרכזי של יהדות התורה.

ארועים פוליטיים / י. אברהם

מימון הבחירות המקומיות עשוי אולי לגרום לדחייתן

משרת הרוחות והריב הביב מפלגתי בשקבות הקיקת החוק להפרדת הבחירות —כמעט וב שבחו, אולם את פירות החוק הזה וכל מה שדתלוזה אליו עתידים לחכות בשתיד הקרוב מאד בעיקר אלו שיהיו ממונים על הקופה הציבורית — ויש כאלו המועמים שהחיכם הכמפי עוד ממונל להיות הנורם שידחה את מועד קיום הבחירות לרשויות המקומיות האמורות להיות ביבא אדר א' תשמ"ט.

כמה ימים לפני שיצאה הכנסת הנוכחית לפגרתה הארוכה עד לבחירות, היא התייחסה בעצת הפנים שלה לחקיקת חוק מימון הבחירות לרשויות המקומיות. החוק הושלם במעט בד בבד עם השלמת מבצע חקיקת חוק הפרדת הבחירות. חוק המימון, הוא החוק שקובע כמה תוציא קופת האוצר עבור מימון הבחירות לרשויות המקומיות.

ובכן החוק שאליו חברי נציגי המערך והליכוד העלה את מחיר הבחירות המקומיות בשבעה מל־יוני דולרים והוא יהיה נכון להיום בסך 25 מליון שקלים חדשים. על שולחן הועדה עמדו מספר הצעות. הנמוכה ביבה על העלאה של 40 אחוזים האחרונה על העלאה של 115 אחוזים —זו "הנמוכה" התקבלה.

המימון נקבע בדרך כלל עפ"י יחידת מימון לבחיר. בבחירות הקודמות עלתה יחידה כזו 20 אגורות. מאז הבחירות הקודמות ועד היום עלה המדד פי 35. עפ"י החישוב, היו 20 האגורות צריכות להגיע היום ל־7 ש"ח ליחידה אולם חברי ועדת הפנים ובעקבר מחיר היחידה יהיה 10 שקלים חדשים.

באוצר טוענים כי מדובר בשערוריה ציבורית שאסור להשלים. חברי הכנסת לא השגיחו באלו סכומים מדובר ובמחיר־יד אישרו סכום שאסור היה לאשרו. חברי כנסת שהיו שותפים לחקיקת החוק טוענים כי האוצר מטעה. נכון שהמדד הכללי עלה פי 35, אבל "מדד הבחירות" — עלה יותר. מהו "מדד הבחירות" — צרכי דפוס, פרסום, תשדיר ושכר...

באוצר אומרים כי יש להאבק על שינוי חוק זה מיד עם תחילת המושב הראשון של הכנסת ה־12. "גם בסחיר דחיית הבחירות לרש־יות המקומיות"... אגב, הכנסת אישרה באותו מעמד שגם יום הבחירות לרשויות המקומיות יהיה "שבתון כללי" במשק...

ריווחים שופפים

הליכוד והמערך חתמו יחדיו על הסכם ל"בחירה חוגנות", אותו ניסח יו"ר ועדת הבחירה המרכזית השופט אליעזר גולדברג. עפ"י ההסכם מתחייבות המפלגות הגדולות לנהל תעמולה הוגנת, לא לתפס אוירה, כלי אלימות וחוק כי כיבוד השקפות הזולת. הצדדים הסכימו לקבל את בור־יחוד של השופט גולדברג במקרים של חלוקי דעות. גם מפלגות קט־נות אחרותה הצטרפו להסכם.

★ ★ ★

מטה ההסברה של הליכוד שורר בבעיה לא קלה עקב פעילו־תם הנצמאית של השרים שרון ולוי המקיימים לכאורה מטה בחירות נפרד האמור להבליט את השגיחם האישיים. במטה ההסב־רה של הליכוד אומרים כי אין כל ספק ששרון ולוי יופיעו בתשדירי הבחירות של הליכוד, אך גם אין ספק שחלקו של יצחק שמיר יובר לט יותר.

★ ★ ★

הסכסוך המחודש בתוך המ־פלגה הליברלית בין יצחק מודעי למשה ניסים — מטריד את מנהיגם של ראשי חרות, שהיו רוצים לראות אמנה מוסדות וח־תומה על ליכוד הליכוד. לפיכך החליט יו"ר מטה הבחירות של הליכוד השר ארנס מחרות להתע־רב אישית בסכסוך בין השניים ולהביא לסיומו המהיר.

★ ★ ★

המפד"ל סיכמה עם תברת הפרסום על הפקת תשדירי הבחי־רות שלה ולפי המרחוק יתמקדו התשדירים הללו בממעלי חינוך דתיים לאומיים כמו ישיבות ההסדר ובתי האולפנות. המפד"ל תצא בקריאה לצבור בחברה שאם יתמכו בה הם תומכים למעשה בחינוך הדתי לאומי...

"חטיפת ילדי תימן 1988"

מאת א. פרקש

משטרת ישראל מבקשת את עזרת הציבור בחיפושיה אחר הילד חגי. אשר נחטף בתא־ריך 6.7.88. ממעון פרטיתי בבני ברק ומאז נעלמו עקבו־תיו.

הרי היאורו: חגי הנו ילד חמוד, מפותח יפה למילו, מבנה גופו רזה, שיערו הקיר־מיות חסרות, עיניו חומות, שערותיו חומות חלקות ומ־סורקות, היה לבוש בצורה נקיה ומגוהצת את הדעת.

"כל הידוע על מקום הי־מצאו של חגי מתבקש שלא להודיע על כך לאף אחד. כל הידוע פרטים על השיטה של "חטיפת ילדי תימן 1988" שהיא המהדורה החדשה של חטיפת ילדים בצורה החוקי מתעברתם על דתם, המתבצעת עוד משרד־העבודה הרחוקה, מתבקש לעצום את עיניו לא־טום את אזניו וכעיקר לא לדבר. זה כראי לו, שכן לאחר שלושים שנה הוא יוכל לכתוב על כך ספר פרטי־ולי מאר בור־סף על הספר המתפרסם בימים אלו בנושא חטיפת ילדי תימן..."

נוסח מודעה כמו זו המתפרס־מת כאן לא תוכלו, קוראים יקרים, למצוא בשום עיתון. ע"ד־ן. אולם אין מדובר במעשה היתולי כלל ועיקר. הפרטים אמיתיים ונכונים עד למאד.

אביו של חגי היגו תושב בני־מינה, אב, לשבעה ילדים עובד המרצדה המקומית, האם עובדה את הבית האב, לבד, מפרנס ומגדל את ילדיו. האב שעלה ארצה מתימן הינו יהודי דתי המ־דקדק במצוות קלות כבחמורות, שומר על כל המנהגים המסורת של אוץ מוצאו וכך גם מתוך אר־ילדיו. הוא ידוע כרמות למופת העמל ים ולילו למען משפחתו ומתוך הישב וכמידת יכולתו את ילדיו. אחדים מילדיו סודרו בעבר ע"י האב במסגרות פרטיות שונות חינוכם עלה יפה.

הכל הלך על מי מנוחות עד שעובדות במשרד העבודה הר־חזה שכראה, בשל הביקרש הנובר הוולך של משפחות הדרות לאמץ ילדים, ביקשו להוציא את חגי ממשפחתו לנתקו ממסגרתו ולמוסרו בעל כורחו של האב המשפחה לאימוץ.

מאז החליטו העובדות הנ"ל לקחת את הילד סבלה המשפחה קשות ואלצה לעמוד על המשמר ולהאבק על זהיו של חגי־חגי לאחר מאבק ממושך נקלט במעון פרטיתי בבני ברק שם התפתח, השתלב וגם קיבל טיפול מקצועי נאות. יצוין כי בין חגי ובני משפ־פחתו נשמר קשר טוב והאב ביקר את הילד באופן סדיר במעון. העובדת הסוציאלית מטעם משרד העבודה הרוחה ביקרה אף היא במעון מספר פעמים, הביעה דעה חיובית ביחוד ואף שיבחה את המעון ואת תיפקודו. אלא שעובד־רת סוציאלית, מה גם שהיא פשוטה, משתייכת למגגון שיש לו "קריטריונים מחומים" שעדיין לא נחקרו לעומקם, כפי שהיה צריך להיות במדינה בה זכויותיו של האזרח מוצגות כנשמרות בקפדנות.

וכך בראות מבחה נכנסה הגב־דליה מוטאי בסערה למעון בבני ברק ביום 6.7.88. וחרשה לקבל על ארגו את חגי. היא הסתמכה על "החוק". היא ניגשה אל חגי וביקשה ממנו כי יתלוה אליה. הילד סירב בתוקף. הגב' מוטאי עשתה ניסיונות שונים לשדל את הילד בדיבורים ופיתויים. חגי בשלו. סמרב ללכת עמה. מסרב לנתק את עצמו מחברו ומהמעון. היתה לו לילד סיבה טובה. לא להסכים, הוא כבר הכיר אותה היטב ודעתו עליה. היתה שלילית להלוטין. מלבד. לכתוב כנגד המשפחה ביקורת לאחר ביקורים תפרים ודשלנים, היא לא עשתה מאומה על מנת לעזור מעשית למשפחה. כך טוענים אנשי המ־שפחה.

לאחר התנגדות נחרצה זו מצד חגי לחטיפתו, שגרמה לו בהלה וסיוט, הביא למקום אחד מידידי המשפחה ונטל את הילד להרגיעו מן המראומה.

עוד באותו יום רצה הגב' מוטאי למשפחה בחוק־בן ובשם "מחמת הילד" הנמצא על פיה פתחה חוק תלונה נגד מנהלי המ־עון שהצליחו להכיר את הילד אל מנחות הנפש. בתוכני המעון.

בנתיים שהה הילד מספר ימים בבית המשפחה אלה עבר־ראות בתקופת הנופש. כשוראו אנשי השיטה שעובדים פשוטים לא מטפיקים במקרה זה על מנת להוציא את מחשבתם אל הפועל הם החלו לשלוף את הנתונים היותר כבדים. וכך מגיעה פקידת סעד מחוזית, חוה אגב, למשטרת רמת גן הדרושת להסגיר את הילד החסוף לידיה...

לא בדקו את הנתלך שבה קיבלו במשטרת רמת גן את הד־חלטה להעביר את הילד לידיה של אגב, אולם נודע כי הילד הוע־בר לידיה על מנת שהיא תמסור אותו לאביו לימי הנופשה. הילד אמנם הועבר לידי חוה אגב ומאז נעלמו עיקבותיו.

האב לא ויתור. ביום 21.7.88 הוא מצליח להוציא החלטה מבית המשפט המחוזי בחיפה המחייב את הועבדות הסוציאליות להפגיש את הילד עם אביו אותו לשבוע ואת בהסדר אריגי עד לדיון הקבוע ליום 2.9.88 לאב נמסרה כתובת של חדר המצוי בדוור מטרלה בירושלים ולשם הובא הילד לפ־גישה קצרה. כשוראה האב את הילד חשכו עיניו.

הילד היה מבולבל, סובל מאי שקט, בכה ודרש לבוא עם אביו, הוא רוש להוציאו מיד מהמוסד החדש אליו הוא הועבר ולהשיבו למעון בבני ברק ולמשפחתו. תוך כדי שיחה חפוזה נודע לאב כי הילד הועבר למקום שאינו דוע. ניתקו את הילד מבית הכנסת והוא אינו חולך לבית הכנסת במיהנו. הוריעו מעל גופו של הילד את הטלית המצוייצת עימה הוהולך בקביעות, גם הכיפה הוסרה מעל ראשו (כך העיד הילד בעצמו). הסביבה חבריו הילדים וגם המדריך שהצמידו לו הוא חילוני. המקום בו מצוי הילד מידיעו לח־ריגים ו/או עבריינים.

לאחר הפגישה הראשונה המזעזעת ביקש האב לראות את בנו בשבוע שלאחר מכן ולפי פסיקה מפורשת של בית המשפט המחוזי בחיפה. לאחר מרדף טל־פוני מייגע הצליח האב לקבוע עם אגב פגישה בירושלים ביום 4.8.88. הוא הגיע לפגישה כאשר באמתחתו חבילה עבור בנו. כשהגיע לירושלים התברר לו שהכל כזב. חוה אגב שיקרה לאב בפניו. הילד לא הגיע לפגישה. אגב ידעה שהאב דל אמצעים, מפסיד יום עבודה, משלם סכום הגון עבור נסיעות וקניית פרטים לחני ולמרות זאת איפשרה לו לסרוח את כל הטירדה הזאת בידעה מפורשות שהכל יהיה לריק. היא אף לא טרחה להתנצל או לגמק. ומדוע שתעשה זאת הרי אין כל פיקוח עליה על מעשיה ועל השיטה כולה?!

למחרת כיום שישי 5.8.88 המשיך האב במירדף הטלפוני. לשווא. כיום שלישי שעבר התקשר לאב אדם שהזדהה בשם שלמה שפירא, הציג את עצמו ב"פסיכולוג המטפל בילד" ונקבעה פגישה ליום חמישי. הדבר היה בשבוע שעבר. בפגישה הודיע לאב כי הוא לא יוכל יותר ללכת עם בנו להתפלל במוזל המערבי משום שהכחול הוא "מקום טמוכן" — כדיבורי הפסיכולוג המטפל בילד. הפסיכולוג גם אמר כי הילד אמנם הגיע הנסמה ואינו מובא לכיתת הכנסת. הפסיכולוג הגיעו שהפסיכולוג נתן להוצאה הוא. אין צו של שופט שעל הילד ללכת לבית כנסת. "תביא צו מהשופט — אומר הפסיכולוג לאבי הילד — והילד ילך".

יושם לב כי הפסיכולוג הנ"ל משתלב יפה במערכת הכללית המשוחנת היטב ושנועדה לא רק להוציא את הילד ממשפחתו לצר־יך איומץ אלא להפגיעו על דחוי לסרות התנגדותו הנחרצת של האב.

לפסיכולוג המטפל בילד, "לטובת הילד" כמתבן. אין זה פריע שהילד שמחק מחוכרה דתיה, ממשפחה דתית וממעון דתי ובבית ובחלוך מחוז של "רצה דתנר" המלחה מחיטול כיפה, חיטול ציצית, חיטול שבת, חיטול לימוד תורה. וכדי לחרות מלח על הפצעים נאמר לאב שהילד מתנהלך בבר במיסר כלי כיפה לראשו. הוא אינו מברך אינו נוטל ידיים ואינו מקיים את המצוות אליהן הוא הוכנל עד כה. הילד אינו מטופל ואינו בא במגע עם מתוך דתי כלשהו.

הפסיכולוג שלמה שפירא ידשב לחדאי ומכין עתה את "חוות דעתו" המלומדת" לקראת הדיון הקרוב בעניינו של חגי. בחוות דעת זו יסביר "הפסיכולוג של השיטה" עד כמה תשוב לנתק את הילד מעבדו, מסביבתו הדתית, ממש־פחתו ומחבריו אליהם הוגדל. הוא הוצעלה כמובן מחוזה דעת אחרת של שאול בן פורת, פסיכולוג קליני, שבדק את הילד ומשפחתו וקבע מפורשות שאין הדעת סוב־לת אימוצו של חגי. וכך קובע שאול בן פורת: "הסמגרת המח־אימה ביותר עבור החפתחותו התקינה של חגי הנה זו של מוסר ילדים פרטיתי, בהתאם לעריכו ולרוח דתו של האב, או מסגרת משפחה אומנת בהתאם לחחלטת ההורים".

"אם בנתיים הגישו "האב לבית המשפט הבכה לבקר עמידה נגד כל המעורבים בפרשה למתן צו שיורה להם להסביר מדוע אינם מאפשרים לאב להפגש עם בנו בקביעות ומדוע אינם מאפשרים לו לקיים ולשמור הלכות ומנהגים, להתפלל שלוש פעמים ביום, להלבישו כיפה וכן מלית קטנה ולנתקו ממקום המצאו הנוכחי. הנמיעה שהוגשה באמצעות עורך הדין דמאל שטוב מירושלים ותובעת את החזרתו למסגרת החי־נוך הדתי כרצון האב, את אי מסירתו לאימוץ ואת האפשרות שיזכל לחיות כיהודי דתי כאמיץ למרות השיטה הקיימת במשורד הבריאות והרווחה המתאימה לד־קופת השחורות ביחוד בתולדות האומה הישראלית.

עם ישראל מתוכה להחלטת בית המשפט העליון לצרף של המדינה במגמה לדוש האם תחזור תקופת החטיפות, שהיו לחיזיון נפוץ עם קום המדינה, במהדורה חדשה של "חטיפות ילדי תימן נוסח 1988".

...מתארגנים לתחילת שנת הלימודים

כל תחילת שנת לימודים ההוצאות עולות ועולות. עכשיו (כמו תמיד...) כדאי לקבל מתנות, לשלם פחות ולהשתתף בהגרלה הגדולה. לכן זה מובן שקונים במורן.

כדאי לקנות במורן:
* רשת חנויות הפרושה בכל העיר. ובמרכזה הכל־בו לציוד משרדי. בלב העיר - ברח קינג ג'ורג' 25.
* מחיר המוצרים הינו הנמוך ביותר בעיר. (השווה ותיווכחו)
* מגוון מוצרים רחב שדק רשת גדולה יכולה להציע.
* אמינות, דיוק ומסירות של עובדים, שכל מטרתם לשרת אותך.

מתנה על כל קניה

הגרלה

מילון (טוס־מוס) או מחשב אישי יוגרלו בין כל הקונים בחנויות מורן. ההגרלה תתקיים ב־31.10.88.

פתוח רצוף 8.30—19.00

מכשירי כתיבה וציוד משרדי: רח' קינג ג'ורג' 25 טל': 249012
מכשירי כתיבה וציוד משרדי: רח' זיו 18 טל/823981
ריהוט משרדי: רח' יפו 17 טל': 232169 ציוד הקפי למחשבים: רח' יפו 17 טל': 233533

הרשת המובילה למכשירי כתיבה, ציוד וריהוט משרדי. גרוניקה, אמנות, שרטוט, וציוד היקפי למחשבים

מורן
הרשת המובילה

ישראל גוטווירט

באנוס איירס

אגודת ישראל בארגנטינה מציינת יובל ה־45 להיווסדה

ניצלו אלפי ילדים מהתבוללות — כתובת תורנית מרכזית לארגנטינה ולארצות מרכז־אמריקה — אגודת ישראל מבצרת את ענייני הכשרות — השפעתה הגוברת של אגו"י על החברה היהודית בארצות אלה

היהדות התורנית בארגנטינה מציינת עכשיו ובאריך חשון הרב־הגרים, שהגיעו אז למיומה מב־הילים ולשפר את ותרמיתה של היהדות בארגנטינה שנרחה לחרפה ולשמצה.

באותן שנים היוותה ארגנטינה מרכז שממה מבחינה. רוגנית, רוחנית, המכריע של המהגרים הר־הדיים עבור בשבת, לא נוהרי־בכשרות ולא נתנו לילדיהם חינוך דתי (כמובן), מלבד משפחות בודדות ששמרו על כל ערכי היה־דות).

בימים ההם גבר הצמאון לש־מוע את קולם של יהודים הקשר־דים לתורה, יהודים שדבקים בבית המדרש או ב"שטיבלעך" חסידי־ים, לקולם של אותם יהודים שיש להם הכח והאומץ, מעין כחזו של פנחס בן אלעזר הכהן בשעתו, לצאת חוצץ נגד הזרם הנגיי של הדתדות מוסרית שנובלת בה־פקודת.

ואכן קול זה החל להישמע מפיהם של יהודים בודדים אשר הכריזו בקול גדול: "מי לה' אלי!". הם התלכדו התחילו הכל מחדש. וכך שבם אל שכם היו הם הלוחצים הראשונים שתרשו ותרחו ועשו את הלא יאומן בקרקע הסלעית ששום מחרישה לא עברה עליה מעולם. הם יצרו בנו הארגנו כח חדש ששינה באיטיות אך בהתמדה את מהותה וצביונה של יהדות ארגנטינה. הם יצרו מגדלור למדינה זו וכך הצליחו להציל אלפי ילדים יהודיים לחיי יהדות מלאים. אם קיים היום קיבוץ גדול של יהודים הנאמנים לדבר ה', חינוך דתי, הרי זה רק "הזרע לקיבוץ הקטן של אותם יהודים, בעלי תלומות כאלו, שאיש לא עורר אותם, משום שהיה שה־יתה רוחות בארגנטינה, שבאוו זו לא יתוכן להקים ולא כל שכן להחזיק מעמד ולפתח, תנועה מרוחה כזו, שמבוססת על אורח חיים ישן, בתנאים המפציפים ששורר אז בארגנטינה.

אולם הזמן הוכיח, שלא השוללים צדקו, אלא רוקא הע־קשנים, באותן 45 שנים ניצלו אלפי ילדים יהודיים שחונכו ברוח יהדות־תורתית, ומנהלים עד היום אורח־חיים דתי מלא ומסור־רים בלב תפש לשרשם היהודי. איך יכלו להצליח המאמצים לה־קים מוסד כזה? הרי זה רק הדחת לעבודה שבימי הבראשית של היסוד עמדו בראש יהודים בעלי הכרה, שהיה להם הבח לשחות נגד הזרם.

במשך השנים הוקמו מוסדות חינוך תשובים, כגון "היכל התר־ה", ישיבת "חפץ חיים", "כולל" ע"ש הרב גרצשטיין, תלמוד תורה, בית ספר וסמינר "בית יעקב", מחנות קיץ, ועוד. שתרמו רבות ליצירת חיים יהודיים מלאים וחיזוקם. כיום הגיע לאלפים רבים מספרם של אלפי ילדים וילדות שקשורים עמוקות לתורה ויהדות.

הדחת לאגודת ישראל, לימוד התורה וקיום המצוות בארגנטינה הם בסימן עליה מתמדת. הצטרפו חלק מהנוער שנתפס כבר להת־בוללות, שהצליחו להשתחרר מכבלי ההתבוללות ומרגשת אצלם שאיפה וכמיהה להתחבר לעם היהודי ולמוצאם. בזמן שזו־תינוך היהודי הכללי הוא בסימן ירידה, משנה לשנה מתמעט מספר תלמידיו השווהה מצטמקות ומידלדלות, הרי דוקא בשנים אלה נוסדו מוסדות חינוך דתים חדשים כגון תלמודי תורה, בתי ספר, כוללים וכדומה, בהם מקב־לים ב"ה אלפי ילדים חינוך תורני.

הצפיפות בכנין הישיבה — בר־ולה, ובשעות בני נוער מהחלקים הפ־ריפים של המדינה, וכן גם מה־ארצות הסמוכות, מצפים בכליון עיניים להשלמת הבנין המהדר שישמש כפנימיה וכבית חינוך, תלמוד תורה מצוי ומצבנו.

— מן הראוי להדגיש עוד הפעם שהדחת להשפעתה של אגודת ישראל, ניצלו אלפי ילדים ובני נוער ליהדות ברוח ישראל מבא. יודעות עובדות רבות, שתלמידים מהמוסדות המוזכרים שהוחנכו ליהדות, הרי לאחר מכן הם חוללו מהפכה שלימה במשפחותיהם המתבוללות, והפכו אותם למבצ־רים של יהדות על פי מסורת ישראל.

כיום הנו זוכים כבר לראות את הפירות. רבים מן התלמידים לשעבר ממלאים כבר תפקידים של רבנים, מתנבים וכדומה בכל חלקי ארגנטינה ובארצות אחרות.

הישג נוסף לזכותה של אגו"י בארגנטינה, יצירת מערכת תע־שיתית שמייצרת מצרכים כשרים, בהשגחת מחלקה מיוחדת לכש־רות. וכן רשת של סופרמרקטים כשרים, מסעדות, פיצריות במקר־מות מרכזיים בבואנוס־איירס. יהודים בארגנטינה שהתרחקו במשך שנים רבות ממצרכים כש־רים, הרי כיום המסבבים והבתים שלהם כשרים וכך גם הקרבו לפעילות יהודיות נוספות.

יש גם לציין את השפעתה הגוברת של אגודת ישראל כך־הילה בואנוס איירס. לאגו"י 3 בציגים בקהילה ובבחירות האח־רונות תפסה אגו"י את המקום השלישי. הדחת להשפעתה זו, הצליחו בציגיה להדוף את סכנת התנועות הקונסרבטיביות הרו־פורמיות שעמדו לתפוס את העמדות המרכזיות, דבר שהיה בו במובן משום מכה רציניה לתורה ויהדות. כיום, גם היהודים "המר־דנים" מוחזקים בבבוד ובכיסוי לבציגיה של אגו"י בשל הפעולות הדימנמיות, הרבגוניות והמסודרות שלהם.

בהזדמנות זו יש להדגיש את העזרה הרבה שאגו"י באמריקה, בראשות מנהיגה הרב משה שדר, מגישה לאגו"י בארגנטינה. אפשר לומר, בלי להפרז, שאחרי אמרי־קה הישראלי, הרי אגודת ישראל בארגנטינה היא ההמתרדת הכי חזקה של אגו"י בעולם. וכן בכח התורה ובשל אמונה כה עמוקה הצליחה אגו"י בארגנטינה להציא מהכוח אל הפועל ומבניות כה מרחיקות לכת.

ברצוני להזכיר כאן שני עסקנים חשובים ומסויגים וחדנים, שיש לזקוף לזכותם את חלקם הארי של הצלחת אגו"י בארגנטינה. אחד הוא המנהיג הרוחני, הה"ג ר' שמואל אריה לוין שליט"א, תלמיד מרהיב של ראש ישיבת פוניבז' הגאון הרב אליעזר שך שליט"א, ששם לו לממרה להפוך אח מוסדות הדתה כמגדלור לארגנטינה כולה (הוא עצמו ילוד ארגנטינה). אפשר לומר בפה מלא, שהדחה לעבודתו במסירות נפש, לומדים כיום בישיבה ובכולל, שעומד בראשם מאות צעירים שמסביבים את חותמם על הדורות הבאים בארגנטינה. הדחת להרב לוין הפכה בואנוס איירס למקום מדה. ברצוני להזכיר גם את אשתו הרבנית לוין, פרגנית יודעת שמ־חלה זה שנים רבות את בית הספר וסמינר "בית יעקב" במקום שמ־אות בנות תלמידות שרבות מהן לא היה להן שום מושג ביהדות.

המשך בעמוד י"ד

هكذا من الأصل

שערי תפילה להגר"ז דרוק

עם הופעת ספרו החדש של הגאון הצעיר רבי זלמן דרוק "שערי תפילה" ניתן להבחין בנר־מת "כבר איתמחי גברא ואיתמחי קמיצא" בספריו הקודמים. עד כה זכינו לשני ספריו בהלכה "מקרש מעט" ו"מקראי קודש" וספר נוסף באגדה "נדבות פיי". ועתה עם הופעת ספרו שערי תפילה הושלם המעגל המשולש להלכות הפילה ולא זו בלבד, אלא שספרו הנוסחי הוא מוסיף להגיע לשלימות, ומ־עידים עליו יודעי רבר על ההיקף הגדול הבא לידי ביטוי בספרו זה בבקיאות ובעמקות. במלאכה שיש בה חכמה ובכל הענינים הנידונים על ידו, הוא מביא את הכרעות הפוסקים החל מראשוני ראשונים ועד אחרוני אחרונים.

למעלה מחמישים פרקים או סימנים כלולים בספרו. החל מבי־ורורי יסוד ותפילה דאורייתא או דרבנן, עד לביהרים בענני חזרה בתפילה, ענני קריש, נפילה אפים. ברכת כהנים כולב ענינים שאדם נתקל בהם יום יום בשעת התפילה וכל הבעיות הללו נידונות בספרו זה. המחבר ספרם את הדעות השונות ובשעת הצורך אף סכריע כיצד לנהוג באחרוות חיים.

בהקדמת ענני תפילה נקם המחבר גישה מרחיבה ביותר וכלל כיצהם גם ענני ברכות, כגון בר־כות השחר וברכת התורה וכמו־כל הענינים שהוא דן בהם, הוא יורד לפרטי פרטים וכך לפנינו חקירת ענין אם ברכת התורה היא ברכת המצות, או ברכת השבח ותוך הכירור לפנינו דברי הראשו־נים הרמב"ם התוספות הרא"ש וכרי דעות אחרונים, רבי משה סיטלבנים "השיב ששה". ורבי יצחק שטעלקיש בשו"ת "בית יצחק" הגאון מסטרפלא בספרו "קהילות יעקב".

אם כי עיקר הכירור בענין ברכת התורה לגיעוד בלילה ואף היא שאלה אקטואלית לגבי הערים בלילי שבועות או הושענא רבה, הוא משלב גם ענין בהלכה בענין ברכת התורה לנשים ולבנות ומר־כיר את דברי רבי חיים מבריסק שברכת התורה אינה בבחינת ברכת המצות על מצות תלמוד תורה רק חיוב ברכת שבח והודיה על מעשה ליומר התורה.

לפני שנים אחרות התנהל בי־ורד באהלי תורה בדבר טעימה לאחר קריאת תורה בין שחרית ומוסף, ביחוד בראש השנה לפני תקיעת שופר, כאשר הוא עומד לפני קיום מצוה דאורייתא הבפרק זה (סי' ח) הוא דן כיסודיות בענין אכילה קודם התפלה אם זה מד־אורייתא או דרבנן, הדיון באחרי־נים, אם האיסור חל רק לגבי אכי־לה או שתיה, אבל טעימה מותרת או שגם טעימה אסורה וכך משתמע מרברי הרמב"ם וכאן מגלה המחבר יכולת הכרעה.

בענין טעימה לפני קריאת בשבת הוא מביא את דעות הרמ־ב"ם והראב"ד בנידון אף דעת האחרונים מהרש"ג המביא דבר חידוש ימי שאוכל פחות מכביצה הוא בכלל אכילת רפואה חובת קריאת לא חלה עליו", וכל זה לפני מוסף. לפני תפילה מעלה רבי משה פינשטיין מקום להקל שאין זה זמן אכילה. על יסוד הכרעתו של בעל "משנה ברורה" מביא גם הרב פינשטיין לאיסור מהדגישו "כבר הורה זקן", אבל טעימה בדאי שרי לפני התפילה, גם אם לא עשה קריאת.

אם הזכרנו את הדיון במעימה לפני תקיעת שופר, שיש עוריין עליו חובת תקיעת שופר, מן הענין לציין את הפרק שהוא חורג למעשה מענני תפילה המקובלים

באריבות מנין קריאת ח"

חידושי הריטב"א לשלושת הפרקים הראשונים של מסכת "יבמות"

הרב רפאל אהרן יפה"ן, סגנל הרמ"ים הוחשתים רישיבת חברון, הוא גם בר אבהן (נכד ראש ישי־בות גרבהרדק הגר"א יפה"ן זצ"ל, חתנו של ראש הישיבה הגי"ר משה חברוני זצ"ל), התקין וערך והאיר בציונים וביאורים את חי־דושי הריטב"א למסכת יבמות, שהיא כלשונם של בעלי־הרי"סין פסחוח הש"ס בעיקר מבחינת ההבנה בסוגיות. בהקדמתו הוא מבאר מסר חכמים שמצות יבום היא התגלמות של מדת האמתה בהשארת הנפש, ביחר עם מדת האחריות המחייבתו לאח שיתחסר עם אחיו שהלך ערירי להקים לו שם, ומסעים ולכך יהודה שהתר חיל במצוה זו ראשון לשבטי י־ה הוא שנקרא לעמוד בראש בית התלמוד בגושן, לרמה בי בי הדברים האלה — האמונה בנצ־חיות נשמת ישראל סחר בימא, ההשתעבדות לזולת להיטיב עמו מאידך גיסא — הכרחיים למרבץ תורה שמשפיע לאחרים, וכמהו כן הולמ"ים מקבלי התורה, על כולם להיות חדורי אמונה הדגש אחריות כלפי ענין מסורת התורה מדור לדור. אשר הוא המתן להם עה ותעצומות להיבנם לפני־ולפנים כדי לנסות לעמוד על טוף דעתם של רבותינו הראשונים.

מס' יבמות היא כידוע אחת משלוש מסכתות חמורות שבכל הש"ס (וסימנך ע"ר: ע"רובין נדה יבמות). במיוחד הרמ"ל לשרי עמקיה חבסי ליטא ברחזות האוד־ונים. הגר"י לוין מספר סרבו הגר"ש שקוף זצ"ל, כי אחרי שכבר כיהן ראש ישיבה במשך סב שנה, ובכר הסכיק להגיד שיעורים בלי־מספר במס' יבמות, זאף חיבר קתמרים ענקי בעניני דיקת יבמין, תפסו פעם לתלמידו בברון ושאל שיאמר לו במשפט אחד מה פירוש המלה "זיקה" (מרשג הלכתי מרכזי הבובר כחוט השני בעניני מסכת זו). "אינני רוצה לומרת, אלא פירוש המלה..." הפציר בו. ידוע ספרו לסמכת זו של הגי"ר אלחנן ווסרמן הי"ד "קונן הענחת". ידוע פחות שהגי"ר משה סידנר זצ"ל מברונבר"ן חיבר ספר גדול חשוב בעניני מסכת יבמות, ורבי אלחנן שראה את בתה"י התבטא פעם כי זה דורות רבים לא הופיע ספר ב"כ עמוק וסמצה כחיבורו של רבי משה, ובשהלך אחרי מיטתו אסר שמסכת "יבמות" מהלכת עבשיו לפני מיטתו של רבי משה ונעשית לו שושבינתא להכניסו לג"ע. בספר שלפנינו בהדמנות המהדיר בעשיית אזנים לתורת הריטב"א, המופיעה ע"פ כתב־יד עתיקים — ובין השאר ע"פ עותק בכתיבה ספרדית מלפני 400 שנה שהיה ספון באוצרותיו של בה"ת רבי מנשה ופרקה, מניו יורק — מחי־דושיו העיונים בדרך הלימוד הישיבתי, שלא כמקובל בעבודות מסוג זה, האריך מעיונו בהארותיו הערותיו, כדי להשיג בחדא מחתא מספר מטרות חשו־בות: לברר הסקורות שהריטב"א שאב מהם את פירושיו ולעמוד על נימוקיהם, להצביע על נקודות החידוש שבבריו בהשוואה לפ־רשנים שקדמוהו מהראשונים, ולברר אם רבריו מסכימים לדעת הפוסקים הלכה למעשה או תול־קים עליהם, כלומר מצמית דברי רבן בתראי ובמיוחד הרמ"ים ובנוסח ליטא מדוהו של הגר"ח ואילך אשר שקלו וטרו ברברי הריטב"א. כל זאת מלבד עצם מלאכת דיקוק הנוסחא של פירוש הריטב"א כשלעצמה, ע"פ השוו־אות בין כתבי"ד השונים שעורדו ובאו עד לדורנו, והעמדת דברים על דיוקם ואמיתותם בציון הדק היטב.

ועד כאן היתה מלאכתו במה שקוראים "על הדף", בהערות המעטרות את הפירוש בכל עמוד. אולם הרבה יותר מזה הגר"ל תר־שיה ב־400 עמודי ה"מילואים", שהוא כעין חיבור מלא בפני עצמו, אשר תכליתו לבאר שיטת הרי"ם ב"א בהרבה נושאים מעניני המסכת, על־פי חלוקה מבוררת של שיטות וטעמים שנתחדשו בבית מדרשם של רבותיו ואח־רנים, אשר תלו הרבה משלטי־הגבורים שלהם ביחוריהו של הריטב"א. פשיטא, תקצר הידיעה מהכיל, אם נבוא לצטט כאן מה־תידושים שיכולים לשמש הוגמא משקפת ליצירה נפלאה זו, ואין זאת הסטגרת המתאימה לכך. נתבדר, איפוא, רק באמיתה שלפ־ניו מחצב פוזה של חידושי־מפתח בהבנת הסוגיות בתס' יב־מות. הריבוי המופלג של ההארות החידושים אילץ את המהדיר לחלק את הספר לכרכים אחדים. הספר דנן, רב מדות, 850 עמ' כפולי מרים, מתייחס לכן רק לשלושת הפרקים הראשונים של סס' יבמות, ועוד היד נטויה להשלים את שאר החלקים עד גמירא.

הספר יצא לאור ע"י "מכון להוצאת ראשונים ואחרונים", שלחות מוסד הרב קוק בירושלים, שחבריו שוקרים זה־כמה לזכות הרבים במהדורה משוכללת של כל תירושי הריטב"א על הש"ס, בריצחו המבורך של הרה"ג שילה רפאל. כבר הצבענו בהזדמנות קודמת על חשיבות המפעל, ולא נותר לנו כי־אם להיות פה לעמלי תורה, ולהביע רחשי תודה וברכה של כל המתענגים על פירותיו.

א. ספרן

ברכת־השבח להגאון ר"א פישר

להוצאתו המחודשת בארצנו הקדושה

לפנינו הספר "ברכת־השבח" ביאורים חידושים וסיכומי הלכה בשו"ע ארח"ח הלכות שבת. מאת הגאון ר' אלי' פישר שליט"א. ראש כולל גור בבוזקלין ניו־יורק.

מחברנו מפורסם לשבח וחמי־לה בהקמת עולה של תורה בגולת ברוזקלין ואין צורך להציגו בפני קהל בני התורה שיחיו. אך מן הראוי להקדיש שורות ולהלן בהערכת הספר הנ"ל. כידוע נתבקש דודינו בספרים חדשים בכל מק־צועות התורה. וגם בהלכות שבת "הדרים התלוים בשערה" מתחבר לאותותה כמה וכמה ספרים.

ובכן מהו המיוחד שבספר זה. ניתן לקבוע בבירור שאכן יש בספר זה יחודיות ומקוריות, הספר אינו פסקי הלכות קצוותא. אין בו לי־קוטים רחבים מכתבי ספרי השו"ת והפוסקים. וכמו"כ אין בו מערכות עיונות מעמיקות. מה שיש כן בספר זה הוא הרצאת הענינים הנדונים בשו"ע בסגנון מלוטש והבהרת השתלשלות ההלכות מהגמרא דרך הפוסקים עד דורנו אנו.

המחבר משכיל בדרכו המ־יוחדת לפתוח את שערי השו"ע בפני הלומדים. וכלשונו בהקדמתו "מטרת הספר היא לסכם בבהירות מכלול השיטות המובאות בשו"ע בצירוף הפוסקים והמפרשים האחרונים עד פוסקי זמנינו שלי־ט"א. תכלית הספר היא לשמש ספר עזר ללומדי השו"ע המבק־שים למצא גישה ברורה להבנת השיטות השונות בשו"ע ובפוס־קים".

הספר יצא לאור לראשונה בתחילת השנה הנכחית באה"ב מקום מגורי המחבר. מיד עם צאתו נחסף ע"י לומדי הישיבות והכוללים. ותוך זמן קצר אולו כל הספרים. בכמה ישיבות באה"ב נכלל הספר בין ספרי הלימוד הק־בועים עבור הקבוצות העוסקות בהלכות שבת.

לפני כחודש הודפס הספר כאן בארה"ק במהדורא נוספת הם כאן קנה מקומו באהלי תורה, והתגר־בות הן גלבבות. מיוחר להדגיש שהספר יצא בהסכמתם הנלהבת של גדולי דורנו הגאון רפ"מ אלטר, הטאביד הנדי"ר ויס והגאון ר"ש וואזנר שליט"א.

לא נותר לנו אלא לברך את הגאון המחבר שליט"א שיזכה להמשיך לשכח באהלה של תורה בבמה הנגש ולהוציא לאו־ר יותר חידושי תורתו, לשמחת לבב תובבי תורה ושותריה.

א. ספראי

שביבי אור

דרכה של תורה במשנתו של רבה של ירושלים מרן הגרצ"פ פראנק זצ"ל

הגרצ"פ פראנק לומד תורה לאור הנר במקלט בשעת הדחק

ברוך כלל מקובל ורבה של ירושלים כפוסק האחרון את הדין בהחלטות ובחקיפות אך כספר זה הוא מתגלה כאב רחום, המרעיף על בניו טל של תנחה, אמרי שפר המלאים אהבה ושפע רצון עד לחוך עמל התורה בטהרה ולפקח עינים למען ילכו בדרך טובים וארוחות צדיקים ישמרו. חוט של חסד משוך על האיגרות שבספר וכל ראיהם יאשרו כי מימיו מן המקדש הם יוצאים, מקירות לבו הרחב כפיתחו של אולם.

נסתפר, כי הגאון רבי יחיאל מיכל הלוי זצ"ל, מגדולה הרוחני של ישיבת מיר, ראה בשעתו את האיגרות והמליץ עליהם כי אפשר לעשות מהם מעין פסילת ישרים.

ראויים להוקרה ולהערכה ראשי "מכון הרב פראנק", אשר יחד עם המאמצים שהם משקיעים להשלמת סדרות ספרי הלכה של אותו גאון, שתו לבם גם לפנינים יקרים אלו, אשר עשויים להביא תועלת רבה לתלמידי ישיבות, הקטנים עם הגדולים, ולכתם בדרכי עמלה של תורה.

הרב מ.ש. יחנה

* * *

בספר ששה עשר פרקים על דרכה של תורה, שקיעה והחזרה, תורה צריכה חיזוק, שמחת התורה, חיזוק בבין הזמנים, אהבת תורה וראיית שמים, תקון המדות, החזקת תורה. מרבית פרקי הספר מהדים מכתבים לבניו ולמקורביו, בהם סדרכם ומכתבם למסילה העולה בית השם, לטוב להם כל הימים.

אמרי פי ע"פ הגיון לבי

עם הופעת המהדורה הראשונה של ספרי סליחות ומחזורים לימים הנוראים, לפי נוסח עדות המזרח

זה זמן שאנו יודעים כי האיר פני המזרח, רבים מאחינו חיקרים יוצאי ארצות המזרח נתחדים למ־קום ומחדשים ימיהם כקדם, הימים שבהם תפסו את כותל המזרח ביהדות, מהם גדולי ואדירי תורה שתורתם נתחבבה ונתקבלה בכל תפוצות ישראל, ומהם בלי־מים אותם גדולים שהאירו באורם למרחקים, מימיהם אנו שותים קשרו בקשרים של אהבה בין כל לומדי תורה ושוחריה, עבדו השר־נים שבהם לקו המאורות, עד שבאה אותה התעוררות שהיא איתנרחוא ולעילא ונתרבו הלכו לא רק הישיבות המגדלות תלמידי חכמים, ישיבות שאינן שוקטות על השמרים ומרחיבות גבולן, נתרבו גם היחידים המשכימים ומערבים לבתי כנסיות ובתי מדרשות, שוחים בצמא את דברי חכמים, הוהלכים בעקבותיהם.

שנים רבות ואוכות שלט בשוק ספרי הנפלה סידור אחר שיצא לאור במהדורה צנועה, כיון שנתמעטו הדרשים, עד שבא איש הזמנה רבי חיים ב"ר יצחק הלוי, מיקירי ירושלים ויחס הדצאה חדשה ומאירת עינים של סדור הנפלה "אמרי פי עם פירוש הגיון לבי", יומה זו זכתה לא רק לעי־דודם וברכתם של גדולי הדורה, הדבנים הישובים על מדין, הנה־גים לפי מנהג אותנו יוצאי ארצות המזרח, אלא גם נתקבל בהתלה־בות על ידי צבור גדול, שמצא כאן את אשר אהבה נפשו, אחריך באו גם אחרים עד שנעצרה קנאת סידורים, אולם זכות הראשונים שמורה לו.

עובדה זו הגיעה אותו להמשיך להיות תלוף היקצה לפני המחנה, להוציא לאור השנה את המהדורה המפוארת של סליחות, ומחזורים לימים הנוראים, מהדורה זו היא מצטיינת גם בחידוד חיצוני, וגם בחוכנה הפנימי, אשר גם הוא מאיר את המתפללים באמרי פיהם ודוצים גם לדעת הגיון הלב.

ואור לציון מיוחד, אותו מאמר המקדים את הסליחות, שהוא עצמו יצירה מחשבתית צרופה המבטיחה את האדם לאורוה של הימים הנוראים החל מחודש אלול כמנהגם של עדות המזרח הממל־אים את בתי הכנסת לפני עלות השחר, ויש בו דברים מעילים כי שתהא תפילתו של אדם שגר־רה בפיו, ולבו יבין את מרגא שפ־תיו.

פרק מיוחד מקדיש המחבר הצנוע ליחוקון חצות" ובו מביא את הקדמה לתיקון חצות שכתב הרב המופלג החסיד המקובל האלקי כמהר"ר נסים הרר צדר־קיל, ולאחר חצות הוא מרפיס באותיות מאירות את ה"בקשות" שחבר הרב הכולל המקובל האלקי רבי חיים זצ"ל, שביהם מאדם צוהא, עיר של חכמים וסופרים שממנה תצאות חיים לתורה ותפילה עד היום, ביניהם גדולי ראשי הישיבות, שבצילם חסה המחבר המו"ל.

- אנו חייבים גם הערכה אישית למחבר רבי חיים הלוי, שמשך שנים רבות עמל לפרנסתו יחד אותו בדפוס שהדפיס את הדעותות החודית, החל מהשבועון "קול ישראל", המשיך ב"היומן" העתון היומי החרדי הראשון, ושנים רבות עמל על הכנת "המודיע" עד שהפנה את מרצו ותכונתיו הסר־כת לזכות הרבים בתחום אחר, ואנחנו לא ידענו כמה כחות אצורים באדם צנוע ומעלי זה, שמעולם לא דרש טובה לעצמו.

היתה לנו לחוזקי ומיסדי "המודיע" הנאה מיוחדת במינה, לראות את פרי עמלו של רבי חיים הלוי הי"ו, בצורת הסידור ותפה השלים בהוצאת המהדורה החדשה של הסליחות ומחזורים לימים הנוראים, וכבל שנוסיף לבאר ולפרש את המיוחד הוצאה זו על אלה שקדמו לה, לא נוכל לגמור את ההלל על יזמה ברוכה זו של אדם צנוע זה שגילה את כחו בר־בים ונוסיף לו ברכה שיראה הצלחה בעמלו, ועוד יוסיף שנים רבות להפיץ מהגיון לבו המהבר.

מ.ע.

הרב מרדכי נגוס

"אור שלום" - על מסכת שבת והלכותיה*

אם על כל ספר חשוב העתיד לחפוט מקום בשורה הראשונה של ארון הספרים, מכריזים בפה מלא "עוד לא בא כבשום הזה", הרי שעל הספר הנפלא "אור שלום" על מסכת שבת והלכותיה, המכיל רוחים, הערות והארות, משא ומתן בחיבות ההלכה מרבני הראשונים והאחרונים". על אחת כמה וכמה שיעתן להכריז עליו שבעתים; עוד לא בא כמעם זה.

אין מן הצורך להציג את כבוד המחבר "הגאון רבי שלום בר־בר שליט"א, מרבני העיר פתח־תקוה וראש ישיבת "יכרון אליעזר", המודע במרצו הרב בהרבצת תורה ובהגברת גבולי הקדושה בעיר, וכבר נתעטר במעלת ובאיצטלא דרבנן, בהחמרה ובמדות עילאי־ות, בהיותו תלמיד ישיבת הגאון מטשעבין "מכבי מיעקב" בי־רושלים "ובייחוד כי בהיבר ומכיר קאסיבא כי ראיתיו עולה ומתגלה בשאלות הוראה, מעיר למרי בישיר מתוך הקדושה ובמלוא ובלוח שראיתיו בכן, תופס מקום נכבד בין מחברי זמננו" (הגר"ש שני־אורסון שליט"א, בהסכמתו לספר), ולאחר־מכן בהילקחו אותו־כבוד כחתנו של הגה"צ מהר"ד יחזקאל טויסיג זצ"ל, מגקי־הדעת שבירושלים של־פעלה. אך הפלא הוא, שלמרות טירחותיו המרובות לפסוק שאלות יומיומיות באיסור והיתר, וביחוד צורכי הציבור הדת על תילה, עוד מצא זמן להעלות את חידושי התורה וביחודי ההלכה שאמרם משיעורים כסדרם בישיבתו "יכרון אליעזר" שייסד לזכרו. הטוב של אביו הבלתי־נשכח המר"ב מהר"ר אליעזר זצ"ל רב ורו"ם רק"ק מישקולץ, והעדרת בשמה הטוב לפרחוק, בהיותה כמגדל־אור של תורה ויראה, בה לומדים ולמדי־ר חכמים מופלגים, והמשפיעה רבות על כל הסביבה.

אם על הפתיחה, הקובעת ברכה לעצמה, המתעכבת בהרחר־בה רבת־היקף על חשיבות לימוד הלכות שבת ועניינית שהם "כהר־רים התלויים בשערה", נוכל לומר שהיא בבחינת "פתחו לי פתח כחודה של מחט" הרי שבכימתנו לגופו של הספר, מוצאים אנו לא רק "פתחו של אולם" כי אם אולם עצמו. מלא וגדוש בחדרה של תורה, מאיר ומזהיר ב"אור שלום", של תלמיד חכם מובהק, המרבה שלום בעולם בהליכותיו והלכותיו, דורש טוב לעמו בק־הילתו הפתח־תקוואית "חזבר שלום לכל. זרע בחריפות ובה־עמקה ישרה בהלכתא ובתא לשבתא מבאר ומיישב כמה סוגיות חמורות בטוב־טעם ודעת בבקיאות ובחריצות" (הסכמת הגר"ן גש־טנר שליט"א).

היחודיות שבספר רק מתבטאת בשילוב מיר של "לומדות" המתאימה לבני ישיבות הפו־ים אחר עמקות ברברי הראשונים, בהלכות. פופולאריות הנוקעת לרבנים השואפים לדעת הלכה למעשה שכן "בו ביאר ענינים רבים בהלכי שבת, הטעונים ביחוד לתועלת הרבים" (הסכמת הגר"ן קרליץ שליט"א).

ניקח, לדוגמה, את הסוגיה הישיבתית המבהקת "רמא חק־פיה", הדנן בעקירת רשויות (שבת ח'.) "המחבר שליט"א נשא ונתן בה ביי רמה, שוקל ומודה בדבר הראשונים והאחרונים, ואז־אש, משמחברות הסוגיה ומתבוזה מהבהרות, מגיעה הדיון לפסי הלכה" למעשה בגוגע להוצאת עגלה בשבת. גם הסוגיה "קלוטה כמי שהתוחה דמיא (שבת ד.,צד־צו) מסתעפת אחר ביחוד ומצית יסודית לענין שיחה בין תפלה שליד לתפלה של־ראש כשהר־תפלה של־ראש אחחה ביד מעל לראש, אם היא נחשבת כבר כ"ל לוטה" על הראש, ואי אין זו שיחה בין הנחת הפלה לתבריחה, אם לאו.

נמשנו אינה יוחדת שבעה מדפרוזן בספר המחדר. הנה דיון הלכתי בהשלמתיה של קבלת שבת בהדלקת נרות ע"י האשה (סי' ד'), והנה. כיחוד יסודי מהו יסוד הדיחור של בישול בחמה ועל מה אדיר הטבעו, ונפקא־מיתה לבישול באש אחר בישול בחמה, כמתכ. הנה סימן אחר להציב הצד את עיניו המחבר להציב בשבת שולחן מתחת עצין נקוב המשתלשל מהתקרה? גם כאן מאריך הרב המחבר שליט"א כיד ה' המובה עליו, ומפרט את יסודות הלכות קצירה בשבת, בנושאי קצירה בכמות או באיכות וכל בי הא גוהא מילי מעליתא "יחיד־שים ובאורים בתרבה סוגיות ו־מרה בהלכות שבת וכל הלל־מד... דברים יקרים ועמוקים, שכבראות גלמרי ביגיעה ובקשת האמת" (הסכמת הגר"ש ואזנר שליט"א). ועוד כהנה וכהנה, חומר מגוון למכבר "שוחה לי לעונג ורחני ובירכתי עליו ברכת המזון" (הסכמת הגר"מ שטרן אב"ד דב־רצין שליט"א).

אם נסכם את יפעתו של הספר, נוכל לקבוע כי הינו כלי־עזר לכל צורבא מרבנן ולכל בן־תורה; לכל רב יושב על מדין, ולכל בעל־בעמיד שנפשו איוותה לה־תבשם מניחות ניחוח סוגיות המסכת על מכלול סעיפיה המ־פחרים בש"ס ובפוסקים "דברים נכתבים וברורים באמרים ומיוסדים על אדני־מו בטוב־טעם לבאר דברי רבותינו... בחריפות ובקיאות נפלאה" (כעדותו של הגר"מ ברנסדורפר שליט"א בהסכמתו של האב"ד דירושלם שליט"א). הוא מושתת על יסודות איתנים שהציבו חכמי־הדורות שלפנינו. ונושא ונותן בדברים על־מנת לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא על הצד הטוב ביותר, תוך מתן סיכומים נאותים להלכות הדיחות עד שוחרייה מבורות כשמלה.

הספר יצא לאור בבריכה מפוארת כיאות לכבודה של תורה, ועל ארבעים סימני־הוחאים את דודעות המסכת (בפי שהדבר משתקף יפה בתוכן־הענינים המ־פורט ובמפתחות מצויינות למסכת שבת, המצורפים לספר), ונכל להמליץ את מימרתו של בעל־הטורים עה"פ "יקחו לי תרומה", "תרומה" נוטריקון: תורה מ' (יום). קחו לכם, איפוא, את ספר־התורה הזה על מ' סימני המבדים את הלכות שבת השקולה כנגד כל התורה כולה, כי הנה בי כן מיבר בו פרי־עמלו של המחבר שליט"א שלן מתוך עמל בעמקה של הלכה, חידוש חידושים יסודיים בסוגיות מס' שבת. הלכותיה, המאמרים בטוב־טעם ודעת, דברים יקרים ותחמדים" (לשי מרן האדמו"ר מרינקין שליט"א בהסכמתו).

בהכתוב לרב המחבר שליט"א שיזכה להוציא לאור את יתר חי־דיו בהלכה לתועלת הרבים "ובאורות יראו אור, ליהנות מפרי יגיעתו והמכמרו, ויבואו רבים וישתו ממעין גיחוו" (כלשי הגר"י ווייס, בא"ד ירושלם שליט"א, בהס־כמתו), מתוך שפע ברכה והצלחה ממציני הישועה.

*"אור שלום" — דרושים, בארות ובירורים, הערות והארות, משא ומתן בר־יחבות ההלכה בדברי הראשונים ואחרו־נים, בהסכמת שבת והלכותיה, אשר חבר השייח בדוב רחביר חסדיר, שלום בר־בר, בלאמ"ר הגרא"ר י' אליעזר הקליר, מרבני הדיר פתח־תקוה וראש ישיבת "יסדן אליעזר". פתח־תקוה תשמ"ח.

מפעל "כנסת הראשונים" על סדר קדשים

בימים אלו, עם התחלת מחזור הדף היומי למדר קדשים. מן הראוי לייחד דברים אחדים לפעל הג־דול הלא הוא אוצר "כנסת הרא־שונים" על סדר קדשים.

הגאון רבי מרדכי אילן זצ"ל אב"ד בחל אביב נודע בעולם התורני כאחד המומחים בהלכות הקדש וקדשיו, מלבד עיסוקיו בהלכות בית הדין, עסק שנים רבות בהלכות המקדש, בהרצאת תורה ובחבור ספרים, ובזכותו נתרבו הספרים העוסקים בסדר קדשים. עוד בצעירותו למד אצל מרן הרב הגר"ז מבריסק (ר' חלחלה) זצ"ל שקירבו קירבה יתירה והעריצו במיוחד. באותה תקופה חיבר הגר"מ אילן זצ"ל את שני ספריו הגדולים בכמות ואיכות בתורת הקודש" על הלכות המקדש, שני הספרים הפכו עד מהרה לאחד מספרי היסוד המרכזיים בהלכות אלו, הספרים פידסמוהו בכל עולם התורה באשר היקפם הוא בכל הלכות המקדש, הספרים כוללים יחדו מאתו וחמישים קתרוסים גדולים ומקיפים בקדושת המקדש לשעותה ולזמן הזה, בקדושת הר־הבית ועזרות, ענייני במות נוב וגבעון ושילה, כל הלכות כלי המקדש, המזבח האדון וכלי שרת, הלכות עבודת יום הכפורים, דיני כהן גדול ענייני מעילה וכו'. הספ־רים מצטיינים במקוריותם ובב־הירות מופלאה, הדבה מחידושי נפוצים בין הלומדים בעולם והתר־רה כיסודות המקובלים בהלכות אלו, בספריו מביא הרבה מדברי הגר"ז מרן הגר"ז מבריסק שאף הדפיס מכתב מיוחד בספרו, וכן ממרן הגרא"ז מלצר שאף הביא בספרו "אבן האזל" מדברי בעל "יודת הקודש" בארוכה.

כידוע סדר קדשים מרפש בפי־רשי הראשונים וזו אחת הסיבות המקשים על הלומד מסכתות אלו, הסיבה לכך היא בעיקרה כי הראשונים עסקו והעתיקו מרבו־תיהם בעיקר בהלכות המעשיות ולא בהלכה למשיחה. הגאון רבי מרדכי אילן זצ"ל הגה ורעיון כביר על פי הכלל של חז"ל "דברי תורה עניים במקום אחד ועשירים בכ־קום אחר". הוא"ל הרבה סוגיות בסדר קדשים הוראו גם בשאר מסכתות הש"ס הדברים נתפרשו ע"י הראשונים במסכתות אלו בדרך אגב, כמו כן מתפרשות סוגי־ות שלמות בסדר קדשים בפירושי הראשונים. — רש"י ותבי"ן ר־בחיי הטור בעלי התוספות — על התורה ות"ך, כמ"כ בדברי התורה כתנים פירושי הראב"ד וזה"ש ור' הלל, וכן בשו"ת מרבני הראשונים נתבארו סוגיות בסדר קדשים. הגאון המחבר זצ"ל ליקט בעמיר נדהב מדברי כל הראשונים על סדר קדשים סידרם אותם לאחת על דפי מסכת זבחים. למעלה מאלפים קטעים הועתקו מסודרים כ"שיטה מקובצת" על כל מסכת זבחים, חכמה ומלאכה גם יחד נתמזגו בספר זה, עין חדה וידע עצום של המחבר תרמו למצוא את המיחוד שבדברי הראשונים לכל סוגיא וסוגיא, ולהביאם אל הבחלה במסכת זבחים, ונוסף עליהם גם פירושי החידושי המ־יוחדים של המחבר, ונתקבלו בהתלהבות עצומה על ידי לומדי מסכת זו בעולם כולו. כעת הופיעה מהדורה שניה עם הוספות לכבוד לומדי הדף היומי, ומגיעי השעורים.

הגאון המחבר זצ"ל חשב לע־ורך את מפעלו על כל סדר קדשים, אולם עקב עיסוקיו בהלכות אבן העזר וחושן משפט בעבודתו כאב"ד הרבני, משך שנים רבות, נבצר ממנו להמשיך במפעל זה. אולם זכה המחבר שבניו הרבנים שליט"א ממשיכים במפעליו, ואחד מבניו אף נדע כמרבץ תורה בבנה ישיבות בהלכות המקדש וקדשיו, הי"ה הה"ג רבי יעקב דוד אילן שליט"א, שכבר איתמחי גברא בהוצאת "שיטה מקובצת" בחשעה כרכים מכתב יד לרבי בצלאל אשכנזי על כל סדר קדשים עם הערות וביאורים, אף הם ספ־רים שהקלו רבות על הלומד בסדר קדשים. ההערות אף הם כתובים בבהירות מושלמת בכל סוגיות סדר קדשים.

הרה"ג רבי יעקב דוד הוציא לאור בשנים האחרונות עוד המשך גדול למפעל "כנסת ראשונים". הי"ה הספרים למסכתות תמורה, מעילה, ומנחות, יחד עם פירושי החידושי "משא יד" שבהם מבר־ר ומלבן את דברי הראשונים; בוגעי הלומדים מציינים לשבח במיוחד את עבודתו גם בהיקפם הגדול של הוצאת דברי הראשונים הפוד־רים בש"ס, ובסידורם על מקומם, וגם את חידושי "משא יד" המצמ־יינים בדרכם המיוחדת בעמקותם ובהיקפם כאחד מגדולי התורה בדורנו.

המיחדות בסדר קדשים, וכפי שכותב המחבר בהקדמתו הרי חלק גדול מחידושי מאמר בשי־ט"ר כסדרם כפסדר בני הי־שיבות.

המחבר זכה להוציא לאור גם מתודת הרשב"א למסכת תולין עם הערות, וכבר נאמר על ספרו זה כי "תולין קדשים ליפין" גם בספר זה הערותיו המיוחדות ראו־יות לציון. וכפי הנשמע צפויים לבוא על ידו הוצאתם לאור של עוד בסה ספרי ראשונים וביאורם.

מ. צוריאל

מוסד הרב קוק

ת. ד. 642 ירושלים

זה עתה הופיעו

הכרך הראשון של

פירוש הר"ח על הש"ס

לרבנו חננאל בר' חושיאל

מסכת בבא מציעא

יו"ל על־פי כתב־יד ודפוסים וליקוטים מתוך ספרי הראשונים בצירוף מבוא, ציוני מקורות, מקבילות, הערות וביאורים

מאת

הרב חיב דומב

המחיר: -.18 ש"ח

★

הכרך הארבעה עשר של

חידושי הריטב"א על הש"ס

מסכת יבמות

פרקים א—ג

יו"ל על־פי כתב־יד ודפוסים הראשונים בצירוף מבוא, ציוני מקורות, מקבילות, הערות וביאורים

מאת

הרב רפאל אהרן יפה'ן

המחיר: -.40 ש"ח

"נחל־זרד"

ברורים בענינים השכיחים בשבת

אם זכו דורות עברו ליצירות מונומנטליות בתחום ההלכה הי־הודית, החל מהיד החזקה לרמ־ב"ם, דרך השו"ע ומפרשיו וכלה ביצירות הפאר של הדורות האח־רונים כ"שדי־ה הרב", "ערוך השולחן", ה"משנה ברורה" ועוד ועוד.

הרי זכה דורנו זה לשפע ספרי הלכה המתמקדים בנושא מסוים, באמצעותם מוגשת ההלכה לפני הלומד בעל סס של כסף, על כל פרטיה ודיניה ומקורותיה.

אולם דומני כי גם בספרות מפוארת ועשירה זו, ההולכת ב"ה ומתפתחת, תופס לו מקום נכבד בכותל המזרח, ספרו הגדול רב הכמות והאיכות של הגאון ר' רב רפאל הנבאבר שליט"א, המכיל בתוכו ברורי הלכות בנושאים רבים ומגוונים, חתוסק בעיקר בבעיות שהחתן ולידתן בעיקן המדרני על מכלול ותפוקותיו ושאלותיו האקטואליות. כקריאת ותיקוב שקיות בשבת, השתמשות בטיטולים, פחיות קופסאות שמרים. הכנת מי־סודה בסיפר־לוקס. משחקי לגו וכו' וכו'.

הספר אשר נקרא שמו בישראל "נחל זרד" (רמז לשם המחבר שליט"א) מצטיין בייחודו הי: כי כאן אין מסתפק המחבר בהשגת מסקנות הלכתיות והו לא. בהיותו "כמה ראה וקדש" כי אם צופה הוא עמוק לאורך כל הדרך. בכל נפתוליה של ההלכה; החל מס־קורותיה ברחבי השו"ע ועד לדברי קדשם של אחרוני הפוסקים.

כשהמחבר שליט"א מנתח אחת לאחת את הדעות השונות מקילות כמחמירות. ומגישן ערו־כות להפליא, בעיון ובבקיאות, על שולחן מלכים — "מאן מלכי, רבנן".

כיאה למחבר חבורו מעשר הספר בהסכמותיהם וברכותיהם הגלהבות של גדולי הפוסקים בדורנו. הגומרים עליו את ההלל. בינהן: הסכמותיהם של הגר"ר ורים באב"ד הפדה החרדית, הגר"ש ואזנר אב"ד וכרון מאיר, הגר"נ קוליץ ראש "כולל חזון־איש" ועוד ועוד.

כשולחיה עליהן ברכנו החמה של תוחן המחבר הי"ה כ"ק האד־מו"ר מאלכסנדר שליט"א.

כל אלו הברו יחדיו לספר מפואר בכלי מפואר, אשר כברכת המסכימים עליו עתיד הוא לתפוס מקומו בקרב צבור הלומדים והלומדי החכמים.

ב.ד.

ש

ארץ־ישראל

א' דייהב

בטיילי בסמטאות ירושלים נזכרתי לי חסר ותיק, עימו לא התראיתי זה מכבר, פיתחי אליו בברכת "ברוך מחיה המתים". ידידי סיפר לי על שהגיע בחזרה לארץ כחודשים לתופשה אצל הוריו, ושאך לפני ימים אחדים שב ארצה, התפלאתי למראה פניו המכורכמות. הבלתי מרוצות. משהבחין רעי בראגתי, הגישני באומרו, כי הכל בסדר וכולם בריאים אבל... ופתח את ליבו: "ביליתי חודשים ימים בחוץ לארץ. הגיתי בכל רמ"ח אברי משקייתי שם. החיים מסודרים ומאורגנים היטב. כבישים נקיים, אנשים מתנהגים בדרך ארץ. אתה נכנס לחנות, והוברים מחייכים אליך בכבוד. אתה מזמין סחורה דרך הטלפון ומקבל אותה לביתך מיד ובשלמות. הערים מלאות בניינים מפוארים וגנים מטופחים. הכל מטופל ומשופץ: אין בתים המסים ליפול, גם אין דחופים אותך בתור לאוטובוס — תעבוד לחיות שם. הנופים מקסימים, וכשאתה מתבונן בהם אתה מגלה את נפלאות הבורא. ואפילו תורה אינה נעדרת: בישיבות הכוללים ישובים ולומדים בהתמדה גדולה. כל כך טוב היה לי בארץ והיא, עד כי הרהרתי במורי־סודות וב־בושה ביתי לבין עצמי: למה, בעצם, לחזור לארץ ישראל? יש בה אחדים מחמדים, הפרעות חסתרות מצויים בין אנשיה. האמנם אשאר בחו"ל — שאלתי את עצמי — כאן לא מקומי? הרי אני יהודי, ויהודי שייך לארץ ישראל. מה קרה איתי? נקרעתי בין מחשבו־תי", מסיים חברי, "וגם עתה לאחר כמה ימים בארץ הקודש עדיין לא התיישבה דעתי, איני יודע, איפה מקומי".

* * *

"אתה ד' לבדך אתה עשית את השמים שמי השמים וכל צבאם הארץ וכל אשר עליה הימים וכל אשר בהם ואתה מחיה את כולם..." (מתוך תפילת שחרית) "עושה מלאכיך רוחות משרתיך אש להוט יסד ארץ על מכוניה..." (תהלים ק"ד) כל הבריאה כולה מהל במלאכים וכלה בשקצים ורמשים, מן שמי השמים ועד הארץ. מתחת — יציר כפיו של בורא עולם. בריאת האדם ודבקת ודעות עולם בהכילה את כל חלקי הבריאה. "כבעת יאמר ליעקב ולי־שראל מה פעל קל" (במדבר כ"ג, כ"ג) מסביר רש"י: "עוד עתיד להיות עת בעת הזאת אשר תגלה חבתך לעין כל שהן ישבחן לפניך ולומדים תורה מפיו ומחיצתן לפ־נים ומלאכי השרת הם. ישאלו להם מה פעל קל..." ומאידך גיסא — "כבעת אמיר תאכל לתם עד שובך אל האדמה כי ממנה לקחת כי עפר אתה ואל עפר תשוב" (בראשית ג' י"ט). בתוך האדם נוצר הפלא הגדול שאינו ניתן לטעמת — סוד האדמה. בין שמים לארץ: תחושת הקיום הזאת מושיבה הנעשה אחת הסרבבת מתפכים. האדם הנשגב ביותר, המרחף בשמי השמים, קשור לארץ, לאדמה אשר ממנה לוקח. לכן יש לנו מצוות שמימיות כאהבה ודבקות בהקב"ה וגם מצוות הקשורות לאדמה, לזריעה, לקצירה ולאכילת מזון.

*

לצד הציפלאי של האדם כללים רחוניים כזרמה, יצירה וחידוש. "אי אפשר לבית מדרש בלא חי־דוש" (חגיגה ג'.). לצד הזרמה כללים ארציים, כבידה, סטטיות ושורשים, אפשר גם להגדיר אותה: לצד הרוחני אין כללים, לפי שדרכם להיות סטטיים, ואילו הרוחניות משתנה מרגע לרגע. "יש קונה עולמו בשעה אחת" (עיין י"ג) הצורך לקביעות, לסדר, לכל־לים נובע מעולמנו הארצי. עולם הרוח לא מוגבל בזמן ובמקום, עולם הזמן מורכב ממקום וזמ־מן.

* * *

"אמר רבי יוסי בן קסמא פעם אחת הייתי מהלך בדרך ופגע בי אדם אחד ונתן לי שלום והחזרתי לו שלום. אמר לי רבי מאיזה מקום אתה. אמרתי לו מעיר גדולה של חכמים ושל סופרים אני. אמר לי רבי רצונך שתדור עמנו במקומנו ואני אתן לך אלף דינרי זהב ואבנים טובות ומרגליות אמרתי לו אם אתה נותן לי כל כסף וזהב ואבנים טובות ומרגליות שבעולם איני דר אלא במקום תורה..." (אבות פרק ו' משנה י')

תנא קרוש רבי יוסי בן קסמא פעם שכולו קדושה וטהרה מלא תורה ויראה ומשיך בדרכו הנעלה בכל מקום בעולם, וכסף וזהב הם עבורו כלים לעבודת השם, למדב צדקה ולהחזיק תורה. מדע, אם כן, לא היה מוכן לעזות בחיבו להצעת "אדם אחר"?

רבי יוסי בן קסמא מלמדנו את היחס הבסיסי הארצי בחזר הקיים בתוך האדם. האדם הוא חלק מן האדמה. לאדמה יש כח משלה, ממציאותה הנבחרת. וגם יכפה רבי יוסי בן קסמא בהאצלתו הרוחנית את תודעתו על הכסף והזהב של המקום החדש, יש לכסף ולזהב שבמקום משמעות נספת, והיא המשמעות של האנשים הנ־רים בו — העולם הזה לשם הער־לם הזה. שום תאוריה וכח רצון לא ישנו את העובדה המציאותית של הרגע. שורשיו של רבי יוסי אלוני להאחז במציאות הקיימת של המקום אליו הזומן, והוא לא היה מוכן להמיר אדמה מושקה מתוקה ומצוות באדמה נעצבת מכסף ומזהב.

* * *

כתוב בחומש. דברים: "ארץ אשר ד' אלוקיך דורש אותה תמיד עיני ד' אלוקיך בה מראשית השנה ועד אחרית השנה" (י"א, י"ב) ומסביר רש"י: "אשר ד' אלוקיך דורש אותה — יהלא כל הא־ר־צות הוא דורש שנאמר (איוב ל"ח) להמטיר על ארץ לא אישר אלא כדיבול אינו דורש אלא אותה ועל ידי אותה דרישה שדורשה דורש את כל הארצות עמה". "תמיד עיני ד' אלוקיך בה" — "לראות מה היא צריכה ולדרש בה בדרוש עתים לטובה עתים לרעה".

בניית כל ארצות העולם מר־שתתת על כללים קבועים. במאות השנים נוצרו דפוסי־חיים ודרכי התנהגות, התפתחו תרבויות וער־כים מיוחדים המאפיינים כל אומה ואומה. אורחי המדינה עמלים ושואפים ליציבות. פוליטיקה וכ־לכלית, ואמנם ניתן, לחיות בדרך כלל בהרגשת ביטחון ללא דאגות. לא כן בארץ ישראל. כותבה הארצי מצדי עצמו חלש מאד. כלליה הסטטיים חסרי־כוח. כאותו בן זקונים, ילד שעשועים, שחייב לחדא בכל פעולה אם הוא לשבר־עות הצונו של אביו, וכמלמד שמ־ד' שנה בשנה חי בתקוה, שתחדש המלכה להמשיך לימודיו. אין קביעות! אין ביטחון! אין יציבות! הכח העליון מתערב ואינו מניח לנקלים החומרים להתבסס. הוא מנוים, מכתן ומשנה את הכללים המקובלים. בהתאם לצרכיהם הרוחניים של הדרים עליה, הם כלל ישראל. לעומת הארציות ואי־הקבעות. השורדת בארץ יש לה בשמים אבא טוב, שחיבה יוקה לו אליה. נאם אלקיך הארץ הוא פוקדת אליה ושומרים על קשר־הדק עד אבא־אמא שבשמים בלי־הפסק. אין משיבים אל הדרים. הם אחוזים מלא חפצים נחת ברוחני־ות וגם בגשמיות. כמו שנאמר: "אם בחוקי תלכו ואת מצותי תשמרו... ונתתי גשמיכם בעתם ונתנה הארץ את יבולה... ושבתם לבטח בארצכם... ונתתי שלום בארץ וכו'" (ויקרא כ"ו ג'־ד')

למה דומה היחס בין הארץ לתורה? לשני אחים בעלי מזג גופני שונה בתכלית. לאחד איברי עיכול רגישים. הוא אינו יודע מה וכמה לאכול, מפני שכל מאכל גורם לו מיחושים ומכאובים. הוא חייב לשמור על קשר עם רופא, המייעץ לו באיזה אופן לזון את גופו. האח השני מגושם, כל מגי־יניו אל האוכל, וכל מה שהוא אוכל נקלם בגופו ללא תחושות לוואי. אין לו בעיות. הכל בסוד. הצורך ברופאים מייעצים מיותר בעיניו. ברבות הימים הוא משמין והולך עד שמאבד את צורתו הת־חילתית. מערכותיו הפנימיות משתבשות מבלי משים, ובעודו במיטב שנותיו מתגלים לפתע ג־רלים חולניים. אחיו הרגיש, הסובל כל העת מחלבות גופו, המאותחות לו ברבר סכנות אפשריות, אינו מוסיף משקל. גופו הכלוני רגוע מפריש את חומרי־הפסולת המזיקים. שמירת הקשר עם היוצר בר בבר עם נסיון הזיקם האישי למודעה הדיייחסות נכונה ואמיתית אל גופו, המתוקן וכ־תחסן למשרת נאמן במילוי תפ־קידיו.

הפסוק אומר: "ותשמא הארץ ואפקד עונה עליה ותקא הארץ את ישבתיה" (ויקרא י"ח, כ"ה) לאוצריות של ארץ־ישראל לא נרבקה תרבות שלילית, מפני שה־שפעת הקב"ה מעורבת בארמתנו בבחינת "רגע אחד אעלה בקרבך והליונך" (שמות י"ג, ה') "אם אעלה בקרבך ואתם סמרים כי בקשיות עורפכם אוצום עליכם... ואכלה אותכם" (רש"י).

* * *

מאז חורבן בית שני לא הצליח שום משטר להתבסס כאן בצורה רציונית, אף לא שיטות דתיים כלשהי העמיקה שרשיה בארץ. במסעי הצלב ניסו הנוצרים להקים מדינה בארץ־ישראל, מדינה זו לא פיתחה צורה חיים נורמלית ולא האריכה ימים. כמו שכתוב בויקרא כ"ו, ל"ב: "והשמתי אני את הארץ ושממה עליה איביכם הישבים בה". ומסביר רש"י: "זו מידה טובה לישראל שלא ימצאו הארי־בים נחת ורוח בארצם שתהא שוממה מישובה".

* * *

אומות העולם השתלבו באר־צותיהם לפי טבעם, לפי מזג האויר ולפי מבנה אדמתיהם. הם הגיעו רווק מאד בפיתוח ודרכי חייהם ובעיבוד אמצעי מזיעתם, "חכמה בעיים ואמיץ" (אלי"ד ב') אבל אישהו חוסר מדות מדיני משתקף בממעלותם, נמשול משל, לבעל יומה המארגן בריות בית־חולים, אחד המטולים, שהיה משכבע יותר מדי מחשיבותו, בה כמוד לקחו תור־מהל עקן ומפאר. ה"אולם" היה מצויד במכשירי מוקקים. הארוחים המכובדים נוכחו לדעת, שהתרשמותם החיר־בית היתה מוטעית, רגשותיהם הראשונים פינו מקום להתרשמות מבוסה. מנהל המחלקה מעל בתפקידו: כל היופי והפאר התגלו כחסרי־ערך, הפלטרין שבבה לעצמו מנותק לחלוטין מתרעיתן המרכזי — בניית מרכז רפואי להצלת חיי־אדם.

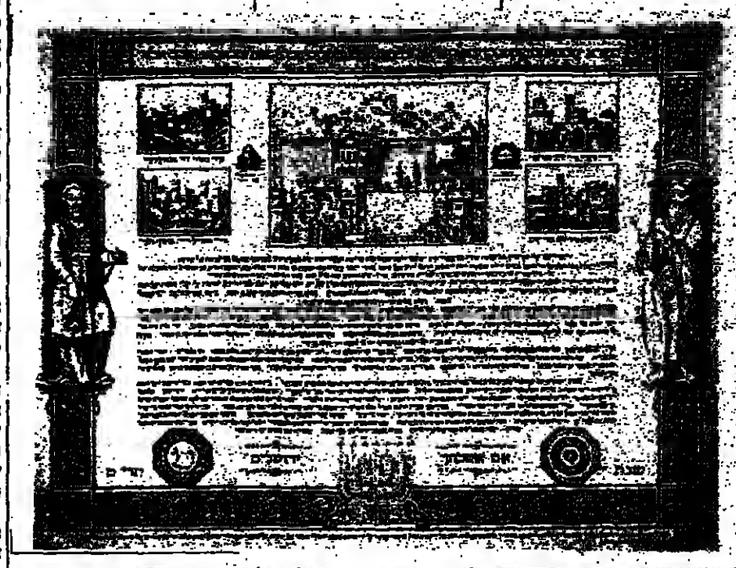

"שמרא יהושוא דעיקא קדישא דישראל" — ציור מעשה ידי רבה של ירושלים רבי חיים אבולעפיה

כביכול אינו דורש אלא אותה ועל ידי אותה דרישה שדורשה דורש את כל הארצות עמה". "תמיד עיני ד' אלוקיך בה" — "לראות מה היא צריכה ולדרש בה בדרוש עתים לטובה עתים לרעה".

בניית כל ארצות העולם מר־שתתת על כללים קבועים. במאות השנים נוצרו דפוסי־חיים ודרכי התנהגות, התפתחו תרבויות וער־כים מיוחדים המאפיינים כל אומה ואומה. אורחי המדינה עמלים ושואפים ליציבות. פוליטיקה וכ־לכלית, ואמנם ניתן, לחיות בדרך כלל בהרגשת ביטחון ללא דאגות. לא כן בארץ ישראל. כותבה הארצי מצדי עצמו חלש מאד. כלליה הסטטיים חסרי־כוח. כאותו בן זקונים, ילד שעשועים, שחייב לחדא בכל פעולה אם הוא לשבר־עות הצונו של אביו, וכמלמד שמ־ד' שנה בשנה חי בתקוה, שתחדש המלכה להמשיך לימודיו. אין קביעות! אין ביטחון! אין יציבות! הכח העליון מתערב ואינו מניח לנקלים החומרים להתבסס. הוא מנוים, מכתן ומשנה את הכללים המקובלים. בהתאם לצרכיהם הרוחניים של הדרים עליה, הם כלל ישראל. לעומת הארציות ואי־הקבעות. השורדת בארץ יש לה בשמים אבא טוב, שחיבה יוקה לו אליה. נאם אלקיך הארץ הוא פוקדת אליה ושומרים על קשר־הדק עד אבא־אמא שבשמים בלי־הפסק. אין משיבים אל הדרים. הם אחוזים מלא חפצים נחת ברוחני־ות וגם בגשמיות. כמו שנאמר: "אם בחוקי תלכו ואת מצותי תשמרו... ונתתי גשמיכם בעתם ונתנה הארץ את יבולה... ושבתם לבטח בארצכם... ונתתי שלום בארץ וכו'" (ויקרא כ"ו ג'־ד')

למה דומה היחס בין הארץ לתורה? לשני אחים בעלי מזג גופני שונה בתכלית. לאחד איברי עיכול רגישים. הוא אינו יודע מה וכמה לאכול, מפני שכל מאכל גורם לו מיחושים ומכאובים. הוא חייב לשמור על קשר עם רופא, המייעץ לו באיזה אופן לזון את גופו. האח השני מגושם, כל מגי־יניו אל האוכל, וכל מה שהוא אוכל נקלם בגופו ללא תחושות לוואי. אין לו בעיות. הכל בסוד. הצורך ברופאים מייעצים מיותר בעיניו. ברבות הימים הוא משמין והולך עד שמאבד את צורתו הת־חילתית. מערכותיו הפנימיות משתבשות מבלי משים, ובעודו במיטב שנותיו מתגלים לפתע ג־רלים חולניים. אחיו הרגיש, הסובל כל העת מחלבות גופו, המאותחות לו ברבר סכנות אפשריות, אינו מוסיף משקל. גופו הכלוני רגוע מפריש את חומרי־הפסולת המזיקים. שמירת הקשר עם היוצר בר בבר עם נסיון הזיקם האישי למודעה הדיייחסות נכונה ואמיתית אל גופו, המתוקן וכ־תחסן למשרת נאמן במילוי תפ־קידיו.

הפסוק אומר: "ותשמא הארץ ואפקד עונה עליה ותקא הארץ את ישבתיה" (ויקרא י"ח, כ"ה) לאוצריות של ארץ־ישראל לא נרבקה תרבות שלילית, מפני שה־שפעת הקב"ה מעורבת בארמתנו בבחינת "רגע אחד אעלה בקרבך והליונך" (שמות י"ג, ה') "אם אעלה בקרבך ואתם סמרים כי בקשיות עורפכם אוצום עליכם... ואכלה אותכם" (רש"י).

* * *

מאז חורבן בית שני לא הצליח שום משטר להתבסס כאן בצורה רציונית, אף לא שיטות דתיים כלשהי העמיקה שרשיה בארץ. במסעי הצלב ניסו הנוצרים להקים מדינה בארץ־ישראל, מדינה זו לא פיתחה צורה חיים נורמלית ולא האריכה ימים. כמו שכתוב בויקרא כ"ו, ל"ב: "והשמתי אני את הארץ ושממה עליה איביכם הישבים בה". ומסביר רש"י: "זו מידה טובה לישראל שלא ימצאו הארי־בים נחת ורוח בארצם שתהא שוממה מישובה".

* * *

אומות העולם השתלבו באר־צותיהם לפי טבעם, לפי מזג האויר ולפי מבנה אדמתיהם. הם הגיעו רווק מאד בפיתוח ודרכי חייהם ובעיבוד אמצעי מזיעתם, "חכמה בעיים ואמיץ" (אלי"ד ב') אבל אישהו חוסר מדות מדיני משתקף בממעלותם, נמשול משל, לבעל יומה המארגן בריות בית־חולים, אחד המטולים, שהיה משכבע יותר מדי מחשיבותו, בה כמוד לקחו תור־מהל עקן ומפאר. ה"אולם" היה מצויד במכשירי מוקקים. הארוחים המכובדים נוכחו לדעת, שהתרשמותם החיר־בית היתה מוטעית, רגשותיהם הראשונים פינו מקום להתרשמות מבוסה. מנהל המחלקה מעל בתפקידו: כל היופי והפאר התגלו כחסרי־ערך, הפלטרין שבבה לעצמו מנותק לחלוטין מתרעיתן המרכזי — בניית מרכז רפואי להצלת חיי־אדם.

המודיע
העתון של היהדות החרדית

הרב בנימן זילבר

הכנה לאלול

ובדור הוא שחזר"ל ר"ל בזה, דמה שכתוב "לך אל נמלה עצל" ללמוד מדת הזריזות מנמלה שלא מחבטא רק בהשכמת הבוקר מהמטה, אלא בעיקר בהכנה לצורה"ב, "וראה דרכיה וחכם" לא בא ללמד רק על מעשה גדל לבד אלא לימוד כללי, שבא להחכים את האדם שהתורה הוא המציאות ומה שנגע לגדל, לא רק שאמור לגדל, אלא שא"א לגדל חה הישר במו שאומרים "אמת ויציב ונכון וקים וישר" הישר זה הדרגא הח־מישית.

ויסוד הדברים הוא בפי' החסיד יעבץ באברה פ"ה יחודה בן תימא אומר וכו' כתב בחז"ל כי השי"ח ברא את האדם בצלמו שיכלול כל השלמויות. וזה לכל אחד מהבעלי חיים נמצאת מעלה אחד בטבע אשר בה נתיחד, ואף בעליונים בזה מיוחד ואין אחד נכנס במלאכת חבירו, אבל האדם מצד נר אלקיך אשר על ראשו יכול להיות כליל מן השלימויות כולם, עכ"ד.

וזה מה שאמרו חז"ל במדרש דאף שהאדם מצד החומר הוצ צריך למיני שופטים ושוטרים, אבל לכה"פ ללמוד ממנלה שי־שתול על מיני שופטים ושוטרים ולשמוע להם, זה פירושו של "יתן לך". כלומר זה הסוב והישר, שהי' כמנלה ראים שתי כהנות המתנגדות מצד אחד לאמוף ולב־נס בלא סוף ומצד שני לא לנגוע בחטה אחת שאינה שלה. וגם בזה שילמד ממנלה שהעיקר הוא לב־ומריחות בה ולא היותה אחת מהן נוטלת אותה, באה אותה שהיתה שלה ונטלה אותה. ראה חכמה שיש בה וכל השבח הזה שיש בה שלא למדה מבריה ולא שופט ולא שוטר יש לה שנא' אשר אין לה קצין ושוטר ומושל אחם שמ־ניחי לכם שופטים ושוטרים עא־כ"כ שתשמעו לזן הוי שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך עכ"ל המדרש.

יודע ומקובל כי פרשיות התורה הם לפי מאורעות השבע ואכ לכולם מה שאמרו חז"ל בסוף מגילה מה שתיקנו קריאת התוכחה לפני שבועות ולפני ר"ה (אמנם שם מוכח שכן היתה התקנה). ובדרך כלל אלול מוחיל בפרשת שופטים. והמצתה הראשונה הוא מיני שופטים ושוטרים. אמנם לא כתוב כלשון ציוי אלא התורה מדגישה "תתן לך", כלומר שכן יראוי וישר, אפילו אם לא נצטוה על זה, ומי זה האיש שרצה להיות כפוף לשופט ושוטר, הלוא מבע של האדם להיות עצמאי ואיש כל הישר בעיניו יעשה.

אבל אין ספק שחז"ל במדרש רבה כיוונו לתרץ כל זה, במה שהביאו מה שכתוב "לך אל נמלה עצל ראה דרכיה וחכם, אשר אין לה קצין ושוטר ומושל, הכין לחמה בקציר מאכלה". וכ־תוב במדרש ת"ל: מה ראה שלמה ללמד לעצל מן הנמלה, רבנן אמרי הנמלה הוי ג' בתים יש לה, ואינה סנטת בעליון מפני הדלף (נשם) ולא בתחתון מפני הטינה (שיט שמוקיב התבואה) אלא באמצעי ואינה תיה אלא ר' חדשים, לפי שמי שאין לו בתים ועצמות אינו חי אלא ר' חדשים, וכל מאכלה אינו אלא חטה ומחצה, והיא הולכת ומכנסת בקיץ כל מה שמצאת תטין ושעורין ודשים — אר"ש בן יוחאי מעשה היה ומצאו בבור שלה שלש מאות כור מה שמכנסת מן הקיץ לחורף. לפיכך אמר שלמה לך אל נמלה עצל ראה דרכיה וחכם. אף אתם התקיצו לכם מצות מן העה"ז לצה"ב. ומהו ראה דרכיה וחכם, רבנן אמרי ראה דרך ארץ שיש בה שבוחה מן הגזל. אר"ש בין חלפתא מעשה בנמלה אחת שהי' פילה תשה אחה והיו כולן באות ומריחות בה ולא היתה אחת מהן נוטלת אותה, באה אחה שהיתה שלה ונטלה אותה. ראה חכמה שיש בה וכל השבח הזה שיש בה שלא למדה מבריה ולא שופט ולא שוטר יש לה שנא' אשר אין לה קצין ושוטר ומושל אחם שמ־ניחי לכם שופטים ושוטרים עא־כ"כ שתשמעו לזן הוי שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך עכ"ל המדרש.

דברים אשר בא ללמד הישר שבמצות התורה ואת הטוב ישר ד', ופרשת שופטים אחד מהם.

ואח ועוד; מה ששייך בעיקר לאלול מה שמביאים בשם הבה"ת ר' שמחה זיסל מקלם וצ"ל שלאחר שהשופטים מבדרים את ההלכה ואת האמת צריכים ג"כ לשוטרים להוציא זה לפועל. חה הימור של מוסר הנוסד על "ידעת היום והשבות אל לבבך", וגם אם הי' דיעה הברורה ביותר רחוקה היא מאד מאד מהלב.

וגם בפורסם דברי השל"ה הק' מה שכתב דהפטוק בא לרמז על האדם עצמו, כלומר: דיש לאדם שבעה שערים שכשם יכול לצאת ת"ו לאבדון, ולהיפך במדה טובה המרובה לעלות בהם מעלה אחר מעלה חם שתי הצינים — לראות ושתי האזנים — לשמוע. ושתי הנחיריים בחוטם להריח. והפה — לדבר.

וגם ר' ישראל ז"ל כותב באגרת המוסר דמה שאמרו ר"ל (סנהדרין ד' א') לעולם יראה דיין כאילו נתחיב דיין פחחה לו מחחיד דלאו דוקא דיין עלול להכשל הוא הדין לכל אדם, וגם ע"ז מרמז שופטים ושוטרים תתן לך, שהאדם בעצמו יהיה דיין, וגם ע"ז אמרו במדרש כשיש דין למטה אין דין למעלה.

ע"פ הבנתו הנ"ל אפשר להבין מה רבותיו בעלי התוספות (בשבת דף פ"ח א) כתבו על מה שאמרו שם: "ויחיצבו בחחתית ההר" זכות הוא לישראל וכבלל שאמרו קודם נעשה ונשמע וגם הוי בבריאה חדשה כמו מעמד הר סיני, ומפורש זה בשיר השירים ת' חחת התפח עוררתיך. נחלש הר סיני ונצב בשמי מרום והיו ישראל נחתים חחחיה — ר"א חחת הת־פוח עוררתיך למה לא כאנגו ואילך אחר, אלא כל איילן דרכו מוציא עליו חחלה ואת"כ פירותיו וחפחח זה מוציא פירותיו חחלה ואח"כ מוציא עליו כך הקדימו ישראל עשיה לשמיעה שנא' נעשה ונש־מע, אמר הקב"ה אם אתם מקבלים עליכם חורתי מוטב ואם לאו הריני כובש עליכם ההר הזה הורג אחכם, ע"כ.

הנה מבואר מהמשך לשון המדרש ששניהם אותו דבר ממש, חראה לבאורה דבמה שנחלש הר סיני ונצב בשמי מרום הוי בריה חדשה יחוד ממעמד הר סיני עצמו, וגם כשאומרים נעשה ונשמע יהיה דיין, וגם ע"ז אמרו במדרש צריכים ליחיצבו בחחתית ההר, לא בחר קבלה לחר, אלא שיבואו למעשה ממש. גם במצב של מפ־רעים וקשים וכימי אחשורוש מפני חיבוב הנס הגיעו לדרגא יחר גבוה שלא היה שום סחידה כלל מחידיעה למעשה. וזה קיימו וקבלו קיימו מה שקבלו כבר, והיינו *עם הנעשה ונשמע ועם הקבלה* של "ויחיצבו" הגיעו למצב של קיימו גם במצב מפריעים.

הדברים אקמואליים מאד ענשיו כשנכנסו לעול של סדרי הישיבה שזה אין לנעשה ונשמע, וזה מה שאומרים חמיד שכל אחד

(המשך בעמוד י"ב)

בתום מבצע, אדיר בהקיפו ויקר בפעלותו

הכל "גלאט" בגילטון

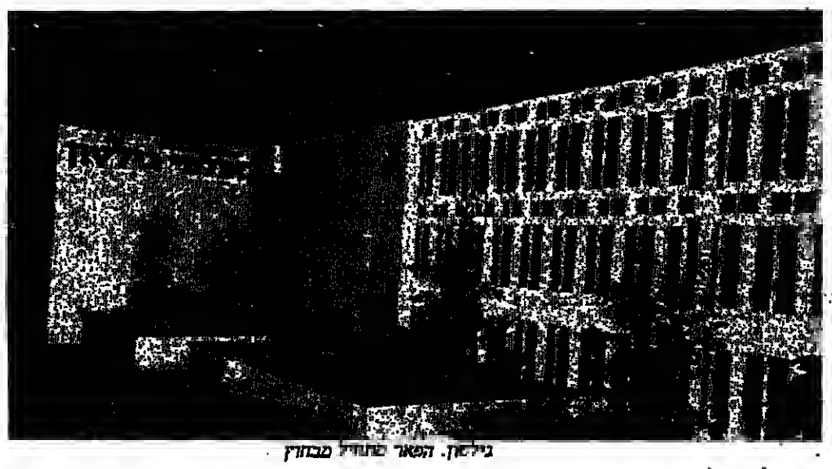

גילטון. הפאר שתחיל מבחוץ

זאב גולדברג · ירושלים

סדרת שינויים עבר אולם השמחות המפואר "גילטון" בארבעת החודשים האחרונים. בפסח — הוחלפה ההנהלה. ★ בחדשים אייר־סיון — נערכו השיפוצים. ★ ב"שלשת השבועות" — הוכשר האולם בפקוח צוות משגיחים חדש מבני ברק. ★ גילטון המחודש המשופץ והמוכשר כובש שוב את מקומו הטבעי בראש אולמי היוקרה לצבור החרדי.

גילטון. שם דבר. מושג גלוה ליוקרה בצבור החרדי. מי שהתחתנו או חתנו ילדים לפני 15־12 שנה זוכ־רים היטב את גילטון. החתונות המפוארות והמיוחסות של אזור המרכז נערכו בגילטון. האולם נחנך לפני חצי יובל שנים ע"י האדמו"ר מביאלה זצ"ל שערך שם את חתונת בנו. אח"כ נערכו החתונות חצד נדבורנה במקום. (עד היום מפארים התמונות מחתונות היסטוריות אלו את משרדי "גילטון") אגב, משפחת פלץ השותפה בבעלות ובנהול המ־קום מקודבת לחצד נדבורנה. משפחות, חרדיות רבות ערכו את שמחותיהם באולם זה. השנים עברו, הקשר עם הציבור החרדי נחלש, מי שבכל אופן לא רצה לוחר על ארוע ברמה של גילטון, היה שוכר צוות משגיחים פרטי שיבשיר את האולם ויפקח על כל המצרכים שבחתונתו.

בפסח השנה נפתח דף חדש בגילטון. ההנהלה עברה לידים צעי־רות ומקצועיות. מר אלי פלץ בנו של אחד השותפים והמנהלים בעבר ושותפו מר קלמן בסר, לקחו את האולם לידיהם, עם שתי מטרות ברורות: א. להנציח את האולם למ־קום הראשון בין האולמות היוקרת־יים באזור המרכז. ב. ללכת עם "הפ־נים" לצבור החרדי, ולהפוך אותו לאולם הנבחר והמועדף בקרב ציבור זה.

בנחישות, במאמץ מרוכז ובהשק־עה אדירה – הם עשו זאת.

הרולס־רויס שבאולם

אומר אלי: "הנתונים הטכניים של האולם הזה עושים אותו ל"רולס־ר־ויס" בין כל האולמות". במלה "נתו־נים טכניים" כוונתו לבנין שהוא כולו בבעלות האולם. וזה אומר: שני חניתים צמודים לאולם (אחד תת קרקעי) לרשות אורחי השמחה, כני־סה רחבת ידים, ארוכה ומהממת. לובי מפואר ומרווח (באמת. לא פרחדוד צד שקרוי לובי) אולם נוסף בצמוד לאולם הגדול שבו ניתן לע־רוך "קבלת פנים" מפוארת לפני ואחרי החופה. בהמשך לאולם ה"קב־לת פנים" נמצאת החופה הקבועה, אליה עוברים האורחים ללא כל טרחה. גישה קלה מבני ברק תל־א־ביב ופתח־תקוה (כל האוטובוסים) משך החתונה והתזמורת אינו מוגבל. הוסיפו לכך את השפרצים שנעשו באסתטיות ובעצוב מעולה. והנה לכם שלל מעלותיו החיצוניות של גילטון.

ועכשיו ל"פנימיות". התפריט של גילטון. המרשג סטנדרט לא קיים ככל הנוגע לתפריט. במקום בו נגמ־רים הפאר וההדר באולמות אחרים – מתחיל הסטנדרט של גילטון. מה שגם מסביר את העובדה שאין הפרש גדול במחיר כין "סטנדרט" לכין "ספיישל". כיון שאין מרחק גדול כיניהם והמינימום הוא ברמה גבוהה במיחד. (הכל אגב במחירים סבירים בהחלט) האוכל עצמו הוא ברמה בינלאומית וחוהי נקודת זכות מכרי־עה לטובת גילטון. תמיד, תמיד, בכל ארוע שתבואו לגילטון, אתם יודע־ים, שהסלטים יהיו רעננים וטריים, המרקים בטעם הנכון, והבשרים רכים וטעימים להפליא. אגב, מצאנו "נוחוות" בתפריט של גילטון. לא עוד שמות מפוצצים בלועזית, חסרי משמעות שאין בינם ובין המציאות שום דמיון, אלא, שמות עממיים וברורים המתארים בדיוק, מה אתה הולך לקבל, הוסף לכך את השרות ברמה הסופר מקצועית של כל המלצרים, כשעליהם מנצחים "ראש המלצרים" אצל הגברים וחיילת ארוכים אצל הנשים והרי לך קומפ־לקס נדיר בשוק המקומי.

12 שנה בממעדת הבורסה

מסביר אלי: "כל אחד יכול לשפץ אולם בהשקעה מתאימה ולתת לו הוד ופאר. (למעט נתוני שטח שלא נתנים לשינוי) אבל, התוכן: האוכל והשרות דורשים מקצועיות בנהול, נסיון רב ומשמעת פנימית חזקה מאד. אני הבאתי אתי לגילטון נסיון וסטנדרטים שגיבשתי לעצמי כמשך 12 שנות נהול של מסעדות היוקרה בבורסת היהולמים, הדרישות שם היו גבוהות מאד. קהל לקוחותי הק־כוע שעליו נמנו בעיקר חברי הבור־סה. זה סוג קהל שסעד אצלי כיום ראשון. למחרת בגיר־יורק, כיום שלישי בבריסל, חחזר אלי. כמו כן נהלתי את שרותי הקייטרינג לארועי הבורסה, ארוח אנשי כבוד ונשיאי כורסה בעולם ובישראל. אנשים שיודעים דמה מה היא האוכל מהו. אני אוהב לעבוד אם אוכלוסיה כדמה כזו, וזה מה שהבאתי אתי לגילטון. כולל השף שעבר יחד אתי ממסעדות הכורסה, לגילטון. אני דורש מעובדי משמעת מאד גבוהה. מלצר שיתפס בלבוש מרושל, עובד מטבח שיתפס בחוסר היגיינה, יודעים שאין להם מה לחפש אצלי יותר. לנהל אולם זה כמו לנצח על תזמורת. כאשר אתה מתרגל את מקומו של כל בלי בנפרד ושל המערכת כולה – ביחד. מקבלים מוצר מעולה. אין כאן נוסחאות קסם ולא "פטנטים". עבודה יום־יומית קשה עם צוות קבוע – מניבה פירות. וזה מה שאנחנו עושים.

"מהו הצימוק שבארוע?" אנו שואלים משפחה שעשתה כאן לאחרונה שמחה.

"אפשר לומר שכל דגע במהלך הארוע הוא חויה מלאה, אבל ללא ספק הבר המיחוד שגילטון עושה – מלכותי ועשיר מאין כמוהו. כל סוגי הבשרים על האש, תוספות נהדרות, מאכלים יחודיים. הכל באולם מר־ווח, המאפשר לאנשים להפגש ולשר־חח בנחת. וכל זה במחיר נוח מאד, לא צריך להיות רוטשילד כדי להנות מבר שכזה".

איך הופכים אולם ל"גלאט"?

*הר"ר כנימין זיס, ראש צוות המשגיחים בגילטון: "זה מבצע בכלל לא פשוט. לפני כחדש נקראתי לכאן לפקח על ההשגחה ולהפוך את האולם לגלאט. במהלך החודש הזה נזדקו כמויות עצומות של כלים, מחבתות, סירים, תנורים, נקנו תנר־דים חדשים, מה שניתן להגעיל הגעלנו, מה שצריך להכשיר הכשר־נו. כמובן שהאולם לא יכול לתפקד כזמן שמכשירים את המטבח ולכן עשינו מאמץ עילאי שההכשרה כולה תסתיים במהלך "שלשת השבועות" שבהם אין חתונות. וב"ה עמדנו בכך. בבל ספק אז בעיה שהתעוררה התיעצתי עם רבני בני־ברק. הרב ואזנר שליט"א, ר' ניסים קרליץ, הרב זילברשטיין. לשבחם של בעלי האולם יאמר שלא חסכו כבל מאמץ ולא מנעו ממני בל מה שדרשתי. גם בדברים שהיו נראים להם המוהים קבלו עליהם את הדין. הדבה סחורה שהיתה במלאי נזרקה אחרי שהוברר שאין אפשרות לעשות אתה בלום, וחחשש שלא ישתרכב בטעות לא השארנו אפי' לרגע במחסן אלא הבל הוצא והושמד. החלפנו צוחות במט־בח. החלפנו עובדים עדכים כיהודים שומרי תו"מ כדי לא להכשל בבשולי עכו"ם. ועוד מיני הרחקות גם כדב־רים שיש להם היתר עפ"י הלכה, כדי לא להכנס לספק מכשול. מה שעוד מקל עלי זה העובדה שהקניין המחסנאי הוא ר' אברהם פיש – גיסו של המנהל – בוגר ישיבת פוניבז' שניהל בזמנו את אולמי "יד עזרה", ובידוע הרכה תלוי בקניין ובמחסנאי כיום כל המוצרים הנקנים על ידינו כבר

485 מטבעות זהב נמצאו בקופת בית הכנסת העתיק שנחשף במרות

בביהכנ"ס העתיק של מרות שנחשף לפני זמן מה נתגלו פרימים מדהימים שלא היו עד היום בכל ביכנ"ס אחר ברחבי הארץ. סופר "המודיע" שיצא לאתר מדווח על מערכות מסתור מיוחדות, על מערכת ביצור שהספיקה למאות אנשים, על חרסים ומטבעות נדירות. ההלם שקיבלו החופרים היה עם גילוי קופת בית הכנסת שהכילה 485 מטבעות זהב ששוויין הגיע ל־2235 ימי עבודה. בתום סיור רושם משה מיכאל צורן את רשמיו מהאתר המופלא

מאת משה מיכאל צורן

קמברידג', אנגליה. ד"ר צבי אילן, ידשב בספריית האוניברסיטה וחוקר העורות העוסקות בקברי צדיקים, המצויות באוסף הגניזה הקהירית שבספריית האוניברסיטה שם. תוך כדי פלעול נופלים לידיו כמה דפים מרשימה בה נזכר "כפר מארומי". כפר זה אינו נזכר באף רשימה נוספת ולכן עורר שם זה את תשומת לבו של הדוקטור המתמחה בעיקר בחקר בתיכנ"ס עתיקים בא"י.

לאחר שחקר מעט בנושא, התברר שהכפר מאריס הוא הי"ד שבד "מרות" בלשון העברית, ישוב אותו ניסה לאתר במיוון או במאורן א־רום שבחוזם לבנון. 2 היחיד הללו לא הסתברו לו, לד"ר אילן, שכן מיון הוא ישוב פנימי, ומצפון מערב לו נמצאים ישובים אחרים, כמו ברעם, סאסא, ובמיחור גרש חלב, וכיון שמרות מזכיר כישוב מבוצר אין היא יכולה לשמש כמקום־גבול. מאורן א־ראס נמצאת עמוק בתחום לכ־נון, ורחוק מכל ישוב יהודי קדום אחר.

לאחר השלמה בדיקת כל החומר הידוני ביקש בשלהי תשמ"א מיוסף סטפנסקי, ד"ר אנף העתיקות בגליל להצטרף יחד עמו בסיור במקום הזיהוי. מסורת־היסור בסיור ראשוני זה היתה לגלות אם בכלל היה במקום כפר שהתקיים בשלהי בית שני, ואם יש כסים כלשהו לזיהוי עם מרות.

צוות החוקרים מגיע למקום ותאלצים להלך רגלי כתנאי־שדה קשים ביותר. האתר רחוק מהכביש הראשי מספר קילומטרים ויותר מערוי צבאים גדולים (עד 100 בערך אחד!), שועלים מחכלים בכרמים שמסביב, כמה שרקרקים שניקרו בפתחי המערות הגדולות — לא הבחינו במאום. שעות אחורות מסיירים בשטח, סטר אחר סטר, וכמעט לאחר יאוש.

לאחר מאמצים רבים הבחינו בקירות גדר מסע היתים שמצפון לחורבת הכפר הערבי המקומי ותשומת לב מיוחדת עוררה אבן גדולה של מזוזת פתח שגראה היה כי מקורה במבנה ציבורי עתיק. כעבור דקות אחורות, הם ראים מצפון לשם, בתוך שיחים ועשבים כשטח פתוח, חלקים מ־3 אדנים ועמודים, כדי 20־30 ס"מ. בשל גודלם של הפריטים, על אף שיקן חלק קטן מהם בלם על פני השטח, ומפני שכיתון האדנים היה צפון דרום, לירושלים, כיוחם של בתי הכנסת הגליליים. העלו החוקרים כי־במקום את ההשערה שמדובר בבית כנסת עתיק.

פתח הגניזה

לה לשמש כמקום־גבול. מארון א־ראס נמצאת עמוק בתחום לכ־נון, ורחוק מכל ישוב יהודי קדום אחר.

לאחר השלמה בדיקת כל החומר הידוני ביקש בשלהי תשמ"א מיוסף סטפנסקי, ד"ר אנף העתיקות בגליל להצטרף יחד עמו בסיור במקום הזיהוי. מסורת־היסור בסיור ראשוני זה היתה לגלות אם בכלל היה במקום כפר שהתקיים בשלהי בית שני, ואם יש כסים כלשהו לזיהוי עם מרות.

צוות החוקרים מגיע למקום ותאלצים להלך רגלי כתנאי־שדה קשים ביותר. האתר רחוק מהכביש הראשי מספר קילומטרים ויותר מערוי צבאים גדולים (עד 100 בערך אחד!), שועלים מחכלים בכרמים שמסביב, כמה שרקרקים שניקרו בפתחי המערות הגדולות — לא הבחינו במאום. שעות אחורות מסיירים בשטח, סטר אחר סטר, וכמעט לאחר יאוש.

לאחר מאמצים רבים הבחינו בקירות גדר מסע היתים שמצפון לחורבת הכפר הערבי המקומי ותשומת לב מיוחדת עוררה אבן גדולה של מזוזת פתח שגראה היה כי מקורה במבנה ציבורי עתיק. כעבור דקות אחורות, הם ראים מצפון לשם, בתוך שיחים ועשבים כשטח פתוח, חלקים מ־3 אדנים ועמודים, כדי 20־30 ס"מ. בשל גודלם של הפריטים, על אף שיקן חלק קטן מהם בלם על פני השטח, ומפני שכיתון האדנים היה צפון דרום, לירושלים, כיוחם של בתי הכנסת הגליליים. העלו החוקרים כי־במקום את ההשערה שמדובר בבית כנסת עתיק.

מערכת ביצור

בשלב זה המתמך ד"ר אילן על האינטואיציה האישית שלו שכ־שעה על מחקרים מקיפים בעבר, והעלתה את המסקנה ששרידי מבני ציבור או פרטים ארכיטק־טונים בחורבות מתקופת המשנה והגמרא. בגליל העליון המרכזי והמזרחי. אינם אלא בתי כנסת או חלקיהם. קביעה זו התבססה כין השאר על העובדות ההסטוריות הידועות שאיזור הגליל היה המ־קום היחיד בא"י באותה תקופה שלא חורבו אליו שליחי הנצרות וגם מהתקופה הערבית לא שרדו מסגדים או כל כיו"ב.

האבנים הראשונות שנתגלו חיזקו את השערותיו של החוקר וכדי לבדוק את הרעיון החלו בע־ליכת בדיקות קצרות. חלקן לפי הישובים עם בתיכנ"ים אחרים כדי

מדרגות מקוה הטהרה

לאמת אם יש בכלל מבנה כמקום. אם אם נחשפו סימני הקידות, למחות גילו פרטים שונים כמו עמודים, כותרת יוונית, שבר מש־קוף שעליו תבליט, מטבע מהמאה הרביעית ועוד.

מתוצאות הבדיקות החל לזה־תברר למעלה מכל ספק שהמדבר בבית כנסת גדול מאוד, המאכלס בקרבו פרטים נדירים שאינם נמצאים בשום ביכנ"ים אחר עתיק אחר בארץ. התמזל המזל וכשל־בים הראשונים של החפירות התגלו רוזקא מסמנים שאינם קשורים לבית כנסת או לבית מדרש אך גם הם מיוחדים במינם ולכן נכיים בקצרה.

סרות נוסדה כיישוב ככל הנר־אה ברבע השני של המאה השניה על גבעה לא גבוהה, מבוצרת חלקית באופן טבעי. מיקומה על המדרון הסלעי של הרי נפתלי, המשתפע לכיוון לעבר בקעת החולה, בגובה 430 מטר מעל פני הים, העניק לתושבי המקום אקלים נוח וממוזג.

בתום החפירות לא נתגלה מעיין בתחום היישוב או בקרבתו אם בי הסקר הבריטי שנערך במ־קום מצביע על קיומו של מעיין כזה. לעומת זאת נמצאו בתחום הכפר שורדים לניצול מי הגשר העילי, כאופייני ליישובים חסרי מקורות מים. בחציבות בהר נתגלו בורות מים חצובים, מאגר..תת קרקעי גדול בעל אופי ציבורי ותעלת מים שהוזנה אותו.

בתחומי הכפר נמצאו גיתות, ממודה ומרחם. בסקר שערכו גילו החוקרים גיתות אחרות, מהן אחת גדולה במיוחד, ואלה מעידים על היקפו הנרחב של גידול הגפן במקום. בצמוד לחורבה, שרד כרם זיתים, עדות להמשכיות גידול הזיתים כאן מימי קדם. יש עדויות נוספות לגידול זיתים ומיצוי שמנם במרות בעת העתיקה. חלקי כתי־רי נתגלו בכמה מקומות ובחלקה הצפונית של החורבה נתגלתה אבן שנקבע בה בורג יחיד לסחיטת הזיתים.

יוסף בן מתתיהו מספר שמרות בוצרה בידיו במהלך התכניות למלחמה נגד הרומאים. לפיכך חשוב היה לחוקרים לגלות מערכת ביצור באתר וזאת כדי לחזק את זיהוי של המקום במרות הקדומה. ואכן מערכת הביצור נתגלתה במלואה בנוסף לחומה שהקיפה את כל היישוב.

מערכות מסתור

באתר ובסביבתו נמצאו כמה מערכות מסתור, ואלה הן הצפונית ביותר בין מערכות המסתור בגליל ובארץ כולה. במרות היישוב יש מערכת שפיתחה באולם תת קרקעי גדול, המסוגל להכיל עם רב. נמצאו בו אבן כליסטראה הצשויה מאבן צור. אבנים אלה, כמו ראשי החץ מברזל שנתגלו בביה הכנסת בשלב מאוחר יותר, מרמזים על הכנות לסלחמה. המערכת מורכ־בת מסחילה שרוחבה 70 מ"מ וגובהה 50 מ"מ הערוכת בדרכה בחדרים קטנים ויוצאת שוב לאולם במקום אחר.

מערכות מסתור נוספות נתגלו כמקום ובידי החוקרים אין הערך ס־ריק על ומן הקמתן שלכולן חדרו בני אדם בתקופות מאוחרות והתיחד בהן חרסים מזמנם. אנו מסיירים במקום ומתפעלים מאר־תם מוצגים שנשארו שלמים וממערכות המסתור הנראות כמו שבינע זה ברחו משם היהודים. האתר כולו נחשף באופן מבעי ומגלה לפניך הוד קדומים סימי קדם.

עיקרן של החפירות במרות התרכז כמרכז הקהילתי — בבית הכנסת ובבית המדרש. "להפת־עתנו הרבה. אומר ד"ר אילן, נוסף לעצם גילוי הבנין נחשפו בו שורי־דים רבים ויחודיים השופכים אור לא רק על המקום הקדוש של תושבי מרות ועל חייהם, כי אם גם על מחקר בתי הכנסת הקדומים בגליל העליון בפרט ובארץ בכללי".

בית הכנסת נבנה ב"גבהה של עיר". בשטח שממנו ומזרחה בנוי־ים בתי היישוב על גבי מדרגים (טראסות) לנוכח בקעת החולה. כיתון הבנין הוא צפון־דרום, והייע לעבר ירושלים הוא נבנה מאבני גזית גדולות, מעוטרות כתבליטים. על חלק מהאבנים היה סיתות שולים וכצפון־מזרח הבנין שורה פינה מקורית, עם סיתות שולים משני צדדים. הבנין עצמו הוא דמוי בסיליקה, בעל 2 שורי עמודים המחלקים את אולם התפילה לאולם מרכזי ולסיטראות מ־2 עברין.

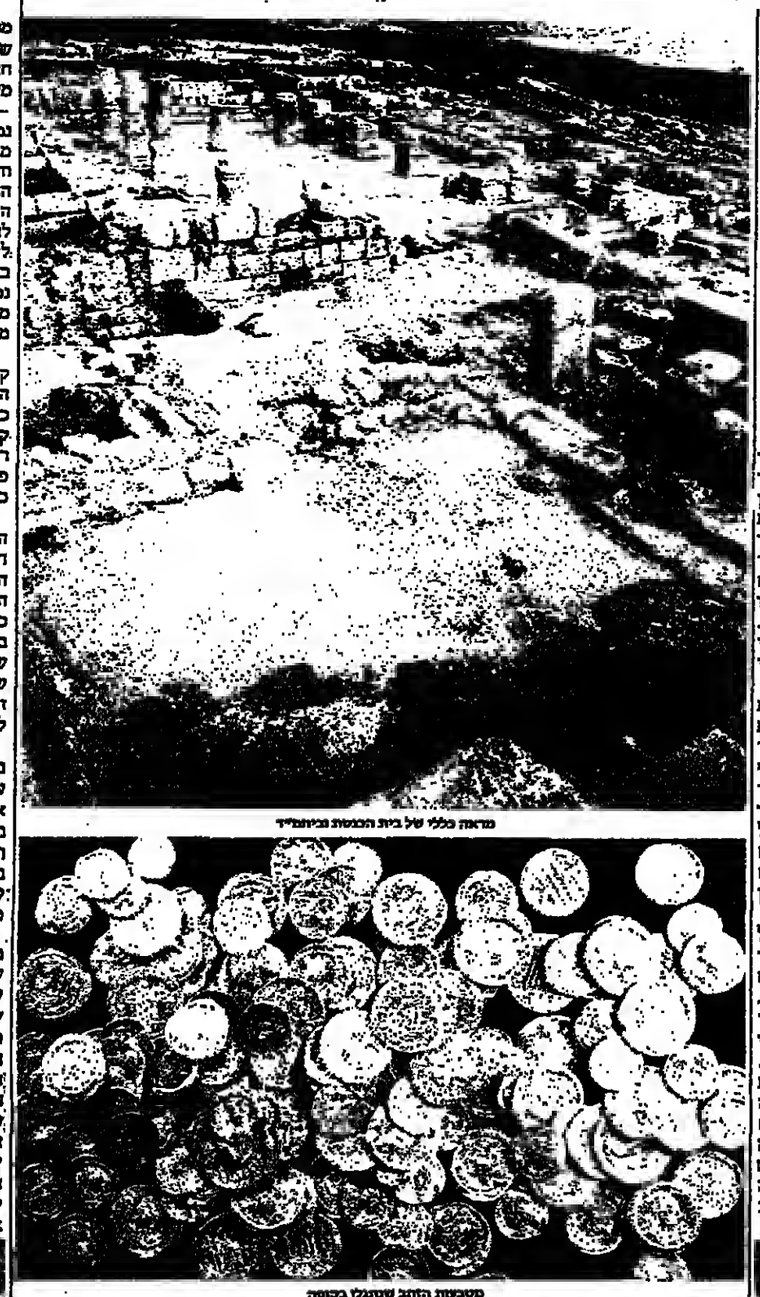
מראה כללי של בית הכנסת בביתמיד

מטבעות הזהב שנתגלו בקופה

בקרבת הפתח נמצאו 5 אבני הקשת שהיתה מעל למשקוף. על המימד הצר של כל אחת מהאבנים נמצא תבליט־מסגרת ובתוך המ־סגרת היו תיאורים שהשתנו כלל לבד מ־2: על אחת מהן בפינה נותר תבליט ריסון או חלק מתיאור דג ובאבן אחרת תיאור של כד. פירוש זה הוליך את החוקרים להשערה שבקשת היו תריסר אב־נים ועל כל אחת מהן הופיע אחד מהמזלות החדשיים.

בפנים האולם ומ־2 צדי הפתח הראשי נתגלו שורדי 2 כימות. מיקום הכימות בין הפתח לבין שורי עמודים. חוסר התאמה מס־ריים היה בין הכניסים הגדולים והמפוארים של בתי הכנסת ובין כמות מקומות הישיבה שנמצאו בהם. אך אם נביא בחשבון שב־שבתות וימים טובים היו אנשים ידשבים גם על מחצלאות ועל שטיחים, עדיין היה קושי לאפשר תפילה בנחות.

החידוש הגדול שנחשף במרות היה שבנין בית הכנסת נבנה מחדש מספר פעמים כנראה לפי צרכי הקהילה שגדלה והתרחבה. כעבור 2־3 דורות מעת יסוד הבנין התחה רצפת פסיפס מעל רצפת הטיח. על פסיפס זה נתגלו ציורים נדירים כמו דמותו של לחם צעיר, וסביבו כלי הנשק כנראה של דוד בן ישי, וסביבו כלי הנשק שנטל פגליית ומצידו כתובת מיוחדת שבה נכתב "יודן בר שמעון מני". בהקשר לכן מציין ד"ר צבי אילן שהשמות יודן ושמעון הם מהנפוצים ביותר בקרב היהודים בתקופת הגמרא ואף מוכר חכם בשם יודן בר שמ־עון. יחד עם זאת לא נמצא כסקר־ות אישיות שאפשר להזהה בשם זה בדיוק. המילה "מני" קשה יותר. היא מוכרת כשם פרטי, אלא שכאן היא רשומה בסוף הכתובת.

בסוף המאה החמישית נערך בבנין שיפוץ כללי ונעשו בו כמה שינויים תוך שמירה על המסגרת הכללית כפי שהיתה בשלב הקודם. אבני הקירות החלפו באבני גיר קשה לעומת אבני הקירות שמקן נבנו בשלב הראשון, אדני העמודים סהיכל התפילה לא הוחלפו על אותן אבני חשוחית. מאריך הגבהת הריצפה חייבה הנחת ספסלים חדשים שיתאימו לגובה החדש ואלה הוחלו על המפסלים החדשים היו בריים כבר כ־2 שורות. הכימה הוארכה אל פנים הבנין ועוד שינויים אחרים ההולמים את תיאורו של ביהכנ"ים.

2235 ימי עבודה

אחת התגליות החשובות והבלתי־צפויות שזכו לתן החופרים במקום, היתה גילויה של קופת בית הכנסת שנמצאה מתחת לרצפת חדר המחסן שממערב לאולם התפילה. בחדר זה נתגלו במפלס הרצפה, שאבניה נשודרו, ומתחתיו נרות חרס תמימים ושברי נרות חרס וחכוכית שבוודאי שימשו לצורך האורת ההיכל. אבני הרצפה, שהיו דבוקות לקידות היה קשוי בעקיזון, שורד בשולי הרצפה.

במחצית המזרחית נחשפה מתחת לנקב מעין מסילה משופעת שהוצבה בסלע והוכילה אל גומ־חה חצובה בקצה השקע הגדול. מידות הגומחה, היא היא הקופה — 37×35 ס"מ, בגומחה זו נמצאו, מעורבות בעפר, 485 מטבעות, 245 מהן מטבעות זהב והשאר ברונזה. המרזק שבין שפת הנקב ובין ראש גומחת הקופה הוא 95 ס"מ כלומר שהיה הכרח להשתמש בכלי או בדלי כדי להוציא ממנה כסף. יש לציין כי בגרבה שפתו של השקע הגדול נמצאו כמה מטבעות זהב פזורות, מחוץ לקופה וכן מאתיים קטנות מבוזנות.

הממצאים הללו מלמדים שזה־קופה היתה מוסתרת ומחבאת היטב והיה קושי להוציא ממנה כסף. נראה שהתושבים הוסיפו קושי על קושי ומעל לנקב שב־רצפה, שמן הסתם היה־נתון בו פקק, הניחו מחצלת או שטיח, כדי לכסותו.

יש בכך כדי להעיד על רמתה הכלכלית של הקהילה ועל נכונות חבריה לתרום לקופת הציבור. הערך הממשי של הכסף בקופה היה, בהערכה הזהירה של החוקרים, כ־2235 ימי עבודה. המדובר אפוא בסכום עצום שאפשר היה לה־שתמש בו לא רק להחזקה שוטפת של בית הכנסת אלא גם לשיפוצו והרחבתו של בית הכנסת ואף לצרכיה הכלליים של הקהילה.

העובדה שבני הקהילה לא נטלו עמם את אוצרם הגדול מלמד על נטישתו בעת בריחה מפני ארבים. כנראה שבמהלך הבריחה נסו להוציא את הכספים מהקופה, ותוך כדי כך נפלו כמה מטבעות בשפת השקע ולא היתה שהות לאספם והם נמלטו בהחזרים את מרבית האוצר היקר אחריהם.

ממצא מיוחד נוסף שנתגלה במרות הוא מבנה בית המדרש שעמד ככנין בפני עצמו וכפי שמובא פעמים ספר בגמרא שבית הכנסת ובית המדרש היו 2 מוסדות נפרדים לחלוטין. באחד התפללו ובשני למדו. על פי הממצאים במרתף התברר שבית המדרש נבנה בשלב מאוחר יותר, על. החצר שנגפנתה מתפקידה הקודם. לאחר שיפוצו המורחב של ביהכנ"ים החליטו כראה בני הקהילה להפוך את חלקו הגדול לבית מדרש. בית המדרש היוה אולם, מרובע במתאר, לרגלי 4

סיום הש"ס הירושלמי מחזור ב' והתחלת לימוד סדר ברכות

תולדות רבי יוחנן מסדר ה"תלמוד ירושלמי"

מאת הרב יצחק שמואל וינשטוק
בוגר המחלקה לבני ישראל

נולד בציפורי בסוף ימי נשיאותו של רבי, בשנת ג' תוקל"ט. הוריו הגיחסו על שבט יוסף (בר־כות כ. ב"מ פ"ד.). רבי חזה ברוח קדשו כי יהא לכוכב המאיר לבית ישראל וקרא עליו המקרא: "בטרם אצרך בבטן ידעתיך" (ירמי' א') (עיין יומא פ"ב). ימי עלומיו לומדים בעיר פלוגתא ואת ס"ע כי בעת שעברתו אמו מת אביו ובעת לידתו מתה אמו (קידושין ל"ב). התחנך על ידי זקנו שמקום מגוריו הי' בטבריא (ירושלמי מעשרות פ"א ה"ב). בבית מבו זה ספג לתוכו תורה והראה ובתפיסתו המהירה קלטם והגיע עד עמקם. הם לא סרו מלוח לבו, ובזקנותו לימד לתלמידיו את הדברים שקיבל אז (שם).

כאשר התבגר נתקבל לישיבת רבי בציפורי, במחיצה אתת עם גדולי תלמידי רבי ובראשם גדול האמוראים רב. הוא הי' אז הצעיר שבחבורה, כאשר כ' אמר: "על אחתן שנים ששימש אתו תלמיד (רב) בישיבה, אני שמשתי בעמי־הדי" (חולין ל"ד). וכן אמר: "הוה יתיבא אחר ד"ז שוחן אתוריה דרב קמיה דרבי" (חולין קל"ז).

כששקעה שמשו של רבי למד לפני ר' יוסי (יבמות צ"ב: ב"ב קנ"ד: ועוד) אף למד תורה אצל רבי הושעיא רבה בעל התוספתא (עירובין נ"ג. ירושלמי תרומות פ"א ה"ג). כן הי' תלמידו של רבי חנינא בר תמא (ירושלמי חגיגה פ"ב ה"ה, ירושלמי ב"מ פ"ב ועוד) וחזקיה כן רבי חייא רבה בעל התוספתא (שבת קי"ב. עירובין כ"ד). רבי בבאה ורבי שמעון בן יהוצדק גם הם נמנו על רבותיו (יומא כ"ב. ב"ב נ"ז. פסחים צ"ז). לפי דעת הרא"ש בב"ב הי' גם תלמידם של בר קפרא. רבי יהושע בן לוי ורבי יוסי בן נהוראי ב"ב היו רבותיו (סדר הדורות). בעל ספר הכריתות מתה כין רבותיו גם את רבי חייא רבה. (במסכת ברכות מ"ה מובא שקיבל גם מרב טרם שירד לבבל, עיין באריכות כ"ז בסדר הדורות ובתולדות תנאים ואמוראים). חיבה יתירה היתה נודעת לו מרבותיו, עד כצעירותו ביבא עליו רבי יהודה הנשיא רבו: "מובטחני בה שיורה הוראות בישראל". רבו ר' יוחי "היה מקלס לה (משבח לחכמת ר"י) הולים הב מכיס (ישעיה מו) בני אל יליזו מעיניך (משלי ג) חכם בני ושמח לב (שם כז) תן לחכם ויחכם עוד (שם מ) ישמע חכם ויוסף לקח (שם א)" (ירושלמי יבמות פ"א ה"ב). — ההתקשרות בין הרב לתלמיד נמשכה גם אחרי פטירתו לזה (ב"מ פ"ב). ורבו הנשיא — ר' יהודה הנשיא ורבו חזקיה כ"א. שקראו לר' יוחנן רבי משיאה (ר' יוחנן לפני ר"ל הנשיא — ר' יהודה נשיאה מיגו שלו. כבי — שהי' מפתנו, ר"ש"). וכן מקרבו בר"ש, שהי' ר"ל נשיאה תלמיד דר"י, כי מבואר שם "שלח לר' אמי וזו יהיה מלמדו ורבו". ואת ועוד, הוא הוצב לימין ר"י כדי להעמיד הלכותיו, הוא השתמש בסמכותו בשביא לבטל הפסקים שהיו נגד הפסקים שקבע ר"י (עיין באורכה נדה כב).

מקום ישיבתו הראשונה היתה בציפורי, האיצטלא ניתנה לו עוד בחיי רבותיו: ר' יוחי ר' הושעיא רבה ר' חנינא בר תמא (תוספות פ"ג ה"ח). חשיבות ר' יוחנן אצל רבו ר' חנינא הגיעה עד בר כך ש"רבי חנינא פתח — הדרשה — ורבי יוחנן ורש"ל קיש חתמיך" (ירד שלמי ר"ה פ"ב ה"ח).

על פטירתו של רבו זה התאבל מאוד ואמר: "אזל גברא דהוה מסתפינא מיניה, וקרע ליה ר"ג איצטלי דמלוכא" (ר"ג בדים של שיראין). גם נשא חן בעיני הנשיא, ורבי יהודה נשיאה הראשון (נכדו של רבי) תיארו כתואר גדול הדור (יבמות נ"ז).

רבי יוחנן לא הזדיק סיבותא לנפשי' וביטל עצמו כלפי רבותיו בביטול גמור. אופיניה היא אמרת רבי יוחנן ורש לקיש בנוגע לבר דלת ערך רבינו הקדוש המובאת בירושלמי: "ר"י ר"ל אמרו לא זכינו לאורייתא רק בזכות דאינו אצבעותי" דרבי מן גלוקינן ר"ר" (ירושלמי ביצה פ"ה ה"ב). בהמנון זה דיבר בנוגע לגדולת רבו ר' הושעיא רבה: ר' הושעיא ברבי בדוון כרבי מאיר בדוון, מה רבי מאיר בדוון לא יכלו חבריו לעמוד על סוף דעתו אף רבי הושעיא בדוון לא יכלו חבריו לעמוד על סוף דעתו". ושוב אמר (לפי איכא דאמרי) "לבן של ראשונים כפתחו של אולם של אחרונים כפתחו של היכל ואנו — כמלא נקב סיזקית (נקב מחט). ראשונים — רבי אלעזר בן שמוע, אחרונים — רבי הושעיא ברבי" (עירובין נג).

מן הראוי להביא כאן פרט מעניין מימי לימודיו אצל רבי הושעיא אחרי שממנו משתקף עומק חבונתו עוד בימי עלומיו. "א"ר יוחנן שנים עשר תלמידים היו לו לרבי הושעיא ברבי ושמונה עשר ימים גדולתי ביניהם ולמדתי לב כל אחד ואחד (חריפות) וחכמת כל אחד" (מה חריפות יש מזה לזה וכמה זה חכם מזה וכמה למד יותר ממנו, רש"י) (עירובין נ"ג).

גם בתקופת התבלותו של ר' יוחנן בראש ישיבה לא שכח את רבו והי' עולה מדי פעם בפעם לבית רבו ר' הושעיא, כמובא בר' ירושלמי עירובין ריש פ"ה: "תלת עשר שנין עבד עליל קומי רבינה ולא צריך ליה". (ה"י נכנס לפניו לשאול שפקותיו בהלכה אף דהיה כבר אז מגדולי הדור).

זכות עמדתו עמדה לו לחיות בהמשך הימים רבן של ישראל וממפיצי התורה הגדולים ביותר בדור ובדורות הבאים, ע"י ישיבתו בציפורי הבטיחה שעמד בראשם (לפי דעת רב שרירא גאון ועוד) כשמתים שנה, ובתור מחיבור הגדול הי"תלמוד ירושלמי" שזכה לא מש מקרב ישראל. וזה שמו וזכרו בין חכמי התלמוד "מרא דתלמודא".

— הנה כי כן, נוקיים בו מאמרו בסוטה כ"א: "אין דברי תורה מוקיימין אלא במי שמשים עצמו כמי שאינו שאמר החכמה מאין תמצא" (איוב כח).

תקופת התעלותו כראש המדברים

בבר אמוי חזיל "אפילו ריש גרגותא דמיא משמיא הוא דממני עלה" (כ"ב ע"ה). וכן אמרו חז"ל גבי מר בר רב אשי שלא הגיע למשרת ראש מתיבתא מתא מחסיא עד שהכריזו עליו משמים (ב"ב י"ב). — לא יפלא איפוא אם גם בנוגע לרבי יוחנן שהתעלה במשך שנות נשיאותו ובחזוק לאחרי פטירת רב ושמואל הבבליים, כרבן של כל ישראל, — כי גם עליו הכריזו משמים שהוא נועד לגדולות. ריקיימא ליה שעתא". הלא כה. לשון התלמוד בתענית כ"א: "אילפא ור' יוחנן הוו גדסי באורייתא דחיקא. להו מילתא טובא (עניות, רש"י) — אמרו ניקום ונעבד עיסקא ונקיים אפס כי לא יהיה בך אביון אזלו אוחבי תוחי גדא ועיינא (חתת כחול העומד ליפול) הזו קא כרכי ריפתא (אוכלים לחם) אתו תרי מלאכי השרת. — שמעיה רבי יוחנן דאמר תו לחבריה נישדי עליהו האי גדא ונקטליהו (מד־רוק עליהם הכחול ונהרגם) שמ־ניחן חיי עולם הבא (תענית, רש"י) — ר' יוחנן שמע, אילפא לא שמע. אמר ליה ר' יוחנן לאילפא שמע מר מידי אמר ליה — לא, אמר (רבי יוחנן) מרשמעי אנא ואילפא לא שמע — שמע מינה "לדידי קיימא לי. שעתא". אמר ליה ר' יוחנן איהוד ואקי בפשאי, כי לא יעדל אביון מקרב הארץ (דברים ט"ו). ר"י הדר אילפא לא הדר — עד דאתא אילפא מלוך ר' יוחנן (מיעוהו ראש ישיבה עליהן, מנהג הוא מי שהוא ראש ישיבה היו מגדלין אותו משלהן, ומעשי־רין אותו — רש"י). אמרו לו (לאילפא) אי איתיב מר ונריס לא הוה מליך מר? וכו'".

הנה כי כן, נתקיים בר"י הכתוב במקרא "סלסלה ותרוממך" (משלי ד'). מלף עמלו הרב בתורה מתוך מסירות נפש עצומה ודחיקות. על אף שהי' בידו לחיות חי' ורוחה מהנחלאות וכרמים שהניח לו אביו — זכה ראה עולמו בחיה, בחיות "תורה וגדולה במקום אחד". כי השפעתו היתה גדולה גם בבית הנשיא ומשם היתה מקור מרוחו, כנמוכה בסוטה כ"א. שקראו לר' יוחנן רבי משיאה (ר' יוחנן לפני ר"ל הנשיא — ר' יהודה נשיאה מיגו שלו. כבי — שהי' מפתנו, ר"ש"). וכן מקרבו בר"ש, שהי' ר"ל נשיאה תלמיד דר"י, כי מבואר שם "שלח לר' אמי וזו יהיה מלמדו וכו'". זא

הרב משה טורק

האב כמלמד לבניו

שמחה רבה גרמה לי הרשימה "הקשר בין הורים למחנך" הארוכה הכרוכה גפלאות אמיתיים הנחוצות לכולנו. פשוט מאד דברים שכולם או רובם מודים בהם. וארלי מוהר להוסיף על דברי הכותב הנכבד דברים קסנים ואין בית מרחש בלי חידוש.

מחנך או הורה שמבין ענין מקבל, בצדק, את הרושם כי תפקידו להיות קשור למחנכים ולפקח על דרכי הלימוד ועל החינוך של הבן. זו אמת לאמיתה, ורק הורה שעושה ואת מובטחה לו הצלחה מלאה בחנוך. בשום אופן אין לקוות להצלחה כלאה כאשר הורה מוסר את כנו לת"ת למלמד והוא תושב כי יצא מה ידי חובת חנוך. ואפילו כאשר דואג לת"ת הטוב ביותר ואצל המלמד הטוב ביותר — אין זה מוריד את אחריותו לשמוד על הרכוש הנדול שנתן לו הקב"ה לשומרם ולנרלם.

המדובר על הרבי תתי"ם אשר בורובב חביבי ובוגרי ישיבות וכ' חלקם ישבי אהל ולכן יחבן שמותר להומיף על הרדישות של הסאמר הנכבד הנ"ל. בתתי"ם המרבים היו מאז ובתמיד מלמדים ומפקחים (משגיחים). כתוב המאמר הכתיר את ההורה בתואר "מפקח ושותף". ארלי מוהר להעלות את ההורה לתואר מלמד או רבי של הבן. מה ההבדל בין שני המושנים האלו ומה הריוח כאשר זוכה אב להיות לא רק אב רק "רבי" אצל בנו. החוכמת הלב־בות מסביר שהקב"ה הצניע להר־רים מתנה נפלאה — קשר סבבי מסנו לבנו, ולולי מתנה זו לא יתכן שהורים יכלו לסבול את הסכל הרב הכרוכ על הורים בעת חנוך ילדיהם. פתגם כעולם אומר: אב או אם יכולים לנדל עשרה ילדים ואין עשרה ילדים מסוגלים להחזיק אב אחד (כאשר מגיע לעת זקנה חזיו הורה זקוק לילדיו).

את האמת הוו מבין בן אך ורק כאשר הוא בעצמו וזכה לבנות משפחה. את החוש המבני הזה, הכן לא קכל, לכן מצוה התורה בצורה חמורה ביותר על מצות כבוד אב ואם, ולכן גם אב הפורץ את כית בנו (בא במחתרת) אומרת התורה ודרשה עליו השמש שבא רק לגנוב. משא"כ כאשר כן פורץ בבית אביו. הרי לנו דברים בזרים. התורה הקדושה המכירה ורק היא המכירה באמת לתוכן האדם ויודרת לעומק הלב של נפש הר־הדר, קובעת על סבר זה הלכות בדיני נפשות ואומרת — האבא קשור בכל נימי נפשו אל הכן ולא הפוך.

כדי ליצור את הקשר מבן לאב — לזה ישנם דרכים שונות. ילד אחד פחות בעל רגש והשני יותר. אבל דבר אחד הקיים ובמות זה הקשר שנוצר כשהבן מרגיש עצמו כתלמיד אצל רבו. זה קשר אמיץ ביותר קשר של קי"מא שלא ניתן לנתקו. לימוד תורה קושר את האדם לחכיבו באהבה עזה. רק רב ותלמיד מסוגלים להעיד על זה. המעיין במכתבי רבותינו בכל דור (כרוגמת של מרן החתם סופר על רבו רבי נתן אולר וכדו') מקבל עדות נאמנה על אמיתות דברים אלו. אבל מחי' יומ"יום אנו רואים. מסנו לבנו מופיע אב לאיזה רב או ת"ח ומבקש "תגיד לבני לעשות כך וכך כי דברך נשמעים יותר מדברי" וכאשר פניתי פעם לאחד ההורים הרבנים ושאלתיו: כי הרב. מדוע יהי" כך בבית אדם חשוב — לא ידע הנ"ל לענות לשאלתי, ובליבי עניתי: היהודי היקר הזה זכה להיות אבא אבל לא הצליח להע־לות את עצמו בדרך "רבי".

ארשה לעצמי להביא קטעים בספר הקדוש ימד ושורש העבר־דה וזה יהיה לתועלת לכבד את דרגת המלמדים בעיני ההורים ולתת חשק רב להיות בעצמו בנדר מלמד אצל ילדיו וכבר מקובל אצל צדיקים כי בעל נועם אלימלך הכטיח לעוזר בעולם האמת לאלו הפוקדים את קברו ורבים הוציאו ומוציאים הון רב לזכות להתפלל שם והנה לפנינו סגולה נפלאה מבעל יסוד ושורש העבודה כשם הזוהר הקדוש הה תוכן דבריו הקי בקיצור (כראי לעי"ן בהלכות מלכים) אמר אברהם לשד של נהיגים שהוא המלך סדום לא אקח מכל אשר לך (לא אקח ממך מכל האנשים השייכים לך להיות בריהנעם) רק אשר אכלו הנערים (רק את אלו המלמדים שליסדו (אכילה רוחנית) את ילדי ישראל) אותם אני אשמור ולא אסכים שי־כנסו לניהנום ומוסיף הזוהר הק־דוש, ונם אם מגיע להם להיות שם. ורק אשר אכלו הנערים עבר אשכול וממרא ולא רק אני אברהם. אשמור לזה. רק נם יצחק ויעקב ישמרו עליהם כל יכנימו את אלו לניהנום. ע"כ דבריו בקיצור. ואני הקטנה מעידה על שלימותו, לפי הבנתה היא.

אך לא על זה המדובר. זה דבר נדיר. המדובר על רגש האחריות, שהוא ודק הוא אחראי על הכל. המלמד התת"ת הם רק העזורים והשותפים שלי אבל האחריות המלאה מוטלת עלי, אני המעצב את דמותו של בני. אין אני רק בודק ידיעותיו בלימוד השכתי. אני משלים אותם. אני מעמיק הכתם (בכלל יש להזהר לענג את השבת בכל מיני דרכי נועם ולא להפוך את השבת ליום משפם, ליום בו גומרים את החובות והחשבונות של השבוע. שבת קודש הוא יום אהוב. ישנם ילדים המת־כים לו מתחילת השבוע).

קיימת עוד עצה חשובה שמלבד עצם חשיבותה יש בה כדי לתרום רבות למען מסדה זו (והיינו לקבל תואר "רבי" של בניו). הוא להכין עם בניו את החומר הנלמד לפני שלומד את זה בת"ת. דבר זה אינו כ"כ קשה [וחסיתן] כאשר אב מתחיל עבודה זו אצל בנו הבכור, כי בדרך כלל לומדים אותם הפרקים בכל הת־ת"ים ובפרט אב שיש לו קו מסויים בחנוך שהבנים (הנכנסים) מתחנ־כים באותו ת"ת האב מתחיל עם ההסבר הפשוט של המציה תרגום והבנה. משלים את החסר ומעניק באמצע מסתק לבן. וכפי שמובא במאמר הנ"ל בהלכו בבית הכנסת חחר בעל פה על נקודות מסדר־יות של המציה. וכמה צדק בעל המאמר במה שכתב שיש לבחון את כל הילדים וגם אלו המצלחים שאין להם צורך בזה, הרי משנה מפורשת האומרת בעורות החדש ששאלו אותם ראשי פרקים, כדי שלא יצאו כפתי נפש ושם מדובר על מבוגרים, על אחת כמה וכמה אצל ילד.

תמיד אני מזכר בסיפור שקרה אצלנו בבתה ישיבותית, כאשר בן ובכד של אדמו"ר מסויים התפרץ בבכי אחרי נמר ההפסקה ועל שאלת הרב האם פנע בו תלמיד ענה בשלילה. התלמיד סיבב לספר, אבל הרב קרא לו בצד והתלמיד ענה שהכתבע מפריע לו ללמוד, אם כן ותריך אותו בעת הלימוד, אכל לקחתי עלי ללמוד עם כובע אחרי הבר מצוה. והמ־שיך הרב אם כן מה הבכי? ענה התלמיד — בתוך הכובע נמצא דבר... החברר שהכובע הי' מידי בדול והוכנס בו אחד מעתותי ערב להקטינו. צחק הרב, אם כן תוציא את הנר. אסור לי "כי אמא אסרה עלי". הילד נרגע רק אחרי שהרב הבטיח לסדר הדבר אצל אמו...

הודים אלו זכו שבנם איגו רק בנדר בן, רק בנדר תלמיד. הרי רואים כי דרגת רב סקילה על בעיות משמעת בבית, דבריו של הזרה נשמעים בצורה לגמרי אחרת אפילו בגיל הילדות הילד מרגיש שהבתיעות כשבת עזרות ומש־לימות לו את החסר ומי מדבר כמה עוד האב לכן כאשר מגיעים ימי המבחנים. אם כמשך השליש הצליחו לתפוס את הילד, מקבל הילד בטחון לגשת לאב שיכין אותו לסבתנים. ועל הכל החיות לעשות בחכמה וכחבנה. הגישה לילד חייבת להיות בזה נחזה ומ־תחכמה. שמעתי מפי הגאון ר' מ. פ. שולזינגר שליט"א שאחר הא־בות התלונן אצל מרן הסטייפלד זצ"ל על אי הצלחת הכן כלימוד וכחנון, ומרן זצ"ל יעץ לו ללמוד כל יום 7 דקות את הספר אחרונות צדיקים (בלי שום הסבר עמוק). אחרי ימים חזר האב ועל שאלת מרן על התוצאות ענה בשלילה נמורה. (אגב, את העצה זו נתן מרן לרבים וראו פלאים בדבר). שאל מרן איך ספרת לכן על הת־נית ללמדו את ספר המוסר? ענה האב — פשוט ספרתי לו את האמת ועצת הרב. חייך מרן ואמר במתק לשונו — לא לכך חחכנות־תי. עליך לספר לכן שהחלטת ללמוד בקביעות איזה ספר מוסר ומאותר שקשה לך ללמוד בלי חברותא, הבן בחור את בנך ללמוד אתו בצותא, ואם תאמר לו כך, סיים מרן. הדמת את רחוז והכן חושב עצמו לגדול ולזה הוא יס־כים. ע"כ ומהפרס הזה ניתן ללמוד כלל לכל הדרך. על דבר כזה נאמר יש דרך רחוקה וקרובה. ועל כגון דא יש להסליק דברי החכם מכל אדם בחכמה יבנה כית וכחבנה יחכון וגבר.

• הרב מורק הוא מוחיקי המחנכים של הישיבה הגדולה בארץ

תפלה: הבינני מורשה להנחיל

וש. זר

כך נפתח יום הלימודים הראשון וכן גם השני וכל הימים שיבואו: קודם כל תפילה זהו אחד הדברים שנקבעו במסורה אינם משתנים ואינם מתחלפים.

מכיסה המורה מעל ראשי תלמידותיה האומרות בצוותא במתיקות ובהמימה לדותית את פרקי התפילה ואו היא חשה מין תחושה של צורך נפשי כדפס הנכבד: וכה איתי?

לפתע לופתת אותה ההרגשה הצובטת והנ־אחות בין פפהתי הלב והיא שואלת: "האצלית כים? האבין אותן את אלה המהפללות ברגע לבודא והאם הן תבינה אותי?"

שתי תפילה הן:

הנם על שליח הצבור "היה נא עם פפיות שלותי עמך בית ישראל"... הנפילת שליח הצ־בור על עצמו: "יצרי! הבינני מורשה להנחיל. בטוחי יומתק כצוף נחיל, יצרי ביחשוד ולא כמכחיל"...

אם לא שנכתב פיוט זה כמחזור עבור הש"ץ הייגו אומרים: כמה תראמת המילים למורה הנגשת להנחיל בתלמידותיה.

הנה הראשים הקטנים מתרוממים, הן כבר סיימו את התפילה הן מביטות בציריים מתחננה אל המורה, פרערות פיות צמאים. כפרחים המצפים לטיפות מטר המורה נכרכה מעצמת התפקיד: הן עליה "מורשה להנחיל" תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב"... אוי! יצרי! הכינני, מה נדול המשא! הלא היא מכיס שליח צבור המבקש להנחיל מורסה כמתיקת כצוף הדבורים, ערב כדבש, שהב, הנרים הרכים יצאו ללקק עוד ועוד ולמצוץ ולקלוט בערבות של "אחרב נא"...

ועוד: רבוני עזור לי שיהיו מילותי מילות ישר ולא כמכחיל — לא כחל ושרק. ללא צבע וללא פרכוס אלא רק האמת בעצמה...

כן! תפילה, הזו הספרה ומי שאחזו במפתח ומשתמש בו — זוכה להבנם, הנה אותה פוחת תחת לאותן אמהות יהודות פשוטות, אשר ידעו פחות ממנה תנ"ך ומדרשים. אבל הן פשוט צנו ועינו את נפשותיהן מי בכל ערב ראש חודש ומי בכל יסי אלול, כדי שהבנים שלהן יהיו מאירים את העולם בתורה ובמעשים טובים.

כן, במקום אמהות פשוטות ונאדרות היא עומדת.

"חל עלינו תוכת התפילה ובקשה להשי"ת בכל צרכנו, כי הכל מאתו יתי... יריגל על לשונו תפילה קצרה להשליך על ה' יהבו... וליבי אומר לי שעת רצון לתפילה זו בערב ר"ח סיון, הוא החודש שבו ניתנה התורה ואז נקראים בנים לה' אלוקינו (השל"ה הקדוש).

השל"ה הקדוש חיבר תפילה על הבנים שיצליחו בכל מעשיהם וביחוד בלימוד התורה והוא קובע: תובה — חייבים להתפלל, חיוב גמור על הורים להתפלל על בניהם.

הנה המורה העומדת במקום ההורים, היא שנטלה בשתי ידיה את המשימה לחנך את הבנים לה' אלוקינו — תהא פטורה?!

כבר הנשא מלשאתו בקלות ראש, נשנב מהקטין ערכו, רחב מרים ואינו ניתן לצימצום, אין עצה. אין מנוס. אין אפשרות אחרת לסיעתא דשמייא — רק להתפלל כלבי!

ולא רק באולו! האם אין בכל יום ויום שאלות וספקות, תהיות ומבוכות בשבילי הצ־רות שהחלו להנץ ביצניהן?

התפילה מסהרת היא ספרקת ביניני ספקות, עוקרת המכשולים, מישרת את ההורים ומה סרבה היא התפילה אם היא נבעת ממבוני לב נשבר ותמהולת בדמעות כמים, אז בדאי אינה שבה ריקם!

וכה רשם החזו"א וצ"ל נוסח תפילה לאם על מנת שתאמרתה בתפילת "שמע קולנו":

"יהי רצון מלפניך ה' אלקי ואלקי אבותי שתרחם על בני... ותפקח לבבו לאהבה ולירא שמך ולשקוד בתורתך הקדושה ותסיר מלפניו כל הסיבות המונעות אותו משקידת תורתך הקדושה ותכין את כל הסיבות המביאות לתורתך הקדושה, כי אתה שומע תכ..."

היא, המורה הצעירה, או הלא כל כך צעירה היא אמא להרבה הרבה נחלים רבים שיש כל כך הרבה לבקש עליהם: שלא יפצעו דגליהם הקטנות באבני נגף, שלא יקלקו דרעים שטעמם ימרד להם, שלא ירחיקו לנתר יתר על המדה, שימשיכו לחסות בצל הכנפים הסוככות והמ־גוננות של האם המורה...

שתי תפלות הן:

האחת: שליח הצבור על עצמו; שיצליח בתפקידו שתפלתו תבקיע את מחיצות הברזל המפסיקות בין ישראל לאביהם שבשמים

"יראתי בפצותי שיח להשחיל, יצרי! הבינני מורשה להנחיל, לחשי יראה במנסיף ומשחיל, בטוחי יומתק כצוף נחיל, רצוי ביחשוד ולא כמכ־חיל..."

כן גם המורה מתפללת על עצמה שתצליח להנחיל המורשה לדור הבא בטהרה ולא כמכ־חיל...

השניה: הנם מתפלל על שליח הצבור: "היה עם פיפיות שלותי עמך בית ישראל... הורם סה שיאמרו... הכינם סה שידברו... ביני עמך בם תלוות... שלא יכשלו בלשונם... ואל יאמר פיהם דבר שלא כרצונך..."

כמה ברורה התפלה, כמה חודרת לבבות, במה פשוטה ומבטאת את רחשי הלב — שליח הצבור מצפה לעזרת שולחיו — שישתתו תפלה עליו לבל יכשל כלשונו.

המורה, המתנבת, האם של "כאלו ילדי" מצפה לסיוע לתמיכה מצד שולחיה, כבדה המשימה מכחותיה: עזרו לי הורים, אמהות יקרות, התפללנה עמי, קיימה אותי היום ובכל השנה — בעבודת הקדש שבכתף אשא, תגנה בתפלה, שפוכנה שיח לפני בוחן לבות לבל אכשל בלשוני ואל יאמר פי דבר שלא כרצונו יתברך!

תנוד: יש לה גם התפקיד להעביר את המסר של אמהות מדורות קודמים ואיכה תוכל להש־תות לאותן אמהות יהודות פשוטות, אשר ידעו פחות ממנה תנ"ך ומדרשים. אבל הן פשוט צנו ועינו את נפשותיהן מי בכל ערב ראש חודש ומי בכל יסי אלול, כדי שהבנים שלהן יהיו מאירים את העולם בתורה ובמעשים טובים.

כן, במקום אמהות פשוטות ונאדרות היא עומדת.

"חל עלינו תוכת התפילה ובקשה להשי"ת בכל צרכנו, כי הכל מאתו יתי... יריגל על לשונו תפילה קצרה להשליך על ה' יהבו... וליבי אומר לי שעת רצון לתפילה זו בערב ר"ח סיון, הוא החודש שבו ניתנה התורה ואז נקראים בנים לה' אלוקינו (השל"ה הקדוש).

השל"ה הקדוש חיבר תפילה על הבנים שיצליחו בכל מעשיהם וביחוד בלימוד התורה והוא קובע: תובה — חייבים להתפלל, חיוב גמור על הורים להתפלל על בניהם.

הנה המורה העומדת במקום ההורים, היא שנטלה בשתי ידיה את המשימה לחנך את הבנים לה' אלוקינו — תהא פטורה?!

כבר הנשא מלשאתו בקלות ראש, נשנב מהקטין ערכו, רחב מרים ואינו ניתן לצימצום. אין עצה. אין מנוס. אין אפשרות אחרת לסיעתא דשמייא — רק להתפלל כלבי!

ולא רק באולו! האם אין בכל יום ויום שאלות וספקות, תהיות ומבוכות בשבילי הצ־רות שהחלו להנץ ביצניהן?

התפילה מסהרת היא ספרקת ביניני ספקות, עוקרת המכשולים, מישרת את ההורים ומה סרבה היא התפילה אם היא נבעת ממבוני לב נשבר ותמהולת בדמעות כמים, אז בדאי אינה שבה ריקם.

כן, במקום אמהות פשוטות ונאדרות היא עומדת.

"חל עלינו תוכת התפילה ובקשה להשי"ת בכל צרכנו, כי הכל מאתו יתי... יריגל על לשונו תפילה קצרה להשליך על ה' יהבו... וליבי אומר לי שעת רצון לתפילה זו בערב ר"ח סיון, הוא החודש שבו ניתנה התורה ואז נקראים בנים לה' אלוקינו (השל"ה הקדוש).

השל"ה הקדוש חיבר תפילה על הבנים שיצליחו בכל מעשיהם וביחוד בלימוד התורה והוא קובע: תובה — חייבים להתפלל, חיוב גמור על הורים להתפלל על בניהם.

הנה המורה העומדת במקום ההורים, היא שנטלה בשתי ידיה את המשימה לחנך את הבנים לה' אלוקינו — תהא פטורה?!

כבר הנשא מלשאתו בקלות ראש, נשנב מהקטין ערכו, רחב מרים ואינו ניתן לצימצום. אין עצה. אין מנוס. אין אפשרות אחרת לסיעתא דשמייא — רק להתפלל כלבי!

ולא רק באולו! האם אין בכל יום ויום שאלות וספקות, תהיות ומבוכות בשבילי הצ־רות שהחלו להנץ ביצניהן?

התפילה מסהרת היא ספרקת ביניני ספקות, עוקרת המכשולים, מישרת את ההורים ומה סרבה היא התפילה אם היא נבעת ממבוני לב נשבר ותמהולת בדמעות כמים, אז בדאי אינה שבה ריקם!

שמעון לדר

התקשרות הנכדים לסבים

כפי ויחי, כאשר חלה יעקב, נאסר שם: ויאמר ליוסף הנה אביך חולה, ואי' שם ברש"י, ומי אמר ליוסף, וכתב רש"י הקדוש ולה"ק: אפרים היה רגיל לפני יעקב בתלמוד, וכאשר חלה יעקב בארץ נושן, הלך אפרים אצל אביו למצרים להניד לו.

וב"דעת זקנים מבעלי התוס־פות" מתפלא לכאורה על יוסף, שלא היה רגיל אצל אביו עד שהיה צורך להגיע לידי כך, שכאשר אביו יחלה יצטרכו אחרים לבא ולהודיע לו? ומביא שם דבר מועט.

שבמשך כל אותן שבע עשרה שנה שהיה יעקב בארץ נושן, נמנע יוסף, בכוונה תחילה, שלא להכנס אל אביו, ולא משום שזלזל חיו בכיבוד הורים, ארחבה, משום שידע עד במה אוהב אותו יעקב, לכן היה חושש שאם יכנס אל אביו, יתחיל אביו לחקור אותו ולשאלו: יוסף יקירי, כיצד הנעת למצרים?... ויוסף — שאינו מסוגל להגיד את שקר מפיו — יאלץ לספר לאביו את כל האמת, שהאחים מכרוהו, ומי יודע שמא יכעס עליהם אביו, ואולי גם יקללם בכעסו, ומצא כל העולם כולו נחרב, שהרי ומה רחל, שיעבד קיללה שלא במתכוין, בהשיבו ללבן עם אשר תמצא את אלהיך לא יחיה — כתוצאה מקללה זו מתה רחל, ומה אם יקלל את בניו... ולכן הצדיק להימנע מלכלכ אל אביו, ושלח את אפרים — שילך אל סבו, אל יעקב, וכידוע — לא הפסיד אפרים מכך.

גם יוסף עצמו לא הפסיד ממה ששלח את אפרים לאביו, למרות שהיו לו בס"ה שני ילדים, וכנאמר בסיום ויחי: וירא יוסף לאפרים בני שלשים, גם בני מכיר כן מנשה יולדו על ברכי יוסף.

* * *

כאשר אנו מתבוננים בקורות עם ישראל בתקופה האחרונה, ראים בעליל שלא רק שצורך הי־הודים הכחיד כשליש מעמינו, אלא שהמשכיות הדורות ופנעה, השודים, אשר גדולי ישראל התבטאו עליהם, אשר כל מי שנותר לפליטה מן השואה האיר־מה, בדאי שמרו עליו שני סלא־כים, חוכ"דובם אינבו שם משפחה וילדים, נותרו עדרים וגלמדים, הקב"ה עשה חסד עם חלק מהם, חכו להקים משפחה מחדש. ברם, הילדים כבר לא זכו כמעט לחוש את הקשר שבינם לבין הורי־הוריהם, ואך סבבי הדבר, שרגש זה קהה במקצת אצלם, שהרי הם לא זכו בעה"ד לתענג הגדול —ללכת אל הסבא הסבתא.

הדור שאחוריהם, אשר זכו ולילדיהם יש להם כבר סבא וסב־תא, עליהם נשאלת השאלה: האם הדבקים, הם, לזקניהם, קראי, את הסבר שעשה עמהם הבורא, שיש להם סבא וסבתא?

האמת היא שדבר זה הוא יותר ויגשי מאשר הגיוני. וכשם שאי אפשר להסביר את סיבת האהבה הצעומה שיש להורים אל ילדיהם, ובפרט בקטנותם, כאשר להורים אין כל תועלת מילדיהם הקטנים, הם רק משקיעים בהם עוד ועוד, אין זה אלא מתנת שמים — לטר־בת שניהם, הן להורים והן לילדים.

בת הזדיהם, וכאשר הנכדים ראים שהוריהם מטורים לסב ולסבתא, גם כאשר הדבר כרוך בקשיים, הוהורים מחנכים את הנכדים, הן בדיבור, והן ע"י התנהגות אישיות, או אז, כאשר ההורים יזדקנו, יל־דיהם (שהיו נכדים בעבר) שחותכו למנמה זו — ישיבו הם להוריהם כמעשיהם, משא"כ כאשר הנכדים ראים שהוריהם מזלולים בסב ובסבתא, או אז — כאשר הנכדים יתבגרו, ויהפכו להיות הורים, מדוע שהם לא יזלזלו בהורים שלהם? וכן ילדיהם, מדוע שלא יעשו כן?

כ"ק מרן ה"אמרי חיים" זצר־ל"ל היה מספר עובדא, מאב אחד שהתאכזר לאביו, והנבר עמד בצד, התבונן במעשי אביו, ובהתבונתו הזולה כלפי הזיו, תזרה לו הדבר. ביום מן הימים אמר הכן לנכר, החזרך הגיע, לאבא קר, עלה נא אל העלי, יש לי שם שמיכה ישנה קרועה, הבא אותה לאבי!

עלה הכן (הנכר) לעלי, הת־מהמה שם זמן רב. ואח"כ יחד. ובידו חצי שמיכה, שאלו אביו: מדוע התמהמהת זמן בה רב בעלי? וכן — מה קרה לשמיכה? מי קרע אותה לשניים? ומדוע? השיב לו הבן (הנכר): אני קרעתיה לשניים! ידע ידעתי שיבוא יום וגם אתה תתבגר, גם אתה תהיה קשיש, לכן קרעתי את השמיכה לשניים, חצי הבאתי כעת, והחצי השני הסמנתי — למען אוכל לכסות אותך בו — כשתזדקן!...

בספר שבט מוסר כתוב, שמאחר התורה הקדושה הבהי־רה, שכמצוה כיבוד אב יש שבר גם בעה"ז — למען ייטב לך והאורכת ימים! משמעות הדברים, שבמצוה זו, אין מסתיגים לשלם את גמולה רק לאותר פטירת האדם, אלא גם כאן — בעה"ז — משלמים את השכר, ומי שמכבד את הזדיו, סופו שגם ילדיו יכבדו אותו, ומי שמזלזל בהזיו, כאשר עשה כן ייעשה לו!...

הדברים אלו אמורים גם לגבי חינוך הנכדים, שיכבדו את הסב והסבתא שלהם, שהרי כאר"א מבקש ומצפה ומייחל שיגיע לא־ריכות ימים, או אז ישולם לו כמ־עלליו, אם טוב — ייטיבו עמו, מדה כנגד מדה, ואם חיו ההיפך, גם לו ייעשה כן, אז יכאב לו מאד, הוא יאשים את ילדיו, אך הוא ישכח, שכאשר עשה הוא, כן עו־שים לו, העולם אינו עולם של הפקר! עין ראה ואזן שומעת וכל מעשי האדם נכתבים בספר! הקב"ה אינו ונתן, כדברי חז"ל, לכל אחד משלמים מדה כנגד מדה, כלומר: לפחות, שיראת הענוש תרתיע את האדם והגם שצריך לעשות מצות ה' מאהבה, לפחות — שיעשו אותם מיראת הענוש!!!

בס"ד

מדינת ישראל
המשרד לענייני דתות
חבר המועצות הדתיות בישראל
מוסדות אור החיים

ציבור הכלניות בארץ מזמן לכנס כלניות לחיזוק וביצור טהרת המשפחה בישראל

הכנס יערך אי"ה ביום שני, ט"ו אלול תשס"ח (29.8.88)
ב"היכל שלמה", רח' המלך ג'ורג' 58 ירושלים.
בהשתתפות: כבוד הרב הראשי לישראל הראשון לציון
הרה"ג **מרדכי אליהו** שליט"א
מנכ"ל משרד הדתות
מר **זבולון אורלב**
ראש מוסדות "אור החיים"
הרה"ג ר' **ראובן אלבז** שליט"א
חבר הכנסת **דוד דנינו**
ראש חבר המועצות הדתיות
דר' **אלי שוסהיים**

בתכנית: התכנסות בשעה 9.30 בבקר. ארוחת צהרים ב"בית הכנסת הגדול", באולם פרידלנד. סיום 14.30 בצהרים
בחוכים הבאים
נא לאשר ההשתתפות אצל:
נב' שרה כרים, טל' 551108, משרד הדתות יפו 236 - ירושלים

קורסים פרטיים
— להדפסה בשיטה עיורת
— להכרת המחשב ועבוד תמלילים
— לגברים ונשים בנפרד
— כל יום נפתח קורס/בקר, אחה"צ, ערב
משרדית כל ם למשרד המחשב
רח' מלאכי 23, טמלה, ירושלים טל. 272716, 285332

בס"ד
לנשים ולנערות
★ 3000 שנות הסטוריה לירושלים — מסע מרתק בלווי שקופיות עם הסופר והחוקר הידוע הרב בצלאל לנדוי
★ סרט וידיאו "התמהונית" בביצוע נשות עמנואל
כל זאת ועוד בערב עשיר־תוכן, מהנה ומרתק
שיתקיים אי"ה ביום רביעי י"א אלול (24.8.88) בשעה 8.30 בערב באולם "בית במברגר" רח' יהודה הלוי 7 בני־ברק
דמי כניסה 10 ש"ח בלבד
כל ההכנסות קודש "לביה"ד אחינועם"

תרש בשרותי הבריאות בישראל
רפואה בלי ניתוחים מיותרים
מאל"ר - מרכז ארצי לייעוץ רפואי בע"מ
נפתח ברח' אלנבי 14, תל אביב
טל' 03-5101144 (רב־קווי)
המרכז מציע טיפולים מודרניים ובדיקות תקופתיות ע"י רופאים מומחים
הטיפולים והבדיקות כוללים בין־היתר:
★ טיפול במחוגים ללא ניתוחים.
★ טיפול בורידים מורחבים ברגליים ללא ניתוחים.
★ טיפול במחלות זיעת־יתר של הגפיים (היפרהידרוסיס) בלי ניתוחים.
במאל"ר ניתן לקבל חוות־דעת נוספת וייעוץ לגבי דרכי טיפול רפואי.
(רישום וקבלת מידע משעה 9.00 ועד 17.00)
מאל"ר בע"מ - אלנבי 14, טל' 03-5101144

קישוט כיתה - כאקט חינוכי חברתי

אין לקשט בחומרים יקרים אך עצם הביצוע חשוב מבחינת תרומתו לחיזוק מערכות הלימוד ויצירת אוירה חברתית ולקירוב המורה לתלמידים ★ אין לחשוש מן הרמה האמנותית של התלמידים

מאת ריזי גרוס

קשוט בי"ס הוא אמצעי ולא סמרה, אמצעי להשגת חלק מס־סמרות החשובות שעומדות בפני כל מחנך: מסמרת חברתיות, הכרות החנוך סעבר לשיעור הפרונטאלי, יצירת קשר בין התלמיד ובין המורה והכיתה בה הוא יושב, פיתוח חוש יצירתי ואסמכי, תימצות ויכולת חומר הנילמד.

כדי להשיג מסרות אלו, ראוי להכין את הקישוט ביום פעילות, (או במספר מרוכז של שעות), הצלחת יום כזה תלויה בתכנון הסרוקדק והמרכזתה של המורה, הרי אומר: המורה תבחר נושא, המרכב ספרטיים (כגון קישוט קיר אחד ע"י הכוחל המערבי — כל תלמידה תכין אבן אחת מאבני הבחול או: קישוט ע"י ענף ספסף — כל תלמידה תבין עלה יחיד, ולחילופין מראה הציר הצעיקה על פני אחד הקירות, כל קבוצת תלמידות תבצע סוג מסוים של פרטים במראה הציר, כגון: מבנים עתיקים אבני חומה וכו')

בתכנון העבודה תזכור המורה כי לאו דוקא בחומרים יקרים תלויה הצלחת הבצוע של הנושא, לעיתים ניתן להשיג תוצאות מר־שימות גם מחומרים פשוטים וזר־לים.

בשלב הסופי של הביצוע תראג המורה לארגון תראם של הפרטים בעת תליתם על הקיר (לפעמים ע"י רקע מאחד או ביוצ"ב), ותתן דעתה לתליתם בקומפוזיציה נעימה לעין. (קר': הקיר לא יהי' עמוס מדי, וכן להפך: הציורים לא יראו תלושים ומנותקים זה מזה).

באופן זה, תביר המורה את התלמידות בשעת פעילות תופשית (בדומה לטיול למשל), הדבר תשוב ביותר כדי למצא גישה נכו־נה לכל תלמיד. כל התלמידים תורמים מכשוריהם לקישוט, ומ־מילא, יחושו אחוריות אישית לשמר עליו, ודגישו שיציריהם שלהם קושרת אותם לכתה שבה הם יושבים, חוזר הכתה יקי־להם כחדרם הפרטי בביתם, שתוף כל התלמידים בהכנת הקישוט יתר־רום לכל אחד מבחינה חברתית.

אצפי"כ יתבן, שיחששו החוששים לרמה האסתטית של "התוצאה" מן הראוי לחזור ולשנן באזני עצמנו שבי"ס אינו מחי־און ולא יריד תצוכות — הוא מוסד של ילדים הבא בו מיעוד למען הילדים, וגם קידוח בי"ס אמורים לשקף את רמתם שלהם ולא רמה של אמנים מהחוץ או של המורה, אין לשלול זכות ביטוי, ואין להסכים לכך, שאדם מהחוץ יתבטא בקשוטים במקומם, כמו כן, אין מקום לתלות קישוטים משנים קודמות, כי בכך מאבדת המורה ביוזרין אמצעי חשוב לקידום מטרות חינוכיות.

• הכר' ריזי גרוס היא מורה למדעים בתיכון לבנות, מגמה ב"י ת"א

השנה כבר החלטתי... המתנה שלי לחג היא ורדינון
★ מצעים ומגבות בעיצובים מרהיבים
★ מבצעי נדוניה החל מ־113 ש"ח
★ מגבות במשקל
50%
מגבות ורדינון
פתח־תקוה, אזור התעשיה ק. מטלון מבטחים 6, טל' 03-9221119

אורנית
ORNIT WOOD CRAFT
חרשי עץ בגרות עם ארפי
סוכה מעץ דקורטיבי
בסגנון כפרי מסיבי.
בתכלית הנוי וההידור ההילכתי
אפשרות לכיסוי מתפרק לשאר ימות השנה מתאים לגגות, חצרות, מוסדות ובתי כנסת
כל המזמין עד סוף אוגוסט ישב תחת סוכה מהודרת בחג
מחיר לדוגמא - גודל 3x3 1600 ש"ח
טל' 052-916068
052-453731

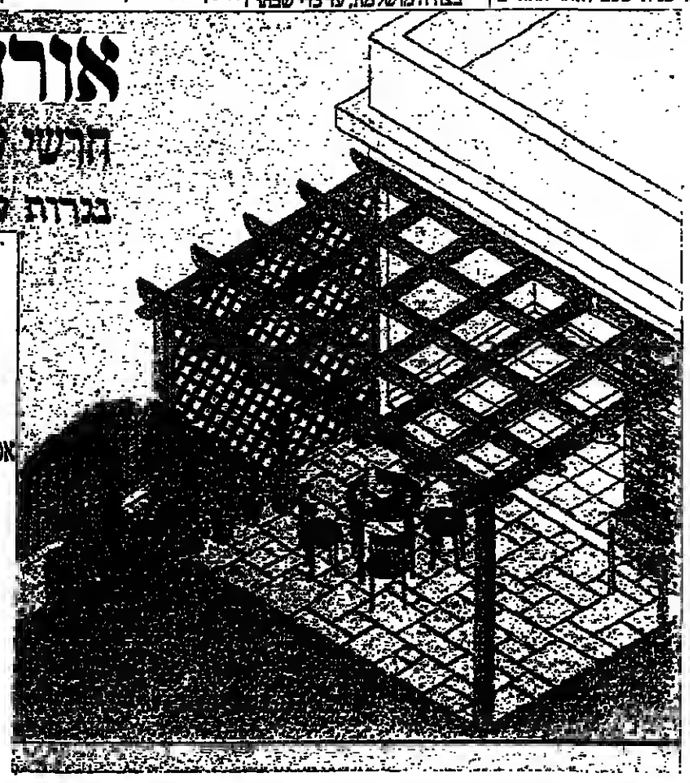

עוף השמים יוליך את הקול

לא ימצא בך... מעוז ומנחש.. (דברים י"ח י). אלו המנחשים בחולדה ובשפות (שנהדרין סו.)

העופות בצפצוף קולם ובחנועות פרישת כנפיהם, מודיעים על דברים העתידים לבוא, אלו שבקיאים בחכמה זו יכולים לדעת על ידי העופות עתידות ואף סודות התורה, חכמינו ז"ל היו בקיאים בחכמה זו, ואף על האר"ל העיד תלמידו הנאמן רח"ו שהיה בקי בחכמה זו, אולם אלו המנחשים בשפות שלא על פי חכמה, אלא על פי סימנים בעלמא קובעים להם, שאם תשוף העוף כך יהיה כך וכך, אין ואת אלא אמונה תפלה שמקורה מעובדי האלילים, הלא מה שאסרה תורה באיסור "מנחש".

מאת ח. א. ברו"ש

האם ישנה שפת עופות בה הם מדברים? האם הם יודעים עתידות ומגלים אותם לבקיאין בחכמה זו? האם נכלל בכלל איסור "ומנחש" חכמת "שיחת עופות" — הבנת ציפצופי העופות — , והמשתמש בה עובר על לאו?

עיליש ברח, עיליש ברח

...כי עוף השמים יוליך את הקול ובעל כנפים יגיד דבר (קהלת י' כ') על פסוק זה דרשו במדרש (שם וכן בריק"ד ל"ב ב') אמר רבי ירמיה זה העורב וחכמת טייארין — עוף בלשון ארמית יקרא טייר

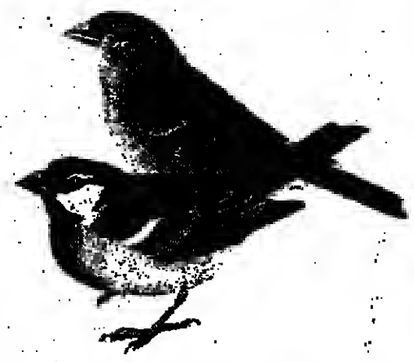

דרור — מבשרת בשורות טובות

וחכמי העופות יקראו טייארין (רמב"ן) — , הרי שישנם חכמי עופות — טייארין — המכירים בשיחתם של העופות ומבינים דברים על פי הבעות שונות של העופות.

כמו כן מצאנו במדרש על הפסוק "חדר חכמת שלמה מכל חכמת בני קדם" מה היתה חכמתן שהיו יודעים במזל ועונתים בטייר (ילקוט, מלכים-א ה'). (ישנם כמה אגדות כזה).

שיחת עופות שמילמה מן השבי את אחד האמוראים מסופרת בגמרא (גיטין מה.): ר' עיליש נשבה בשבי ע"י שבאים (היה זה נפוץ בימים ההם לשבות אנשים ולמוכרם בשוק לעבדים ח.א.ב.), באחד הימים בהיותו בשבי ישב לידו שבוי נוסף שידע את שפת הציפורים, בישבם כך בא לפניהם עורב וקרא כדרכו, שאל ר' עיליש את חבירו: — המבין בשפת העופות: מה אמר העורב?, אמר לו: "עיליש ברח, עיליש ברח", אמר ר' עיליש: העורב שקרן הוא ואין לסמוך עליו, לאחר זמן מה באה יונה לפניהם וצפצפה כדרכה, שאל ר' עיליש שניה, מה היא אמרה?, אמר לו חבירו השבוי: שגם היא אומרת אותם מלים — "עיליש ברח, עיליש ברח", אמר ר' עיליש כנסת ישראל נמשלה ליונה, א"כ נראה שיתרחש לי גם, קמו וברחו שניהם — ר' עיליש והאיש שהבין את לשון העופות — לר' עיליש אידע גם ההצלח לעבור את מעבר המים ולברוח, ואותו האיש נתפס והרגו אותו.

הרי שידעו עופות אלו שיתרחש גם לר' עיליש, והוא אכן סמך על ציפצופם וברח והצליח בכך.

סיפור אחר על אחד מחכמי הגמרא שהבין את שפת העופות מובא בגמרא (חולין קלט.): ר' כהנא מספר, שראה את "יחני הדרזוס" שהיו סדורות בשש־עשרה שורות אשר כל שורה אודכה מל, והיו כולם קוראות: "קירי קירי" — אדוני, אדוני — היתה שם אחת היותנת שלא קראה, אמרה לה תכידתה: שוטה, קראי גם את קירי קירי, החזירה לו יונה זו: אמרי קדי כירי, — בירי בארמית עבד — אחו שאת קוראת לו אדון, עבד הוא (רש"י), באן עכדי הורדוס ושחטוה, ומנין ידע זאת ר' כהנא — המספר זאת כעד ראיה — אמרו שם בגמרא "כמילין" תיאר רבינו חננאל שר' כהנא הבין בשיחתן של עופות (הביאו הערוך ערך מל, ומציין מדגמא את הסיפור עם ר' עיליש).

גם בזהר הקדוש (פרשת ויקרא) איתא שר' חייא הבין שיחת עופות ואף הזהירהו מסכנה הקריבה ובאה, ר' חייא חזכיריו יצאו לדרך, בעוד שהיו הולכים ראו מקום אחד שהיה מרושן בעשב בים, ותהר מים נמשך בו, "ישבו לנוח בו, בעוד שהיו יושבים פרח עוף אחד, לפתחנו אמרו ר' [illegible]

נדרים — המנחשים להודיע בזירת מיתות וחילוים — שיטות אילמים המבינים הודיה בנשק כנפים

מאריך הרמב"ן לבאר בענין כישוף, מעונים וכ־ נחשים, בין הדברים מתיחס הוא לענין "צפצוף העופות": ודברים יתחסדו בנחשים לומר שאין בהם אמת כלל, כי מי יגיד לעתיד ועגור מה יהיה, ואמנם — אומר הרמב"ן — לא נכל להכחיש דברים יחפרסמו לעיני רואים, ודבותינו גם כן יודו בהם... אבל יש לענין הזה סוד... כי יש למלות שרים — אשר — יטלינו אורת, הם נפשות... הם יודעו העתידות ומהם יגיד סימנים בעופות שבהם יודעו — העופות — את העתידות... מהם — בקולם — בקול העוף יקראו בקול מר על מת, ומהם בפרישת כנפיים...

בשתי צורות ואופנים מודיעים העופות את העתידות — אומר הרמב"ן — ע"י דיבורם וצפ־ צופם או בתנועות פרישת הכנפיים בעת מעופם, ובזה הוא מבאר את הפסוק "כי עוף השמים יוליך את הקול ובעל כנפיים יגיד דבר", בפל הלשון בפסוק, בא לרמז על שתי צורות ההבעה של העופות, בצפצוף הקול — יוליך את הקול", או בתנועות הכנפיים — "ובעל כנפיים יגיד דבר".

אין כאן נחש אלא דבר חכמה

האם יש בהשתמשות בחכמת שיחת העופות משום איסור "מנחש"? דנו האחרונים בזה הראשו־ נים, לא נלאה את הקורא במשא ומתן עיתני, אלו הדברים צריכים עיון ופירוש הם — "טהר ע"ז והפכפין — מכיר רק שרשת הרמבים (עיין פ"א) הרשב"א (שו"ת תי"ג) הרמב"ן (עה"ת שם) שיש בזה משום איסור מנחש, אולם להלכה פסק הבית־ יוסף (יו"ד קע"ט) וכן בשולחן־ערוך, שדוקא מי שאומר בדרך סימן ונחש בעלמא, עוף זה הגיע לכאן או עוף מכאן על כן לא יעשה דבר זה שאין אלו דברי חכמה אלא שטות בעלמא, אבל מי שבקי בחכמת שיחת עופות ומבין בשיחתם ושימם של העופות אין כאן נחש אלא דבר חכמה כשאר החכמות ומותר, (כך היא דעת הר"ן, ור' דוד, הגמרי, סנהדרין ס"ז).

אעפ"י שדבר זה מותר — מסיים הבית־יוסף — ההזיר ר"ל לבל ישים אדם מתשבתו באלו הדברים ויתלה אדם עצמו במי שאמר ויהיה העולם הוא כרתמיד יציל עבדיו מכל פגע רע...

מצאנו שנשאל רשב"י בדבר זה, וכך איתא בתיקון־זהר (תיקון ע') אמר לו רבי אלעזר לרבי שמעון אבין, אבי!, אלה תנועות העורב, מהו

ערב — לבשר בשורות רעות

חגי — המנחה על בשורות טובות

להסתכל בהן כדי לחזור בתשובה, אמר לו, בני, דאי אסור לעם קדוש להסתכל בהן הד"ד כי לא נחש ביעקב, אבל אם מזדמן לו לאדם לפי שעה, ומכיר בחכמה זו, יסתכל בזה כדי שיחזור בתשובה, (עי' אה"ת לרמ"ק שהביא דברים אלו).

גילוי גזרות ע"י העופות

כל גזירה קדום שבאה, מכריזים עליה, וקול הכרוז מתפשט בעולם, כך דרשו בזהר (פר' ישב) "כי לא יעשה ד' אלקים דבר כי אם גילה את סודו לעבדיו הנביאים" (עמוס ג), כל זה־בסוף שיש בגזרה בלה"ק — "צפור דרור", מבשרות בשורות טובות, בפרט על עצירת המגיפה ב"מ, וכמעט שבכל זמן המגיפה, אינה נמצאת באותה העיר והולכת מעבר לים.

...ריש עוף ממונה להודיע גזירת רעב ת"ו, ויש ממונה להודיע גזירת הארבה, ישנם עופות אלמים הנקראים "רחם" (בפר' שמיני) הממונים להודיע על גזירת מיתת הילדים בקטנותם... "והעורב" ממונה על בשורות רעות בלבד, ובפרט על בשורת המגיפה ב"מ, ולפעמים בדרך מקרה הוא אומר איזו גזירה טובה... "חגי" הנקרא בלשון לעז אל־מילאנו מבשר בשורות טובות, "הגלדריא" הנקרא בלה"ק — "צפור דרור", מבשרות בשורות טובות, בפרט על עצירת המגיפה ב"מ, וכמעט שבכל זמן המגיפה, אינה נמצאת באותה העיר והולכת מעבר לים.

ברוך דיין האמת

על קדוש ר' — האר"י הקדוש — העיד תלמידו הנאמן — ר' חיים ויטאל, שהיה מכיר בחכמת שיחת עופות, ואף העיד על עובדא שהיה לה עד ראיה ושמיעה, שעורב בא לפני האר"י ז"ל, ואמר לו האר"י שהעורב בישר לו בשורה רעה שעתידה לקרות, וכך היה, הסיבה לאסון זה, היתה גילוי סודות התורה בפרהסיא לאלו שאינם ראויים לכך, וכך הוא כותב בשער הכוונות (דרוש י"ב ענין ספירת העומר:)

...ובזמן שמורי ז"ל ביאר לנו את המאמר הזה, היינו יושבים בשדה תחת האילנות, ועבר עליו עורב אחד, צועק וקורא כדרכו, ומורי ז"ל עמד ואמר אחריו, "ברוך דיין האמת", שאלתי את פיו, ואמר לי, שאמר לו העורב ההוא, כי לפי שגילה הסוד הזה לכל בני האדם בפרהסיא, לכן נענש בעת ההיא בב"ד של מעלה, וגזרו עליו שימות בנו הקטן, ותיכף הלך לביתו, ובנו היה מטיל בחצר, ובאותה הלילה חלה את תוליו, ומת לאחר שלשה ימים, וחמצא ליצלן.

אחר מגזרי האר"ז"ל אף מעיד שידע האר"י הקדוש, על פטירתו לעולם שכולו טוב, ע"י עורב — המבשר בשורות רעות — שבישר לו את זאת, הדברים כתובים בהגהות על ספר "הזהר" שלו, על מה שכתוב שם שמגלים את הגזירה — ע"י העופות — לצדיקים ראשי העולם (הזכא לעיל): "וכבר ראיתי בזמנינו זה בצפת ה"ר לחכם כמה"ר יצחק אשכנזי קרוב לזה, שראה עורב אחד עובר לפניו מילל ואומר: "גם אתם גם מלככם תיספו", ותיכף באותו שבוע תל הוא ז"ל, שהוכה במגיפה, ונפטר הוא ז"ל ותחלה, גם מגיפה גדולה היתה

יונה — כנסת ישראל אומשלי ליונה

בעם, ונפטרו רבה תברי ההסגר שהיו לומדים עמו, כך שמעתי מפי מגידי אמת, וגם אני — א"ת, הזכיתי במגיפה הזאת ועתה הקל בחזמיו המרובים, (הנהגות האר"י הסמוכבלים על גליון ספר הזהר דפוס מנשבה, מודפס בחולדות האר"י למי בויהו).

הערב — מיועד לבשר בשורות רעות

גם בזהר מצאנו שהעורב הוא המבשר בשורות רעות ועומר ומיועד לכך מחחלת בריאתו, וכך איזא בזהר פר' בלק:

רבי אלעזר יצא לדרך יחד עם ר' אבא, בעוד שהיו הולכים, הגיעה יונה אחת אל רבי אלעזר, תנתה וצפצפה לפניו, אמר רבי אלעזר: יונה כשרה, באמנת את תמיד בשליחותך, לכי ואמרי — לחמי ר' יוסי — הרי החברים באים אליך ואני עמהם, גם יקרה לו בתוך שלשה ימים, ולא יפול עליו פחד, כי בשמחה אנו הולכים אליו, — בעודה מצפצפת לפניו — השיב פעם שניה, ואמר: איני שמח הרבה, כי רע בעיני, על רמון מלא אחר שניתן ותחתיו — דהיינו שמת במקומו של חמיו — ושמו יוסי.

אמר לו ר' אבא: מהי הפליאה הזאת שראיתי אל־מילאנו מבשר בשורות טובות, הגלדריא הנקרא בלה"ק — "צפור דרור", מבשרות בשורות טובות, בפרט על עצירת המגיפה ב"מ, וכמעט שבכל זמן המגיפה, אינה נמצאת באותה העיר והולכת מעבר לים.

אמר רבי אלעזר: מהי הפליאה הזאת שראיתי לפני? השיבו — רבי אלעזר: יונה זו באה אלי בשליחות מרי יוסי חמי, שהוא בבית חוליו, וידעתי מאותה יונה שכבר ניצל, וחילוף ניתן עליו — כלומר שניתן אדם אחר שימות במקומו — הוא נרפא.

בעוד שהיו הולכים בא עורב אחד ועמד לפניהם. קרא בכח וצפצף צפצוף גדול, אמר רבי אלעזר: לכך אתה עומד, ולכך אתה מתוקן — דהיינו לבשר בשורות רעות — לך לדרכך שכבר ידעתי.

אמר רבי אלעזר, נלך ונגמול חסד אתו, ר' יוסי דפקיעין, שמו, שכבר נסתלק מן העולם הזה, ואין מי שראוי להשתדל בו...

יונה דאר — מבשרת בשליחותה

יוסיף דעת יוסיף מכאוב

לא תמיד ידעת חכמת שיחת עופות מביאה תועלת לאדם, לפעמים "יוסיף דעת יוסיף מכאוב", ודוקא אי־הידיעה מביאה הרווחה, כך עולה מסיפור ידוע ומקובל, שתתידושי הר"ים סיפר זאת כ"מוסר השכל" לאדם שרצה לדעת הכל.

אחד מהצדיקים, ברצונו להתבודד הרחוק משו־ און הכרך, החלים להרחיק אל הכפר, שם נטל לעצמו משרת מלמדות אצל אחד מהבעה"ב, אשר פינה לו מקום לדור, והקציב לו כדי מחיתו, כך יכול היה להקדיש את הזמן הפנוי לתורה ועבודת ד'.

בעל־הבית שם לב, שמפעם לפעם שוהה המלמד כמה שעות בחוץ, תמה בעה"ב על כך, הפציר הרבה בהמלמד שיגלה לו במה הוא עוסק בזמן זה, עד שהוכרח להגיד לו כי עוסק הוא בשיחת עופות, ביקשו בעל־הבית שילמד גם אותו, להבין שיחת עופות, והשיבו המלמד שדבר קשה הוא, כי נחוץ לשם כך לעשות סיגופים גדולים כגלגול שלג וכדומה, ובעל־הבית אמר שמקבל עליו כל מה שיצוה עליו לעשות, כי תשקה נפשו מאוד לדעת חכמה זו, המלמד לא יכול היה להיפטר ממנו, ואחר שבעל־הבית עשה את כל מה שאמר לו, לימדו שיחת עופות.

אחר כך נסע המלמד משם למקום אחר. ובעל־ הבית נסע פעם לפרזקים לרגלי מסחרו, בדרך נתעכב כמלון אחד, ובחצי הלילה בשכבו על מטתו, שמע צפצוף עופות — שכביתו יהיה לו נזק גדול, מיד קם והתלבש, חזר לביתו, והציל את עשרו, וכך היה כמה וכמה פעמים שניצל על ידי שיחת העופות מהפסדים תוקים. את"כ נודע לו על ידי העופות שבקרוב ימות, והיה לו מזה צער גדול, שלא יכול להציל את נפשו ממות.

פתאום פגש בעיר אחת את המלמד הצדיק — שהיה אצלו משכבר הימים —, ושאל לו את כל המאורע, אמר לו המלמד: למה הפצרת בי ללמדך שיחת עופות, ולמה היה לך לדעת בל כך? אם לא היית יודע מהפסדים, אזי הצער והחיוקות היו מכפרים על מיתתך והיית נשאר בחיים, אבל על ידי ידיעתך, הצלת את ממתך והפסדת את חייך, ודאי אתה — סיים התידושי הר"ים — שלא את הכל צריכים לדעת...

עדויותיו של "יוסיפוס פלביוס"

הפילוסוף החכם ר' מנשה בן ישראל הקדוש פרק מיוחד בספרו "נשמת חיים" בו "יבאר בראיות גדולות איך תבמת הטייר וניחוש צפצוף העופות הוא אמיתי", בין הדברים הוא מביא עדות מ"הסופר המשך בעמוד י"ד

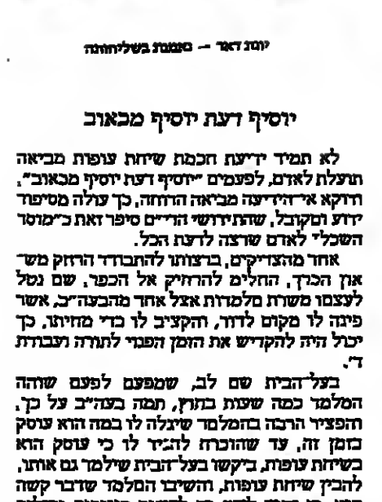

פינת

נו, מה אתם אומרים? באיזה גיל צריך להתחיל לחזור בתשובה? אנחנו חשבנו הרבה, והחלטנו שמגיל צעיר מאד. ואמילו מאד מאד. אולי מן הרגע שבו ילד יודע להצטער על מעשה רע שעשה. אולי דווקא מן היום שבו למד להבטיח — וגם לקיים. אפשר גם לומר שמן השעה שילד למד לחשב, להרהר, לבדוק את עצמו. אז הנה, יש הרבה תשובות לשאלה הפשוטה הזו על התשובה.

אבל את התשובה היפה ביותר שמעתי מצבי־קה, ילד נחמד בן חמש: "מי שמבין לשאל את השאלה, סימן שכבר יכול לחזור בתשובה!"

אז אם גם הקוראים הצעירים מאד חייבים ויכולים לחזור בתשובה, החלטנו גם הפעם לתת לכם — הצעירים יותר — מדור שבלו עבורכם. הכל מנקד, הכל פשוט וקל להבנה.

הקטנים והגדולים יותר מזמנים לקרא, הקטנים והגדולים יותר מזמנים לשוב.

עד כאן בינתים,
חני.

עצות ומלח

בהפסקה

לכבוד חני, שלום רב!

רציתי לשאול אותך, לפה בשבוה הפסקה אין לי חשק לצאת ולשחק. מחכה לתשובתך, שמוליק מירושלים.

שלום לך, שמוליק!

אינני בביאה, שמוליק. אינני יודעת לפה בשבאה ההפסקה אין לך חשק לצאת ולשחק. את זה רק אתה יודע. אבל מה שאני כן יכולה לומר לך, זה שאין כל סבה שתצא לשחק, אם אין לך חשק. מי אמר שבהפסקה מברחים לצאת לשחק? ההפסקה — כשמה כן היא, מיועדת להפסיק בין השעורים, לתת לכם כמה דקות של מנוחה ושחרור.

יש ילדים שבזמן הפסקות. יש שאוהבים להסתבל בחלון. אחרים נהנים לשחק. יש ילדים שאוהבים פשוט לרדוף. אולי לאכל פרי, ואפשר גם לשתות. כל ילד יכול לבחור לעצמו את צורת ההפסקה הנוחה לו.

אלא מה? גם לכאן מגיעה צורת ה"כלם". אולי כלם בכתתך יוצאים לשחק, ולכן אתה מרגיש עצמך חייב לנהג כמוהם. ובכן, בא לבדוק, חברך יעשו מה שנוח להם, ואתה — מה שנוח לך, העקר שתתרענן, ותחזור בכוח ובמוח לשעור הבא.

בברכה,
חני.

מה הברכה?

שופטים

אם יש לאדם אוצר יקר מאד — הוא שומר עליו היטב. שם אותו בכספת חזקה מפלדה. לכספת מנעולים רבים. כל מנעול משקל ושוב יותר מן השני. כעל האוצר מפחד על רכושו. מדי פעם הוא בודק את המנעול ואת הכספת: האם היא סגורה היטב? האם כל הפתחים מוגנים מפני גנבה?

הקדוש ברוך הוא נתן לנו מתנה יקרה שביקרות: הנפש שלנו. קבלנו נשמה שהיא חלק אלוק ממעל. צריך לשמר על אוצר כזה. צריך להגן עליו. שבעה "פתחים", שבעה שערים יש לנפש: שתי אזנים, שתי עינים, שני נחירי האף, והפה. דרך השערים הללו אנחנו רואים, שומעים ומריחים. השערים מכניסים לנפש רשמים מן העולם. וצריך להזהר מאד בשערים! "שקטים ושקרים תוכן לך בכל שעריך". צריך לשמר על השערים, שלא יכנסו דברים אסורים או מראות לא יפים. אנחנו עצמנו צריכים להיות השומרים של השערים.

זהירות, בינינו אוצר יקר!

לתי מגיע מה?

ספור

"אבא", אמרה רותי, "אתה זוכרת שמגיע לי עוד פעם אחת לסעת לברכה?"

— "היא צוקת", אמר נפתלי. "ולי מגיע עוד שני פרסים. אחד — על המבחן, והשני — שהלכתי שבוע שעבר לרות חיים, לתת לו סגר". — "גם לי מגיע פרס, אני הלכתי אתו", הוסיף בני.

"תאי, תאי, לכלכם מגיע הרבה דברים", ענתה אבא בבחת. "נו?" שאלו שלשתם בקול תובע, כאילו אמרו אם מגיע — אז תני. "יש לי הצעה בזו: תכינו, כל אחד סכם, רשימה מסדרת של מה שמגיע לו. עוד מעט נגמרת השנה, ואני רואה שאתם חושבים שיש הרבה חובות שלנו שלא שלמנו לכם. כתבו כל אחד מה מגיע לו ולמה, וקר נוכל לשלם לכם את המגיע בצורה מסדרת".

הילדים התלהבו. גם פעם נעימה, וגם שכר בצרה! הם פנו בהתרגשות לחדרם לצרוך את הרשימות. ציפי בת החמש לא היתה מרצה: "מה יהיה אתי. איך אכתוב?" "אני אעזור לך". אמר בני בנדיבות רבה, "ועל זה מגיע לי עוד משהו. אצטן את זה במוף הרשימה".

באותו רגע התחילו הילדים לרשם בפרץ רב. צריך לצטן שהם עדוי מאד זה לזה. כל אחד הזכיר לשני דברים נוספים שמגיעים לו. אחרי כמחצית השעה הגיעו הילדים לאמא והצביעו בגאוה על הרשימות שהכינו. כראי שתתלו זאת בחדר שלכם, את דפי המגיע לי. עוד מעט כשאבא יבא, נבנם שנינו לחדר שלכם, ונצטן ברשימת החובות שלנו". הם לא הפסו. החדר קשט באורבע רשימות יפהפיות, ארוכות ומלאות. הילדים עם זכרון טוב, ברוך השם.

וכך היה כתוב בדף של נפתלי: "מגיע לי — 1) סט של ילקוט בעם לוצו, כמו הסט של חברי צבי. 2) לסעת לשבת לירושלים, חיבים לי מאז שרותי נסעה. 3) חמש תמונות של עולם הרבים במקום התמונות שהתיוק קרע לי. 4) משהו במקום הסרט שלא הרשיתם לי ללכת לראות. 5) ממתקים במקום סכריות, כי רופא השנים קבע שלא אוכל סכריות". זה לא כל הרשימה, אבל אולי מעניין אתכם להציץ גם ברשימה של רותי? בבקשה, הנה מה שמגיע לה: "1) ברכה. 2) השלמה למתנת יום הולדת, כי קנו לי בחמשה שקלים ולבני קנו בשבעה. 3) שמלה לראש השנה. 4) ילקוט חדש כי הילקוט שלי מאד משפשף 5) פצוי על זה שהתרתי לאפרים ולבני בשתי מריבות. 6) פרם צדוד לכבוד החלטתי לא לדבר לשון הרע". שתי הרשימות האחרות היו דומות. הילדים צפו בקצר רוח לבואו של אבא. בכה זה, אנשים נהיים קצרי רוח כשחיבים להם דברים. מה אפשר לעשות?

"אתם יודעים מה, בזמן שנשאר נכין לאמא הפתעה", הציע לאמא הרעיון לרשם בעצם אחת לסעת לברכה?"

— "היא צוקת", אמר נפתלי. "ולי מגיע עוד שני פרסים. אחד — על המבחן, והשני — שהלכתי שבוע שעבר לרות חיים, לתת לו סגר". — "גם לי מגיע פרס, אני הלכתי אתו", הוסיף בני.

"תאי, תאי, לכלכם מגיע הרבה דברים", ענתה אבא בבחת. "נו?" שאלו שלשתם בקול תובע, כאילו אמרו אם מגיע — אז תני. "יש לי הצעה בזו: תכינו, כל אחד סכם, רשימה מסדרת של מה שמגיע לו. עוד מעט נגמרת השנה, ואני רואה שאתם חושבים שיש הרבה חובות שלנו שלא שלמנו לכם. כתבו כל אחד מה מגיע לו ולמה, וקר נוכל לשלם לכם את המגיע בצורה מסדרת".

הילדים התלהבו. גם פעם נעימה, וגם שכר בצרה! הם פנו בהתרגשות לחדרם לצרוך את הרשימות. ציפי בת החמש לא היתה מרצה: "מה יהיה אתי. איך אכתוב?" "אני אעזור לך". אמר בני בנדיבות רבה, "ועל זה מגיע לי עוד משהו. אצטן את זה במוף הרשימה".

באותו רגע התחילו הילדים לרשם בפרץ רב. צריך לצטן שהם עדוי מאד זה לזה. כל אחד הזכיר לשני דברים נוספים שמגיעים לו. אחרי כמחצית השעה הגיעו הילדים לאמא והצביעו בגאוה על הרשימות שהכינו. כראי שתתלו זאת בחדר שלכם, את דפי המגיע לי. עוד מעט כשאבא יבא, נבנם שנינו לחדר שלכם, ונצטן ברשימת החובות שלנו". הם לא הפסו. החדר קשט באורבע רשימות יפהפיות, ארוכות ומלאות. הילדים עם זכרון טוב, ברוך השם.

וכך היה כתוב בדף של נפתלי: "מגיע לי — 1) סט של ילקוט בעם לוצו, כמו הסט של חברי צבי. 2) לסעת לשבת לירושלים, חיבים לי מאז שרותי נסעה. 3) חמש תמונות של עולם הרבים במקום התמונות שהתיוק קרע לי. 4) משהו במקום הסרט שלא הרשיתם לי ללכת לראות. 5) ממתקים במקום סכריות, כי רופא השנים קבע שלא אוכל סכריות". זה לא כל הרשימה, אבל אולי מעניין אתכם להציץ גם ברשימה של רותי? בבקשה, הנה מה שמגיע לה: "1) ברכה. 2) השלמה למתנת יום הולדת, כי קנו לי בחמשה שקלים ולבני קנו בשבעה. 3) שמלה לראש השנה. 4) ילקוט חדש כי הילקוט שלי מאד משפשף 5) פצוי על זה שהתרתי לאפרים ולבני בשתי מריבות. 6) פרם צדוד לכבוד החלטתי לא לדבר לשון הרע". שתי הרשימות האחרות היו דומות. הילדים צפו בקצר רוח לבואו של אבא. בכה זה, אנשים נהיים קצרי רוח כשחיבים להם דברים. מה אפשר לעשות?

"אתם יודעים מה, בזמן שנשאר נכין לאמא הפתעה",

נתגלתה רשת ריגול סורית שפעלה בתוך ישראל

נעצרה קבוצת ערבים מפעילי מק"ש שמסרו בריגול לטובת סוריה וקנים

תל־אביב, מרצ"ש — רשת ריגול נגד בטחון המדינה, הגו־לה ביותר שנתגלתה מאז קום מדינת ישראל. חוסלה לפני שבועות אחדים ע"י שירות הבטחון המשטרה. 14 ערבים ישראליים מהגליל, שהיו מעורבים ברשת זו, נעצרו ע"י שירות הבטחון והמשטרה וד־צמדו בקרוב לדין בהתאם לס־עיף 9 של חוק בטחון המדינה. העונש המכסימלי לו צפויים הנצורים לפי סעיף זה הוא עונש מוות.

פרטים על עבודתה של רשת ריגול זו וביצד נחשפה תבריה. מסר כמוצאי שבת ראש המ־חלקה לתפקידים מיוחדים במטה הארצי של המשטרה, מ. נוביק במסיבת עתונאים שנערכה בתל אביב.

באפריל ש.ז. הגיעו לש.ב. ידיעות כי בכפר עראבה שבג־ליל נוסדה קבוצה של ערבים צעירים בעלי דעות לאומניות קיצוניות, שהתרכזה מסביב למועדון תרבות וספורט בחסות מק"י. בקבוצה בלמו בציר: חמין גרסני מורה צעיר בן 23 בן לאב עשיר, צעיר אחר בן 22. מחמד מוסטפה יסיף בוגר בי"ס תיכון, שניהם מכפר זה.

הובר כי אנשי הקבוצה נפגשים עם מזכיר מק"י בע־ראבה מלים איבראהים אחמד. יכי המכנה המשותף לצעירים אלה היא הערצתם ואהדתם העיוורת לק.ע.מ. ולואצר. נודע עוד כי חמין גרסני וחבריו זוממים להתקשר עם שלטונות סוריה כדי לפעול לטובתם כנ־שראל.

בתחילה עסקו אנשי הקבוצה בניהול תעמולה הסותה נגד ישראל, האוהבת לשידורי ארצות ערב, פיתוח השידורים וניהול ויכוחים. עד מהרה עברו למעשים וגרסני ומחמד יאסין התקשרו עם שני ערבים תושבי כפר חמרה בגליל. מזכיר סניף מק"י כמקום איבראהים פתח־ארי ועם צעיר אחר יוסף סביר כנען, בוגר בי"ס תיכון. האר־עה סיכמו כי יקימו בישראל ארגון שיעמוק בריגול ובאיסוף אינפורמציה למובת סוריה. דובר גם על הקמת מתורת מוריינת שתעמוד לסוריה בעת מלחמה עם ישראל. כן החלט לשלוח שליחים לסוריה שיק־יימו מגע עם משרד המודיעין הסורי ויבקשו הדרכה ועזרה.

שערוריה בסחר הנקניקים

נקניקי טריפה נמכרים ככשרים

סבריה יום ב' (מאת סופרנו) — נסיון מצד מחרים שפלים חסרי מצפון המכשילים את הרבים ע"י מכירת נקניקים מבשר טריפה בנקניקים כשרים נתגלה ע"י הרבנות בטבריה.

כפי שנתברר נתגלו מחרים חסרי מצפון שהחדירו מנקניקים הטריפות המסומנים במלים "לא כשר" את המלה "לא" ובאופן זה הכשילו את הרבים בהפצת בשר הגמל החזיר כנקניק כשר.

הרבנות פרסמה אזהרה לצבור שאסור בהחלט לקנות שום נקניק וכל שאר תוצרת בשר שאין עליהם טופרת (פלומבה) ורשום עליה מצד אחד "כשר" ומצד שני שם הרבנות או הרב המכשיר. וכל מה שאינו ממומן באופן זה הרי זה בחזקת טריפה תבלה ממש.

יחד עם האזהרה לצבור, נוספה אזהרה לצרכנים שלא יקנו אפילו נקניקים כשרים, בחנויות שמוכרות גם נקניקי טריפה.

הרבנות הראשית תובעת למנוע פגיעה בסדרי הקבורה

ירושלים יום ג' (מאת סופר־נו) — בקריאה למסשלה לחזור בה מהחלטתה בדבר הכנסת גודמים חילוניים לסדרי הקבורה בישראל ולהשאיר את הטיפול בענינים אלה כיד החברות הממפלות בכך בהתאם לסדרים המסורתיים מדור דור — יצאה מועצת הרבנות הראשית לי־שראל בישיבתה בירושלים.

מועצת הרבנות הראשית לישראל בישיבתה היום בי־רושלים שדנה בענין החלטת הממשלה על סדרי קבורה חדשים, החליטה לפרסם את גילוי הדעת הבא:

"סדרי הלויה. הקבורה והאבלות נקבעו בדיני ישראל מתוך דאגה לכבוד האדם שנברא בצלם בעת האסופו אל עמיד ולעילוי נשמתו בעולם הנצח. דינים ומנהגים אלה יסודם בהדרי קודש ומקובלים באומה כדברים יסודיים מדור דור ונשמרים כרסט של קדושה אף אצל אלה שנחלקו בדרכי היהדות.

אם ברצון הממשלה להכניס שינויים אדמיניסטרטיביים גרידא, אפשר להציעם בתוך הסגרת המסורתית של ענני הקבורה, ולא להכניס כהם קו חילוני הנוגד להשקפת היהדות האמנה".

הבעת חרדה בהחלטת הנ־משלה לשלול את סמכותה של הרבנות הראשית בעניני קבורה הושמעה במסיבת ראש חדש שנתקיימה בבית הראשי של הרב נסים לכבוד רבני עדות המזרח מרחבי הארץ בה השתתפו למעלה ממאה רבנים.

הרבנים קבלו בהתמרמרות החלטה זו הפוגעת בסמכות מקדשת והחליטו פה אחד להביע מחאה על מגמה זאת.

תלונה נגד שגריר ישראל במוסקבה הועברה לרבנות הראשית

ירושלים יום ב' — תלונה חמורה נגד שגריר ישראל במוסקבה, אלוף י. אביזר וכמה מעחדיו, כולה במכתב שנתקבל בימים האחרונים ברבנות הראשית בירושלים, המכתב שנשלח ע"י כמה יהודים ממוסקבה מתיהם למקרים של יהו פוגע בקדושת השבת.

במכתבים אלה שנתקבלו הכתובים אידיש, מוצגים הכותבים, כי בהופעתם של אנשי השגרירות הישראלית בבית הכנסת בשבתות יש בו משום חילול שבת והביקור כולו נושא אופי חילוני. דבר זה, מציינים הכותבים, הוא למרות רהום של המתפללים.

טענה חמורה אחרת, אהה מעלים הכותבים, המעידים על עצמם כמתפללי בית הכנסת הגדול במוסקבה, היא, שהשגריר ועחדיו מפריעים לתפילה בשיחותיהם בקול רם עם הקהל. ואף מעשנים סיגריות בתוך כתלי בית הכנסת ומחלקים אותן בין המתפללים.

דובר משרד החוץ שנתבקש להגיב על המכתבים שהתקבלו במשרד החוץ אמר כי אין הוא יכול להגיב על עצם המכתבים שכן עובדה היא שהם התקבלו, אולם ציין: כי אין זה מסתבר כי השגריר מר י. אביזר המבקר לצורם תכופות בבית הכנסת יתנהג כך. להלן ציין כי אין הוא רצה להתעכב על הנדמים המסתתרים מאחורי המכתב.

תוגים פוליטיים ממרו לסופרנו כי זהי פלילה מאורגנת שמ־מרתה להכניס מריב בין ציבור המתפללים בעולם לבין נציגי מדינת ישראל. החוגים מסתמכים על העובדה כי לפני ימים אחדים הופיע בעתון ערב מוסקבאי מכתב התתום בשם ב. פלוטקין נגד ישראל. תגיבה הרבי — הדיסיו החוגים — שהמכתב נובע מאותו מקור.

אין לדעת אם כותבי המכתב עשו זאת משום שמאלצים אותם לכך. או מתוך מטרה לשרה את היבסקציה.

פגיעות חמורות בסדרי הקבורה בישראל

הממשלה החליטה להוציא את "חברות קדישא" מסמכות הרבנות

ירושלים, מרצ"ש (מאת סר־פרנו) — בישיבתה השבועית שהתקיימה אתמול, במקום ישיבתה הרגילה ביום א' אישרה הממשלה את הסלצותיה של ועדת השרים בדבר סדרי הקבורה המהוות פגיעה חמורה בסדרי הקבורה הדתיים בישראל ומאפשרות לחברות חילוניות לטפל בקבורה. כן החלט על העברת בתי הקברות לרשותן של הרשויות המקומיות.

התקנות החדשות בדבר הסדר עבודתן של חברות קדישא, מפקיעות את סמכותה של הרבנות הראשית מכל פי־קוח על חברות קדישא וקבורה לפי הדין.

תקנות אלו מבטלות לחלו־טין את התקנות שהותקנו על ידי שר הדתות לפני כשנה ומתצה שלפיה היו חייבות כל חברות קדישא לקבל רשיון של משרד הדתות והוא היה נותן רשיון כזה רק אחרי אשורה של הרבנות הראשית. התקנות החדשות מבטלות את הצורך באשורה של הרבנות, ולפיהן תוכל כל חברה שתוקם לצורך קבורת נפטרים יהודים או בל אדם פרטי שיראה להתעסק בכך לפנות אל שר הדתות בבקשת רשיון.

כן יורשו להקים "חברות קבורת מתים" שיוכלו לקבור כניגוד מחלט להלכה.

התקנות החדשות אינן מר־ערבות באוטוטמיה הפנימית של ה"חברות לקבורת נפטרים יהודיים" והן קובעות כי כל תבה או אדם המוסמך לכך רשאי לעשות כל פעולה הדרוה לקבור מתים יהודיים והרשות המקומית חייבת להגיש את העזרה המלאה בעבודתן אם רק קיבלו רשיון.

שר הדתות רשאי להתנות, תנאים כספיים או מינהליים נוספים הדרושים לדעתו כדי למלא את תפקידה ביעילות ולגבי חברות קדישא גם תנאים אחרים הדרושים למלא תפקי־דה, דובר הממשלה הדגיש כי אשור הרבנות הראשית אינו כולל במסגרת תנאים אלה, אם כי הממשלה לא תתנגד אם חברה תרצה לקבל אשור לע־בודה מהרבנות הראשית.

2 הישראלים שנחטפו ע"י האלג'ירים אינם עוד בחיים

ירושלים יום ב' — בידיעה שפרסמה היום ע"י הנהלת המוכנות היהודית נאמר כי יש יסוד לחשש כי שני השליחים הישראליים, יעקב חסן ודפאל גרא, אשר נחטפו ע"י האלג־רים, אינם יותר בחיים.

אחמול נודע לסוכנות הי־הודית שבציג מוסמך של הפ.ל.ב. האלג'יראי הודיע, כי שני השליחים הישראליים, יעקב חסן ודפאל גרא, שב־חטפו באלג'יריה ב־17 בפב־רואר 1958, נהרגו לפני 4 או 6 שבועות.

היום ביקרו מנהלי מחלקת העליה של הסוכנות היהודית את שתי המשפחות השכולות על מנת למסור להם את הידיעה המחרידה.

מיד לאחר קבלת הידיעה על חטיפת השניים נקמו כל האמצעים לגלות את עקבות החוטפים ולהשיג את שחרורם. אנשי הקונגרס היהודי העולמי באו במגע עם נציגי הפ.ל.ב. האלג'יראי במקומות שונים על מנת לברר את גורל החטופים. פעמים רבות הגגו לאנשי הקר־נגרס היהודי כי השניים חיים ושלמים וישחוררו בהקדם ושעד השחרור יעביר מכתבים מהחטופים למשפחותיהם, אולם אף מכתב לא הגיע.

חנוכת הבית של כולל זידיטשוב בירושלים

ליום השנה הראשון של האדמו"ר מזידיטשוב — צפת זצ"ל

זידיטשוב, שם המעורר רטט בלב נוכח ההערצה שהיתה מנת חלקם של גדולי הדורות לשושלת קודש זו, שבראשה עמדו גדולי המקובלים וצאצאי החסידות שר בית הדור ה"עטורת צבי" ואחיו הקי הביהם אחריהם ששמם נישא בסילודין במשך תקופה של מאה ושבעים שנה.

השבוע בני אלול מאה שנה להסתלקותו של האדמו"ר מזי־דיטשוב צפת הרב הצדיק רבי שלום אייכנשטיין זצ"ל בנו של הרב הצדיק רבי אשר ישעיה מפ־רוסיק וצ"ל ונכדו של הרה"ק רבי ישכר־דיש זי"ע מזידיטשוב וחדעצקי בעל "מלבוש לשבת ויום טוב" על התורה, ולמעלה בקודש ניץ ונכד לצדיקי הדורות מבעלז, אפטא המהרי"א מזידיטשוב ועוד שזכה להסתופף בצלם של האד־מ"רים הק' בדור העבר.

האדמו"ר מזידיטשוב זכה להשאיר אחריו את בנו ממלא מקומו הרה"צ רבי אשר ישעיה אייכנשטיין שליט"א הנודע בפ־עילותו הכבירה להפצת חסידות זידיטשוב בבית מדרשו המפואר בבני יורק שבארה"ב וחבריהם של גדולי האדמו"רים בדורנו, המקרין מאורה הקסום של חסידות עתיקת יומין זו בסביבתו בבארד פארק.

לחוויה בלתי נשכחת זכו חש־בע המשתתפים בראשות גדולי תורה ואדמו"רים בחנוכת הבית של כולל זידיטשוב בירושלים במשכנו החדש ברח' רבי אליהו ראם בשכונת "בית ישראל".

כולל זידיטשוב — מרכז חוחי של אברכים מצוינים מחשובי התלמידי חכמים בירושלים, כהם רמ"ים ודבנים נודעים השוקדים על ולמודם בהתמדה בשעות היום הלילה, נוסד על ידי האדמו"ר מזידיטשוב זצ"ל שהשקיע את כוחותיו להצבת ניר לתסידות בארצנו והיה הבונה הקודש. בנו ממלא מקומו הרה"צ רבי אשר ישעיה שליט"א מוסר נפשו לה־חזקת הכולל הנעלה, אשר בצלו מסתופפים עשרות אברכים נעלים בראשות הרה"צ רבי שמואל יעקב קאהן שליט"א בן האדמו"ר מחלחת "אהרון שליט"א ונכדו של האד־מ"ר מזידיטשוב זצ"ל.

עם מלאת שנה לפטירתו של מייסד הכולל האדמו"ר מזידיט־שוב צפת זצ"ל זכה הכולל למשכן קבע ובליל ההילולא באור ליום שלישי נערך טקס מפואר לחנוכת הבית בהשתתפות קהל רב של חסידי ואהדי זידיטשוב. וכמנהג האברכים הרבנים חברי הכולל. התרגשות רבה שררה כאשר קבעו את המזוזות באב"ד הצדה החרדית הגר"י ויס שליט"א — שהיה ידיד קרוב של האדמו"ר צ"ל. ראב"ד הצדה החרדית הגרמ"א פריינד שליט"א, האד־מ"ר מחלחת אהרן שליט"א מחותנו של האדמו"ר, הגר"י שוימלג שליט"א נאב"ד בני־ראם חבר בד"ין קהל מחזיקי הדת, חתן של בעל ההילולא וצ"ל.

האדמו"ר מזידיטשוב שליט"א ואשתו מבטת שליט"א.

בעודת ההילולא שהשתתפו כה כאמור גדולי ירושלים ואדמו־"רים וחשובים, בהם האדמו"רים מטמשחור מבוהרה שליט"א האדמו"ר מוראנו שליט"א הגר"ר ישעיה שליט"א רבו של חוג חת"ים מפר כפתת תקוה, שנשא דברים לכבוד בעל ההילולא.

את מסיבת ההילולא פתח ר"מ ומנהל הכולל הגר"ש חברבר שליט"א בדרך ממשאבא שהאמין קשה שליט"א בן האדמו"ר מחלחת "אהרון שליט"א ונכדו של האד־מ"ר מזידיטשוב זצ"ל.

את חשיבות הכוללים, הן בשעות היום, הן כולל ערב שמפארים את שכונת בית ישראל, בהחזרים עטרה לישנה את תודת חסידות זידיטשוב שדגלה בבאותה בתורה בהוראה למעשה בהזכיר את מעלת הכברים של האדמו"ר זצ"ל שנערך ע"י זקני האדמו"רים מדור העבר והיה תבריבו של זקינו בעל "מלבוש לשבת ויו"ט" ז"ע כיודע.

קהל האמפים נרגש ביותר מדבריו הנלהבים של האדמו"ר מזידיטשוב הרה"צ רבי אשר יש־עיה אייכנשטיין שליט"א שביסס את משאו הנעלה על יסוד ספרו של אביו בעל ההילולא "רב שלום" על התורה הצומר להופיע כימים הקרובים. בהעלותו את יצעוו בתורה של אביו זצ"ל ששם לילות כימים בשקידה מופלאה בש"ס ומפרשים וכעת זכה לכך שעשרות אברכים מחשובי הת"ח בירושלים עוסקים בתורה בין כולל הכולל — זידיטשוב שמסר נפשו עליו.

בין הנוכחים בלטו ראש כולל זידיטשוב, נכד האדמו"ר זצ"ל הרה"צ רבי שמואל יעקב קאהן שליט"א ר' יחזקאל מנדל שליט"א שליט"א הרה"ח ר' ליפא שוחרן שליט"א מנכ"ל מוסדות סטמר, ר' יחזקאל מנדל שליט"א מחשובי זקני חסידי בלז, הרה"ח ר' יעקב אליעזר ויס שליט"א מנכ"ל מוסדות ספינקא, הרב מנדל ברנשטיין שליט"א מלישטוק תכ־בעל ההילולא הרה"צ ר' חיים מאיר שוימלג שליט"א מבני ברק ועוד.

כן נשא דברים נעלים ש"ב של האדמו"ר זצ"ל הגר"ד אייכנש־טיין שליט"א ראש ישיבת משכן הצורה בירושלים. מצאצאי בית זידיטשוב.

למחרת עלו רבים לציונו של האדמו"ר בעיה"ק צפת בראשות ממלא מקומו הרה"צ רבי אשר ישעיה שליט"א ולאחר מכן נערכה מסיבת הילולא בבית מדרשו של האדמו"ר זצ"ל בצפת בהשתתפות קהל נבחר. האדמו"ר מזידיטשוב הר־ה"צ רבי אשר ישעיה שליט"א ישבחת בעיה"ק צפת בשבת זו ויצרוך סעודה שלישית בבית המדרש של חסידי צאנז בצפת.

להיכלי הצורה בירושלים נוספה פינת־זכר בדמות המשכן החדש של כולל זידיטשוב, שב־עזה"ית עתידי מובטח להפארת לבבדם של אדמו"רי זידיטשוב בשיראות ממלא מקומם האדמו"ר שליט"א הנודע בפעילותו הכבירה והמרוחיב הנאצלות בקירוב כל החוגים ובמעשי חסד מצוינים לשם ולתפארת.

ח. בן מרדכי

הכנה לאלול

(המשך בעמוד ד')

לפי מדרגתו והכרתו למצב של מכרת, בסוד שפסים ושרטים תוכן לך.

ובדיחוד זה נוגע לסדרי מוסר ותפלה שרואים בזה כעין כפי־חושבים שזה היפך מוסר, זה טעות, ואנו עוד זכינו לראות מה משגיח זצ"ל דפתיבה שהיה מטיל בישיבה בהחלה סדר מוסר ש־טורו הגמרות ללמוד מוסר, שאין זה בדרך כפיה כלל, הבחוד שמכיר תוכנו למוסר בתוך מוסר ובתוך סדרי הישיבה, בכל זאת קשה לו להפסיק באמצע הדר, אבל כש־מפסיק הוא לומד מוסר לא בתוך כפיה, אלא מרצון גמור, וכעין מה שכתב הרמב"ם בפ"ב מהלכות ג־רושין הלכה כ', דאם כופין אותו לגרש ע"פ דין תורה אין זה בגדר אונס אלא לרצונו ממש. וזל־"ל לפיכך זה שאינו רוצה לגרש מאחר שהוא רוצה להיות מישראל ורוצה לעשות כל המצות ולהתר־חק מן העבירות ויצרו הוא שתקפו וכיון שהוכה עד שתשש יצרו ואמר רוצה אני כבר גרש לרצונו".

ובזמן ההתחברות למוסר היה אחת מהטענות דמה שייך ליתן זמן על מוסר, אבל רבותינו זל בעלי המוסר ידעו שאם לא יתנו זמן למוסר לא ילמוד כלל, כמו שאנו רואים מתוך הנסיון, ומר כרחים להכנס במצב של מוכרח בבחי' יחיצבו בחוחית הדר".

בשכונה שלנו

סיפרה: שולמית

כָּל פַּעַם שֶׁנִּגַּשְׁתִּי לִיהוֹשֻׁעַ לְבַקֵּשׁ מְלִיחָה, הוּא עָנָה לִי בְּאוֹתָהּ צוּרָה:

יְהוֹשֻׁעַ צָדַק, אֶת זֶה אֲנִי יוֹדַעַת הֵיטֵב. אֲבָל לְמָרוֹת זֹאת, לְמָרוֹת שֶׁאֲנִי הִתְחַלְתִּי, רָצִיתִי לְהַשְׁלִים וְיְהוֹשֻׁעַ סָרֵב.

לֹא דִּבְּרוּ אֵלַי שְׁבוּעַיִם. הַחֹפֶשׁ הַגָּדוֹל שֶׁלִּי הָיָה שָׁוֶה הַרְבֵּה פְּחוֹת. הִפְסַדְתִּי אֶת כָּל מַה שֶׁהָיִינוּ רְגִילִים לַעֲשׂוֹת יַחַד. הַיָּמִים יָמֵי סוֹף חֹפֶשׁ הַקַּיִץ. לִנוּ יֵשׁ עֲרִיכַת חֹפֶשׁה, וְאִילוּ יְהוֹשֻׁעַ כְּבָר מִתְכּוֹנֵן לַלִּמּוּדִים. אָתְמוֹל אַחַר הַצָּהֳרַיִם הוּא הָלַךְ לִקְנוֹת מַעֲטָפָה חֲדָשָׁה. בְּכָל שָׁנָה הָיִינוּ הוֹלְכִים יַחַד, וְקוֹנִים מַעֲטָפָה שֶׁשֵּׁנִינוּ אוֹהֲבִים. הַשָּׁנָה אֲנַחְנוּ "בּוֹרְגוּ". יְהוֹשֻׁעַ קָנָה מַעֲטָפָה נְחִמְדָה בְּחֵלָה עַם נְקוּדוֹת לְבָנוֹת. כְּשֶׁרָאִיתִי אוֹתָהּ עָלָה בִּרְצוֹנִי רָצִיתִי. יְהוֹשֻׁעַ אֵינוֹ יוֹדֵעַ לַעֲטוֹף. הַדֶּרֶךְ כְּלָל הוּא נִקֵּק לְעַנְיָנִי אוֹ לְעַנְיַנְיָה בְּעִיה"ק צפת בשבת זו ויצרוך סעודה שלישית בבית המדרש של חסידי צאנז בצפת.

להיכלי הצורה בירושלים נוספה פינת־זכר בדמות המשכן החדש של כולל זידיטשוב, שב־עזה"ית עתידי מובטח להפארת לבבדם של אדמו"רי זידיטשוב בשיראות ממלא מקומם האדמו"ר שליט"א הנודע בפעילותו הכבירה והמרוחיב הנאצלות בקירוב כל החוגים ובמעשי חסד מצוינים לשם ולתפארת.

ח. בן מרדכי

הנוסעים הצעיר

בקצרה

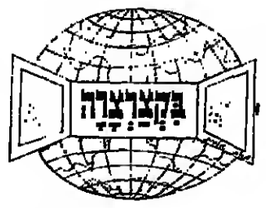

נָכוֹן, אֲנָשִׁים מְבָרְכִים זֶה אֶת זֶה "עַד מֵאָה וְעֶשְׂרִים!"

אֲבָל לֹא כָּל הַיְצוּרִים חַיִּים כָּךְ. יֵשׁ בְּאֵלוּ, שֶׁחַיֵּיהֶם קְצָרִים מְאֹד, וְיֵשׁ שֶׁאֲרֻכִּים. לְכָל אֶחָד קָבַע הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֹרֶךְ חַיִּים מְשֻׁלָּו.

מִי חַי מְעַט מְאֹד? הַחֲרָקִים. בִּתְנָאִים נוֹחִים בְּשֶׁבִילוֹ יָכוֹל הַחֲרָק לִחְיוֹת, לְהַצְמִיד דּוֹר חָדָשׁ שֶׁל חֲרָקִים, וְלָמוּת — תּוֹךְ חֲצִי שָׁעָה. צַר הָאֹרֶן לְצַמְּתָם. יָכוֹל לִחְיוֹת כְּמָה אַלְפֵי שָׁנִים.

יְשְׁנָם בְּעוֹלָם צְבִי יַבֶּשֶׁת בְּנֵי כַּמָּה מֵאוֹת שָׁנִים. מַה הַכֶּלֶא שֶׁיֵּשׁ לָהֶם זְמַן וְהֵם צוֹעֲדִים לְאַט לְאַט?... כַּמָּה זְמַן חַי הַפִּיל הָעֲנָק? לֹא הַרְבֵּה. הַפִּיל הַזָּקֵן בְּיוֹתֵר מֵת בֶּן שְׁמוֹנִים. עַכְבָּר חַי בְּמֶמֶצַע חָמֵשׁ שָׁנִים. וְתַרְנְגֹלֶת שֶׁהִגִּיעָה לְשֵׂיבָה יְכוֹלָה לִחְיוֹת לְכָל הַיּוֹתֵר עֶשְׂרִים שָׁנָה. רֹב הַשִּׂיחִים חַיִּים עַד חָמֵשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנִים, וְאִילוּ שׁוֹשֶׁנַת הַיָּם יְכוֹלָה לִחְיוֹת שִׁבְעִים שָׁנָה וְיוֹתֵר. כֶּלֶב בֶּן עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ נֶחְשָׁב לְזָקֵן, וְסוּס בֶּן אַרְבָּעִים וְחָמֵשׁ לְזָקֵן מְפֻלָּג.

130

חשבו פתרו ושלחו את פתרונותיכם למערכת "המודיע", ת.ד. 1306 ירושלים, עבור "רגע חושבים".

לקבל ירושות

סיפרה: שולמית

הָאֱמֶת, חַיִּים אֵינוֹ כְּמוֹ כֻּלָּם? זֶה מְאֹד לֹא מְדֻיָּק.

בַּבַּיִת שֶׁלּוֹ, הוּא אֵינוֹ כְּמוֹ כֻּלָּם, אֲבָל בְּבָתִּים אֲחֵרִים, וּבִמְקוֹמוֹת אֲחֵרִים, יֵשׁ הַרְבֵּה הַרְבֵּה יְלָדִים כָּמוֹהוּ. גַּם בֵּינֵיכֶם יֵשׁ לֹא מְעַט.

פָּשׁוּט. לְחַיִּים לֹא קוֹנִים שׁוּם דָּבָר חָדָשׁ. כִּי הַבְּכוֹר בַּבַּיִת הוּא אַבְרָהָם. אַחַר כָּךְ יֵשׁ אֶת שְׁלוֹמִי, וְרַק אַחֲרֵי נוֹלַד הוּא, חַיִּים. בְּאֹרֶן שֶׁל חַיִּים לֹא חָסַר דָּבָר. יֵשׁ הַרְבֵּה מִכְנָסַיִם וְהַרְבֵּה חֻלְצוֹת. חֵלֶק הָיוּ שֶׁל אַבְרָהָם, וְחֵלֶק שֶׁל שְׁלוֹמִי הַבְּגָדִים יָפִים, נְקִיִּים וּמְסֻדָּרִים אֲבָל חַיִּים רוֹצֶה חָדָשׁ. דַּוְקָא חָדָשׁ. לֹא עוֹדֵד שֶׁאִמָּא אוֹמֶרֶת "זֶה כְּמוֹ חָדָשׁ". הוּא רוֹצֶה בְּלִי כְּמוֹ.

מַה שֶּׁפַּרְגִּיז יוֹתֵר, הוּא שֶׁאַחֲרֵי חַיִּים יֵשׁ עוֹד יָלָד, קוֹרְאִים לוֹ אַלִי. אַלִי אֵינוֹ מְקַבֵּל יְרוּשׁוֹת מֵחַיִּים, אֶלָּא גַּם לוֹ קוֹנִים בְּדֶרֶךְ כְּלָל בְּגָדִים חֲדָשִׁים. אַחֲרֵי שִׁשְׁלֹשָׁה יְלָדִים מִשְׁתַּמְּשִׁים בְּבָגָד. הוּא "מִתְבַּלֶּה" אוֹמֶרֶת אִמָּא. וּבְמִלָּה "מִתְבַּלֶּה" הִיא מִתְכַּוֶּנֶת לְמִתְקַלְקֵל אוֹ מִתְלַכְלֵךְ מְאֹד, בְּכֵתֶמִים שֶׁשּׁוּם חֹמֶר אֵינוֹ מוֹעִיל לָהֶם. לֹא שֶׁחַיִּים מְקַנֵּא בְּאַלִי, לֹא אִכְפַּת לוֹ שֶׁלְּאַלִי יֵשׁ חָדָשׁ. אֲבָל מַרְגִּיז אוֹתוֹ שֶׁדַּוְקָא הוּא, בָּאֶמְצַע, מְקַבֵּל תָּמִיד יְרוּשׁוֹת.

"אֵינֶנִּי מְבִינָה מַה הַבְּעָיָה שֶׁלָּךְ", אוֹמֶרֶת לוֹ אִמָּא שׁוּב וְשׁוּב. "הַחֻלְצָה יָפָה, מוֹבָה, מַתְאִימָה לָךְ, מוֹצֵאת חֵן בְּעֵינֶיךָ. אַז מַה זֶה מִשְּׁנָּה אִם הִיא חֲדָשָׁה אוֹ לֹא? חָשׁוּב כְּאִילוּ הִיא חֲדָשָׁה".

שׁוּב כְּאִילוּ...

— "אֲנִי רוֹצֶה פַּעַם אַחַת לְלֶכֶת אִתְּךָ לַחֲנוּת לְחַפֵּשׂ בֵּין הַחֻלְצוֹת, לִמְדֹּד, לְהִתְפַּכֵּל בַּמַּרְאָה, וְלַחֲזוֹר הַבַּיְתָה בְּשִׂמְחָה עִם שַׂקִּית נַיְלוֹן חֲדָשָׁה וּמַבְרִיקָה. לְהוֹצִיא מִמֶּנָּה בַּצַּדִּינוּת אֶת הַחֻלְצָה וְלוֹמַר לְכֻלָּם: תִּרְאוּ מַה קָּנָה לִי!"

חַיִּים בִּקֵּשׁ שׁוּב וְשׁוּב, עַד שֶׁאַבָּא וְאִמָּא הֶחֱלִיטוּ: נוּ. פַּעַם אַחַת נִתֵּן לוֹ אֶת הַסַּעֲנוּג הַזֶּה. אִמָּא הוֹדִיעָה לוֹ עֶרֶב אֶחָד: עַכְשָׁיו, חַיִּים, אֲנַחְנוּ הוֹלְכִים לִמְכִירָה לִקְנוֹת לְךָ אֲפוּדָה וּמִכְנָסַיִם לְשַׁבָּת. חַיִּים הָיָה מְאֹשָּׁר מְאֹד. הַם הָיוּ הַרְבֵּה זְמַן בַּמְּכִירָה. הָיָה שָׁם צָפוּף מְאֹד, וְהָיָה קָשֶׁה לִמְצֹא. לְמִזְדָּ — בְּוַדַּאי שֶׁלֹּא הָיָה שַׁיָּךְ. אַחֲרֵי הַרְבֵּה מִשְׁמוּשֵׁי־יָדַיִם נִמְצְאָה הַחֲלִיפָה מַתְאִימָה. בְּדֶרֶךְ הַבַּיְתָה הָלַךְ חַיִּים בְּקֹצֶר רוּחַ. הוּא מְאֹד רָצָה כְּבָר לִרְאוֹת אֵיךְ יַרְאוּ עָלָיו הַבְּגָדִים הַחֲדָשִׁים.

בְּרֶגַע שֶׁפָּגְרוּ אֶת הַדֶּלֶת מֵאַחוֹרֵיהֶם, נִכְנַס חַיִּים לְחַדְרוֹ וּמֻדַּד. אַבּוּי! הַכֹּל בָּדוֹל עָלָיו. הוּא כְּמַעַט בָּכָה כְּשֶׁשָּׁמַע אֶת אִמָּא אוֹמֶרֶת: "לֹא נוֹרָא, חַיִּים. בֵּינְתַּיִם שְׁלוֹמִי יִלְבַּשׁ אֶת הַחֲלִיפָה, בְּשָׁנָה הַבָּאָה זֶה יַתְאִים לְךָ"...

1) שופטים

פֵּרוּשָׁהּ הַשָּׁבוּעַ הִיא "שׁוֹפְטִים".

אֵיךְ נִקְרְאוּ הַדְּמֻיּוֹת הַבָּאוֹת בְּבֵית הַמִּשְׁפָּט:

א. מְלַמֵּד זְכוּת

ב. אוֹתוֹ שׁוֹפְטִים

ג. מְסַפֵּר מַה שֶּׁרָאָה

ד. מְרַבֵּר לְחוֹבַת הַנִּשְׁפָּט

2) מַה בַּחוּרִים?

פִּתְחוּ אֶת הַחוּרִים שֶׁבַּתְּמוּנָה הַיְמָנִית. שִׂימוּ אוֹתָהּ עַל הַשְּׂמֹאלִית, וְתִקְרְאוּ שֶׁבַע אוֹתִיּוֹת. נַסּוּ לְסַדֵּר אוֹתָן, כְּדֵי לְקַבֵּל מִלָּה שֶׁמַּתְחִילָה בְּשִׁ', וְהִיא חֵלֶק הַבֶּגֶד הַעוֹטֵף אֶת הַיָּדַיִם.

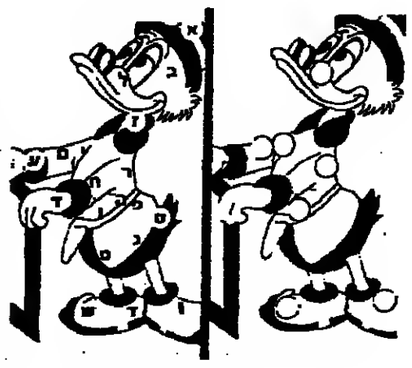

3) מצווה

פִּתְרוּ אֶת הַמִּשְׁבָּץ שֶׁלְּפָנֵיכֶם. אִם תְּמַלְּאוּ נָכוֹן, תְּקַבְּלוּ בַּשּׁוּר הָרִאשׁוֹן לְאוֹרֶךְ אֶת הַמִּצְוָה שֶׁלָּנוּ בַּחֹדֶשׁ הַזֶּה.

1) נָתַן תְּרוּמָה.

2) חֹם קָשֶׁה, חַמְסִין.

3) קִצּוּר שֶׁל הַמִּלָּה וְכוּלֵּי.

4) בָּא לְפָנֵי הָרֵעַם.

5) אוֹתוֹ מְסוֹבֵב הַפֶּהָג.

		1
		2
		3
		4
		5

פתרונות לרגע חושבים 127

1) עקב בצד אגודל

2)

8 + 1 : 3 + 2

− + × ×

2 + 8 : 2 × 4

− × + +

3 − 2 × 9 : 3

+ : : −

2 + 3 : 5 + 9

שמות הזוכים מרגע חושבים 127

פרס ראשון — 1) שלומוביץ משה יהודה חלוי 19 בני ברק — **חלילית.**

פרס שני — 2) רחל איש־משי ת. ד. 2099 חצור הגלילית 10 360 — **גלגל ים.**

פרס שלישי — 3) אורית כהן רחי יצחק משקה 14 שכון סלע רחובות 76388 — **משחק פינג־פונג.**

זכרון ושכחה

אמרו על הגאון רבי שאול קצנלבוגן, שאין לשכחה שום מקום אצלו. הוא היה בעל זכרון מיוחד במינו: מימיו לא שכח דבר וחצי דבר מכל אשר שמע וראה.

אבל, היה תחום אחד יוצא מן הכלל: אם חטא מי שהוא כנגדו או הציליב אותו, את זה היה שוכח מכרח ומיד. לא רק מותל וסולח, אלא לגמרי שובח.

משמע: אפשר להחליט מה לזכור ומה לשכח!

לקבל ירושות

"אמר לי רבני", שאל אברך אח ר' יוסף יחזל הזקרין, "איך אפשר להכניע אח רגש הבאורה, העולה מאליו כשעוצלים מעלים תרשות, או לוקשים בבר חדש?"

— יוב אכן באמה. וצריך להלחם בה", השיב לו. "יש לי עצה: לפני שלוקשים את הבגד או הנעלים, מוסרים לאחד הזוכרים שילבש אותם כמה ימים. אחר כך, יקבלו אותם כשהם כבר משמשים. והנאמה תעלם" — —

רגע חושבים!

המודיע — עמ' י"ב

יום ועש"ק ר' אלול תשמ"ח

מקום למחאה

חשבונות מים ולא במשורה

האם מישהו בעיריה בונה על כך שלאזרח לא כדאי להתעסק ולטרח ב"כסף קטן"?

כאשר חשבון המים נערך על פי חישוב פרוגרסיבי (כלומר המחיר למ"ק עולה תלולות עם עליה בכמות הצרכנות).

ואם קבלתם חשבון — מים על פי "הערכה" (אולי חלה או בתעשה העובר שתפקידו לקרוא את שעון המים) —

ואם החשבון הוא בסכום גמוך בהרבה מהמקובל —

הייתי מצפה שהחשבון הבא יגיע לאחריו ונערך עפ"י קריאת מונה, יכלול חישוב של ממוצע הצריכה, לגבי שתי התקופות, הקודמת (שהיוותה עפ"י הערכה בלבד) והעכשווית.

לו כך היו פני התישוב — היה נמנע העושק שנעשקו צרכני מים רבים, בירושלים בידועים ובלא ידועים, בחודש האחרון.

כדי לדעת אם זה קרה גם לכם, תוכלו להשוות את שני חשבונות המים האחרונים שקבלתם.

החשבון שקבלנו בסוף אפריל (לפי הערכה, כנ"ל) היה בסך כעשרים שקלים, והחשבון שקבלנו בסוף יוני היה בסך מאה ועשרה ש"ח! לאחר תלונה קבלנו זכרי בערך עשרה ש"ח.

במקרה שלי הסכום לא כ"כ גבוה, אך מכמה עשרות בתי אב בבתה העיריה סכום משמעותי ביותר — והחחלט לא מתנדב. ובעיקר המיחשוב הרי ניתן להתעבר ולתקן זאת בקלות, עם קצת רצון ומחשבה.

אגב כדי לא לשכח שבעבר, במשך תקופה ארוכה הציעת מחברות העיריה "סוכריות" של 5% הנחה לכל מי שיעבור לשלם בהוראת קבע את חשבונות המים הסכומים "המפתים" היו בדרך כלל ש"ח אחד לשנים שלושה ש"ח. "סוכריות" כבר לא נתנים, אין הנחה — ולעומת זאת — גזל אלגנטי באמצעים מתוחכמים, לאחר היום!

ומכאן, לסיפור ההרפתקאות שעברנו לצורך קבלת ההנחה, כנ"ל:

שלב א: טלפון למחלקת המים — כמובן, תפוס. ומשנתפנה הקו, השיבה הפקידה שילא ענים בטלפון? — לָמָה? בשביל מה יש טלפון? "כי אנשים בתר, ולא יחכו שאחרי יענו מתוך לתורם — בטלפון": כך הפקידה. צודקת! צודקת? ואולי ניתן למנות אדם שבשעות קבלת קהל יקבל הוא את קהל הפונים בטלפון?

שלב ב: הצטיידות: 1) ברישומים של מספר המתנה, 2) המספר שהמתנה מראה (הקריאה), 3) ומספר הצרכן, 4-5) חשבונות המים — הגעתי למחלקת המים. התור דוקא התקבל על הדעת (כמה מהר שלא ענים בטלפון!). הבירור העלה שתלתי כמהן צודקת. הפקידה: "יחלק את הצריכה על פני שתי התקופות, וחקבלו זכרי". טוב. עכשיו — תקלה, המסוף אינו עובד. "נא לבדוק" בבוחרות בערך כמה ימים אם ההוראה לזכרי עבדה".

שלב ג: באנו למחברות העיריה, לאחר כמה ימים. חמינו בתור ארוך ארוך. ברקו — ההוראה לא עבדה. הם אינם מברדים בטלפון עם מחלקת המים. הפקידה: "יחכו עוד לא נקלט. ותחזרי למחלקת המים לבדוק בעוד כמה ימים".

שלב ד: חזרתי למחלקת המים כעבור ימים אחדים. ואז סוף בל סוף האינפורמציה העברה במסוף. וקבלתי זכרי כנ"ל. והפעם — מבלי לחכות בתור. הפקידה מזיעה: "בסה"כ כ' עשרה שקלים; האם בשביל זה היתה כראית כל הטרחה?" והיא צודקת — לטרחה שלא ידעתי בכמה יסתכם הזכרי, ולטרחה ש"דין פרוטה..." המגן שהתבובר, הנמיעתי... אבל אולי מכה בסיתנו את הרבים. כי אולי גם על שיקול זה, שלא כראית לצרכן הפרטי כל הטרחה והחלונה, בתה מישהו בעיריה "טעות" כזו, שבהיותה קולקטיבית היא נעשית לעדיה מאד משחלמת. ולכן נחזור על עיקר הדברים — לחשומת לב משפחות הצרכנים, העיריה, המברות, הבקרת, ומי עוד: —

כאשר נשלח חשבון על פי "הערכה", וראי נשלחים חשבונות כמתו לחשבי איזור שלם. קרי לצרכנים רבים. אין כאן "מקרה פרטי". היתה ועוזה לפרקים שנשלחים חשבונות מים עפ"י "הערכה", מן הראוי היה לתקן את הנהר. אות למחשב כך. שחשבון מים הנערך על פי קריאת מתה יערך תוך החחשבות באפשרות (הנחתנת לבדיקה) — שמא קרם לו חשבון עפ"י "הערכה": ואז תתפרש הצריכה על פני שתי התקופות (בהתאם לתאריכי שני החשבונות) וכך המקרם הפרוגרסיבי לא יעצר עוזת.

תקון כנ"ל בהוראות למחשב יהיה צודק; תקון כזה יחסוך שעות רבות לאזרחים; גם יחסוך להם הרבה טרחה ועגמת נפש. תקון כזה יוריד גזל כבר, ויקל מאד, על עבודתם של פקידי מחלקת המים ושל פקידי מברות העיריה — כי כעקבותיו יחסוך כראם של עשרות רבות של צרכני מים בתלונות, וכך יחסכו שעות של בירורים, ורישומים, ותיקונים, וחיכיים.

ובל נשכח — הנזות האמור נגע ביחוד דוקא לאיזורים שלנו, ברוכי הילדים בל"ע, מכיון שמשפחותינו צרכות מים בכמויות הם־גיעות לצריכת־יתר, ומחיר המים כפול או יותר. וכפרט בקיץ — אך גם בכל השנה — עם ילדינו שיחיו, וכביסותינו (שתרבינה) — ויכול מלאכתי של צריכת מים של 4 חודשים לתקופת חשבון של חודשיים — יוצר חשבון, ואיזה חשבון! ואנו סורדים ועטקים — עד כדי כך שאולי אף לא השגתנו בטעות, ובמיוחד כשיש לנו הוראת קבע...

הנן מאמינות שבעיקון המחשב תוכל מחלקה ממוחשבת. בעיריה להרשות לעצמה טעויות כאלה?

ז. הב

דור ישרים מונע דמעות

הורים יקרים

בדיקת דם לילדיכם בערב מועד, עשויה למנוע מחלות עמיתות חיים פגו לאומות דור ישרים הפעלות בבתיהם של בתלי הדור בארה"ב ובארה"ק ובירושלים

הגרש"ז אויערבך שליט"א — הגרי"ש אלישיב שליט"א

הגר"ש וואזנר שליט"א — והגר"נ קוליץ שליט"א

טל: 03-791067, 03-792352, 02-864274, 02-421213

הבדיקות נערכות ללא תשלום ובאנונימיות

מוסדות נוה ירושלים

"מורשה"

אנו שמחים להודיע על פתיחת ההרשמה ל"מורשה"

מסגרת לימודים חרדית, המיועדת למורות ללמודי קודש או בוגרות סמינרים

תוכנית הלימודים ב"מורשה" תתרום להעמקת הידע התורני ותשפר את יכולת ההשפעה חרוחנית על פי דעת תורה.

ב"מורשה" יתקיימו שיעורים בלימודי קודש ברמה גבוהה ביותר, על ידי צוות הוראה בכיר ומעולה, עם נסיון רב בהוראה.

השיעורים יתקיימו בשעות הבוקר בקמפוס של "נוה ירושלים" בהר נוף ויתחילו מיד אחרי סוכות

נוסף לזה יתקיימו שיעורים בשעות הערב

המעוניות תפנה לטל: 02-538486

בבוקר בין 10-12 ובלילה 8-9.30

הלימודים במקום מוכרים, ומזכים גם ב"גמול הוראה"

מרכז "נוה חמד" עורת תורה 18 ים

כולכן מזמנות ביום שלישי י' אלול ב-8.30 בערב

להרצאה רפואית

פרופסור מלימובקה - כירורגיה וכלי דם

פרופסור חבנבר - נוירולוג

★ ★ ★

נפתח חוג ללימוד אידיש פרסיס טל. 02-829403

יום ג' ב-8.00 חוג שאמרי משקל

שמלות חופה מפוארות

במחירי מציאה

אפשרות לסיחור מלא

02-370733

02-823107

אצל דרורי ר' טרפון 2 בני ברק

נמשכים המבצעים וההנחות!!!

- כל מכשירי הכתיבה וספרי הלמוד במחירים מוזלים מאד!!!
- קלמרים מכל הסוגים. מגנט, רוכסן, ביג. פלסטיק וכו'
- יומני תלמידה, שנתונים לתלמיד ויומני שנה
- יום יום גלילי עטיפה חדשים וסטגוניים תוצרת חוץ
- על קנית ספרי למוד ומכשירי כתיבה ינתן שי נאה!
- משלוחי בית חינם!
- בקניה מורבות אפשר לשלם בצ'ק דחוי.

להתראות!!!

עיצוביה

מרכז הרחיה בשיטת האלקסנדר טכניקה

ההרחיה האידיאלית

ריחוה בהשקל הגר מניעת רפיון שרירים ורקמות (גוף ומבנים) לנשים בלבד: ★ המלות משקל יתר ★ כמלאת משקל תקין (שפר סטנקיי) ★ לאחר לידת

מעונם — שטראוס 20 פינת אבן־גבירול 1

02-248194, 02-813966, 02-813776

בעריכת שו"ש

הבית שלנו

לקראת החגים

כיצד רוכשים זמן בכסף

מעשה ביהודי ירושלמי שיצא כמשולח לאמריקה. לפני צאתו לבוא נ"ביים, הוא מחכתן ומשכן לעצמו את "תפקידו", כיצד יפגש

מאת עדנה

את היהודי האמריקאי הראשון ויציע בפניו את בקשתו. וכך, בה־

יהו מוכן היטב, יצא לדרכו.

ובדרך — החזרך בעיצומו. קור עז חודר לעצמות. הוא מתעטף בצעיפו, מגביה את דש מעילו ומחכתן לפגישה.

הנה, מרחוק, ליד אחד הבתים, מתגלה בפניו סוף סוף יהודי, ולא סתם יהודי. אלא רב אמריקאי בכבודו ובעצמו!

בדאת כבוד הוא מתקרב אליו, ובהיחוד עדיין במרחק מספר צע־דים ממנו הוא קורא לעברו: "גוד מורנינג, רבי!" — והנה, אין קול ואין עונה.

חמה האיש, וכי האמריקאי אינו מבין אנגלית? אידיש, בודאי, יודע הוא!

— "גוד מורנינג, רבי" קרא לעברו באידיש.

ושוב — אין מענה לקריאתו. אולי אפנה אליו בעברית?

— "סקר טוב, רבי" — הסיו בעברית. ולהפתעתו, אף הפעם לא נענתה ברכתו.

הוא נגש קרוב אל הרב ולחו־הטו גלה, שלא איש עומד לפניו, אלא בובה שלג!

והמסקנה ברורה: כמה ואין שנבוך איש שלג, אדם קר כקרח — ברכתיו לא תענינה.

אדם צריך להיות חם — כדי שתתקבלה הברכה, שמברכים אותו.

* * *

גם בענין הפרחאי, שאנו עוס־קות בו כעת, בהכנות לימים הנוראים ולחג, עלינו לזכור את הכלל שלעיל:

לא מספיק, להעמיס בכל טוב **את "איש השלג" שלנו** — את הפריחר המקרר...

משום מה, רבה הכנתינו לחג הן בשמיות כלבר. כשאנו לחג הן בשמיות כלבר. כשאנו שואלות את עצמנו אם אנו מרכנות כבר לחג אנו בר־כ"ב מתכוננות: האם כבר קבענו **שמלה חדשה לבת?** האם הנאה כבר מסורקת? האם הנעלות המשוחות מוטמנות כבר במקפיא?

סדר העדיפות שלנו התהפך! אנו מקדישות שעות ארוכות במטבח להכנת תבשילים משתבחים ורבים במקום להקדיש את זמנו להכנות רוחניות ולה־תעלות נפשית.

בימים אלו מקנאה אני במרחד מתברות. עקב תפקידן, לצרך הכנת שעוריהן, הן לומדות את החומר השייך לחגים ולתפי־לותיהם — ויוצאות נשכרות!

אך גם עקרות בית שאינן מת־עסקות בזה, חייבות להיות מוכנות כראי: חזרה קצרה על דיני החג. שמיעת הרצאה(ות) מעורדת ואולי אף עיון קצר בבאורי תפילה.

אני רואה בעיני רוחי את גבות עיניכן מתרוממות בתמיהה: נכון, הדברים צודקים! אך איך אפשר להספיק הכל, גם להיות מוכנים לחג וגם לא להשקיע בהכנות זמן רב מדי???

* * *

חרשבני, שהשנה, לקראת החג, כראי לאמץ את הסיסמא "זמן הוא כסף".

ישנם מצדים החוסכים עבודה ומן, והפעם כראי לנצלם. נעמוד פתוח בסמכה בערב הוג ובחג עצמו ותפנה יתר לתפילה... לילדים.

אף אם כל השנה, את מהנשים הוחרצות החסכניות, עשה הכל במו ידיך, שאינך מכניסה שימרים לבינך, ואינך "מתפוקדי" במטבחך במוצרים קניים, כראי לך לנסות גם דרך זו. עבור רבנה, אין אלו רציתות חדשים. אך, אם, אולי צריכה תמריץ כדי להשתמש בהם.

זכרי את הזמן שתרוויחי, אולי תשתמעי, שכראי לנסות?

הרי הצעות אחדות:

★ אם יש לך תוקות אוכלי דיסה, תחסכי זמן רב בהכנתה, אם תקני את אבקת הדיסה, שאין צורך לבשלה. אם הכנת מנת דקות המאכלתה "לוקחים" לך זמן רב, ואת יודעת, שהיתקן יאכל מנה קטנה בשקיקה, לדעתי, (חר בחלם דעתי האישית! אינך חייבת להסכים עמה) כראי לקנות את החומר השייך לחגים ולתפי־לותיהם — ויוצאות נשכרות!

אך גם עקרות בית שאינן מת־עסקות בזה, חייבות להיות מוכנות כראי: חזרה קצרה על דיני החג. שמיעת הרצאה(ות) מעורדת ואולי אף עיון קצר בבאורי תפילה.

אני רואה בעיני רוחי את גבות עיניכן מתרוממות בתמיהה: נכון, הדברים צודקים! אך איך אפשר להספיק הכל, גם להיות מוכנים לחג וגם לא להשקיע בהכנות זמן רב מדי???

* * *

חרשבני, שהשנה, לקראת החג, כראי לאמץ את הסיסמא "זמן הוא כסף".

ישנם מצדים החוסכים עבודה ומן, והפעם כראי לנצלם. נעמוד פתוח בסמכה בערב הוג ובחג עצמו ותפנה יתר לתפילה... לילדים.

אף אם כל השנה, את מהנשים החרצות החסכניות, עשה הכל במו ידיך, שאינך מכניסה שימרים לבינך, ואינך "מתפוקדי" במטבחך במוצרים קניים, כראי לך לנסות גם דרך זו. עבור רבנה, אין אלו רציתות חדשים. אך, אם, אולי צריכה תמריץ כדי להשתמש בהם.

זכרי את הזמן שתרוויחי, אולי תשתמעי, שכראי לנסות?

הרי הצעות אחדות:

★ אם יש לך תוקות אוכלי דיסה, תחסכי זמן רב בהכנתה, אם תקני את אבקת הדיסה, שאין צורך לבשלה. אם הכנת מנת דקות המאכלתה "לוקחים" לך זמן רב, ואת יודעת, שהיתקן יאכל מנה קטנה בשקיקה, לדעתי, (חר בחלם דעתי האישית! אינך חייבת להסכים עמה) כראי לקנות כמה צנצנות לחג. זמנך כתג שווה יותר משקלים ספרים אלה!

★ ואם את צריך מאלו שאינן מרשות לעצמן שמרש קבע בסי־טולים, פנקי עצמך בהבילה אחת או שתים (זכרי את החסכון בכ־בחרת הכביסה בזג!)

★ גליתי בשוק מרצר חדש. (לפ־חות, עבור) שהוא חוסך זמן רצ־ני, כמוהני, לפתיחי תפרא מיבר־שים, המיהבאים מחריל בהכשר הבר"ץ.

יש צורך להוסיף לאבקה מים החחזים ומקבלים מי פיקה חם חך של תפרא. מוסיפים חומר טעם. (מלח, פלפל, מרגרינה או שמן) ובאפס עבודה מקבלים כמות כפולה של פיתה טעים!

מחמלך כמנת חרבה לשעת חרחם" בכמשך כל השנה!

★ אם אחחזה חביבית מוכרחה להמתים אצלך חמיד בלפתן טעים, הרי במחיר של ק"ג חצי

המשך בעמוד ייד

חופש. סוף.

כנראה שבאות הכתובה בעתון יש בכל־זאת משהו. החוכחה לכך היא, שגם אנו הושפענו מהמסי־פת בשער למיניהן אשר הציגו בפודחנו את סעוחיהן בצורה משכנעת, שאכן כראי להצטרף אליהן לאגודת אש"ב ("אשרי ישבי ביתך").

היה מעניין, בוו הפעם, להיות מהעבר השני של המיתרס, ול־השוחיך לאגודה הנ"ל, שכן, השנה החלטנו לוחר: "לאו"!

"לא" לחודות, "לא" לחוות ול־זיה, "לא" לים, "לא" להמחנות האינטרפיות בכל אחר ואחר, "לא" לספידת הילדים "לא" לבדיקת המלאי מדי כמה רגעים.

בקצר, אמרנו "לא" למדידת הצמים.

ההחלטה הזו, שקיבלנו על עצמנו, הפחיצה גם אחרנו:

הפחתנו מהאומץ להחליט על דרך השלילה והופחתנו מהכרת ביחנו מחית שונה לחלוטין. באשר, אצלנו, בכל שנה, "בין הזמנים" היה מחולק לשלשה חלקים: שליש ממנו היה קודש הכנות לנסיעה, שליש — יעוד לחופש מחרן לבית השליש הנר־ור תכליחו היחה שיקום ומנוחה מ...החופשה.

ופחאום, עם ההחלטה להצטרף ל"אש"ב" הוופש המשפחתי הפך להיות אחך יחחר:

היה פנאי ללמוד ולמשחק (=סוף סוף גילו הצאצאים, שב־משחקים, היה מופרכת מעיקרה), היחה מנוחה, היחה גם אפשרות להכיר את העיר.

חוך כך, עם נשימת אויר הדרים שלנו, הערכנו גם אחה, את אוירנו. מפני שבלי משים, בחת ההכרה, היחה השוואה כל העת: "אילו עחה היינו "שם" דהיינו, במישור החוף... או אז, חוך כדי העלאת אחר ביאחנרפי זה כחנד־עחנו, היו צפים מראות משנים קדמות:

מוחדות ומאוחדות, מימות נוטפות ושער פעוטות מדובלל מזעה, חול דביק בכל פיס: חפצים נשרים על פני כל מסלול.

בביחנו, בקיץ זה, גם הלילה היה אחר, הילדים ישנו במיטות־הם שלהם, והשקם היה פשוט נעים. שכן, בחופשחנו בבית, הסר־נוח, שבקעו חדיר מפיות המנסים להחאקלם בגוש דן, לא הופעלו!

כבלל, בני הבית שלנו למדו להנות ממקומם.

לא שהכל טבל בחחר, בהחלם היו גם שעות "לחץ" בהם כולם רצו הכל, קטטות הנרגדים: "מה נעשה עכשיר? "מה החוכנית היום?" כביסה, ניחון, כלים ובישול לא יצאו מהשגרה, אולם, בכל זאת, השחיה בבית כבסיס למיצוי הנופשה היתה חזיה בפני עצמה. וחהו, ככלות הכל, הישנ לא מבחל בדחנו, שבו הכליה הנופש היא—

אגידת חוחות...

הנה לפניכן מעט ממחחים, שקיבלו אופי שונה בסביבחנו הקרובה:

רשחו הרבים — הממחקים במחחה, הגלידה שבפריר שניחנו לכל רוש דדקי בשלהי הנופש. העיקר שיהיה כבר שקם.

חניה פרטית — פינה בבית בה את נסיה, לשוחא, למצוא לעצמן מקום בלעדי, ללא שחפים צעירים.

מחיר סוף הנחה — מחיר ההפסד שנגבו בקיימנות, שצנו חחת כל עץ ועגן, ובלבר שחבאחה קליימחה...

מחיקה — צפיות מוניות, החל משעות הבוקר גמר בחצות הלילה. יעצר לאוצקת ומיר פנים ומחוץ, צלילים: מבאס ועד סופן.

בלולות הרגעה — הברקות של הפעוט, צחוק מחגלגל של הנבריה השוהה בבית.

מינון: ניחנות להאה ללא הגבלה, גם לפני או בשעת האוכל.

הנופש הבדול: הפנאי שממלא את הנוף, בחאריך שבו נפחחים שערי החת"ים הבחי הספר...

ח. זר

המשבח שלנו

ליקרים ביתיים לקראת החגים

הליקר הביתי משלה בבשמן חל משמיתו הקנוי, ומוסיף לך הדרגשו מוכנו של הבשה מחוגרת עצמית. אין במחרו כיבוד אלגנטי לשמש האורחים שיציאו את מר־כתבם בעודת הי בשנת חשמים. וכבל שחקדיחי להכתם, ישבחו מעמם.

ליקר קפה (½ליטר)

ליקר הקפה צלול ומשובח. את הקפה הטחוקי את מבשלת חחילה כדי לאפשר למשקע הקפה לה־צטבר בחחתית הכלי, וכך חוכלי לסנן את המשקה הצלול.

100 גרם קפה טורקי משובח
5½ כוסות מים
300 גרם סוכר
1 כף חמצית חיל
1 כף חמצית רוס
2 כוסות אלכוהול 96%

שימי בכלי קפה ר־5 כוסות מים. הביאי לרחיחה, וכבי הלחבה. הנחי לצינון דקות אחדות. לאפ־שר שקיעת הקפה לחחחית.

בכלי נפרד שימי מוכר חצי כוס מים, הביאי לרחיחה. המשיכי לבשל, על לחבה נמוכה, עד שה־סוכר יימס.

צקי את הליקר לבקבוקים מחאימים, סגורים היטב. אין צורך לשמור בקרור.

ליקר כיצים (כ־600 מ"ל)

ליקר הביצים המעחן עולה על כולם בטעמו, ובצבעו הצהוב בהיר. את הליקר שמרי במקרר עד להגשה. נערי לפני ההגשה.

6 ביצים שלמות
1½ כוסות סוכר
2 שקיות סוכר וניל
כ־¾ הכוס אלכוהול 96%

הכניסי למחחה את כל החומ־רים. ערבלי היטב כ־2 דקות.

צקי את הליקר לבקבוק מחאים. סגור היטב.

ליקר קקאו (כ־600 מ"ל)

ליקר עדין ואהוב ביחוד על צעירים. רצוי לשמור במקרר עד להגשה. לנער היטב לפני ההגשה.

1½ כוסות סוכר
4 חלמונים
1½ כוסות מים
½הכוס אלכוהול 96%
4 כפות קקאו משובח (שסומחות)
1 כף אבקת קפה נמס

שימי בכלי מים חוסכר, והביאי לרחיחה. המשיכי לבשל על לחבה נמוכה עד שהסוכר יימס. צקי את הסירופ לממחחה. הוסיפי את שאר החומרים, והפעילי את הממחחה כ־2 דקות.

צקי את הליקר לבקבוק מר־אים.

"לחיים"!

צ.ק.

ספר חדש לבוצר

מעט מן האור

"ספורו של מיכאל הוא ספור אחד מיני רבים — הנו ספורם של מאות אלפי ילדים שנולדו ובלו בשמונים־חשעים השנים האחרו־נות בברית המועצות". כך פותחת יומה מחה — סופרת יידועה המסכת לילדים את ההקדמה לספרה המ־יחד "מעט מן האור".

ואכן — בעלילה מרחקת וקולחת מחואר בספר — ספורם של אחם מעטים ברוסיה הסוב־ייטית של סטלין. מעטים גבורים שלא חששו, שלא רחפו, הבאים לא חבאים בפנות מרחות, בסרחני קולחוחים הבעליחת גב. הציחו שלהבת חורה, שלהבת קטנה של אור... זו אחחה השלהבת שהחוחה יחחר מאחר את הכסים הבחשחית לחחפחחות חנועת החשובה הא־ דיקה שצמחה בחוך רוסיה. ושאת פרחיה הרצאחיה אנו רואים חשים ב"ה בעצם ימיו אלה.

* * *

מעבר לעלילה היפה, מעבר לסגי נחא החחר שהיא ארצות בחוך עצמה. קרעת עבודחו הס־חברת מסך מערבל חושפת בצורה בחיה וציחודית הקשה הסחורית שלמה — כוו שאיבה ולמדת כמעט בכחי הספר: רוסיה של שנות הארבעים בחקופת מלחמת העולם השניה.

יחד עם גבור הספר — הנער מיכאל אנו עוברים על פני מחחות שונים. מקייב שברוסיה המערבית — ועד סמרקנד שבבוכרה הקר־מניסטית. לשם בדר הנער שלמי־חרה. מכירים את חיי הקולחוו של חקופת המהפכה. עדים לח־קירות הנ.ק.ו.ד שחקר את ר' ראובן — מקים הישיבה המחחרחית. חוזים במסירת הנפש שלו. מס־שיכים לקרוא על עלילת הרחאים — הידיעה לשמצה ועד ועד...

הכל אחחנטי, הכל מדויק, מבוסס על ידיעה שנאספו מעדים ומספרות עגפה.

* * *

אחרי קריאה מהנה — החבבר לי ללא צל של ספק שהיכחדות החרדיח הקוקה כל כך לספרי קריאה מעולים נחברכה בחוספת מבחבת: ספר רב איכות לצעירים ולמבחרים, מרחק בעלילחו, מרגש את לב קוראיו במסרים הנובעים מחוך מציאות קיימת וקיחבה, ומרחיב אופקם במרשגיו.

* * *

עצוב הכריכה רציני מעם. וכן חסרים ציורים בספר. חבל! משום שזה עלול ליצור רשם מרשה של ספר כבר, המרחיע לעיחים קוראים צעירים.

בספר 179 עמודים.

ל.פ.

"בת מלך"

סוקולוב 4 ב"ב

פתוח 10.30-1.00 לפנה"צ

5.30-8 אחה"צ

חליפות וחגיות לגברת ונשים

תפירה לפי מידה אישית

מבחר בגדי לשבת, חג יום־טוב, וחלבושת אחידה

השבוע

הנחות וחבאה מיוחדים

שירות

עיצוב ויצור אופנה

לנשים, נערות ובחרי הדיון

אפשרות תפירה מבד הלקוחה

רבי עקיבא 48 קומה ב' ב"ב

שעות הפתיחה

בוקר: ימים א'-ה' 10.00-1.00

אחה"צ: א, ב, ד, ה, 6.00-8.00

חברת העבודה

המח הדיגיטלי

לגילאי 4-8

הפיעה המחחדה החדשה

עם איורים של

חצייר הקומיקס

יוני גרשטיין

מבורה

מבחר רב של שמלות לחחנוקות ילדות ונערות

כמריב שמלות וחצאיות

לנשים במחיאי שבת

מ־9.00 עד 11.00 ובמשך

השבוע מ־8.00 עד 10.00

בערב ברחי יחנה הנביא 23

בני ברק

חרדית לאמנות המלחמה, קלחות המחרש בבית ספר חרדי

"מחשבת"

רבי עקיבא 82 ב"ב 03-7796083

בצפון 41 ירושלים 02-636251 אחה"צ

קורסי כתבנות המחשבים א"ה השבוע

הגיע מבחר נוסף

לגמ"ח

תיקי שמחות

03-796083 9-10 בערב

בדיקת שער

בדיקת אלרגיה למזון

ד"ר אבן חן P.H.D

יפית סלון לפאות

רחי סורוצקין 48

טלפון 02-386232

מבצע חסר תקדים

קני חיום, מה, ממבחר הדגמים האחרונים של: ליוריי, פיריסס ליידי, הרמני, אמת, יפה

ושלמי אחרי הנבים

★ שרח מיוחד על ידי פאחית מעולה. מומחיה. בעצבר בהרחסמות מאמת לכל לקחות

★ מיחון מאמת ★ הסמחות למחיאה ★ מיחר כלה

והכל בחחירים נמוכים

מבחר מאמת בסבבצע

שרות עיצוב וצבע לנשים

מרכז הרחיה בשיטת האלקסנדר טכניקה

ההרחיה האידיאלית

ריחוה בהשקל הגר מניעת רפיון שרירים ורקמות (גוף ומבנים) לנשים בלבד: ★ המלות משקל יתר ★ כמלאת משקל תקין (שפר סטנקיי) ★ לאחר לידת

מעונם — שטראוס 20 פינת אבן־גבירול 1

02-248194, 02-813966, 02-813776

אוזן שיין Sun Shine

אפנה עילית לנשים וצעירות

אקסקלוסיב סטייל וספורט סטייל

עד 30% הנחה + 3 תשלומים

סאן שיין — האופנה שלך

ר' עקיבא 78 בני ברק

סאן שיין מוגל. ברור כשמש

הגיעו

מוניקה סטפני

הפאות

היפות הטבעיות והחדישות

לקראת החגים

של "יפה"

להשיג בסלונים לפאות ברחבי הארץ

Yaffa wigs

פאות "יפה" טבעיות ויפות

הנהלת בית החולים

"בקור־חולים" ירושלים

מודיעה על פתיחה מחדש של

מרפאת עור

בהנהלת מומחית למחלות עור

המרפאה פתוחה

בכל יום שלישי רביעי, חמישי

בשעות לפנה"צ

הגיע משלוח חדש מחו"ל

דוגמאות חדשות

בשביל כלי מיטה מכל הצבעים

אפשר להזמין אצלנו כל המידות

במיוחד לכלות!

"פאר" בני ברק רח' ז'בוטינסקי 7

פתוח: 1 — 10 לפנה"צ 4.30-7.30 אחה"צ

להתראות!

רהיטי ויזל

ר"ע 14 ב"ב

פתוח 16.30-20.30

תצוגה חדשה

הדפסיות מיוחדות מהתצוגה

כל מה שהילד צריך לדעת על

הימים הנוראים

תמצאו בקלסת המיוחדת

"מעדני ישראל"

של נשמ"ה כמנם!

הגיעו האלבומים המפוארים לקלסת משפחה

בביתנו

בחדרי לבנו — כבתשעת הימים
מצפים שתשובה אלינו ברחמים

ובינתים חוגג בלגן
שמעבר לזמן...

בחדרי לבנו —
כמו בעשרת ימי תשובה
מיחלים כי נשובה אליך
מיראה ומאהבה

ובינתים
יָרָאנוּ מֵהָבֶל־קְעוּת
וְנֹאהַב דִּבְרֵי שְׁטוּת

אצלנו בבית —
כמו בימים של חגים ומועד:
"וטהר לבנו לעבדך באמת".

וכמו בשבת, מכל יום מקודש,
וְכִבַּשְׁתָּ ימים, מחכים — וְנִלְחָשׁ:
אימתי, אימתי יִבָּנֶה המקדש?

ובינתים — כמעט
ואמרנו נואש...

ובכל זאת, וּכְמוֹ בימים־סְתָם, שֶׁל חוֹל,
מקוים שוּגוּכֹל עוֹד לָחוֹן, וְלִמְחוֹל —
על כל מעשינו ש"קצת" רחוקים
משאיפות מעלות שֶׁהֶרְקִיעוּ שחקים,
ועל שמחותינו, שבלא כל בושה — —
הרבה יש בינן לבין הקדושה:

אֲכִילוֹת,
מַלְבּוּשִׁים,
דִּמּוּיִים,
בִּידוּרִים —

הנזמנו, עֲבָרְנוּ סִיָּגִים וּגְדֵרִים
וּמָה נַרְבֶּה מָלָל, נוֹסִיף אֲמָרִים?

אצלנו...
בינתים...

רַחֲמֵנוּ, מלכנו,
אבינו שבשמים.

א. הכהן

מעון יום "בית יעקב" בשכונת הבוכרים פותח את שעריו לציבור הרחב לקראת שנה"ל תשמ"ט

מעון יום בית יעקב בשכונת הבוכרים בירושלים יפתח לציבור הרחב לקראת שנת הלימודים החדשה תשמ"ט, במבנה ב"ס "עמל" לשעבר, שהוקם ושופץ ע"י התבה להנחת שנת השכונה מיסודה של הסוכנות היהודית לישראל בשיתוף פרייקם שיקום נות היום של כית יעקב ע"מ לע־

השכונות בוכרים, בית ישראל.

רשת גני הילדים והמעונות של "בית יעקב" שקיבלה לידיה בימים אלו את מבנה המעון המשופץ, ניהלה מ"מ ארוך עם הקהילה היהודית בדרום אפריקה באמצעות הנציגות בישראל שביקרת במער־

מרר מקרוב על מיבים ויהולם של המעונות.

המשלחת שכללה את נציגי הממשלה, הסוכנות, הדיירה הנציגי קהילת דרום אפריקה, הביעו את התפעלותם מהקיון ומהניהול האדמינסטרטיבי הפדגוגי של המעונות החחליטו להעביר את המבנה רב הפאר לידיה של הנהלת רשת המעונות של "בית יעקב".

בביקור השבוע במקום בעת סיום העבודות במבנה, שמעון מפי מנכ"ל רשת המעונות של בית יעקב הרב א. גולדקופף כי המעון הנוכחי בשכונת הבוכרים יוון מעונה לחושבים הן מבחינה כספית כאשר עלות הילדים הנכנסים בנר־עון לא יעלה ע"פ עשרות שקלים בלבד, והן מבחינת הטיפול של המטפלות שעציקו יחס חם ואיר־דיבידואלי לחינוקות הילדים השוחים במקום.

המעון שיאכלס בחוכו כ־70 חינוקות וילדים יהיה פחוח כל יום משעה 7.30 בבוקר, הינוקות הילדים שישהו במעון יקבלו 4 ארוחות, מחוכם ארוחה אחת מבשלת, הילדים יסיימו את שהחם במעון בשעה 4.00 אחה"צ

המשך בעמוד ייד

כדאי לדעת

שעשועי מים ביתיים עלולים להיות מסוכנים

לנפח בריכת פלסטיק ולמלא אותה במים, היש שעשוע חמים מזה עבור הקטנטנים שלנו? ועוד בימם חמסין? הבל? עם עומס חום לעילא? מסחבר שגחמא מזיקה בכל נשא, ויהיה זה החמים ביחוד. מי ברז העומדים שעות בחום בכד מבלי שיחליפו אוחם, פלוס מה שהקטנים "עושים" בחוכם מבלי שחרגישו בכך, עלולים להפוך למחחמים עד כדי סכנת חיים.

עובדה היא שלא כל החידקים מעכידים את צלילות המים. עובדה נוספת שאינה ידועה לכל היא שבבריכות ציבוריות יש מחקני מיגון וטיהור שעובדים כמעט בלי הרף בעונות השיא של הרחצה. רק בזכוחם נראים מי הבריכות צלולים והבידים כל כך, למרחת הרחצה הבלתי פוסקת בהם.

אפשר לרכוש ערכה לבדיקת המים במחיר 15 שקל ולקבל מושג ברור ומדיי על המצב בבריכות הפרטית שלך. אגב, מומחים אומרים שאם נשפך מי ברז לחוך בריכת מי שחיה צלולים מחוש מיד שהמים ששפכנו פגימה — עכודים מעם.

ילדים לא רק מתרחצים במים אלא גם בולעים אוחם. מים, שהתרחצו בהם שעות חוך כדי החבוסמות בחצר בינתים, וכביסה וציאה בלתי פוסקים בנוף סלולך — הופכים לרעילים. הדיהום עלול להחבסא בגרחי עור. צריבות ולהגיע עד לדיזנטריה.

בעונת הגאגנות בחצר הגן יום בריכה חיכות להחליף את המים כל יום אם הרחצה קצרה. ברחצה ממשכת כראי להחליף כמה פעמים ביום.

ועוד הראות בשיחות לרחצה בבריכה: פחח יציאת המים של בריכה צריך להיות לפחות כפול בקחרו מפחח כניסת המים, כדי לאפשר ריקון מהיר במקרה של סביבה. אין להשאיר בריכה עם ילדים בלי השגחה אפילו לשניה

אחת. רצוי להחקין גם בבריכת קטנה מסנן למים. בחוכו ניחן להניח כדורי כלור שיחמאו את המים.

אגב, בעונת רחצה זו לקו עשרה ילדים, חושבי וישפון, בדיזנטריה. לאחר שכשוך משוחף בבריכה באחת החצרות ברשפון, אחד מהם נפטר ל"ע. השאר התגברו בעזרת טיפול על המחלה.

ועוד הערה, אכל מכלי לבדום לפאניקה, האם דברים אלה יפים גם לאמבטיה? הבצעם מה הבבל.

מוסדות נוה ירושלים

"מורשה"

מסגרת לימודים חרדית, המיועדת למורות ללמודי קודש או בוגרות סמינרים

תוכנית הלימודים ב"מורשה" תתרום להעמקת הידע התורני ותשפר את יכולת ההשפעה חרוחנית על פי דעת תורה.

ב"מורשה" יתקיימו שיעורים בלימודי קודש ברמה גבוהה ביותר, על ידי צוות הוראה בכיר ומעולה, עם נסיון רב בהוראה.

השיעורים יתקיימו בשעות הבוקר בקמפוס של "נוה ירושלים" בהר נוף ויתחיל

תולדות רבי יוחנן

(המשך מעמוד ט')

לה" (ברכות ז), כלל גדול הי" בידו: "הבית הגדול, זה מקום שמגדלין בו תפלה" (כגילה ב"ז). בדומה לזה נתמשמה אצלו הה" במחה: "אוהב את הבריות" (שמקרבן ומלמדן ומגלין מוב. רש"י). על ידי מדתו זאת שהדיק בה לכת, זכה וקירב לתורה הי"ארי שבתורה, גיסו ותלמידו חביבו ויד ימינו" רבי שמעון בן לקיש, כמו שמבואר בב"מ פ"ד.

הדות לו נתעשר הי"דוד ויצה", וקופת הדוד ושני השלישי של אמוראי בבל וא"י, בכח כבוד שעוד בהרבה להאדיר את כבוד התורה התלמודית, בכח פלפולו וחריפתו לעומק נבכי הסוגיות התלמודיות, נוהה לכה היוצר של שני התלמודים, וביחוד בחל־מודא של ארצא דישראל.

אהבתו לארץ ישראל היתה גדולה מאוד החשיבה במטודפר לין לכל הארצות (מדרש רבה שמות כ"ג). אדפינית מאמרו על דדי ארץ ישראל: "ג' מנהלי עה"ב הדד בארץ ישראל וכי כל המהלך ד' אמות בארץ ישראל מובטח לו שהוא בן עה"ב" (כתובות ק"א פסחים ק"ג). לא נתקדמה דעתו עד שאמר: "אמר הקב"ה לא אבא לירושלים של מעלה עד שאבא לירושלים של ממה" (מדרש שוחר טוב תהלים קכב).

הוא ענר את התורה עטרה לב־רגרותיו עד "שמלבשתו (התורה) ענוה ויראה" וכר בדומה לדבי יהודה הנשיא שאמר "הרבה למדתי מרבותי ומחברי יותר מהם ומתלמידי יותר מכולם" (אבות). כמו כן היה ר' יוחנן אומר על תורת תבמי בבל "דילכו אמרי דלהון היא" (שלכם הייתי אומר תורה של בני א"י היאת דילהון היא של בני בבל, רש"י). וכן אמר על תלמידו ר' אלעזר בן פדת "יפה למדני ר' אלעזר".

ביראתו הקודמת לחכמתו אמר: "אין לו להקב"ה בעולמו אלא יראת שמים בלבד" (שבת פח).

הוא ראה בתורה ובתיראה עדר־בה נאמנה לאריכות חייו של האדם כאשר מובא בשמו (ברכות ה) "אמה ר"י איכא סבי בבבל דכתיב למען ירבו ימיכם על האדמה, אמרו ליה מקדמי ומחשכי בבי כנישתא (להתפלל וללמוד). אמר הייתו דאהניא להדי". זכות עמדה לו לאריכות ימים מופלגת עד שהגיעו ימיו ליחור ממאה שנים (סדר הדורות).

מן השמים סייעו לו מלתא לקיים ההבטחה ותהגין ממנו עצה ותושיה שהיה בקי בכל החכמות שכתן היה לעזר ולמועיל לבני אדם (כדמוכח ב"מ ב"ט, מהדרין ל"ג בראשית רבה פל"ב). והיה בקי בקידוש החודש (ירושלמי מועד קמן פ"ב, ר"ה פ"ב) והי" בקי ברפואות ומסר לבני דורו תרופות וסגולות למחלות שונות (שבת ק"מ ק"ז).

הנה כי כן, נתגלה בר" יוחנן התואר "איש האשכולות" והם עמדו לו שהי" בכחו לעצור בקהל הי" כשמתים שנה, ולהיות שמו נישא לשם ולתהילה בכל הדורות בתור "ראש המדברים" לכל תפר־צות בני ישראל לכל מושבותיהם. עד כי יבא יגון, שמו לא יסוף מדעם.

גברא דמרא סייעא

נתקיים בר" יוחנן דרשת רז"ל על הכתוב: "חמת מלך מלאכי מות — ואיש חכם יכפרנה — כל שיש לו חולה בתוך ביתו ילך אצל חכם ויבקש עליו רחמים" (ב"ב קט"ז). בכח התורה חולל פלאות תנקיים בו המאמר הידוע: צדיק גזר והקב"ה מבטלו" (מועד קמן ט"ז). נביא כאן כמה דוגמאות מעובדות המראות בש"ס אודות כוחו הגדול, ומהם משתקפת נפשו הנאצלה וחביבותו בפני המקום כ"כן המתחנא לפני אביו ואביו עושה לו רצונו" (תענית י"ט).

ר' חייא בר אבא חלש, על לגביה ר' יוחנן (נכנס ר"י לבקרו) אמר ליה (ר"י) תכיבין עליך יומי דין? — אמר ליה (וחבי"א לר"י) לא הן ולא שכרן, אמר ליה הכ לי ידך — נתן לו ידיה — ואוקמיה (ר"י לרחב"א). ר' אלעזר (ר"א בן פדת תלמידו ור"י) חלש, על לגביה ר' יוחנן, חזא דהוה קא גני בבית אפל (ישן הי' ר"א בבית חשוך) גלייה לדרעיה ונפל נהורא (גלייה ר"י לדרעיה — לזרועו — נפל הנהורא שהיה מסתיר שיפה היה מאר, רש"י) חזייה דהוה קא בכי ר' אלעזר, אמר ליה (ר"י לר"א) אמאי קא בכית וכר א"ל על האי שופרא דבלי בארעא קא בכינא. א"ל על דא ודאי קא בכית (על זה ודאי יש לך לבכות, רש"י) אדהכי הכי א"ל תביבין עליך יסורין א"ל (ר"א לר"י) לא הן ולא שכרן! א"ל הב לי ידך — יהב ליה ידיה ואוקמיה" (ברכות ה).

כחו הגדול עמד לו גם להחיות תלמידו רב כהנא שנפטר כאשר מרבא (בב"ק קי"ז). וזהו תמצית העובדא הפלאית המובאת שם: איש אחד התחצף מאוד לפני רב, בעמדו לפניו לדין תורה, קם רב כהנא תלמידו הרגו, אמר ליה רב לתלמידו הגם שצדקת, כי ראוי הי' לכך. אולם מאחר שהשרים מקפידים מאוד על שפיכות דמים — תברח מהר לארץ ישראל לי־שיבתו של רב יוחנן. ותקבל עליך ששבע שנים לא ידע ר"י מגדולתך בתורה, רב כהנא עשה כדבריו. כשהגיע לישיבת ר"י לא היה אז ר"י בישיבה. רק ריש לקיש, רב כהנא התפלפל עם ר"ל וריש לקיש התפעל מאוד מחריפתו, והלך לבשר לר"י ש"ארי עלה מבבל". לתמרת כשישב ר"י ללמוד עם התלמידים, הושיב את רב כהנא בשורה הראשונה בין התלמידים המצוינים, בעת השיעור לא השתתף רב כהנא בהויכוח. ר"י התאכזב מאוד ממנו והורידו אותו משורה לשורה, עד שהושיבו בשורה האחרונה. ופנה לר"ל בתלונה: "ארי שאמרת נעשה שועל". אז התפלל רב כהנא "יהי רצון דהשבע שורות יהיו חלף הענוש של השבע שנים" — ומיד קם כארי וכלביא ולחם מלחמתה של תורה כיד ה' הטובה עליו. ר"י התפלא ממנו, והשיבהו לבולתו, להשורה הראשונה, פעם אז קרה דבר נורא: ר"י בשמחתו מחכמת רב כהנא ביקש מר"ל שיפתח את עפעפי עיניו שהיו מכסין על עיניו בכדי שיוכל לראות את רב כהנא, וכשר"ל עשה כדבריו, נדמה הי' לר"י שרב כהנא שוחק ממנו, כי לפתוחיו של רב כהנא נקרעו על ידי מכה, מיד "חלש דעתיה דר"י ותו נפשיה דר"כ". למחרת בשנה־ודע לר"י שר"כ לא שחק ממנו, נכנס להמערה שהי" סמוך ר"כ והחזיה אותו. — כהנה וכהנה תולל פלאות בכח תורתו ובכח צדקתו, עד שהי' לנס לבני דורו, תרמותו מתנוסטת כאגדות פלאים לכל הדורות הבאים.

איש האשכולות

ההשגחה העניקה לר"י המע־לות הטובות שנאה לצדיקים ותאה לעולם — כמו שהעניקה לרבי הראשון רבינו הקדוש. הלא בה מובא באבות פ"ו: "ר"ש בן יהודא משום רשב"י אומר, הני ז' הכח הנעשר והכבוד והחכמה והזקנה והשיבה והבנים וכו' רבי שמעון בן מנסיא אומר אלו שבע מדות שמנו חכמים לצדיקים כלם נתקי־ימו ברבי ובבניו".

על רבי יוחנן שאמר על עצמו "אנא אשתיירי משפיתי ירושלים" נאמר: "האי אמן דבני מיחזי שופריה דר' יוחנן ניחזי כסא דכספא מבי סלקי (כוס של כסף כשיוצא מבית האומן שהוא צהוב ממראה להב האש, בי סילקי — בעלותו מן האש, רש"י) ומליה פרצידיא דדהבא סומקא (פרצידיא גרעינין. רש"י) ניחדד ליה כלילא דזהרא (יסובב שפה לפיו סביב בחד אדום) סומקא לפומיה ותחביה בין שמשא לסולא (ניחוו בין השמש והצל) והוא זהרורי מעין שופריה דרבי יוחנן". (הני־צוצות המאירים דנפקי מיניה על פני הארץ מעין וכו' ולא הכל, רש"י).

על גבורתו מסופר (בכתובות ס"ב) "רבי יוחנן הוה קטליק בר־נא (עלה לטולס) הוו סמכי ליה ר' אמי ורב אסי, איפחת דרבא תוחיה סליק ואסקינהו. אמרי ליה רבנן וכי מאחד דהכי למה ליה למיסס־כיה אמר להו אם בן מה אניח לעת זקנה (ואסקינהו וכו' עור לרבי אמי ורב אסי. מאחר דהכי וכו' שבעל כח אתה א"כ וכו', שאודיש את כחי ולא יסמכוני, מה אני וכו' כח בעצמי להשתמש בו לעת זקנה, רש"י).

בדומה לזה מובא בב"ר על עושרו הרב, שהי' לו נחלות וכו' מים — אלא שקיים הכ' כי סוב מחרה ומכר אותם בכדי ללמוד תורה כי אמר: "אני מכרתי דבר שניתנה בששה ימים בדבר שניתנה בארבעים יום" (בהתורה), (ב"ר שה"ש).

אף גיתון בחכמת זקנים ובזכרון נפלא, ובבקיאותו בעסקי דרך ארץ עוד הרבה לישרה של הארץ (ובא מציעא ושבת). על זכרונו הנ"ל מספרים (בירושלמי כתובות) שהיה מכיר לנשים רצבן עם אמו (מכיר את הנשים שהיו בעת לידת תו). אף שהיה לו צער גידול בנים עצר לו השם הגיתה בן גדול בשם רב מתנא (סרי הדורות בשם ר"ג באון) ובא (עיין קידושין ע"א). תרץ מזה היו לו תלמידיו חשובים כבניו, עד שקראם בני, על ר' אלעזר בן פדת אמר "ואלעזר בני בקע בו מסמרות" (ב"ב ז) וכן קרא בני לרבי אבהו תלמידו (ירושלמי ברכות פ"ב). הה האחרון הפליג בערכו של רבו ואמר "ור' יוחנן פתח לנו פתח מאיר כאורה" (ירושלמי פסחים פ"ב). תלמידיו שהיו נחשבים כבניו הפיצו אחריו תורתו והצליחו שמו.

נתבדך מאת השגחה חכמה לאריכות ימים מופלגת של יותר ממאה שנה, נתקיימו בו הכתובים "הדר זקנים שיבה עטרת חכמים עשרים עטרת זקנים בני בנים, וחד־פארות בנים אבותם" (עיין אבות פ"ו מ"ח).

השמחים ביסורים

קיים ר' יוחנן את המאמר "בבל מאורך, הדי מדה לו בכל מידה שהוא מודד לך" (ברכות סא). למרות שסבל הרבה מכאובים מצער גידול בנים וכן ממכאובים שונים קיבל עליו את הדין באהבה ובשמחה. כעת צאנו לאדיר העולם כבר איבד את הוריו, כי בעת שע־ברתו אמו מת אביו ובשילדתו מתה אמו (קידושין לא). מתלות שונות פקוהו לרגלי שקידתו. עשרה בנים קבר בחייו — עם כל זאת לא התאונן על שברו ועוד הוציא מתוק מעם, ליתומים הי" מנחם באמרתו: "אשרי מי שלא תמאן" (אשרי מי שלא הכיר את הדיו כי בזה ינצל מעונש על מצות כיבוד אב ואם שקשה לעמוד בה, רש"י). לשכולי בנים הי' מנחם בדיתומו: "דין גרמא דעשיראה ביר" (כתב היוחסין בהגה"ה שמצא כמגילת סתרים למר ניסן גאון ט' בניו מתו והעשירי נפל ליהוה ותוצות הנותן בשות ולא נשאר רק הצמות ולקח אצבע קטנה והיה מנחם בו האנשים, ונשאר לו בן ושמו מתנה ושלחו תיכף ומיד לבבל ללמוד עם שמואל והיה חבר רב יהודה, עכ"ל סדר הדורות). ולמסבלים ביסורים הי' מעודד במאמרו הידוע: "איזהו הם יסורים של אהבה כל שאין בהם ביטול תורה ותפלה" (ברכות ה) ויסורים ממרקים גופו של אדם" (שם). — הנה כי כן, לא לפלא הוא ששבא אחריתו אחרי שנתקיים בו המאמר "הנעשים מאהבה והשמחים ביסורים... עליהם הכתוב אומר, ואהביו כצאת השמש בגבורתו" (שבת פ"ח).

אשכבתיה דרבי

ר' יוחנן עמד בראש הישיבה כשמונים שנה ועד שנותיו האוד־רונות לא בהתה עינו ולא נס ליחו. אולם בשנותיו האחרונות קרה לו המקרה המר עם יד יסיו ריש לקיש וחה קירב את קיצו כאשר מסופר (ב"מ פו): "זמא חד הוו מפלגי כי מדרשא הסייף והסכין וכו' ר' יוחנן אמר וכו' ר"ל אמר וכו' חלש דעתיה דר' יוחנן, חלש ריש לקיש אתאי אחתיה קא בכיא אמרה ליה עשה בשביל בני. אמר לה עזבה יתומיך אני אחיה, עשה בשביל אלמנותי אמר לה ואלמ־נותיך עלי תבטחו, נח נפשיה דר' שמעון בן לקיש והה קא מצטער ר' יוחנן בתריה טובא, אמרו רבנן מאן ליזיל ליתביה לדעתיה וכו' הוה קא אזלי וקרע מאני" וקא בכי ואמר היכא את בר לקישא היכא את בר לקישא ההה קא צוח עד דשף דעתיה מיניה, בעו רבנן עליה ותו נפשיה (ב"מ פ"ד).

לפי דעת רב שרירא גאון כבר המאור הגדול לממשלת התורה שהאיר במשך דור את כל תפוצות ישראל — בשנת ד' ל"ט. הוא צוה כמו רבו ר' יוחי: שלא ילבשוני לא שחורים ולא לבנים (עיין ירד־שלמי כלאים). עם פטירתו בכה עליו ההוא ספרנא "אפילו שומר הפתח לא עמד לפניך" (חגיגה י"ג). "פתח עליה ר' יצחק בן אלעזר קשה היום לישראל כיום בא השמש בצהרים וכתיב והיה ביום ההוא והבאתי השמש בצהר־רים ויתיב רבי אמי שבעה ושל־שים" (מוע"ק כח). "והורו ר' יוסי לשלול למחר" (לאחות את הק־ריעה למחר) (ירושלמי מוע"ק מ"ג). ונכפפו כל צורות המלכים, הכל בני דוד קונגו עליו "אם יתן איש את כל ביתו באהבה שאהב ר"י את התורה בזו יבחו לו" (מ"ר שה"ש). ותתקיים בו מאמרו (בר־כות י"ז) "אשרי מי שגדל בתורה ועמלו בתורה ועושה נחת רוח ליוצרו וגדל בשם טוב ותפסד בשם טוב מן העולם".

זכר צדיק לברכה

מאות פוקדים את קבר דן

(המשך מעמוד ח')

מתחילות להתעצן בעיני הנתוחים. כל אחד ופתקו בידו, כל יהודי ויהודה הוא. ולמרות זאת, מרגש עד מאוד להוכיח עד כמה מרגיש כל אחד גם את צרת חבירו. בכיכול, כולם שותפים לצרה. אחים לה. דמעות ותחנות גברות מעיני הציבור כולו, עת מכריז הרב שמואל ש. על "חולה הנמצא כעת בעיני הזקוק לרחמי שמים". ומבקש מ־10 כהנים, שיבואו ויברכוהו. לא 10 אלא 20 ויתר כהנים, מכוהנים יהיה על ראש אוהבה ומברכים אותו בריגשה "יברכך ה'" וכו', כשכל הקהל משותף בברכה. בעריה אחד הגיע ילד כבן 10 החולה במחלה קשה וחשוכת־מרפא, הציבור ביכו בבכיות כאלה שאיך יכול להאמין שהוא ישאר חולה...

לאחר הקפת אבהים, הקפה הראשונה, מפלחת זעקה מחריפה את הדממה שמסביב: "הי' הוא האלוקים"! ומיד לאחר מכן תקיעת השופרות והחצוצרות. הנים שיעבדו ברגעים אלה בכ־ביש החשוך שליד הקבר, לא יודעו מה מתרחש כאן. וחה בדיוק מה שמשודלים לעשות כאן בקבר דן בן יעקב. 7 כהדוי בדיה, ספרי תורה קטנים בעל קוטר של 20 ס"מ בידי אלה הזקוקים במיוחד לישועה ורחמים, בין הקפה להקי־פה מדבר הרב שמואל דבריו חיזק התעוררות, דרשות אקטואליות בגין איזדעים במדינה. בהקפה ה־6, הקפת הי"סוד", שהיא השייכת לייוסף הצדיק, מקריא השי"ץ את כל החולים הזקוקים לרחמי שמים, והציבור כולו אומר י"ג מידות בקול רעש גדול ובבכיות היתוצות מן הלב.

וישב בשמים ישמע.

כיצד רוכשים זמן

(המשך מעמוד י"ג)

פרי, ביכלתך לקנות שתי קופסאות לפתן משתה (אפילו של אגוז!). התגיגה תהיה שלמה!

★ רצינן נוסף לחסכון בזמן ובצ־ברה (אם כי לא בכסף) הוא הר־עיון (הלא־חדש עבור חלק מאתנו) של שמוש במפת נילון חד־פעמית.

אפילו אם במשך כל השנה אינך אוהבת את השימוש במפת נילון על מפת המרלין השבותית שלך, או שהשימוש במפות חד־פעמיות הוא מצרך יקר עבורך, הפעם, בגלל אורחים של התגים, כדאי להשתמש בזן.

באורחות הנע הרבות הנמ־תמשכות יהיה קשה לשמור על נקיון של המפות. אם את מש־תמשת במפת נילון חד־פעמית ותחסכי לעצמך את המתח בשעת הארוחה. אם ילדך ישפוך את כוס המשקה על השולן, אז אם תינוקך ימרח את הרכש על המפה — אין בעיה! לאחר הארוחה תזרקים את המפה — עם כל שיירי הלכלוך לפח, וחסל!

את המפת הנר פעמית ניתן לקנות בריחות מרכות ובהן שמונה מופת מוכנות, אז בצורת גליל גדול של גילון אותו ניתן לחתוך לפי הגדל הדרוש.

העיקר —

אם אמנם החלטת לגמות דרך זו וקנית את זמנך ככסף, זכרי להחזיר את "חוב־הזמן" הנחסך בשעת תהילים נוספת או אולי שמיעת הרצאה מתוכנת — ויצאת נשכרת!

תנור אפיה + כיריים אמריקאי "קלוריק"
במצב מצוין $400
טלפונים: בעבודה
03"455955
בבית
03"5462174

בגדשה מסביב לעולם

מטוס צבאי טיפוסי מוכן משלוח הנלה לקרבנות השיטפונות בטוקיו

רבי יוחנן המתיר ניתן להגיע לגורת משפחה א שטמנה בשיטפונות

בטוטה בסין נהרגו אלפי בני אדם. אשרות מליוני אקרים הוצפו ונגרמו נזקים ביותר מליון דולר

אין תחליף לעוצמת הפרסום ב"המודיע"

עוף השמים

(המשך מעמוד י"א)

הנאמן" "יוסף בן מתתיהו" (מי שתיעד את המ־לחמות וחורבן בית שני): שבחיות "אגריפס" בן בנו של הורדוס תבוש בבית האמורים בדמא —במצות הקיסר — היה עצב מאוד, באחד הימים פרח עליו עוף הישוף, כמגיד הצלחותיו. והוא לא הבין מאומה, אז קרב אליו אשכנזי אחד מארץ אשכנז, ויגד לו, שבקרוב יצא מבית האסורים, ויעלה לגדולה, וימליכוהו למלך, ויגיח אותיו תחתיו בנים ממלאים את מקומו, ועושר וכבוד ישיגו, ואת אשר האלקים עושה הגיד לך העוף הזה.

אולם דע נא כי כאשר תראה את עוף הזה פעם אחרת תמות תוך חמשה ימים, כשמתע אגריפס את הדברים האלו לעג אליהם אולם הגיד יוסף בן מתתיהו שלא נפל מכל דבריו ארצה, כאשר פחד לו כן היה, שהקיסר הגלהו לגדולה והיה מלך בארצו, ובאחר הימים ראה את הגישוף, שנית אז תיכף ומיד נפטר מאהבדו ומאנשי־ביתו ודע שהגיע קיצו ליפטר מן העולם, וכן היה שבתוך ימים הלך לבית עולמו.

ר' מנשה בן ישראל כתוב ע"ז, שאילולי היה מעיד זאת יוסף בן מתתיהו לא היה מביא זאת ולא היה מאמין בזה, אף אנו הכאנו את הדברים כלשונם הודצה להאמין יאמין...

בפרק זה הוא מביא בשם כמה פילוסופים שהעופות יודעות את העתידות, ולנו ר' הודור בדברי תז"ל, גילוים אמיתיים תכנים ע"י שיחת עופות יודעים אלו הבקיאים בחכמה זו, על פי צפצוף הקול ותנועת פרשת הכנפים, אבל אלו שאינם בקיאים בחכמה זו, וקובעים להם בדרך סימן תיחוש, אם תעוף העוף לכאן יהיה כך או צריך לעשות פעולה זו, ללא טעם וחכמה, אין זה אלא ששות וסכלות, אמתה תפלה היא זו שירשוה מעובדי האלילים.

עדות מעניינת מספר לו שהב, "יוספוס פלביוס" (יוסף בן מתתיהו) בספרו, ממסע מלחמתו של אלכסנדר הגדול, בה נראה האיך שהגויים כולם האמינו באמונה תפלה זו ויהודי בשם "משולם" הוכיח להם את אפסותה ובטולה.

ואלה דבריו: "כאשר ירדתי אל הים האדום (ים סוף) יצאו אתנו רוכבים ללוחמים, וביניהם נמצא גם איש יהודי ושמו משולם, והוא אמיץ־לב וכבדי־כח, וכל היתומים הלועגים הדרו, כי הוא הטוב שבכל רוכבי הקשת.

"ולעת אשר נמצאו האנשים הרבים האלה בממע, הביט "מנחש" אחד במעוף הצפורים, וציוה על כל הנוסעים לעמוד על מקומם, והאיש הזה (משולם), שאל אותם למה הם מתמהמהים, וכאשר הראה לו ה"מנחש" את הצפור, ואמר כי הכל חייבים לעמוד כל העת אשר לא תמוש ממקומה, ואם תפרח הצפור ותשוב אל עבר פניה, עליהם ללכת לפנים. ואולם אם תשוב לאחור —גם עליהם לשוב לאחור, לא עזה האיש (משולם) דבר, רק הוציא את קשתו ודרך אותה וקלע אל הצפור המיתה, ה"מנחש" ועוד אנשים רבים קצפו עליו מאוד וקללוהו, אך הוא קרא אליהם: למה תהיו אומללים? ואחר זאת לקח את הצפור בידו ואמר: הן הצפור הזאת לא ידעה כי עליה להציל את נפשה, ואיך תערוך לנו עצה נכונה בדבר מסענו? הן אילו יכלה לדעת עתידות לא באה אל המקום ההה ביראתה את משולם היהודי. פן יהרה בה הון ויתמוגה!"...

רשע! לך לדרכך

צפצוף העופות אינו תמיד הביטוי הצמחי שלהם, לפעמים הצפצוף הוא דיבור של נשמות המגולגלים בהם, וכן כתב ר' חיים ויטאל — "כי יש נשמות בני אדם מגולגלים באותם העופות, והכל לסבות ידועות כפי עניש, ואלו הנשמות הנ", הם יודעים ממה שהיו יודעים בגולה, וגם יודעים הרבה עתידות, ממה ששומעים מן קול הכרח מאותודי הפרגוד, ואז הם מגידים אותם הדברים.

בשבחי האריז"ל מסופר על נשמה שהתגלגלה בעורב וחיברה לפני האריז"ל: בתחלת ביאתו של האריז"ל לצפת, הלך עם מהר"ם גלאנטי והחברים לעין זיתו"ן, להשתטח על קברו של רבי יהודה ברבי אילעאי, כדן שהגיע לאילני זיתים ועובים אשר עמדו סמוך לציון (של ר' יהודה בר' אילעי), ראו החברים הארץ שבא עורב ונח על אחד האילנות כנגד האריז"ל, וקרא כמה פעמים קר"ק קר"ק כדרכו, אמר האר"י למהר"ם גלאנטי: הכרת אדם שהיה גובה מסיס בצפת ושמו שבתאי, ענה לו הר"מ: הכרתי אותו, ואדם רשע היה, והתאכזר מאוד על העניים בגבית המסים. אמר לו האריז"ל: הנה נשמתו מגולגלת בעורב זה, ועכשיו אומר לי שהוא פלוני ובשביל אכזריות שהיה נהג עם העניים בגבית המסים, שהיה פושט גליומתם מעל גופם, ומושל את הכרים והכסתות מעל משתם, לכן נענש בצער זה שהוא מגולגל בעורב, וביקש ממני שאתפלל עליו, מיד גער בו האר"י: רשע לך לדרכך: באותו רגע פרח והלך לו הערב.

שיחת דקלים

כאשר אנו עוסקים בענין זה יש להציר אשר חכמה זו של שיחת עופות לא נזכרה בגמרא (סוכה כח, תב"ב קלד) כאשר מנו את שבחיו של רבי יוחנן בן זכאי שהיה יודע "בשיחת מלאכי השרת שיחת שדים שיחת דקלים".

אמנם נמצא משהו מענין זה במסכת סופרים פרי"ח ה"ט: "אמרו עליו על הלל שלא עזב דברי חכמים שלא למדה, אפילו כל הלשונות, אפילו שיחת הרים וגבעות, שיחת עצים ואבנים, שיחת חיות והבהמות", כאן החכרה "שיחת חיות והבהמות".

מענין לענין נביא את פירושו של ה"ערוך" לשיחת דקלים שאם כי רש"י פירש: "לא ידענא מהו", הרי ה"ערוך" פירש שאכן הדקלים מביעים דברים, המכירים בחכמה זו יכולים לדעת על ידיהם כמה דברים, וכך כתב: בני אדם הבקיאים בה, פרוסין סדין בין שני אילנות, ביום שאין רוח נושבת, ועומדים בין שני הדקלים, ורואים האיך יענו חריותיהם, ויודעים בה כמה דברים, ואמרו על "מר אבהם באון" שהיה בשנת אלף ק"מ לשטרות, שהיה מכיר בשיחת דקלים...

שבחה של חכמה זו איננה רק שאפשר לדעת על ידה עתידות, גם סודות התורה יכול מי שבקי בחכמה זו לדעת על ידה, כך שהיא מעלה גדולה וחשובה לאלה היודעים אותה, — כך כתב ר' חיים ויטאל: שהשרים הממונים על העופות יודעים רזי התורה ואותם השרים מומנים בפי העופות — בצפצופם וקולם —, יסודות עמוקים מן התורה, ומי שיבין קולם וצפצופם, יוכל לדע כמה סודות בתורה, ויש דורות שיש צדיקים בתוכה המכירים אותם, וכמו שראיתי בעיני למורי — האריז"ל...

כהיום אפסו תמו אנשים אשר שיח ושיג להם עם העופות, ואין לנו אלא לצפות לביאת גואל אשר בו יגלה לנו ד' את דבריו ביד עבדיו הנביאים החסידים.

מה שנותר לנו, הוא חזירות מרובות מוקים גם כשהם נאמרים ביחידות וכחדרי חדרים, כמו שמסופר בגמרא (ע"ז י"ז) על רבינו הקדוש שדבר עם אנטונינוס מלך רומי בשפת הסימנים — על אף שהיה אותו בביתו ביחידות — שחשש פן ישמעו זאת גדולי רומי ויצערו אותו, הביאו לזה את מקרא זה "עם במרעך מלך אל תקלל ובחדרי משכבך אל תקלל עשיר כי עוף השמים יוליך את הקול ובעל הכנפים יגיד דבר".

לוח המודיע

דירות ובתים

ירושלים | בני ברק

למכירה

★ מגרש ובית הכנסת בניה בצפונה 17 ירושלים. טל (02)225951

★ בהזדמנות!!! 6 בהר נוף + כיתנים 3 + הול עזרת תורה מטבח ענק אמריקאי + מרפסות (02)287172

★ 3 בק"ק + 2 מרפסות + חצר גדולה + טלפון ודוד"ש במקור־ברון $85,000 (02)382030

★ בשערי חסד, 4, דר'מפלסי בשלבי גמר שפרץ + גינה, כניסה נפרדת. (02)424608

★ בקריית משה, באיזור הדתי, 4½, מסודרת + נוף יפה + הסקה, (02)523982 — בחול.

★ בחשמונאים, 3½ בחלים, ק"ק + גינה + סאבו אפשרות לגליות. (02)383576

★ לדרדים, דו"שה בבעבת שאול, 3 + מרפסות, ק"ד ואחרונה + מעלית, ללא תיווך. (02)536098

★ מציאה! בנה יצקב 4 ק"ג קרובה לקמניץ מסודרת אפשרות לבניה. (02)855376

★ בהר נוף 7 מסכה מקסים ק"ב ארונות קיר 250,000 "אנגלו סכ־סון" (מלר"ן) (02)221161

★ בהר נוף פנסאהון 5 גדולים נוף 154,000 "אנגלו סכסון" (מלר"ן) (02)221161

★ בהר נוף 4 בבניה 94,000 "אנגלו־סכסון" (מלר"ן) (02)221161

★ ברמות ב', 3, ק"ד, נוף, דוזמית דו"ש, תכניות בניה. (02)864274

★ למכירה בבית ישראל (הדי רוקח) + חצר + זכויות בניה "המשורר לנכסים" (02)234250

★ קומה שלמה, 6 חדרים, קרוב למרכז, ק"א, כניסה פרטית למגר־רים / לעבוד "המשורר לנכסים" (02)234250

בדמ"פ

★ 2 חדרים ע"י יואל 28,000 "יוריד" (02)384258

להשכרה

★ בגאולה, ביואל, חדר בחדר על הגג + שרותים, 140 דולר. (02)529343

★ 4 בהר נוף ק"ב, מעלית + טלפון 10 חדשים, מרדית "המשורר לנכסים" (02)234250

★ בקמניץ שלב ג', 3 + 3 מרפ־סות + סוכה, מרהטת וטלפון ק"א כניסה פרטית, לתקופה ממושכת. (02)855045

★ בהרינקי 3 + מרפסת סוכה לחודשיים. 416425

קורסים

★ קורס לספרות ופאנות בשיטה יסודית בקו מתקדם. (03)5700663

★ נתנו מס' מקומות אצל מורה מנוסה לאקורדיון + תאוריה טל: (03)5743337

מחו"ל

בגוד אקסלוסיבי ומיוחד בגדי תנוקות ובגדי ילדים מגיל חודשים עד 8 שנים, לבנים ולבנות, מבחר עשיר טיב מעולה רמות אונגאר 805/8 ירושלים בימי א עד ה' 10—8 בערב טלפון: 860448

חיסול

מחסלים את המלאי של בגדי נשים בדגמי קיץ 88 אלגנטיות וספורט אלגנט בדגמים יפיפיים ומרשימים ממיסב תוצרת אנגליה

במחיר חיסול

מכירה כל יום ע"י תיאום מלפני מראש 02"822921 להתראות רחל

אגודת ישראל

(המשך מעמוד ז')

מתחנכות כיום ברוח התורה ויהיו א"י אמונות העתיד של דורות יהודיים תרשים.

העסקן השני איש המעשה ללא ליאות, ראש וראשון לכל דבר שבקדושה, הוא ר' ר' ירחמיאל קר־גלסקי, נשיא אגודת ישראל בארגנטינה, שבמשך שנים רבות פועל במסירות נפש ממש לאגו"י ולכל מפעליה ופעלוותיה, מבלי לחסוך מאמץ, יגיעה, זמן וכסף. בזכות זו הצליח להקים חוד ישרים יבורך, של ילדים שהם כבר בני־תורה בעצמם.

ברצוני גם להזכיר את האדם היקר, חוקר בחשובה, ר' אברהם בצרג, מבר המוסדות, שעובר רבות, יומם ולילה, להפצת הכש־רות הנדרות לגיעתו הצליחו לה־קים ישות כשרות ממשית בממדים גדולים.

לוגל יובל ה"45 של ייסוד אגודת ישראל בארגנטינה; אין לנו אלא לאחל ולהתפלל, שארגון זה ילך מחיל אל חיל, יוסיף, לגדול, לפרוח ולשגשג, כדי שכל יהודי ארגנטינה יוכלו ליהנות מהצל־יחודיו הישגיו.

עבודה

★ בבית־אל דרושה אישה לע־בודות בית + טיפול קל בילדים 3 פעמים בשבוע תנאים טובים + נסיון המלצות טלפון אחרי 4 (02)976588

★ להוצאת ספרים דרושה/ה סד־ר/ית הכר/ת אנגלית. כולל ידע בחכנות. טל: (02)244486 (02)249474

★ דרושה פאנית מנוסה + חוק (03)5794169 מ־9 בערב.

★ דרושה רצינית לשקילת תיקוי יהלומים תנאים טובים תוך כדי לימוד אפשרות תפקיד ניהולי למתאימה. (03)784371

נקיון

★ נקיון יסודי + פוליש בדירות + קריסטל + נקוי שטיחים באזו־ר"ת (03)310030

דלתות פלדה

★ דלת פלדה מוכחרת קונים ב־87ס שקל בחשלומים נוחים. שיווק בכל הארץ. (03)799208, (03)5700185

תוריסים

★ מבצע לחגים!! דלתות, תוריסים ודלתות, מחיצות ומכולות מעץ קל־דלת שלמה המלץ 9 ב"ב. 740497

מפגשים של צבע
מתארגנות קבוצות לשני מפגשים בנושא טיפוח היופי
א. במפגש הראשון התאמת צבע בבגוד ואביזרים ע"י יועצת צבע מקצועית (הדואמה אישית + ספר הצבעים שלך).
ב. במפגש השני התאמת קוסמטיקה אישית לעוך התאמה ולימוד איפור לפי ספר הצבעים שלך.
שני המפגשים 83 ש"ח הרשמה ופרטים נוספים טל' 03"907045, 03"9223264

לאיזור חיפה והסביבה
מתארגנת קבוצה
להשגת סוכות
מעץ דיקט עם מסגרת, אורן מרכבה ופירוק בקלות לסוגיהם תקינה ובלה עד רבות המתאימים בחום
04"846855

בבני ברק
התפנה אולם
של בית כנסת
מתאים
לכולל אברכים
לפנות לסלפון 03"791761 משעה 4—2, במרכז מס 8—10 לבקש את הגבאי, סלפון 03"5792903 מ"ש 8.30—4

מחפש/ת עובדים?
ORS
שבבים ומניים וקבוצים
בנייברק, רח' ירושלים 10, טל. 03-702148, 5792867

חדש לנשות נתניה!
מעתה תקבל לעיצוב וסירוק הספרית המומחית
"עמליה"
בסלון הפאה
בימי ראשון — בין השעות 4 — 10 בערב
מכירת פאות, סירוק ועיצוב פאתך הישנה
הזמנת תור בסלפון: 053"342667

חדש בירושלים
השכרת וידאו לצפיה בתית שרות לבית הלקוח
הקרנת וידאו על מסכי ענק
וידאו במעגל סגור (מאולם לאולם)
מערכות הגברה לארועים
רמקולים ניידים למכוניות
כן אפשר להזמין להקרנה את הסרט
★ מלאכת סופר ★
וכן סרט לילדים
"העושה טובה ימצא טובה"
הנהלה חרדית טלפון: 02"722379

חנות החשמל מספר 1 בירושלים
ליאור
פתחנו סניף נוסף ב־
צדוק שראבי 20
ישרות בי
רח' רש"י 48,
02"539767
02"539625
אצלינו תמצאו:
★ מקררים ★ מכונות כביסה
★ מזגנים ★ שואבי אבק ועוד...
★ ★ ★ ★ ★
★ אפשרות לתשלומים נוחים
בדקו השוו מחירים
לפני הקניה!!

המרכז הבריאותי הבינלאומי
מאיר
בית"ספר בינלאומי לאסטטיקה ותרפיה לבריאות ולוקפי
נפתחת ההרשמה לקורסים
ברפלקסולוגיה / כירופדיה / פדיקור
לפנות למנהל בטל. 02"351806, 02"699773
המחיר

לוח המודיע

דירות ובתים

ירושלים

למכירה

★ בקרית קמניץ 4 בדולים, מטבח יפה + גינה ותוספות, קומת קרקע (02)855096

★ באחוה 2 הול שימושי + אפשרות להוספה 70,000 "אידיר" מלכי ישראל 5

★ בתל־ארזה 2 מרוהטים שטופה שמש + סוכה + דוד"ש + ארונות "החבר" (02)827646

★ במבשרת ירושלים במרחק 20 דקות מירושלים 3 חדרים סביבה רחתית (02)529723

★ בגבעת שאול 28, 4 כניסה מידית קיה + מעלית 225916; 521535

★ ברמות החדרית 3 + מרפסת גדולה ומחסן 95,000 דולר במרכז בית וגן 4 + מחסן קומה נמוכה. בבית וגן 5 לוקטים תיווך "אולב גר" (02)421937, (02)417131.

★ ברח' עזריאל, 7 חדרים, מפוארת קומה שלישית, ממבט אמריקאי (02)520226

★ 2, 2"ק, 60,000, 2, ק"א 70,000, 3 וחצר 85,000, 3, ק"ב, 95,000, 3½ בעזרת תורה, באר פירה, בעלי הכהן, בבניה בסנהדריה, 6 בעזרת תורה מידיות, בהזדמנות! "המתווך" (02)370355

★ 4 בשיכוני שמואל הנביא ק"ב כיוונים, משופצת + ארונות + דוד"ש (02)820767, (08)454507

★ בהר נוף פנמאהוו יפה 5, נוף, כיוונים, יחידת הורים ותוספות (02)422034

★ בבהרן 3 בדולים ק"א מידית $83,000 (02)829673 בין 10.30—1.30 בצהריים (ללא תיווך)

★ ברמות 2 + חצר 30 מ"ר, מתאימה למבוגרים 69,00, בלעדי ל"מקבץ" (02)242006/7

★ בהר נוף!!! 4 חדרים מיוחדת + מטבח, ק"א + גינה + כיוונים טובים! (02)522823

★ באונסדורף, לרצינים! ק"ק + גינה + פ"א + דוד"ש, טלפון (02)386192

★ בבית וגן 4, ק"ב מטופחת + כל התוספות + מחסן חניה 142,000 בלעדי ל"מקבץ" (02)242006/7

★ ברמות אידלסון! 3 + פ' 85 מ"ר ק"א מסודרת "אב־אשכול" (02)249060

★ בהרב בלדי 3 חדרים ק"ק + מטבח אמריקאי + דוד"ש + חצר $90,000 (02)690502

★ 5 גדולים, דרומית, $140,000 גמיש, מידיית! בלעדי ל"נוף הרים" (02)382471/3

★ בהר נוף! 6 חדרים ק"א מידיית! רק $150,000 בלעדי "נוף הרים" (02)382471/3

★ ע"י גאולה 2½, ק"ב, ביתנים טובים + טלפון אפשרות בניה (02)370622

★ בגאולה בין (חלקו תפוס ברמ"פ) + גג לבניה 150,00 "דור נוף" (02)384539

★ בגאולה 3½ ק"א משפצת כ־חדים טובים + מחסן + מרפסות ב־דלות טל. (02)288156

★ בהר־נוף, 4, $110,000, 5 + גינה, דרומית, $130,000 פנטהאוז מסודרת, 5 חדרים, דרומית $155,000 (02)529724 "נוטים"

★ דירות 3־4־5 חדרים + פנ־טהאוז בבניה, חברה אמינה תנאי תשלום נוחים פרסים ב"דור נוף" (02)384448

★ מבחר דירות יד שניה בהר נוף החל מ־3 חדרים "דור נוף" (02)384448

★ בעזרת תורה, ק"ד, דוד"ש, מידית, חדית .875, (02)527, (02)285332 (ללא תיווך)

★ במעלות דפנה 3½ + סוכה מושקעת ק"ב "דור נוף" (02)384421

★ בסורוצקין 4 חדרים מרוהטים מפוארת ק"ג + טלפן + מעלית $140,000 (03)782634 מידית

★ מגרשים בבוכרים, נוה צבי וגאולה ★ מבנה בבית ישראל $60,000 4 מבנה בבית גדול במאה שערים $110,000 (02)828741

★ ברמות, באברהם אידלסון 324/3 3½ ק"כ + 3 מרפסות 96 מ"ר (02)864450

★ 5 מרוהטת בנוף רמות + חצ־רות + מרפסות כל הכיוונים מי־דית בהזדמנות (02)868929

★ 3½ באתסדורף 125 מ"ר + מעלית + מטבח מסודר + מחסן (02)386745

★ במקור ברוך 3, 3 ב"א + 3 מרפסות "דור נוף" (02)384448

★ בסורוצקין 5 ק"ב כיוונים 140,000 "דור נוף" (02)384539

★ בהר נוף מבחר דירות 4,5 ופנטהאוזים לכניסה מידית "אוהל" (02)288588 (02)287973

★ בסנהדריה 2 ענקיים 75 מ"ר + גינה + גג לבניה 72,000 בבלר, 3 ענקיים כחדשה + מרפסת 40 מ"ר ק"ק 95,000, ברמות ג' ק"ב ריקה 4½ מפוארת + מרפסת ער־קית 115,000 "קרניה" (02)382220, (02)382324.

★ ברמות החדרית 4 חדרים, ק"ב בניה מאבן, בהזדמנות "עם־גר" (02)816833

★ בגוש 80 5 חדרים, לקראת גמר שלד, 3 כיוונים מרפסות, 150,000 "דור נוף" (02)384421

★ למכירה ברמות ג' דירה 3 ק"ב + דוד"ש $75,000 (02)827196

★ בבניה, בעלי הכהן דירות פאר 5,4,3.5, ופנטהאוזים "המתווך" (02)370355

★ בעזרת תורה 6½ + תצר פר־טית מטבח ענק מידי $813854 (02) תוך לגמן

★ בהזדמנות! 6 בהר נוף + כ־חדים כמו"כ מבחר 4־5־6 ופנ־טהאוזים. בעזרת תורה 3 + הול + ממבט אמריקאי + מרפסות (02)287174

★ בבוכרים 7 כיוונים + משרד + חצר גדולה להשכרה מידית (מיום א') (02)533101

חנויות

★ במרכז פתח תקוה חנות לבגדי נשים בשכ"ת + תכולה ומתיקון, גמיש ב־3 (02)382471

★ להשכיר לחנים חנות במרכז גאולה דוד לבוש מרדכי (02)370192, (02)272035

ישוא ברכה

בלא דמי תווך

מכרז מידע לדירות לקיץ/לכל ימות השנה

להצעת דירה — חינם

לחסל דירה — דמי הרשמה סמליים

באולה — לבוש מרדכי

טלפון חדש: 02־370452־6

★ בבית וגן 4, ק"ב מטופחת + כל התוספות + מחסן חניה 142,000 בלעדי ל"מקבץ" (02)242006/7

★ ברמות אידלסון! 3 + פ' 85 מ"ר ק"א מסודרת "אב־אשכול" (02)249060

★ בהרב בלדי 3 חדרים ק"ק + מטבח אמריקאי + דוד"ש + חצר $90,000 (02)690502

★ 5 גדולים, דרומית, $140,000 גמיש, מידיית! בלעדי ל"נוף הרים" (02)382471/3

★ בהר נוף! 6 חדרים ק"א מיי־דית! רק $150,000 בלעדי "נוף הרים" (02)382471/3

★ ע"י גאולה 2½, ק"ב, ביתנים טובים + טלפון אפשרות בניה (02)370622

★ בגאולה בין (חלקו תפוס ברמ"פ) + גג לבניה 150,00 "דור נוף" (02)384539

★ בגאולה 3½ ק"א משפצת כ־חדים טובים + מחסן + מרפסות ב־דלות טל. (02)288156

★ בהר־נוף, 4, $110,000, 5 + גינה, דרומית, $130,000 פנטהאוז מסודרת, 5 חדרים, דרומית $155,000 (02)529724 "נוטים"

★ דירות 3־4־5 חדרים + פנ־טהאוז בבניה, חברה אמינה תנאי תשלום נוחים פרסים ב"דור נוף" (02)384448

★ מבחר דירות יד שניה בהר נוף החל מ־3 חדרים "דור נוף" (02)384448

★ בעזרת תורה, ק"ד, דוד"ש, מידית, חדית .875, (02)527, (02)285332 (ללא תיווך)

★ במעלות דפנה 3½ + סוכה מושקעת ק"ב "דור נוף" (02)384421

★ בסורוצקין 4 חדרים מרוהטים מפוארת ק"ג + טלפן + מעלית $140,000 (03)782634 מידית

★ מגרשים בבוכרים, נוה צבי וגאולה ★ מבנה בבית ישראל $60,000 4 מבנה בבית גדול במאה שערים $110,000 (02)828741

★ ברמות, באברהם אידלסון 324/3 3½ ק"כ + 3 מרפסות 96 מ"ר (02)864450

★ 5 מרוהטת בנוף רמות + חצ־רות + מרפסות כל הכיוונים מי־דית בהזדמנות (02)868929

★ 3½ באתסדורף 125 מ"ר + מעלית + מטבח מסודר + מחסן (02)386745

★ במקור ברוך 3, 3 ב"א + 3 מרפסות "דור נוף" (02)384448

★ בסורוצקין 5 ק"ב כיוונים 140,000 "דור נוף" (02)384539

★ בהר נוף מבחר דירות 4,5 ופנטהאוזים לכניסה מידית "אוהל" (02)288588 (02)287973

★ בסנהדריה 2 ענקיים 75 מ"ר + גינה + גג לבניה 72,000 בבלר, 3 ענקיים כחדשה + מרפסת 40 מ"ר ק"ק 95,000, ברמות ג' ק"ב ריקה 4½ מפוארת + מרפסת ער־קית 115,000 "קרניה" (02)382220, (02)382324.

★ ברמות החדרית 4 חדרים, ק"ב בניה מאבן, בהזדמנות "עם־גר" (02)816833

★ בגוש 80 5 חדרים, לקראת גמר שלד, 3 כיוונים מרפסות, 150,000 "דור נוף" (02)384421

★ למכירה ברמות ג' דירה 3 ק"ב + דוד"ש $75,000 (02)827196

★ בבניה, בעלי הכהן דירות פאר 5,4,3.5, ופנטהאוזים "המתווך" (02)370355

★ בעזרת תורה 6½ + תצר פר־טית מטבח ענק מידי $813854 (02) תוך לגמן

★ בהזדמנות! 6 בהר נוף + כ־חדים כמו"כ מבחר 4־5־6 ופנ־טהאוזים. בעזרת תורה 3 + הול + ממבט אמריקאי + מרפסות (02)287174

★ בבוכרים 7 כיוונים + משרד + חצר גדולה להשכרה מידית (מיום א') (02)533101

חנויות

★ במרכז פתח תקוה חנות לבגדי נשים בשכ"ת + תכולה ומתיקון, גמיש ב־3 (02)382471

★ להשכיר לחנים חנות במרכז גאולה דוד לבוש מרדכי (02)370192, (02)272035

חזן ספרדי מעונין במשרה לחגים
03־524516

לגנגת ולמורה המילה האחרונה בעולם הקישוט וההמחשה
בימים א'ב'ג'ד' 10.00-12.00 בבקר, 7.00-11.00 בערב
ברחוב טיקין 5 ק"ג בני ברק זמי כניסה 2 שקל
למנהלים בתאום מראש, בטל: 704508

מכבסת הלבנון
השכרת מפות ומפיות לאירועים ליחידים ולמוסדות
טל: 02־820777
02־820661
שרות כביסה

להשכרה

★ להשכרה בהר נוף חדר לבחור רח אר לזוג תיידים לתקופה קצר־ה/ארוכה (02)538892

★ בהר נוף, 4 בברנר ק"ק 450 מדי, 3 (אנסי) 360 מיידי "נוף הרים" ד־(02)382471

★ ליד רמות פולין 3½ + טלפון ארון קיר דוד"ש 350 לחודש (02)829993

★ בסנהדריה דירת חדר מרוהטת + חצר לקייט או לתקופה ממוש־כת (02)827572

★ במטרסדורף ק"כ 3½ מרוהטת לחגים מ"מ אלול 800 ד' לחודש אפשרות להמשיך (02)825895

★ דירה 3 מטופחת ומסודרת בסנהדריה רחי בלוי לחודש תשרי (02)827317

★ ברמות־ד' 3 מקסימה ק"ק מרוהטת + מכונת כביסה עד פסח (02)867957

★ 3 בגאולה לחיילים בלבד מרוהטת לתקופות קצרות "אוד־טל" (02)288588, (02)287973

שכ"ח

★ מידית!!! 5 במרכז, הר נוף + 3 שרותים + מחסן + דוד"ש + הסקה (06)378644

★ להשכרה בעזרת תורה דירת חדר + כל השרותים טל. (02)819215

★ ברמות פולין ק"ד 3 חדרים לתקופה ממושכת $300 מראש (052)921183

ביקוש דירות

★ בהר־נוף דרושה דירה להכרה מאחו"ם וכתם (02)529032 לפר־ה"צ

★ בהזדמנות! 6 בהר נוף + כ־חדים כמו"כ מבחר 4־5־6 ופנ־טהאוזים. בעזרת תורה 3 + הול + ממבט אמריקאי + מרפסות (02)287174

★ בשכ"ח חנות־מחסן, 2 חדרים ע"י "זכרון משה" + גישה לרכב (02)285373

★ להשכרה בעזרת תורה מחסן 9 מ"ר (02)811529

בני ברק

מכירה

★ 2½ במרכז, הול גדול, ק"ב, מסודרת חדית, דוד"ש $76,000 (03)5790711

★ הזדמנות נדירה! בבני ברק גר־גד 14 3 ק"ב מפוארת ומיוחדת (03)703149

★ בבני גד 3 מרוהטת + מרפסות, פינת אוכל, דוד"ש, ק"ג (03)5708518

★ בבנה אחיעזר 2 גדולים + תוס־פות עם אפשרות בניה לעוד 2 תדרים דרום מערב צפון $55,000 (03)621390

★ בהזדמנות 2½ ע"י הרצל ★ 3 ברמת אהרון ק"א "איצקוביץ" (03)707739

★ חדשה! באלישע 3½ + הול + דוד"ש + מעלית חדית ק"א צפון מזרח מידי $110,000 (03)704498

להשכרה

★ 4 ברח' רמב"ם + פינת אוכל + ריהוט חלקי + מלפון, אפשרי לתקופה ארוכה $450 706532

★ 2½ + 2 + גג, לתקופה ממושכת $420 "תיווך אור טל" (03)5793423

★ להשכרה דירה חדשה 5 חדרים לשנה קרית ויזניץ בני ברק טלפון (03)5741461

★ 3½ + טלפון + מזגן + ארון קיר + דוד"ש אפשרות לתקופה ממושכת (03)951032

★ 1½ ק"א ע"ש ברח' בצש"ט + טלפון $200 (03)5322627

★ פנטהאוז 4½ מרוהטת + דוד"ש + טלפון כחדשה (03)799219 (051)27838 מידית

ביקוש דירות

★ מעוניין לקנות דירת 5 חדרים או 4 חדרים וחצי על הגג תשלום במזומן (03)789781

בערי הארץ

נתניה

★ למכירה בהזדמנות בקרית צאנז דירה מרוהטת ומסודרת, 103 מ"ר, מזגן, דוד"ש, ארונות ממבט, טביבה שקטה, מרפסת טובה 46,000 דולר. טלפון (06)793718

קורס לקל־נהיגה
איה מרכז שוקן
קרס לקל־נהיגה (הסמכה אקדמית)
בדיקה מסמכות לקבל רישיון
לי נהיגה מסמכים
לפרטים הכנה ב־03־6

תווך תמסורת
02־533444 02־522717
בהזדמנות! 3 חדרים + מרפסת מגורה כחדש $100,000 3½ $10,000 2
קוטג'ים אחרונים $250,000 כניסה מידית.
בהזדמנות ענקית 145 מ"ר $160,000, הזדמנות!
בהר נוף 5 + ביסמנס" + גינה צמודה 110 ס"ר $170,000, 4 חדרים + מרפסת גדולה, בחי טייב, 5 מפוארת + 50 מ"ר + פחסן
בשערי תסד 2½ ק"ג $58,000 בהמ"ג קוטג'ים 11 חדרים כ"א 3 מיפלסים כני סה תוך 4 חדשים

פיתוח תמונות
בחצי שעה, בחצי מחיר
העיקר: בטיב וביופי בפול
"קניון רפאלי"
רח' ר' עקיבא 115
בני ברק

למכירה בימ"ד בזכרון מאיר
פרטים "תווך איצקוביץ"
03־707739

מטפלת חרדית
מנוסה ומסורה מעוניינת בטיפול חוץ לביתה ת/אר להחזיק ילדים ללינה בבית, לתקופה ממושכת
02־822212

תיקון טעות
במודעה של
"נתיב יהודה"
דרושים לנו דחוף מפיצים להגרלת מצוה
נפלה טעות בממפר הטלפון בבית והמספר הנכון הוא
02־385130

פאה איכותית
משיער טבעי איסלקי
אצל "מרים פברי" תמצאי
רח' בן זכאי 14, בני־ברק טל. 5709095

מחפש/ת עבודה?
RS מרכז עבודה ומנית וקבוצה
בני־ברק, רח' ירושלים 10, טל. 5792867, 03-702148

למכירה
לנשים ולתינוקות, בגדי תינוקות ומכנסי אלגנס, בגדים מפני ס' באולם בגדי סוניקיס א' יום ראשון מכנסיים מכנסיים 4־10.30 בערב
להתראות

מרפאת כולל אמריקה
רופאים כלליים
מקצועיים
8.30-16.00 בין השעות 02־382444
טל. לשעת חרום 24 שעות
02־285690 יועץ פסיכולוגי חינם

הקורס יפתח אי"ה בשבוע הבא.
ועל המעוניינות להודיע

יצא לאור מהדורה חדשה של הספר "עלי שור"
תלק א'
ניתן להשיג בחנויות הספרים
הוצאה ראשית רח' קרן קימת 24 ירושלים

כובעי גשים - חדש מארופה!
כובעים אקסלוסיבים
בהנחות בלתי־מ־ות ומחיבות
המכירה במבצע ק"ק משעה 9.00 ובימות חמישי 9.00—6.00
רש"י 29 ב"ב

למכירה
סט אמריקאי שלון ושש כסאות
מעץ אלון, מצב מצוין 122 מ' נפתח ל־1.75 מ' $1.000
02־622284
רק לחובבי אנגלית

דרוש/ה
דוגמנ מכשירי כתיבה
ב"ב - רח' טרפון 2 (מול בנק מזרחי)
מבצע השבוע!
קלמר מגנט עם לחצנים
רק 6 ש"ח
הגיע אנגלית מס' 7 של קרלנשטין
להתראות!

האם סוכתך כשרה?
סוכתך תחת האולן?
שמחה. כרת עצים מקצועי!
הזדרי למצות כרת עצים מעל סוכתך עוד היום ולא ברגע האחרון 02־827670

מינבים דרוש
10-12 מקומות לעבודת קבוצה ושלום בתחום הארץ
מרכז חדרי
02־374044
אידיות 03־6491181 03־6491181
בני ברק 2404

דיוק
מסתיימת ההרשמה לקורס הנהלת חשבונות סוגים ד' ה' לבגרות בירושלים
שיטת למידה יסודית
מאחדת לקורס דיוק
תנאים נוחים ביותר
טל. 816916 מ' 3 עד 5

למכירה
לנשים ולתינוקות, בגדי אלגנס ומכנסי אלגנס, בגדים מפני ס' באולם בגדי סוניקיס א' יום ראשון מכנסיים מכנסיים 4־10.30 בערב
להתראות

אופנה בקו בגדי
דוגמים לנשים ולנערות אלגנט, וספורט אלגנט
הגיעו דגמים חדשים לעונת המעבר
פתוח כל יום: 10.00-1.00 לפנ"צ 5.00—8.00 אחה"צ
רח' המבי"ט 4 גאולה ירושלים

אופנה לנערות
גאולה, רח' נפחא 8
הגיע מבחר דגמים ספורטיביים יפיפיים גם במידות גדולות, במחירי סוף העונה!
פתוח בימים א,ב,ד,ה, 5-7.30 10-1 ג' 10-1

דרשה בתורה
למגרים אצל אשה בימות החול
טל. 02־863316
02־384336

להוצאת טפרים
דרוש/ה סדר/ית
דובר/ת אנגלית
כולל ידע בתבנות
טלפון 02־749474 02־244486

למוסד חסידי בבני ברק
דרוש
אברך חסידי עם ידע טכני
לתחזוקה של בנין פנימיה גדול לפנות:
03־778133

למכירה
דירת קוסג' סחה
מיקום מצוין בעזרת תורה ירושלים
טל: 02־385881

"משרד חי" לסיעוד
דרושים
1) אחים/ות מסמלים/ות נבלתי מקצועיים מסביב לשעון תשלום הגון
2) פקידה ליום מפוצל
טל: 03־6793066 03־788405

חדש בבני ברק
ר' עקיבא 65
מול בית הכנסת הגדול
גודי
בגדי ילדים ונוער חנות המפעל
אופנה אלגנטית בסגנון חדרי
מחירים מיוחדים לחג — מידות 1-16
כל המביא מודעה זו זכאי ל־5% הנחה במשך שבוע עד י"ג אלול

1) ברמודה אלגנטי	ב־9 ש"ח
2) חולצות לחג החל	מ־10.50 ש"ח
3) חולצות לחג לילדות, מקסימות החל	מ־15 ש"ח
4) אוברולים לילדים חגיגי ביותר	ב־18 ש"ח
5) שמלות אלגנסיות החל	מ־36 ש"ח
6) מכנסיים לילדים החל	מ־15.50 ש"ח
7) חצאיות סורלין יפהפיות החל	מ־15 ש"ח

מבחר עשיר של חליפות וסט ושמלות בחנות במחירים מפתיעים!!
מוצרי איכות במחירים עממים
- חנות המפעל בירושלים ברחוב הבוכרים 2

אבת סופר

מוצרי איכות

אבת סופר

מכונה

מכונה

**מכונה

במעמד המונים בככר זופניק:

עצרת התעוררות גדולה לחיזוק ולקריאה לתשובה

שהוכרזה ע"י העדה החרדית לרגל האסונות ר"ל

מאת בוקר יהודית

מעל לאלפי מלאה שטחי בכר המרכז בירושלים, מהיום אבל מבית הכנסת הגדולה שבקרה אלה נקהלו הבוקר לפני האבר נות הקברים אשר בקדו את שלום הנורה.

עם הנחילה הנצרה נאמר ספר ראשון שבתהילים ע"י הרב יעקב הנגן, ובלחנה ספר הרב מ.מ. לפנסבורג. הנשמרה רבה היתה בכת שבל הקהל אמר הרב יאבינו מלכנו מפי הסדר הה"ג ר' א.מ. בוקבסיר.

גאב"ד הכנה החרדית הגאון רבי יעקב יצחק וויס שליט"א אבר דברי חיזוק בקה תנוק בדבנות. הבטא בכאב ובינון את גודל האבדות של כולם הנחה הרבנים באבנות הקבוצ עם בולקב בנורות אכזריות. של בעורים כולל ימים מבני הנוה.

הגאב"ד הירושלים קרא לבני הנורה להתחזק בלימוד ולא לחי תבבל. הוא הנחיל נגד ערבי הנורה תנר נהינת הבמניות, אותם הנדיר ב"דבר שמבלה הנפש ער כשר בנשמיה ובחנוניה".

בדבריו גם עמד על הנורה הנוראה של הנול הקשה מנשיא להנשיא בנים ובנות מחמת יוקר הדיר, וזכה נרגשות לרחוד הארץ ההבנות לפכול בדבר שאבות לא יהי טוטטו ולא יכרבו מגדל הפנכ פה. כן הנכיר את הילולי הנשבת בירושלים וקרא לפעול להפרקבם.

עם הוס דבר הגאב"ד הנפרע כ"ק האדמו"ר מסדיגורה אחרן שליט"א "קבלה עול מלכות שמים".

הפר"ד קרא בשם הבד"צ והר נאב"ד לכל הקהל להדבנה ולא לחיקחל. בופרנו סוכר כי בשרה סדרנים אחרנו לסמיר על הסדר הנאב"ד הירושלים קרא לבני

מוסדות "סוכת דוד" בארץ ישראל

מברכים את ידידינו הדגול והנכבד

מר **יצחק קטן** הי"ו

ורעיתו **סליה** תמ"א

נבאיבו המסור והנאמן

נשיא מוסדות סוכת דוד במכסיקו

לשמחת בר המצוה של בנם היקר

עזרא נ"י

יהי רצון שהי' יעמ"ש עליהם שפע ברכה

עד בלי די דרהן נהה ككל יהביה

רבנן ותלמידיהון — ההנהלה

נסיון לדרוס חייל בגבעתיים

נסיון לדרוס חייל, בנראה על רקע לאומני, ארע אתמול בגבעתיים בדרום בצלאל בגבעתיים.

החייל בן 24 סיפר כמשטרה, כי כשה שחפה את הכביש במעבר ההפיה ברחוב כצלנסון. הניחה לפנו מכונית בעלה לחנות ידוע מהשטחים. שנהגה הנביר את מהירותה בכוונה לפגע בו. למזלו הרב, הבחין במכונית בעוד מועד והספיק להיסלט מפגיעתה, על ידי כך שקפץ אל המדרכה.

הרכב נסלע מן המקום והחייל לא נפגע.

המשטרה פתחה בחקירה.

תרשב זה האשם בבית המשפט בתחנה בה"ל אבים בבחרן לרצות שני בחר מוחות יהודים של רקע לאומני.

בחבב האישום שהוגש אתמול לבית המשפט, נאמר, כי לפני שלש שבועות, סימן הנאשם להנו מונית לנסוע, הוא נכנס למונית. הנרשב במושב האחורי וביקש לנסוע לשדרות ירושלים כיפו. ברשותו של הנאשם היתה אותה עת סכין שהמסין מבעוד מועד בנלו פתוך כיונה לבצע רצח של יהודי כל רקע לאומני.

במהלך הנסיעה, נעמן בכתב האישום, שלף הנאשם את הסכין פגעלו. כיתן אותה לחחזו של הנהג החל דיקר אותו. הנהג נאבק עם הנאשם, הדף את יד ונשך את אצבעו. תוך שהוא מנוע בדרך זו מהנאשם לדקור אותו בחחזו. בהמלך הנאבק רקר הנאשם את הנהג בכתפו, זרועו, סעה הפנו. מסנוכח, כי הסכין נשברה וכי אין ביכולתו לבצע את זמנו נמלט מן המקום.

התביעה טוענת כנד, כי מסוך לחצוה יום ה-4 לאוגוסט ברחוב יפה ביפו, סימן הנאשם לסנ מונית לעצור. נכנס למונית הישב ברכב האחורי וביקש לנסע ל"בדרה" תוך שהוא מכוון אותו בבמלה נסיעתו. ברשותו של הנאשם, היו אותה עת שני סכינים שהמסין מבעוד מועד בנראה לדקירה חייל, בנראה על רקע לאומני, ארע אתמול בגבעתיים בדרום בצלאל בגבעתיים.

החייל בן 24 סיפר כמשטרה, כי כשה שחפה את הכביש במעבר ההפיה ברחוב כצלנסון. הניחה לפנו מכונית בעלה לחנות ידוע מהשטחים. שנהגה הנביר את מהירותה בכוונה לפגע בו. למזלו הרב, הבחין במכונית בעוד מועד והספיק להיסלט מפגיעתה, על ידי כך שקפץ אל המדרכה.

הרכב נסלע מן המקום והחייל לא נפגע.

המשטרה פתחה בחקירה.

הוסר העוצר ברצועת עזה - שקט בגדה

נהג אוטובוס נפצע ★ 4 ערבים נפצעו בתקריות

בחיל הכיר את הכבר הבלי מעל רצועת עזה ימ"ל את האישור לפקור תקמיר.

אתמול סיירו באזור נצירים רבים של כלי התקשרה. בצרים האן יונס, דיר אל בלח, רפיח וכזה הוכר הנרצה ערבה עזה של קבוצ תושבי מחנות הפליטים בעצר.

לרצועת עזה ניתן להיכנס ולצאת באופן הופשי. עם הבה הנרצה היתה הנרצה עזה של קבוצ בחנויה ובשוקים. הבריבים אגרו בצרכי מזון.

ציר בן 17 הרכב בהנה הפליטים אל בוגי' ברצועה מזה נפצע אתמול כצורה כרנגית מאש הילי צה"ל במהלך נסיון לפזר הנפרעות במחנה.

ביהודה ושומרון הנהלו אתמול החיים כסדרם. מסבר התקריות היה נמוך ממיחד ומקורות צבאיים הינאת את הרוב בשקם ביחוד מזה זמן רב.

כחו צה"ל שהיה בפעילה יזומה בכפר טאמון בנפה שכם הוחקף בסכינים על ידי הרבים מקומיים. חילי הבחו פתחו באש ממנו נפצעו שניים מהתקפים. צה"ל פתח בחקירה.

כמהלך הנפרעות במחנה הפליטים בלמה שלוד שכם הושלך בקבוק הבעה לעבר אוטובוס. חילי צה"ל שהיו במקום ירו כדורי גומי לעבר המחפרים. צעיר ערבי נפצע ובמקום הוטל עוצר.

אוטובוס אג"ד, שנסע בקו 60, נהגם אכס באבנים סמוך למערת הכפלה. הנהג נפצע קל. ולמרות פציעתו הצליח לבלום את האוטובוס. הוא פתה באמבולנס לקרית ארבע.

אבנים נזרקו אתמול לעבר אוטובוס רכב של עירית ירושלים במזרח ירושלים. אחד החשודים במפשה נעצר.

הוצתו 5 מכוניות על הר הצופים

נסין להצתת 5 מכוניות בבנרב הנמיה של משנות המבוהרבים בחר הצופים, בשנה אמש בירושלים.

4 מכוניות ניחוקו. משטרת ירושלים פתחה בחקירה. (עתי"ם)

יועצי הלובי הפרו-ערבי בקונגרס יבואו לישראל

באה מפרנו הפריני

בשבוע הבא תגיע לישראל קבוצת יועצים פרלמנטריים של הלובי הפרו-ערבי בקונגרס האמריקאי. אנרדים במעבר מה מתקבלים בדרך כ"כ מחזיק ומעורר הנוון בסייע בדם בסיורים אלם הביקור מראה במקצת את מקודי משרד החוץ.

בשנים האחרונות הגבירו החוגים הפרו-ערבים בוושינגטון אה כחם והאירועים האחרונים בשטחים מסייעים כדם להשפיע בעמדותיהם האנטי-ישראליות על קובעי דעת הקהל בעתונות. נקודות כלתי חיובית בהתנהגותם של השלטונות הישראליים בשטחים ודם הקשה מדי של כוחות הבטחון — מוצלים על ידו בסאמצים אלה.

יצוין, כי הלובי הפרו-ערבי פתח לאחרונה משרד במזרח ירושלים. הערבאי הערבי דוד כותאב, הומוד בראשו, מפיץ בין עתונאי החוץ בירושלים את התנבות השליליות המתפרסמות בעתונות הישראלית נגד שלטונות ישראל בשטחים. משרד זה אף וכה לעידוד סאת הקונסוליה האמריקאית במזרח ירושלים, ביחוד במקרה של פגיעה רציחה או מדומה בערבי, שהוא אזרח אמריקאי.

ממקודות משרד החוץ נמסר, כי אכנם יזמצים פרלמנטרים אלה באים עם עמדה ערנת לישראל, אולם הם יקבלו את סלוא הצורה הקובלת. אם יבחנו את המציאות בצורה אובייקטיבית, יזכחו, שישראל שומרת בכל כוחה על הכללים המקובלים לפי החוק הבינלאומי.

מורה מנוסה לאנגלית מעונין במשרה חלקית

לשנה"ל תשמ"ט

למתיבתאות

טל. 08'472579

משפחה חרדית מעוניינת לגדל ילדה בירושלים

02'814717

למוסד חרדי דרושה מזכירה

לשעות הצהרים

לפנות ת.ד. 31483 ירושלים

רופאי קופ"ח ישביתו בשבוע הבא את בתיה"ח

התפוצץ המו"מ בין הנהלת קופ"ח לרופאים

המשא ומתן בין רופאי קופ"ח להנהלתה פוצץ אתמול אחרי. המרים פוצץ לאחר שנראה היה כי המשבר עמד להתרחש ובמהלך הדיונים הבודתנים שני צדדים בים האחרונים, ונראה הצדדים להגנה מלאה במדינת נקודה המחלוקת לגבי ההסכם לקיצור התורים.

רופאי קופ"ת מסשיכים את הציצומים וכלא קשר לכך, מחכ ותים בשבת הבא להשבית בתי חולים לסירוגין. זאת עקב המצב התמוד השורד בבית החולים סר ריקה בבי"ש ויכוכים בתוך דר נת. קביעות וקידום רופאים בחפקידים.

חבר מזכירות חסיבת רופאי בתי החולים של קופ"ח ד"ר זרם כלשר, קבל על הסצב החמור השורד כמורקה שבשנתיים האחרונות עזבו את בית החולים עשרות רופאים ומאתים חומ"שים אחיות. "רופאים בכירים עושים היום תורניות, כמו מתמחים צעירים ואחיות נופלות מהרגלים. לגבי קידום מינהלי לרופאים אמר כלשר, כי כבר זמן רב לא עלו רופאים בדרגה, לא קיבלו קביעות ולא קודמו בחפקידים, ואת כגלל שהוועדה העוסקת בכך חדלה לתפקד. הוא ציין, כי בבית החולים בילינסון, יש כיום עשר מחלקות ללא מנהל. אי לכך מתכוננים רופאי קופת חולים להתחיל ול השבית כשבוע הבא בתי חולים הסוכלים מבעיות אלו, בראש וב ראשונה בית חולים מרקה ולאחר מכן בתי חולים נוספים.

מהנהלת קופ"ת נמסר, כי כבר בים א', יחל כו"ים עם שאר המקטורים בבתי החולים לגבי הכסם קיצור התורים, וכסימו הם מקדים יחל המבצע כולו.

דובר הנהלת קופ"ת אמר, כי הרופאים מסשיכים בציצומיהם בלא הצדקה, ודרישתם לקבל את התגמולים של המבצע מיד עם הפסקת הציצומים ובטרם יחל ...צע — נוגרת את החלטת ועדת השרים. (עתי"ם).

בית החולים בקור חולים ירושלים

ברכות מזל טוב

להולדת הבנים/הבנות

אחלף אהרן וחוה	בת	כהן יוסף ויפה	בת
בראון יצחק וגריל	בת	כהן אחוד וחרות	בן
בן חמו דוד וסמדר	בת	כהן אבי ודינה	בת
בן שמרית שלום וחוה	בן	כהן דוד וחנה	בת
גיבי יוסף ושולה	בן	לאיסיני משה ואסנת	בן
גלילי יצחק וסיגלית	בן	לאופר יומי ותמי	בן
גולדברג ישראל וחנית	בן	לבקוביץ משה ומרים	בן
גוסברב ציון ומרים	בת	לשינסקי שלום ודבורה	בת
גולדברג אליהו ומלכה	בן	לוי ביק שרה	בת
דניאל יעקב וחוה	בן	ליינסון יצחק וריגה	בן
דרעי דוד מאסתר	בת	לוקר צבי ומנדרה	בן
דחש אליהו ויפה	בן	מקסימוב בוריס ותמרה	בן
חשינסקי מרדכי ומלכה	בת	מזרחי אלי ודליה	בת
דיין מרדכי ואביגיל	בן	סורגנתם מיקי ולאה	בן
הרן אברהם ויהודית	בן	מאקי אפרים ודאנה	בן
הורוביץ אברהם ומלכה	בן	סבג שלמה ואורית	בת
הרשסון דוד ושרה	בת	עסיס נסים וסיגלית	בת
הנסאב שלום ולואיז	בן	עזרי אביגעם ואסתר	בת
אינגוס שמואל ושרה	בת	פרוש מאיר ורחל	בן
ומשל בתן ופרידה	בת	פריידברגר רני ופייגה	בן
זקן אורי ורחל	בת	פייסס אריה ורחל	בת
חצבה מברי ומרגלית	בת	פורר יחיאל ורבקה	בן
חיים אליהו וסימה	בת	פישר מיכאל ורבקה	בת
חיון אליהו ורבקה	בת	פרלי יהודה וענת	בת
חפצדי סמי ודליה	בן	קלין יצחק ומרים	סת
סורנה אליהו ויפה	בן	שמואל כהן יוסף ואסתר	בן
יהושע משה ומיכל	בת	שלומי יאיר וענת	בת
כהנא יעקב ודבורה	בת	שטיינברג מאיר ושרה	בת
כהן אשר חויה	בן	תורג'מן שמעון ומיכל	בן
כהן משה ואסתר	בן	תורג'מן דוד ונינה	בן

יזכו ההורים לגדלם לתורה לחופה ולמעשים טובים

מכון בית יעקב למורות

ככר הרב לוין ירושלים

הזדעה לתלמידות

הננו מודיעים כי מבחני המעבר

במקצועות קודש ובמקצועות חול יתקיים אי"ה

ביום רביעי י"א אלול בשעה 9.00 בבקר בסימינר

נבקש בזה מהמורות הבוחנות

להיות נוכחות בשעת המבחן

ברוך דיין האמת

בצער רב אנו מודיעים על פטירת אשתי, אמנו,

חמותנו, סבתנו ואחותנו, האשה החשובה

מרת פייגא קליין (פרקש) ע"ה

שנלב"ע לאחר יסורים קשים

הלוויתה התקיימה אתמול יום חמישי ה' אלול

המתאבלים —

בעלה דוד צבי קליין נחניה

אחותה פרימט הירש בני ברק

בתה חנה גרינוולד ומשפ' בני ברק

בנה אברהם חיים פרקש ומשפ' נחניה

יושבים שבעה ברח' גודליק 16 קרית צאנז נחניה

הקמת מצבה

במלאת שלשים לפטירת בעלי, אבינו וסבנו, היקר באדם

מוה"ר מרדכי ב"ר אהרן לוי ז"ל

נעלה לקבר שבביה"ת סגולה בפתח חקוה (חלקת חרדי בני ברק)

להקמת המצבה

ביום שלישי י' באלול (23 באוגוסט) בשעה 5.30 אחה"צ

אוטובוס יצא מבית המנהו רח' ברדשסר 6 ב"ב, בשעה 5.00

ביוזק ראוטף נוסעים גם ברח' חזון איש פינת ר' עקיבא

המשפחה

בכולל בדרום הארץ

נותרו מספר מקומות

לאברכים מצטיינים

ללימוד חושן - משפט

טל. 051'55070

הבנים את תודת אליהו הנביא לביתך יצא לאור הספר שהכל ציפו לו

תנא דבי אליהו השלם

המנוקד והמבואר

להשיג בחנויות הספרים

להזמנת טלפון 02'381861

מקומות ואתרים בע"מ

רח' זנגפלד 3 בני ברק

טל. 03'5743487'8

לרשותכם:

מיבנסים ממוזגים (10 מק')

מומחיות לתקומות הקדושים

נסיעות מיוחדות בחבני הארץ

הנים חרדים וסמסים

טלפון בלילה: 03'5791723, 03'5743404, 03'762079

הופמן ובניו

ר"ם: יהוה 1 טל. 370000, 370422

הזמן לים המלחה 12.30 ובחזרה לים המלח כל יום ב-6.00 בבוקר

ב.ד. 4.15 לנשים ובחזרה א.ג.ה.

לתלמוד תורה חדש בירושלים

דרושים ברחיפות

א. מלמד לכיתות הנמוכות

ב. איש אחזקה ו/או עובד נקיון

תנאים טובים למתאימים

טלפון 869226

זיפות וסיוד גגות

עבודה באחריות מלאה

קבוצת השלושה

בני ברק רח' גרינברג 1 03'796981 עבודה עברית

רהיטי רפאל

רח' חזון איש 19 בני ברק 5790437

לרגל פתיחת החנות

ולקראת החגים

תנאים מיוחדים

מטבחים, חדרי שינה, חדרי ילדים

ספריות, פינות אוכל

טיב ואיכות מעולים

מכירה חדמנותית לאם ולבלה!!!

★ דוגלות חדיקות מיוחדות בשלל בחים עם אפלקציות ★ בחי תוקות ★ דוגמים לשיבה הכל תוצרת חוץ ★ כל הקרמת חוסה! המכירה בסיד המצשיק ו אלול בב-אילן 24 כד קד 11-9 לשמאות!

שור — אינסטלטור

שתמוד לשירותך

ברוקת מדלות

ע"י מכשיר אלקטרוני

03'799996

העולם מתפעל מהצלחות

ואנו בוחרים בדרך הישרה

הודעה

בעקבות פניות של הציבור החרדי, הסרנו את המודעות שהיה בהן משום חוסר רגישות כלפי ציבור זה.

לא היתה לנו כל כוונה לפגוע בציבור מכובד זה.

תברת א. ורדינון

מכירת

בגדי תנוקות

ושמלות עד גיל 6

תוצרת ברזיל!

חד פעמי!

מחירים מפתיעים!

בימים ג' ד' באלול 23.8.88

משעה 10.30 — 8.30

רח' קציצלבוגן 10 ירוחם 14

הרנוף ירושלים

מצפה לראותכם

הנפש שבעת מהחום והזיעה

במלון הגליל צפת

בית ציון

03'5793396, 03'704285

06'931247

הופיע מחדש!!!

תלמוד ירושלמי-זרעים

עם פי' מהר"א לפולדא

המפרש את הירושלמי באופן ברור ובהיר

סחר ונדפס מחדש באותיות מאירות עינים עם

★ תורה אור ★ מסורת הש"ס ★

★עין משפט ★ נר מצוה

בנוסף עליו פי' מכתבי פני ארי' הסובב על פי הרא"ש

להשיג בחנות ספרים "כתר"

רח' מאה שערים 11 ירושלים

או בטלפון. 02'284302

וכן המעונין להפיץ הספר יפנה לטל. הנ"ל

הודעה ובקשה

אנו מבקשים בכל לשון בקשה להימנע לבקר את מרן ראש הישיבה

הרה"ג ר' יהודה צדקה שליט"א

בביתו למשך שבוע ימים

קבלת קהל החל מט"ז אלול

אך ורק בימים שני ורביעי בין השעות 3.30 עד 5.00 אחה"צ

מחוץ לשעות הנ"ל איסור מוחלט להפריע למנוחתו של הרב שליט"א עפ"י הוראת הרבנים הגאונים שליט"א והרופא

מפעל ירחי כלה

נופש לימוד ומרגוע בחג הסוכות

עירית נתניה — המועצה הדתית

הננו שמחים להודיע לציבור כי

לראשונה, התקיים בנתניה

הבראה באווירת חג אמיתית

תודנית ולימודית בבית הארחה "בית יהושע" בחג הסוכות

תכניות מגוונות גם לנשים

הכשרי הבד"צ — גלאט ומשגיח מיוחד

מחיר שווה לכל נפש

כל הקודם זוכה

במקום — מלבד סוכות לאכילה, גם סוכות לשינה למעוניינים

להזמנות ופרטים טל. 053'621847, 03'770615

ישיבת "חברת אהבת שלום"

רחי ברדיצ'וב 12, ת.ד. 5515

טלפון 02'370970 ירושלים

חברת אהבת שלום

תיקון לזרע של קיימא לחשוכי בנים

מודיעים בזה שהתיקון הנ"ל יתקיים בעזה"ית

ביום ט"ו באלול השמ"ח

בדבר פרטים והרשמה —

להתקשר לישיבתנו בכל יום מא' עד ה'

בשעות 6.00 — 10.00

ההנהלה

"יד לתלמיד" טל. 02'529668

מבחן להרצאת ספרים תורני לימודי. ת.ד. 16141 ירושלים

בכיר

היות ונודע לנו שנובים שבור ספרי החשבון בחנויות, מחירים מופקעים עד 18.50 ש"ח

הנו להודיע שהמחיר המירבי לספרי החשבון החדישים יחושבים ומחשבים לביתה א' ולביתה ד' הוא בסה"כ 14.80 ש"ח

בבבוד רב "יד לתלמיד"

נ.ב. לבתיה"ס ות"ת יש אפשרות לקניה מרוכזת ישירות בהרצאה. במחיר 12.70 סה"כ, בטל. 02'529668 בס (24 שעות) הכמות מצומצמת ביותר וכל הקדים זוכה

חמד בית להנהלת חשבונות

החלה ההרשמה

לקורסי הנהלת חשבונות

סוג 2 — 1 לנשים

שיפתח בע"ה ביום כ"ב באלול

(4.9.88) הכנה לבחינות גמר ממשלתיות

פרטים והרשמה במשרד הח' ירושלים 16 בני ברק טל. 788955

לפרטים אחה"צ ובערב טלפון 785089

המיקסר הטוב בעולם

מבצע לחגים

"קיצ'נאייד" מתוצרת ארה"ב

KitchenAid

★ איכות מעולה ואמינות

★ עיצוב חדיש ומרשים

+ כולל קערת נירוסטה, כיסוי לקערה, מכונת בשר, וחיתוך ירקות

3 מקצפות

מיוחד: מסחטת פירות וענבים (בלי גריסת החרצנים)

מחיר היכרות לזמן מוגבל + תשלומים

שרות למיקסר קנוד בבית באחריות

אחריות לשנתיים

יבואן הבלעדי בישראל

א.ברגידה

רח' דוד ילין 10 ירושלים טלפון 02'385144

פולצ'ק

המרכז לבדי אופנה אקסלוסיביים

רח' ר' עקיבא 120 בני ברק

השבוע מתקיימת

מכירה מיוחדת של שאריות בדים

כל מטר 10 ש"ח

כל הקודמת זוכה!

גן ילדות "בית חנה"

קרית צאנז ירושלים

בשבח והודיה לבורא עולם

הננו שמחים להודיע לכם

כי, ביום א' ח' אלול תשמ"ח בשעה 8.30

תתקיים פתיחה חגיגית

לשנת הלימודים תשמ"ט

(האמהות מתבקשות להביא אשור כניסה מהמשרד)

בברכת הצלחה ושנה טובה

ההנהלה

"טוטפות" מוצרים חד פעמיים בסיסונאות

רח' עין יעקב 21 שוק מאה שערים ירושלים

מבצע "אהבת חינם" נמשך

טלפון למוסדות 272387 — להתראות בשמחות

א. ש. שרותי סיעוד בע"מ

מתקבלים לטיפול מלא קשישים וילדים

הזקוקים להשגחה בבית חם ומסור

04'443164

זאת לא סתם מכירה

זאת המכירה

מבחר בגדים ומרגים ממשי

תוצרת חוץ כמו"ש ובוים א'

10 — 5 בערב אברהם בן חד 18

בני ברק

מהיר ירושלים

285103/0

1. לחוף הרצליה לבנים: היום 12.30, לבנים: יום א' 1.45

2. מירון, צפת, טבריה, שמקה בוים ב' שעה 9.00

לרגל קבלת התואר

אנו יוצאים במבצע אדיר

ארון הספרים המפואר

מפורניר (ללא סיבית כלל)

מ-360 ש"ח בתשלומים (ללא ריבית)

אספקה לחג מובטחת

נוסד 1972

המטבח המודרני

רח' רבי עקיבא 20 ב"ב

טל. 03'703231

עתה הזמן להזמין לחגים!

כנס הצלה ענק

שע"י אגודה לתורה וחסד "נועם שמעון"

שמעון צעקת עניים בפה וכמה משפחות תלמידי חכמים חשוקות ובבחרות, הגיע למצב סכנת נפשות ממש, אין להם משקן ומשענה הנכונים על מזונותם גם הנמצאים הבקרים עשירים כרעבונים

ביב נתנו לבנו מיני רחמים ורצון אלה להיעלם ולחלצם מהסכנה הנרחשת עליהם לכנס מסכת בעניים

בהשתתפות הרבנים הגאונים:

הרב הגאון שמואל הלוי וואזנר שליט"א, רב אב"ד דזסרן מאיר ב"ב

הרב הגאון הצדיק המקובל הרב נוסים מויאל שליט"א, קרית נת

הכנס יתקיים אי"ה באולמי וגשל רח' הרב מלצר 13 ב"ב ביום א' ח' אלול תשמ"ח (8-21) בשעה 9.00 בערב

דרך ההצלה תהיה בס"ד באופן השווה לכל נפש

הגרלת ענק

לצורך ההצלה נקיים הגרלת ענק יוגרלו הפרסים הבאים:

★ 2 דירות בנות 3 חדרים

★ 2 מכוניות 68

★ מקררים מפוארים

★ 2 תנורי אפיה

★ 2 מדיחי כלים

★ 2 מקפואים

★ 2 מכונות בגיסה עם ינבש

★ 2 מחשבים אישיים

★ מקרר גל ★2 מזגני חדיראן

★ מקפיא

★ מדיחי כלים

★ מאוחדרי אוויר

★ צמיד זהב

★ מקסר קנוד

★ סודה סטרים לוקר

הכנוסה חינם

יוגש כבוד קל לגברים בלבד

הגרלה חינם למשתתפים

הגרלה חינם

כמו כן תתקיים בערב זה

של כל המשתתפים (מסעמים מבנים מובכל לבחורים שלא משתתפים באופן פעיל)

נא לשמור על הסדר לצורך הצלחת ההצלה בס"ד

התעד המסדר